ГЭМТ ХЭРГЭЭС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ АЖИЛ: ОНОЛ, ПРАКТИК, ЧИГ ХАНДЛАГА

Улаанбаатар
2025 он

ГЭМТ ХЭРГЭЭС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ АЖИЛ: ОНОЛ, ПРАКТИК, ЧИГ ХАНДЛАГА

(Олон улсын эрдэм шинжилгээний хурлын эмхэтгэл)

Хянасан:	С.ГАНТУЛГА Дотоод хэргийн их сургуулийн Дэд бөгөөд Эрдэм шинжилгээ, инновацын газрын захирал, доктор (Ph.D), дэд профессор, цагдаагийн хурандаа
Эмхэтгэсэн:	А.МАРАЛ Дотоод хэргийн их сургуулийн Ахисан түвшний сургалт, судалгааны албаны дотоод ажил хариуцсан мэргэжилтэн, цагдаагийн дэд ахлагч
Хэвлэлийн эх, хавтасны дизайн:	Б.ТУЛГА Дотоод хэргийн их сургуулийн Хэвлэл, редакцын албаны эх бэлтгэгч-дизайнер
Цаасны хэмжээ:	B5
Хэвлэлийн хуудас:	16.6 хх

АГУУЛГА

ӨМНӨХ ҮГ

Та бүхэнд Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөлийн 60 жилийн ойн баярын мэнд дэвшүүлж, ойн хүрээнд зохион байгуулж буй Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажил: Онол, практик, чиг хандлага” сэдэвт олон улсын эрдэм шинжилгээний хуралд хүрэлцэн ирж, оролцож, судалгааны үр дүнгээ танилцуулсанд Хууль зүй, дотоод хэргийн яам, Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөлийн нэрийн өмнөөс болон хувиасаа талархал илэрхийлье.

Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх асуудал нь аливаа улсад эрх зүйт ёсыг бэхжүүлэх, шударга ёсыг хамгаалах, тогтвортой хөгжилд хөтлөх, хүний эрх, эрх чөлөө, аюулгүй байдлыг хангах тулгуур юм.

Ийм учраас сүүлийн жилүүдэд улс орнууд гэмт хэргийг илрүүлэх, таслан зогсоох ажиллагаатай зэрэгцүүлэн гэмт хэргийн шалтгаан, нөхцөл, нөлөөлж буй хүчин зүйлийг судлан тогтоож, гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажилд түлхүү анхаарч, энэхүү ажлыг судалгаанд суурилан техник технологийн дэвшлийг ашиглан зохион байгуулж байна.

Монгол Улсын Засгийн газар гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, гэмт хэрэгтэй тэмцэх ажлыг төрийн бодлогын тэргүүлэх чиглэл болгон тодорхойлж, эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох, шүүх эрх мэдлийн болон хууль сахиулах байгууллагуудыг чадавхжуулах, гадаад улсын болон олон улсын байгууллагуудтай хамтын ажиллагаагаа өргөжүүлэхээр зорин ажиллаж байгааг онцлон тэмдэглэе.

Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг хууль тогтоомжид нийцүүлэн төрийн болон иргэний нийгмийн байгууллага, олон улсын байгууллага, иргэд, олон нийт, хэвлэл мэдээллийн байгууллагатай хамтран хэрэгжүүлдэг. Цаашид бид гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг онолд суурилан, практикт тулгамдаж буй сорилт бэрхшээлийг судалж, олон талт хамтын ажиллагаанд тулгуурлан зохион байгуулах шаардлагатай байна.

Энэхүү олон улсын эрдэм шинжилгээний хурлаар криминологийн шинжлэх ухааны хөгжил, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх асуудлыг онол, практикийн түвшинд өргөн хүрээтэй хэлэлцэх замаар төрийн болон иргэний нийгмийн байгууллагууд харилцан туршлага солилцох, гадаад улсын

туршлагаас хуваалцах, хамтын ажиллагааг сайжруулах чухал талбар болж байгаад Зохицуулах зөвлөлийн даргын хувьд баяртай байна.

Энэхүү эрдэм шинжилгээний хуралд хэлэлцүүлсэн илтгэл, судалгааны үр дүн нь криминологийн шинжлэх ухааны хөгжлийг дэмжих, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх бодлого, стратеги, эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох, хууль тогтоомжийн хэрэгжилт, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлын үр дүнг сайжруулах, иргэд, олон нийтийн оролцоо, дэмжлэгийг нэмэгдүүлэхэд чухал хувь нэмэр оруулна гэдэгт итгэлтэй байна.

Хүн төвтэй, аюулгүй, шударга нийгмийг цогцлоох үйл хэрэгт та бүхний санал, бүтээл бүхэн үнэ цэнтэй байх болно.

Олон улсын эрдэм шинжилгээний хурлыг зохион байгуулагч Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөлийн Ажлын алба, Дотоод хэргийн их сургууль, энэхүү хуралд судалгааны үр дүнгээ танилцуулсан гадаадын болон үндэсний их сургууль, эрдэм шинжилгээний байгууллагын эрдэмтэн судлаач, төрийн болон төрийн бус байгууллага, олон улсын байгууллагын хамт олонд дахин талархал илэрхийлье.

Та бүхний ажилд амжилт хүсье.

Л.МӨНХБААТАР

ХУУЛЬ ЗҮЙ, ДОТООД ХЭРГИЙН САЙД БӨГӨӨД
ГЭМТ ХЭРГЭЭС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ АЖЛЫГ
ЗОХИЦУУЛАХ ЗӨВЛӨЛИЙН ДАРГА

МОНГОЛ УЛС ДАХЬ КРИМИНОЛОГИЙН УЛАМЖЛАЛЫН ЗАРИМ АСУУДАЛ

С.НАРАНГЭРЭЛ
Монгол Улсын Шинжлэх ухааны Гавьяат зүтгэлтэн, Төрийн шагналт, Академич

Хураангуй: Энэ илтгэлд XIII зууны үеийн Монголын амар амгалан буюу Pax Mongolica-гийн ирэн үед криминологийн сэтгэлгээний өв уламжлал ямар байсан тухай товч хөндөх болно.

Латины “crimen” буюу гэмт хэрэг, грекийн “logos” буюу сургаал гэсэн үгээс “криминологи” гэсэн нэр томьёо үүссэн бөгөөд “гэмт хэргийн тухай шинжлэх ухаан (сургаал)” хэмээсэн утга санааг илэрхийлж иржээ. Энэхүү “криминологи” гэсэн нэр томьёог анх бие даасан шинжлэх ухаан гэсэн утгаар “Криминологи” хэмээсэн нэртэй нэг сэдэвт бүтээлийг 1885 онд хэвлүүлсэн Италийн зохиогч Топинард ба Гарофало нар хэрэглэсэн юм.

Криминологи нь гэмт явдал, гэмт хэрэгтэн бие хүн, гэмт явдлын шалтгаан нөхцөл, түүнээс урьдчилан сэргийлэх арга зам ба хэрэглүүрийг судалдаг социологи-эрх зүйн хавсарсан шинжлэх ухаан билээ.

Түлхүүр үгс: Чингис хаан, Монгол, Криминологи, гэмт явдал, ёс суртахуун,

Өнөө үед орчин цагийн криминологийн шинжлэх ухааны судлах зүйлийг гэмт явдал, гэмт хэрэгтэн бие хүн, гэмт явдлын шалтгаан нөхцөл, гэмт явдлаас урьдчилан сэргийлэх гэсэн дөрвөн үндсэн хэсгээс бүрддэг гэж үзэж байна. Тэгвэл эртний монголд эдгээр дөрвөн зүйлийг ёс суртахуунтай шууд холбож үздэг байжээ. Ёс суртахуун нь криминологийн өнө эртний уламжлал, сэтгэлгээ байсан болох нь нэгэнт хүлээн зөвшөөрөгдөөд байна[1]. Зарим монгол судлаач гэмт хэргийн шалтгааныг ёс суртахуунтай холбон судлах болжээ[2].

Ази тивийн суут мэргэдийн сургаалд ёс суртахууны тухай “Хаан хүмүүн хааны ёсоор, сайд хүмүүн сайдын ёсоор, эцэг эхийн ёсоор, хүү хүүгийн ёсоор байваас зохих бөлгөө”[3] хэмээн бичсэн байдаг юм. - Хөвгүүн нь эцгийнхээ сургаалыг дуулдаггүй, дүү нь ахынхаа үгийг тоодоггүй, эхнэр нь эрийнхээ хэлснийг дагадаггүй, хадам нь бэрээ хайрладаггүй, бэр нь хадмаа ойшоодоггүй, том нь багаа хүмүүжүүлдэггүй, бага нь томынхоо сургамжийг

[1] Зүмбэрэллхам Д. Криминологийн онол. Улаанбаатар., 2022, 29-39 дэх талыг үзнэ үү.
[2] Хууль зүйн ухааны доктор Б.Мөнх-Эрдэнэ “Ёс суртахуунгүй үйлдэл нь хүмүүсийн бие махбод, сэтгэл зүйд таагүй мэдрэмжийг төрүүлэх дараах сөрөг нөхцөл үүсгэдэг: I. Бие махбодын хор хөнөөл: гэмтэл, өвчин өвдөлт зэрэг орно. II. Сэтгэл зүйн хохирол: үнэ цэнгүй болох, сэтгэлийн зовуурь, гэм буруутай мэт мэдрэмж авах, уур хилэн, айдас зэрэг мэдрэмжүүд төрөх. III. Хувийн үнэ цэнийг үнэгүйдүүлэх: бусад хүмүүс доромжлох, залилах бусад хэлбэрээр үл хүндэтгэх, шударга бус хандах зэрэг сөрөг үзэгдэл бий болно. – Мөнх-Эрдэнэ Б. Гэмт хэрэг судлалын онол. Улаанбаатар., 2001, 132 дахь тал.
[3] Күнз Шүүмжлэл өгүүлэл. Хятад хэлнээс орчуулсан М.Чимэдцэеэ.., Улаанбаатар., 2013, 117 дахь тал.

хайхардаггүй, эзэн нь харцынхаа дотно сэтгэлийг татдаггүй, баян нь эд хөрөнгийг хураавч, ханаж цадах гэх юмыг огт мэдэхгүй, төр ёс (yosun), хуулийг (yasag) оюуны чадлаар, мэдлэгийн хүчээр ойлгодог нь үгүй болсны уршгаар тэр иргэний дотор дээрэмчин, тонуулч, луйварчин гаарч, хүн ардыг гэрээс нь хөөж туун, алан хядаж, талан тонож, адуу малыг нь ч үймүүлэн бужигнуулж, агт морьдыг арьс махтай нь хатаамуй хэмээн Чингис хаан айлдсан[1] гэж Судрын чуулганд[2] бичиж үлдээжээ.

Тэнд мөн Чингис хааны од нь гийж, хотлыг захиран эрхшээх болохдоо хатуу чанд Засгаараа тэднийг журамлан, сэцэн мэргэн хийгээд чин зоригтойг нь цэргийн ноён болгох, ажилсаг шаламгайг нь уурга бариулаад агтчинаа болгож, ажилгүй мунхгийг нь ялихгүй ташуурдаад хоньчноор илгээсэн. ... Хожим таван зуун жил, мянган он, түмэн оныг хүртэл намайг залгамжлах миний хойч үе төрөн гараад хаан төрийг барихдаа Чингисийн ёсон (yosun) [ёс суртахуун С.Н.] засгийг (yasag) [хууль. С.Н.] үл өөрчилж, хадгалан баримтлах аваас Мөнх тэнгэр хишгээ хүртээж, тэд маань өнө мөнхөд гэр хотлоороо энх амар, төрөл саднаараа түвшин жаргалтай байх болмуй заа[3] хэмээн бичжээ.

Энд бичсэн Чингис хааны ёс суртахуун гэж чухам юуг хэлсэн юм бол. Энэ хорвоогийн хүмүүний ёс суртахууны эрхэм дээд зан чанарын цогц нь ёс суртахуун юм. Тэдгээрийг ой санамждаа шингээсэн хүмүүн гэмт хэрэг үйлдэггүй ажээ. Энэ бол юуны өмнө шударга ёс бөгөөд Чингис хаан "гүр улсыг[4] шударгатаж гагц жолоондоо оруулсан"[5] гэж айлдсан нь Монголын нууц товчооны 224 дүгээр зүйлд тэмдэглэгдэн үлджээ. Энэ бол нинжин сэтгэл буюу ийм сэтгэлтэй хүн хэзээд ч бусдын амь насанд халддаггүй, эрүүл мэндэд гэмтэл учруулдаггүй, айлган сүрдүүлдэггүй, хүчирхийлдэггүй, бусдын нэр төрд халдаж доромжилж гутаадаггүй, танхай балмад авирладаггүй ажээ.

Ёс суртахуун бол эс шунах сэтгэл бөгөөд ийм хүмүүн шуналтдаггүй, бусдын өмч хөрөнгөд халддаггүй, шунахай сэдэлтээр албан тушаалынхаа байдлыг урвуулан ашигладаггүй, хахууль хэзээ ч авдаггүй юм. Итгэл даадаг хүн хүнийг хэзээ ч залилан мэхэлж хулхидахгүй. Атгаг сэтгэлгүй, өс хонзон санадаггүй хүмүүн бусдад хор хөнөөл учруулдаггүй.

Үүрэг ба хариуцлагаа гүнээ ухамсарладаг аливаа болзошгүй аюулаас үргэлж сэрэмжилж явдаг. Энэ учраас монголчууд эрт дээр үеэс гэмт явдал аливаа хүмүүн ёс суртахуунгүй авирласнаас үүдэгддэг хэмээн номлож, үр

[1] Рашидадин Фазлуллах Шашдирын чуулган хэмээх монголчуудын түүх оршвой. Дэд боть. Англи хэлнээс орчуулж, Уялга үг бичиж, тайлбар зүүлт үйлдсэн Хатиган Готовын Аким..., хоёр дахь хэвлэл.., Улаанбаатар., 2015, 447-448 дахь талыг үзнэ үү.

[2] Судрын чуулган Персийн их бичгийн хүмүүн Рашид-ад-диний хувийн зохиол бус харин Чингис хааны отгон хөвүүн Толуйгийн гуравдугаар хөвүүн Ил хаант улсын хан Хүлэгү-г залгамжилсан бага хаад Хасан, Өлзийт хааны үед зарлиг гаргаж, монголын түүхийг эртний персээр хэлээр 1300-1311 оны хооронд бичүүлсэн монголын албан ёсны түүхийн бүтээл ажээ.

[3] Мөн тэнд, 448 дахь тал.

[4] "Гүр улс" гэсэн нь нийт улс гэсэн утгыг илэрхийлжээ.

[5] Дэлгэрэнгүй тайлбартай Монголын нууц товчоо. Улаанбаатар., 2024, 516 дахь тал.

хүүхдэдээ "Муу юм энэ ертөнцөд олон боловч, Муу хүнтэй адил аюулт юм ер үгүй"[1] гэж үргэлж захиж хэлж, ой санамжид нь суулгаж иржээ.

Монголын ард түмний олон зууны туршид дагаж мөрдсөн бичмэл бус хууль болох "хайр нь дотроо, хална гаднаа" гэсэн зүйр үг үр хүүхдээ сайн хүн болгохын чухлыг тусган илэрхийлдэг. Чингис хааны билэг сургаалд:

Балчир бага наснаасаа

Биеэ засан хүмүүжигтүн

Хүмүүжиж эс чадваас

Хүмүүн болж үл чадмой гэсэн байдаг.

Чингис хааны ээж Өүлэн эх "сайн хүн"[2] гэж байнга хэлдэг байжээ. Монголчууд хар нялхаас нь үр хүүхдээ сайн хүн болгохын төлөө хичээнгүйлэн чармайн зүтгэдэг байв. 1245-1247 онд Их Монгол Улсад Ромын папын зараалаар хүрэлцэн ирсэн Плано Карпина "хүүхэд багачууд бусдыг гомдоох аваас томчуул (эцэг эх С.Н. тодотгов) нь өмөөрч хаацайлах нь үгүй харин хатуу чангаар залхаан шавхуурдах бөлгөө"[3] хэмээн бичжээ. Чингис хаан "...зам, харгуйгаар урагшлахад нь эднийхээ хөлд тээглэж байгаа чөдөр өвс, өргөст бут зэрэг тээртэй бүхнийг нь арилгаж өгөх, тал бэлчээрт нь өмхий шарилж, өргөст өвс ургуулахгүй байх болой"[4] хэмээн айлдсан байдаг.

Сэтгэл зүрхээ ариусгаж чадсан хүмүүн гэмт хэрэг үйлддэггүй болохыг түүхэн эх сурвалжид тэмдэглэн үлдээжээ. Чингис хаан "Дотор сэтгэлээ ариусгаж чадсан хүн бүр гүр улсаа дээрмээс цэвэрлэж чадна"[5] хэмээн айлджээ.

Гэмт явдлаас урьдчилан сэргийлэх асуудалд монголчууд онцгой анхаарал тавьж иржээ. Ганц нэгхэн жишээ дурдахад Монголчууд эртнээс ургийн бичиг хөтөлж ирсэн нь ёс суртахуунлаг, эрүүл хүүхэд төрүүлж өсгөх, цус холилдсоноос сэтгэцийн эмгэгтэй хүүхэд мэндлэхээс сэрэмжлэхэд чиглэгдэж байжээ. Монголчууд уг гарлаа Бөртэ чиногаас[6] эхлээд XIII зууны дунд үе хүртэл нарийвчлан дэс дараалалтайгаар дурдан өгүүлсэн нь Монголын нууц товчоонд тодорхой байдаг. Энэ нь монголчууд бүр эртнээс угийн бичиг хөтөлдөг байсныг нотлон харуулна. Судрын чуулганд "Бүх аймаг тус бүрдээ тодорхой угийн бичигтэй, учир нь монголчуудын заншил бол өвөг дээдсийнхээ уг удмыг хадгалан, шинэ төрсөн хүүхэд бүрд түүнийгээ зааж

[1] Сажа Бандид Гунгаажалцан Эрдэний сан Субашид. Улаанбаатар., 2009, 52 дахь тал.
[2] Монголын нууц товчооны 135 дугаар зүйлийг үзнэ үү.
[3] Жиованни дель Плано Карпина Монголчуудын түүх, Гильом де Рубрук Дорно этгээдэд зорчсон минь. Орос хэлнээс орчуулсан С.Туяа, С.Цолмон.., Улаанбаатар., 1988, 25 дахь тал.
[4] Рашидадин Фазлуллах Шашдирын чуулган хэмээх монголчуудын түүх оршвой. Дэд боть. Англи хэлнээс орчуулж, Уялга үг бичиж, тайлбар зүүлт үйлдсэн Хатиган Готовын Аким..., хоёр дахь хэвлэл., Улаанбаатар., 2015, 453 дахь тал.
[5] Мөн тэнд, 449 дэх тал.
[6] Чингис хааны хамгийн дээд өв - Үз.: Дэлгэрэнгүй тайлбартай Монголын нууц товчоо. Улаанбаатар., 2024, 37 дахь тал.

мэдүүлдэг болохоор дотор нь өөрийн аймаг уг гарлыг мэддэггүй нэг ч хүн байдаггүй. Арабчуудаас бусад олон аймгийн дотор монголчууд шиг гарлаа мэддэг ийм заншилтай аймаг огт байхгүй”[1] хэмээн бичжээ.

Архидан согтуурах явдал Чингис хааны эрин цаг үед гэмт явдал үүдэгдэх нэгэн гол шалтгаан болж байжээ. Чингис хаан “Архи, дарс уудаг хүн согтохдоо юу ч харж чадахгүй нүдэн балай больюу. Дуудахад дуулахгүй чихэн дүлий больюу. Үг хэлэхэд хариулахгүй хэл хөшүүн больюу. Хүн согтохдоо амьд байвч үхсэн мэт больюу. Цэх сууяа гэвч чадахгүй, толгойгоо сүхдүүлсэн шиг ухаан мэдрэлгүй, үлгэн салган больюу. Хүмүүний оюун санаанд ч, эрдэм мэдлэгт ч, сайн чанарт ч, сайхан аальд ч архины тус эрдэм гэж огт үгүй бөгөөд харин ч зодоон цохион хийх, хүн алж, хүрээ талахыг дарвисхийж, олсон зөөснийг үгүйрүүлж, сурсан мэдсэнийг мартуулдаг биш үү.

... Архи дарсанд орсон хаан ямар ч аугаа үйл бүтээж ч, мэргэн айлдвар айлдаж ч үл чадмуй, аугаа ёсыг тогтоож ч үл бармуй. Архи дарсанд шунасан ноён мянгат, зуут, аравтаа засаж ч, эхэлснээ дуусгаж үл дөнгөмүй. ... Эгэл харц архинд орвоос морь малаа барж, эд хөрөнгөө үгүйрүүлж, үгээгүй ядуу болмуй. Барлаг харц архинд шунаваас хамаг амьдралаа ичгүүр сонжуур, зовлон зүдгүүрийн дунд өнгөрөөх болмуй. Архи гэдэг согтсон хүний царай зүсийг ч, сэтгэл зүрхийг ялгахгүй, тэнэг байна уу, цэцэн байна уу гэж сонгохгүйгээр сайн мууг бүгдийг нь хөлчөөн баллах буюу. Гарыг юм өргөе гэхэд даахгүй, урлаж бүтээе гэхэд чадваргүй болгон сульдааж, хөлийг явъя гэхэд зөөгдөхгүй, хөдөлье гэхэд даагдахгүй болгон сулрааж, оюуныг сэтгэе гэхэд сэтгэхгүй болгон балайруулж, сэрдэг мэдэрдэг, хөдөлдөг барьдаг бүх эрхтнийг сандаадаг буюу”[2] гэж архидан согтуурахын хор уршгийг сэтгэл зүрхэнд хоногштол зүйрлүүлэн айлджээ. Эрхэм бээр архи дарснаас сэрэмжлүүлж “Ууж согтуурахаас сэргийлэх арга чарга үнэхээр үгүй аваас сард гурав уугууштай. Гурваас хэтэрвэл тун муу хэрэг. Сард хоёр уувал арай дээр, нэг уувал бүр сайшаалтай. Огт уухгүй байвал түүнээс сайн юм гэж хаа байх вэ”[3] хэмээн сургамжилжээ. Их эзэн Чингис хааны эл сургамж өнөө үед ач холбогдол, үнэ цэнээ алдаагүй байна.

Эдүгээ Монгол Улс дахь гэмт явдлын нөхцөл байдалд архидан согтуурах явдлын нөлөөлөл их байна. Тус улсад гарч буй таван гэмт хэргийн нэг нь согтуугаар үйлдэгджээ. Хэсэгчилсэн судалгаанаас үзэхэд танхайрах, бусдын эрүүл мэндэд санаатай халдсан гэмт хэргийн 90 шахам хувь архидан согтууралтай холбоотой байгаа болно. Дээрэмдэх дөрвөн гэмт хэргийн гурав нь, бусдын эд хөрөнгийг хулгайлах гэмт хэргийн талаас илүү хувь нь, авто тээврийн гэмт хэргийн тал хувь нь согтуурлын нөлөөгөөр үйлдэгдсэн байна.

[1]Рашид-ад-дин Судрын чуулган. Орос хэлнээс эх хэлнээ хөрвүүлсэн Ц.Сүрэнохрлоо.., Улаанбаатар., 2002, 163 дахь тал.
[2] Мөн тэнд, 452 дахь тал.
[3] Мөн тэнд.

Гэмт хэрэг үйлдэхэд тус дөхөм үзүүлсэн нөхцөлд согтуу хохирогчийн эзлэх жин багагүй байна. Тухайлбал, хүчиндэх, ахуйн гэмт хэрэг, гэр бүлийн хүчирхийлэл, танхайрал, авто тээврийн гэмт хэрэг үйлдэхэд согтуу хохирогч өдөөн турхирсан үүрэг гүйцэтгэсэн байна. Хэсэгчилсэн судалгаанаас үзэхэд авто тээврийн гэмт хэргийн гурван хохирогч тутмын нэг нь согтуу байсан тогтоогджээ.

Гэмт явдал хүмүүний ёс суртахуунаас голчлон үүдэлтэй хэмээсэн монголчуудын эртний сэтгэлгээ өнөө үед үнэ цэнээ огт алдаагүй бөгөөд криминологийн шинжлэх ухааны судалгааны нэгэн гол чиглэл болон судлагдан улам бүр хөгжинө гэдэгт миний бие ямагт итгэлтэй явдаг.

Эх сурвалжийн жагсаалт

1. Зүмбэрэллхам Д. Криминологийн онол. Уб., 2022.
2. Мөнх-Эрдэнэ Б. Гэмт хэрэг судлалын онол. Уб., 2001.
3. Күнз Шүүмжлэл өгүүлэл. Хятад хэлнээс орчуулсан Чимэдцэеэ М. Уб., 2013.
4. Рашидадин Фазлуллах Шашдирын чуулган хэмээх монголчуудын түүх оршвой. Дэд боть. Англи хэлнээс орчуулж, Уялга үг бичиж, тайлбар зүүлт үйлдсэн Хатиган Готовын Аким..., Уб., 2015.
5. Судрын чуулган Персийн их бичгийн хүмүүн Рашид-ад-диний хувийн зохиол бус харин Чингис хааны отгон хөвүүн Толуйгийн гуравдугаар хөвүүн Ил хаант улсын хан Хүлэгү-г залгамжилсан бага хаад Хасан, Өлзийт хааны үед зарлиг гаргаж, монголын түүхийг эртний персээр хэлээр 1300-1311 оны хооронд бичүүлсэн монголын албан ёсны түүхийн бүтээл ажээ.
6. Дэлгэрэнгүй тайлбартай Монголын нууц товчоо. Уб., 2024.
7. Сажа Бандид Гунгаажалцан Эрдэний сан Субашид. Уб., 2009.
8. Жиованни дель Плано Карпина Монголчуудын түүх, Гильом де Рубрук Дорно этгээдэд зорчсон минь. Орос хэлнээс орчуулсан Туяа. С, Цолмон. С, Уб., 1988.
9. Чингис хааны хамгийн дээд өв - Үз.: Дэлгэрэнгүй тайлбартай Монголын нууц товчоо. Уб., 2024.
10. Рашид-ад-дин Судрын чуулган. Орос хэлнээс эх хэлнээ хөрвүүлсэн Ц.Сүрэнхорлоо.., Уб., 2002.

МОНГОЛ УЛС ДАХЬ КРИМИНОЛОГИЙН ӨНӨ ЭРТНИЙ СЭТГЭЛГЭЭНИЙ ОНЦЛОГ

АКАДЕМИЧ С.НАРАНГЭРЭЛ

2025-09-30

ЭНЭХҮҮ ИЛТГЭЛД

XIII зууны үеийн Монголын амар амгалан буюу Pax Mongolica-гийн ирэн үед криминологийн сэтгэлгээний өв уламжлал ямар байсан тухай товч хөндөх болно.

КРИМИНОЛОГИ

Гэмт явдал, гэмт хэрэгтэн бие хүн, гэмт явдлын шалтгаан нөхцөл, түүнээс урьдчилан сэргийлэх арга зам ба хэрэглүүрийг судалдаг социологи-эрх зүйн хавсарсан шинжлэх ухаан билээ

КРИМИНОЛОГИЙН ШИНЖЛЭХ УХААНЫ СУДЛАХ ЗҮЙЛ

- Гэмт явдал
- Гэмт хэрэгтэн бие хүн
- Гэмт явдлын шалтгаан, нөхцөл
- Гэмт явдлаас урьдчилан сэргийлэх

ЁС СУРТАХУУН НЬ КРИМИНОЛОГИЙН ӨНӨ ЭРТНИЙ УЛАМЖЛАЛ, СЭТГЭЛГЭЭ БАЙСАН БОЛОХ НЬ НЭГЭНТ ХҮЛЭЭН ЗӨВШӨӨРӨГДӨӨД БАЙНА

СУУТ МЭРГЭДИЙН СУРГААЛД

Хаан хүмүүн хааны ёсоор,
Сайд хүмүүн сайдын ёсоор,
Эцэг эхийн ёсоор,
Хүү хүүгийн ёсоор байваас зохих бөлгөө...

СУДАРЫН ЧУУЛГАНД ТЭМДЭГЛСНЭЭР

Хөвгүүн нь эцгийнхээ сургаалыг дуулдаггүй,
Дүү нь ахынхаа үгийг тоодоггүй,
Эхнэр нь эрийнхээ хэлснийг дагадаггүй,
Хадам нь бэрээ хайрладаггүй,
Бэр нь хадмаа ойшоодоггүй,
Том нь багаа хүмүүжүүлдэггүй,
Бага нь томынхоо сургамжийг хайхардаггүй,
Эзэн нь харцынхаа дотно сэтгэлийг татдаггүй,
Баян нь эд хөрөнгийг хураавч, ханаж цадах гэх юмыг огт мэдэхгүй

СУДАРЫН ЧУУЛГАНД ТЭМДЭГЛСНЭЭР

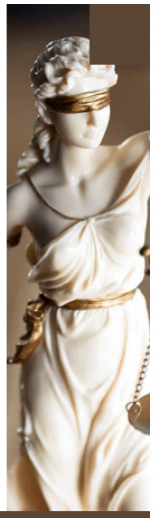

Төр ёс (yosun), хуулийг (yasag) оюуны чадлаар, мэдлэгийн хүчээр ойлгодог нь үгүй болсны уршгаар тэр иргэний дотор дээрэмчин, тонуулч, луйварчин гаарч, хүн ардыг гэрээс нь хөөж туун, алан хядаж, талан тонож, адуу малыг нь ч үймүүлэн бужигнуулж, агт морьддыг арьс махтай нь хатаамуй...

ЁС СУРТАХУУН БОЛ

эс шунах сэтгэл

- **бусдын өмч хөрөнгөд халддаггүй**
- **шунахай сэтгэлгүй**
- **хахууль хэзээ ч авдаггүй**
- **залилан мэхэлдэггүй**
- **атгаг сэтгэлгүй**
- **өс хонзон санадаггүй**

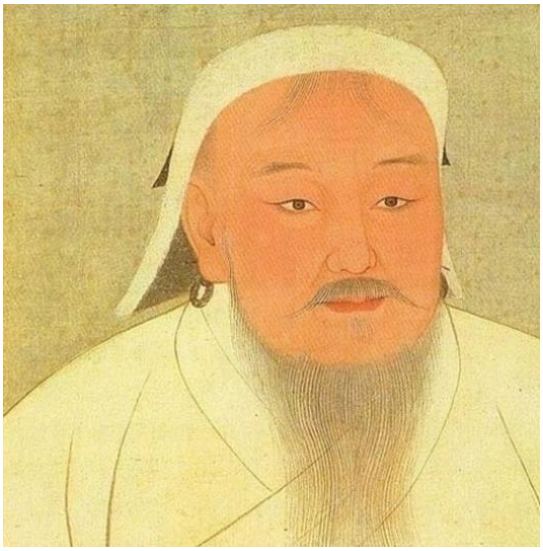

Чингис хааны билэг сургаалд

Балчир бага наснаасаа
Биеэ засан хүмүүжигтүн
Хүмүүжиж эс чадваас
Хүмүүн болж үл чадмой

- Монголчууд эртнээс ургийн бичиг хөтөлж ирсэн нь ёс суртахуунлаг, эрүүл хүүхэд төрүүлж өсгөх, цус холилдсоноос сэтгэцийн эмгэгтэй хүүхэд мэндлэхээс сэрэмжлэхэд чиглэгдэж байжээ. Монголчууд уг гарлаа Бөртэ чиногаас эхлээд XIII зууны дунд үе хүртэл нарийвчлан дэс дараалалтайгаар дурдан өгүүлсэн нь Монголын нууц товчоонд тодорхой байдаг.

- Судрын чуулганд "Бүх аймаг тус бүрдээ тодорхой угийн бичигтэй, учир нь монголчуудын заншил бол өвөг дээдсийнхээ уг удмыг хадгалан, шинэ төрсөн хүүхэд бүрд түүнийгээ заах мэдүүлдэг болохоор дотор нь өөрийн аймаг уг гарлыг мэддэггүй нэг ч хүн байдаггүй. Арабчуудаас бусад олон аймгийн дотор монголчууд шиг гарлаа мэддэг ийм заншилтай аймаг огт байхгүй" хэмээн бичжээ

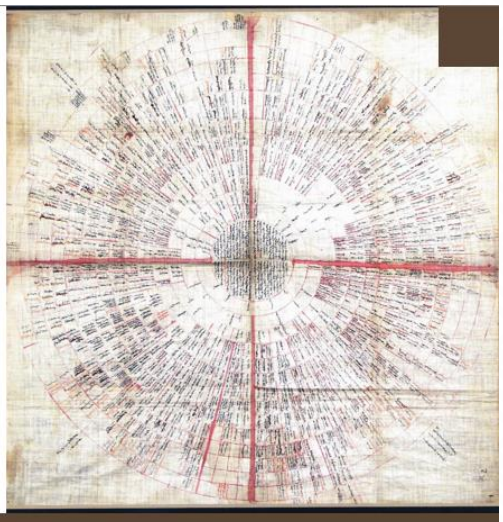

- Архи, дарс уудаг хүн согтохдоо юу ч харж чадахгүй нүдэн балай больюу.
- Дуудахад дуулахгүй чихэн дүлий больюу.
- Үг хэлэхэд хариулахгүй хэл хөшүүн больюу.
- Хүн согтохдоо амьд байвч үхсэн мэт больюу.
- Цэх сууяа гэвч чадахгүй, толгойгоо сүхдүүлсэн шиг ухаан мэдрэлгүй, үлгэн салган больюу.

- Хүмүүний оюун санаанд ч, эрдэм мэдлэгт ч, сайн чанарт ч, сайхан аальд ч архины тус эрдэм гэж огт үгүй бөгөөд харин ч зодоон цохион хийх, хүн алж, хүрээ талахыг дарвисхийж, олсон зөөснийг үгүйрүүлж, сурсан мэдсэнийг мартуулдаг биш үү.

- Архи дарсанд орсон хаан ямар ч аугаа үйл бүтээж ч, мэргэн айлдвар айлдаж ч үл чадмуй, аугаа ёсыг тогтоож ч үл бармуй.
- Архи дарсанд шунасан нрён мянгат, зуут, аравтаа засаж ч, эхэлснээ дуусгаж үл дөнгөмүй.
- Эгэл харц архинд орвоос морь малаа барж, эд хөрөнгөө үгүйрүүлж, үгээгүй ядуу болмуй.
- Барлаг харц архинд шунаваас хамаг амьдралаа ичгүүр сонжуур, зовлон зүдгүүрийн дунд өнгөрөөх болмуй.

- Эрхэмбээр архи дарснаас сэрэмжлүүлж "Ууж согтуурахаас сэргийлэх арга чарга үнэхээр үгүй аваас сард гурав уугууштай.
- Гурваас хэтэрвэл тун муу хэрэг.
- Сард хоёр уувал арай дээр, нэг уувал бүр сайшаалтай.
- Огт уухгүй байвал түүнээс сайн юм гэж хаа байх вэ" хэмээн сургамжилжээ.

Эдүгээ Монгол Улс дахь гэмт явдлын нөхцөл байдалд архидан согтуурах явдлын нөлөөлөл их байна. Тус улсад гарч буй таван гэмт хэргийн нэг нь согтуугаар үйлдэгджээ. Хэсэгчилсэн судалгаанаас үзэхэд танхайрах, бусдын эрүүл мэндэд санаатай халдсан гэмт хэргийн 90 шахам хувь архидан согтууралтай холбоотой байгаа болно.

Дээрэмдэх дөрвөн гэмт хэргийн гурав нь, бусдын эд хөрөнгийг хулгайлах гэмт хэргийн талаас илүү хувь нь, автотээврийн гэмт хэргийн тал хувь нь согтуурлын нөлөөгөөр үйлдэгдсэн байна.

Гэмт хэрэг үйлдэхэд тус дөхөм үзүүлсэн нөхцөлд согтуу хохирогчийн эзлэх жин багагүй байна.

Тухайлбал, хүчиндэх, ахуйн гэмт хэрэг, гэр бүлийн хүчирхийлэл, танхайрал, автотээврийн гэмт хэрэг үйлдэхэд согтуу хохирогч өдөөн турхирсан үүрэг гүйцэтгэсэн байна.

Хэсэгчилсэн судалгаанаас үзэхэд автотээврийн гэмт хэргийн гурван хохирогч тутмын нэг нь согтуу байсан тогтоогджээ.

БИ БЭЭР

Гэмт явдал хүмүүний ёс суртахуунаас голчлон үүдэлтэй хэмээсэн монголчуудын эртний сэтгэлгээ өнөө үед үнэ цэнээ огт алдаагүй бөгөөд криминологийн шинжлэх ухааны судалгааны нэгэн гол чиглэл болон судлагдан улам бүр хөгжинө гэдэгт итгэлтэй явдаг.

ГЭМТ ХЭРГЭЭС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ ОНОЛЫН СЭТГЭЛГЭЭНИЙ УЛАМЖЛАЛ, ШИНЭЧЛЭЛ, МОНГОЛ УЛСЫН ТУРШЛАГА

Д.ЗҮМБЭРЭЛЛХАМ
Монгол Улсын Шүүхийн ерөнхий зөвлөлийн гишүүн, Монгол Улсын Гавьяат хуульч, Дотоод хэргийн их сургуулийн хүндэт профессор, доктор, профессор

Түүхэн замнал

Монгол Улсад гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажиллагааг орчин үеийн чиг хандлагаар явуулж ирсэн түүхэн туршлагадаа ГХУСАЗЗ үүсэн байгуулагдсаны 60 жилийн ойг тэмдэглэх арга хэмжээг тохиолдуулан дүгнэлт хийж, цаашдын чиг хандлагаа тодорхойлох чухал арга хэмжээ болж байна. Манай улс коммунизмын үзэл суртлыг баримталж байсан социалист замналаас татгалзаж, ардчилсан хөгжлийн замыг сонгосноор хүн төрөлхтний хуримтлуулсан мэдлэг туршлагыг ямар нэгэн хязгаарлалт, хорио цээргүйгээр хуваалцах таатай боломж бүрдээд байна.

Марксизм ба радикал криминологийн онол

Энэ онол нь 20-р зууны ихэнх хугацаанд социалист орнуудын төрийн бодлогын үндэс суурь болж, хууль зүй, гэмт хэргийг тайлбарлах үндсэн арга барилыг тодорхойлж байв. Гэмт хэрэг бол зүгээр нэг гаж үзэгдэл бус, капиталист нийгэм дэх системчилсэн дарамт шахалтын эсрэг бодит хариу үйлдэл гэж үздэгээр марксизмын гол санаа илэрхийдэгддэг[1]. Энэ онолд хуулийг капиталист нийгмийн дээд ангийн эрх ашгийг хамгаалдаг хэрэгсэл гэж үзэх бөгөөд хууль зөрчих нь заримдаа хувь хүний ёс суртахууны сул тал бус, харин системийн дарангуйллын эсрэг тэмцэл байдаг гэж үздэг. Ийм учир шалтгаанаар социалист хууль ёсны үүднээс хуулийг социалист төрийн бодлогын зэвсэг гэж тодорхойлж байв[2].

Социалист орнуудад, тэр дундаа ЗХУ болон түүний нөлөөллийн орнуудад Марксист онолыг хууль тогтоомж, шүүхийн тогтолцоо, гэмт хэрэг судлалд шууд тусган хэрэгжүүлж байсны нэг нь манай улс юм. Монгол Улс социалист нийгмийн тогтолцооны үед зөвхөн энэхүү үзэл баримтлалыг удирдамж болгон гэмт хэргийг хувь хүний асуудал гэхээс илүүтэй нийгмийн ангийн ялгаанаас шалтгаалах үзэл суртлын үүднээс судалж, ийм байдлаар гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх бодлого, арга зүйгээ боловсруулж, хэрэгжүүлж ирсэн.

Коммунист үзэл суртал, түүнд нийцүүлсэн социалист эрх зүйн тогтолцооны үед хамгийн их хязгаарлагдмал ойлголтод хашигдаж байсан зүйлийн нэгэнд гэмт хэргийг ойлгох ойлголт, түүнээс урьдчилан сэргийлэх ажиллагаа тооцогдоно. Учир нь тэр үед гэмт хэргийг марксизмд үндэслэсэн

[1] Teng, L. “Structural Inequality and Juvenile Delinquency: A Marxist Class Analysis.” Journal of Criminal Investigation and Criminology, 2025. p. 14–15.
[2] А. Я. Вышинский /Андрей Януарьевич Вышинский, СССР/, Право Советского государства /Москва: Изд-во иностр. лит., 1948/, с. 45

шүүмжлэлт радикал криминологийн онолыг дагнан судалж, энэ онолын үүднээс гэмт хэргийг тайлбарласан үзэл номлолоос өөр онолуудыг судалж, төрийн бодлого, үйл ажиллагаанд хэрэгжүүлэх явдал хориотой байсан. Хэдийгээр шинжлэх ухаанд криминологийн салбар үүсэж хөгжөөд маш олон онол, чиглэлүүд бий болсон байсан ч гэсэн тэдгээрийг зөвхөн капитализмыг зөвшөөрдөг нийгэмд зориулагдсан гэж үзэх, тэдгээрээс эрс татгалзах ёстой байлаа.

Тухайлбал, тэр үеийн МХЗЭ-ийн дүрэмд "...нийгмийн эрх ашгаас гажих, хэв журам зөрчих явдалтай эвлэршгүй тэмцэхийг залуу хүн нэг бүрийн үйл амьдралд мөрдлөг болгохыг зорьж, социализмд харш үзэл, зан заншил, хүмүүсийн ухамсар ахуйд үлдсэн бусдын хөдөлмөрийг завших, эд мөнгөнд шунах, амин хувиа бодох, эрх тушаал хөөцөлдөх, нүд хуурах зэрэг хуучин нийгмийн үлдэгдэл, хувийн өмчтөний үзэл санааны элдэв илрэлийн эсрэг эрс шийдвэртэй тэмцэх ажлыг бүхий л талаар өрнүүлэх" ёстойг онцлон дурдсан байдаг. Манай улсад гэмт хэргийг хуучин нийгмээс хүний ой ухамсарт үлдсэн бурангуй үзлээс үүдэлтэй гэж оношлоод социализм төгөлдөржихийн хэрээр үзэл алга болох ёстой, гэмт хэрэг ч байхгүй болно, тэр цагийг хурдан авчрахын тулд хамтаараа шийдвэртэй тэмцэх ёстой гэсэн үзэл, үүнд нийцсэн арга хэлбэрээр урьдчилан сэргийлэх ажлыг явуулж байсан түүх ард үлдээд 30 гаруй жил боллоо.

Гэхдээ 1970-аад оны дунд үе гэхэд радикал криминологи нь марксист, нийгмийн зөрчлийн болон шүүмжлэлт онолуудыг нэгтгэсэн онолын чиглэл болж төлөвшсөн бөгөөд нийгмийн бүтцийн шударга бус байдал, хууль тогтоох үйл явц дахь нийгмийн давхаргын давамгайлал, төрийн зохион байгуулалттай хүчирхийллийг гэмт хэргийн нэг хэлбэр гэж үздэг өнөөгийн шинэ чиглэл болон үргэлжилж байгааг тэмдэглэх нь зүйтэй.[1] Коммунизмын үзэл санааны улмаас хэт туйлшруулан удирдамжаа болгож байсан үзэл орчин үеийн нөхцөл байдалд нийсэн байдлаар шинэчлэгдэн хөгжих байгааг бид тооцохгүй байж болохгүй.

Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг орчин цагийн нөхцөл байдалд нийцүүлэн зохион байгуулж явуулахдаа энэ талаар хуримтлагдсан хүн төрөлхтний мэдлэгийн санг бүтээлчээр ажиглаж, криминологийн онол, чиглэлүүдийг системтэй судалж, үйл ажиллагаандаа өргөн хэрэглэх шаардлага зүй ёсоор тавигдаж байна.

Криминологийн хөгжил ба гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх арга зүй

Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх асуудал нь криминологийн шинжлэх ухааны үндсэн судлагдахууны нэг билээ. Үүнийг үр дүнтэй

[1] Reigel, C.D. Radical Consent: The Origins of the Antioch College Sexual Offense Policy. ProQuest, 2025. p. 21.

хэрэгжүүлэхийн тулд гэмт хэргийн үүсэлд нөлөөлөх шалтгаан, нөхцөлийг бодитой тодорхойлох нь туйлын чухал бөгөөд хүн төрөлхтөн энэ тухай ойлголтыг олон янзаар тайлбарлаж ирсэн нь өнөөдөр ч үргэлжилсээр байна.

Ойлголт нэг мөр бус байсны учир нь тухайн түүхэн цаг үеийн нийгмийн хөгжил, зохион байгуулалтын хэлбэр, амьдралын хэв загвар, нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн соёл, эрх зүйн зохицуулалт зэрэг олон хүчин зүйлээс хамаарч байсан бөгөөд энэ нь криминологийн шинжлэх ухаанд өөр хоорондоо ялгаатай онол, чиглэлүүдийн бий болоход хүргэсэн. Гэсэн хэдий ч эдгээр ойлголтын зөрүү сүүлийн жилүүдэд багасах хандлагатай болж ирж байгаа нь гэмт явдлыг судлах эрдэм шинжилгээний үр дүнг даяаршлын орчинд өргөн хүрээнд хүртэх болсонтой холбоотой эерэг өөрчлөлт юм.

Криминологийн онолын уламжлалууд нь бүх цаг үед хуримтлагдсан мэдлэг дээр тулгуурлан үндсэндээ цөөн хэдэн асуудалд төвлөрдөг. Үүнд: гэмт хэрэг үйлдэгчид хууль зөрчихдөө өөрийн хүсэл зоригоос үл хамаарах хүчин зүйлийн нөлөөн дор үйлддэг үү; эсвэл нийгмийн зарим бүлэг хэсгүүд бүтэц, тогтолцооны хүчин зүйлээс шалтгаалан гэмт хэрэг үйлдэхэд түлхэгддэг үү; хүн ухамсарт чөлөөт сонголтоо хийсний үндсэн дээр өөрийн хүсэл зоригоор гэмт хэрэг үйлддэг үү; эсхүл төрийн эрх мэдэл, хууль тогтоомжийн хүрээнээс тодорхой хэмжээнд хамаардаг уу гэх мэт асуултууд багтдаг.

Эдгээр асуултад олсон хариултын бодитой байдал нь гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлын амжилтад шууд нөлөөлдөг учир энэхүү үзэгдлийг шинжлэх ухааны үндэслэлтэйгээр судлах, олон улсын хэмжээнд хуримтлагдсан онолын мэдлэгийг практикт үр дүнтэй ашиглах нь улам чухал болсоор байна.

Иймд энэхүү илтгэлд гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх онолын нийтлэг уламжлал, шинэчлэлийн чиг хандлага, Монгол Улсад авч хэрэглэх боломжийн талаар тусгахыг зорьсон болно.

I. Соён гэгээрлийн үе ба Сонгодог сургаал /XVIII зуун/

Европын соён гэгээрлийн үе нь хүний эрх, эрх чөлөө, байгалийн хууль болон рациональ үзэлд тулгуурласан эрх зүйн шинэчлэлийн эхлэлийг тавьсан эдийн засаг, улс төр, философийн өргөн өөрчлөлтийн зуун байв. Гэсэн хэдий ч энэ үед олон оронд абсолютизмын уламжлал, хатуу ял шийтгэл, тухайлбал шатаах, цаазлах, шоронгийн аймшигт нөхцөл зэрэг дундад зууны үлдэгдэл арга хэлбэрүүд хадгалагдсаар байсан бөгөөд эдгээрийг хүнлэг, хууль ёсны зарчимд нийцүүлэн шинэчлэх шаардлага тулгарчээ. Ийм нөхцөлд хүний эрх, эрх чөлөөний тухай философид тулгуурласан Беккариа, Бентам нарын үзэл санаа нь нийгмийн шинэчлэлийн онолын суурь болсон байна.

Сонгодог сургаалын гол төлөөлөгчдийн нэг Чезаре Беккариа /Итали/ өөрийн алдарт “*Гэмт хэрэг ба шийтгэл*” бүтээлдээ гэмт хэргийг хувь хүний рациональ сонголтын үр дүн гэж тайлбарлажээ. “Хэрэв гэмт хэргээс хүртэх ашиг нь шийтгэлийн цээрлүүлэлтээс их гэж тооцоолбол хүн түүнийг

үйлдэхэд хүрнэ”[1] гэж тэрээр үзсэн байдаг. Тиймээс шийтгэлийн зорилго нь өшөө авах бус, харин нийгмийн гэрээг хамгаалах, дахин гэмт хэрэг үйлдэхээс урьдчилан сэргийлэхэд чиглэх ёстой, шийтгэл хуульд нийцсэн, зайлшгүй, зохистой байх ёстой, хууль тодорхой байх ёстой гэх зарчмууд нь хүний эрхийн олон улсын баримт бичгүүдэд тусгагдаж, өнөөгийн хууль тогтоомжийн үндсэн шаардлагуудын нэг болон төлөвшсөн.

Энэ сургаалын өөр нэг төлөөлөгч Иереми Бентам /Их Британи/ ютилитаризмын /*utilitarianism*/ үзлийг хөгжүүлсэн. Түүний онолын гол зарчим бол “хамгийн олон хүнд хамгийн их аз жаргалыг бий болгох” /*“the greatest happiness of the greatest number”*/ явдал.[2] Тэрээр хууль, бодлого, шийдвэр бүрийг гаргахдаа хүний амьдралд хэр их таашаал /*pleasure*/, хэр их зовлон /*pain*/ авчрахыг тооцох ёстой гэж үзжээ. Хууль тогтоомж бол хүний зан үйлийг нийтлэг ашиг сонирхолд нийцүүлэх гол хэрэгсэл бөгөөд шийтгэл нь зөвхөн урьдчилан сэргийлэх, дахин гэмт хэрэг гарахаас хамгаалах зорилготой байх ёстой. Харин шийтгэл өөрөө нийгэмд илүү хор хохирол авчирвал ашиггүй, ёс суртахуунгүй гэж тэр дүгнэсэн нь өнөө цагт ч ач холбогдолтой хэвээр байна.

Ийнхүү Европын соён гэгээрлийн үеийн сэтгэгчид хууль цааз, шийтгэлийг хүний эрх ба байгалийн хуулийн зарчимд нийцүүлэхийг зорьсон нь тухайн үедээ орчин үеийн криминологийн суурь болсон сонгодог сургаалын /*Classical School of Criminology*/ эхлэлийг тавьсан бөгөөд энэ нь өнөөдөр дэлхийн олон улсын эрх зүйн тогтолцоонд уламжлал болон хөгжиж ирсэн.

II. Позитивизмын эрин /XIX зуун/

XIX зуунд позитивизм хүчээ авч гарч ирсэн нь тухайн үеийн нийгмийн хөгжлийн онцлогтой салшгүй холбоотой байлаа. Үйлдвэржилт, хотжилтын эрчимжилтээс улбаалан шинэ төрлийн гэмт хэрэг бий болж, шинжлэх ухаанд биологи, анагаах ухаан, статистикийн аргууд хүчтэй хөгжсөн бөгөөд социологийн шинжлэх ухааны суурь тавигдсан нь гэмт хэргийн судалгаанд шинэ эргэлт авчирсан байна.

Позитивизм гэмт хэргийг шалтгаант хамаарал бүхий нийгмийн бодит үзэгдэл гэж хүлээн зөвшөөрдөг. Энэ онолын үүднээс хүнийг зөвхөн рациональ сонголт хийдэг субъект гэж үзэхээс илүүтэйгээр, түүний зан авирыг биологийн, сэтгэлзүйн, нийгмийн хүчин зүйлсийн нийлбэр үр дүн гэж тайлбарласан. Иймээс гэмт хэрэг нь хувь хүний ухамсраас гадна түүний бие махбодын онцлог, нийгмийн орчин, эдийн засгийн нөхцөл зэрэг олон хүчин зүйлээс шалтгаалдаг гэж үзсэн. Энэ утгаараа позитивизм нь сонгодог

[1] Cesare Beccaria /Итали/, *On Crimes and Punishments and Other Writings*, ed. Richard Bellamy, trans. Richard Davies /Cambridge: Cambridge University Press, 1995/, p. 34.
[2] Jeremy Bentham /Их Британи/, *An Introduction to the Principles of Morals and Legislation* /Oxford: Clarendon Press, 1907 [1789]/, p. 2.

сургуулийн шууд эсрэг биш, харин түүнийг шүүмжлэн залгамжилсан шинжийг агуулдаг.

Чезаре Ломброзо /Итали/: хүний гавлын яс, нүүрний хэлбэр зэрэг биеийн онцлог шинжийг судлаад "Төрөлхийн гэмт хэрэгтэн бол эртний хүний болон доод амьтдын зэрлэг шинжийг өөртөө хадгалан илэрхийлж төрсөн оршихуй"[1] гэсэн дүгнэлтийг хийсний үндсэн дээр "Төрөлхийн гэмт хэрэгтэн" /born criminal/ гэдэг онолоо дэвшүүлсэн.

Раффаэле Гарафало /Итали/: Гэмт хэргийг "нийгмийн цээр /табу/ эвдсэн үйлдэл" гэж тодорхойлж, бүх нийгэмд хор уршигтай, нийтээр хориглодог үйлдэл /crimen naturale/ гэсэн ойлголтыг дэвшүүлсэн. Тэрээр гэмт хэргийг тухайн нийгмийн жирийн хүнд нийтлэг байдаг шударга ёс, энэрэн нигүүлсэхийн хүнлэг мэдрэмжийг доромжилдог ёс суртахуунд харш үйлдэл хэмээн тодорхойлсон.[2]

Энрико Ферри /Итали/ бүтээлдээ гэмт хэрэг үйлдэгддэг учир шалтгааныг зөвхөн биологийн бус, эдийн засаг, нийгмийн хүчин зүйлсийн нийлбэрээр тайлбарласан. Тэрээр гэмт хэргийн шалтгааныг зөвхөн хувь хүний болон антропологийн бус, мөн байгалийн ба нийгмийн хүчин зүйлсээс хамааралтай бөгөөд гэмт хэргийн мөн чанарыг ойлгохын тулд эдгээрийг хамтад нь судлах шаардлагатай гэж тэмдэглэсэн.[3]

Эмиль Дюркхайм /Франц/ бүтээлдээ гэмт явдлыг нийгмийн зайлшгүй "хэвийн үзэгдэл" хэмээн тайлбарлаж, гэмт хэрэг бол хэвийн үзэгдэл, учир нь түүнээс ангид нийгэм оршин тогтнох боломжгүй...энэ нь зайлшгүй бөгөөд нийгмийн бүх амьдралын суурь нөхцөлтэй салшгүй холбоотой гэж дүгнэсэн.[4]

Сонгодог сургаал "яагаад шийтгэх ёстой вэ?" гэсэн философийн асуултад төвлөрч байсан бол, позитивизм "яагаад гэмт хэрэг үйлдэгддэг вэ?" гэсэн шинжлэх ухааны асуултад хариулт хайсан юм. Позитивизм гэмт хэргийн тухай судалгааг философийн түвшнээс шинжлэх ухааны түвшинд авчирснаар орчин үеийн криминологийн судалгааны арга зүй, ялангуяа эмпирик судалгаа, статистик шинжилгээ, олон хүчин зүйлд тулгуурласан хандлагын үндэс суурийг тавьсан билээ.

III. Нийгмийн бүтцийн ба Шошгололын онол /XX зуун/

XX зууны дунд үеэс криминологийн онол нь хувь хүний зан чанар болон биологийн хүчин зүйлсийг онцлохоос гадна нийгмийн бүтцийн зохион байгуулалт, эрх мэдлийн харилцаа, нийгмийн хариу үйлдлийн механизмуудад төвлөрөх болжээ. Энэ чиглэлээр хоёр томоохон урсгал төлөвшсөн нь нийгмийн бүтцийн онолууд /*Social Structure Theories*/ болон шошгололын онол /*Labeling Theory*/ юм.

---

[1] Cesare Lombroso Criminal Man /New York: Putnam, 1911 [1876]/, p. 72.
[2] Raffaele Garofalo Criminology /Boston: Little, Brown, 1914 [1885]/, p. 20.
[3] Enrico Ferri /Итали/, Criminal Sociology /Boston: Little, Brown, 1917 [1884]/, p. 45.
[4] Émile Durkheim /Франц/, The Rules of Sociological Method /New York: Free Press, 1982 [1895]/, p. 85.

1. Нийгмийн бүтцийн онолууд

• **Нийгмийн дэг зохион байгуулалтын онол** */Social Disorganization Theory/*: Клифорд Р. Шоу /АНУ/ болон Хенри Д. МакКей /АНУ/ нар Чикагогийн их сургуулийн судалгаагаар хотын тодорхой бүс нутагт гэмт хэрэг тогтвортой давтагддаг болохыг судалжээ. Тэдний дүгнэлтээр хөршийн хяналт буурах, гэр бүл, сургуулийн хүмүүжлийн нөлөө суларч, нийгмийн уялдаа алдагдсанаар гэмт хэрэг өсдөг гэсэн дүгнэлтэд хүрсэн байдаг.[1]

• **Нийгмийн зохион байгуулалт алдагдал ба нийгмийн дарамтын онол** */Anomie/Strain Theory/*: Роберт К. Мертон /АНУ/ Дюркхаймын нийгмийн зохион байгуулалт алдагдлын улмаас гэмт хэрэг үйлдэх нөхцөл бүрддэг тухай "аномийн" ойлголтыг шинэчилж, нийгэм бүх хүнд ижил зорилго /жишээ нь эдийн засгийн амжилт/ тавьдаг ч түүнд хүрэх хууль ёсны боломжид тэгш бус байдал үүсэж боломж, зорилго хоёрын зөрчил үүссэнээс боломжгүй хэсэгт нийгмийн дарамт /страйн/ ирдэг тул зарим нь хууль бус аргыг сонгодог гэж тайлбарласан. Түүний бичсэнээр нийгэм нь зорилгод хүрэх хууль ёсны боломжийг тэгш олгохгүйгээр амжилтыг дээдэлбэл зарим хэсэг нь гажуудлын шинжтэй шинэ арга замыг сонгодог байна.[2]

• **Ерөнхий нийгмийн дарамтын онол** */General Strain Theory/*: Роберт Агню /АНУ/ нийгмийн дарамтын эх үүсвэрийг зөвхөн зорилгод хүрэх боломжгүй байдалд бус, хүсэмж зорилгоос хоцрох, үнэ цэнтэй зүйлийг алдах, таагүй нөхцөлтэй нүүр тулах зэрэг гурван хүчин зүйлтэй холбон тайлбарлажээ. Энэ нь хувь хүний бухимдал, уур хилэнг нэмэгдүүлж гэмт хэрэг үйлдэх эрсдэлийг өсгөдөг гэж дүгнэсэн.[3]

• **Дэд соёлын онол** */Subcultural Theories/*: Альберт К. Коэн /АНУ/ нийгмийн байр суурьиас шалтгаалсан бухимдал /status frustration/ хэмээх ойлголтыг дэвшүүлж, боловсрол, ажил эрхлэлтийн боломж хязгаарлагдсан залуучууд өөрийн гэсэн дэд соёл бий болгож гэмт хэргийн замаар ордог гэж үзсэн[4] бол Ричард А. Кловард /АНУ,/, Ллойд Э.Охлин /АНУ/ нар нийгмийн байр суурьиас шалтгаалсан бухимдал тэр бүр гэмт хэрэг үйлдэх шалтгаан болохгүй, харин түүнээс гадна гэмт хэрэг үйлдэх боломж хаана их байгаа ялгаанаас хамааралтай байдаг гэсэн агуулгатай "боломжийн ялгаатай байдлын онол"-ыг /differential opportunity theory/ хөгжүүлж, гэмт хэргийн боломж хаана ямар байгаагаас шалтгаалсан дэд соёлын бүлэглэл үүсдэг гэж тайлбарласан.[5]

---

[1] Clifford R. Shaw and Henry D. McKay /АНУ/, *Juvenile Delinquency and Urban Areas* /Chicago: University of Chicago Press, 1942/, p. 20–35.
[2] Robert K. Merton /АНУ/, "Social Structure and Anomie," *American Sociological Review* 3, no. 5 /1938/: p. 672–682.
[3] Robert Agnew /АНУ/, "Foundation for a General Strain Theory of Crime and Delinquency," *Criminology* 30, no. 1 /1992/: p. 50–60.
[4] Albert K. Cohen /АНУ/, *Delinquent Boys: The Culture of the Gang* /New York: Free Press, 1955/, p. 62–86
[5] Richard A. Cloward and Lloyd E. Ohlin /АНУ/, *Delinquency and Opportunity* /New York: Free Press, 1960/, p. 86–110.

2.Шошгололын онол /*Labeling Theory*/

1960-аад оноос эхлэн криминологийн судалгаанд шошгололтын онол /*labeling theory*/ гэх шинэ чиглэл бий болсон. Энэ онол нь гэмт явдлыг зөвхөн хувь хүний зан чанар эсвэл нийгмийн бүтэц, эдийн засгийн хүчин зүйлсээр тайлбарлахад хангалтгүй бөгөөд харин нийгмийн хариу үйлдэл болон эрх мэдлийн хүрээнд гаргасан шийдвэрээр гэмтэн гэсэн зориудын нэршил бий болгон эд барааанд шошго хадах мэтээр хүнд албадан нялзаадаг /labeling/ нь гэмт явдал өсөхөд нөлөөлдөг гэсэн агуулгатай. Энэхүү онолд дараах чиглэлүүд гол байр суурь эзэлдэг.

- **Муугийн драматизаци /*Dramatization of Evil*/**

Фрэнк Танненбаумын /АНУ/ үзсэнээр өсвөр насныхны жижиг зөрчлийг олон нийтийн өмнө “муу хүн” гэж тодорхойлох нь тухайн хүнийг гэмт хэргийн замнал руу түлхдэг бөгөөд энэ нь “анхдагч” зөрчлийг “хоёрдогч” гэмт хэрэгт шилжүүлэх процессын эхлэл болдог байна.[1] .

- **Анхдагч ба хоёрдогч гажуудлын онол /*Primary and Secondary Deviance*/**

Эдвин Лемерт /АНУ/ шошгололын талаар гүнзгийрүүлэн судалж анхдагч гажуудлыг түр зуурын, нийгмийн ноцтой шошгололгүй үйлдэл; хоёрдогч гажуудлыг албан ёсны, нийгмийн шошголол дагалдсанаас хувь хүний өөрийн үнэлэжийн ухамсар /self-concept/ өөрчлөгдөх явдал гэж ялгаад ингэж шошголох нь гэмт хэрэгтэн болох үйл явцыг идэвхжүүлдэг гэж үзсэн.[2]

- **Шошгололтын үзэл баримтлал /*Labeling Perspective*/**

Ховард Беккер /АНУ/ гэмт зан үйлийн тухай ойлголтыг өөр талаас нь авч үзэж шинэчилсэн. Тэр бээр бүтээлдээ “Гаж авир гэдэг нь хүний үйлдлийн мөн чанарт бус, харин бусад хүмүүсийн бий болгосон дүрэм, хоригийг хэрэгжүүлж тухайн хүнд “гэмтэн” гэсэн шошгыг амжилттай наасны үр дүн юм.”[3] гэсэн байдаг. Үүгээр гэмт хэрэгтэн болох үйл явц нь зөвхөн тухайн хүний үйлдэл бус, нийгмийн тодорхойлсон дүрэм, эрх мэдлийн тогтолцооны үр дүн гэдгийг Беккер дэвшүүлэн тавьсан бөгөөд гэмт хэрэг ба гаж авирын судалгааг хэм хэмжээ тогтоох эрх мэдэлтэй холбон тайлбарласан томоохон дэвшил байв.

- **Ялгаварлалын онол /*Stigma Theory*/**

Эрвинг Гофман /АНУ/ шошголол нь хувь хүний нийгмийн байр суурь, өдөр тутмын харилцаанд хэрхэн нөлөөлдгийг системтэйгээр судлаад “стигма” /*нийгмийн бүх төрлийн сөрөг үзэмж, ялгавартай хандлага*/ хэмээх ойлголтыг гаргаж, тодорхой нэг шинж /ял шийтгэлтэй байх, хөгжлийн бэрхшээл, угсаа гарал, бэлгийн чиг баримжаа гэх мэт/ нь нийгмийн нүдэнд “сөрөг үзэмж” болон хувирч, тухайн хүнийг “ердийн” хүмүүсээс ялгавартай

[1] Frank Tannenbaum, *Crime and the Community* /New York: Columbia University Press, 1938/, p.19–25.
[2] Edwin M. Lemert /АНУ/, *Social Pathology* /New York: McGraw-Hill, 1951/, p. 75–83.
[3] Howard S. Becker, *Outsiders: Studies in the Sociology of Deviance* /New York: Free Press, 1963/, p.8–10.

болгож харагдуулдаг гэж тайлбарласан.[1] Гофманы үзлээр ийм хүмүүс /stigmatized/ нийгмийн оролцоонд "адлагдах байдал"-тай */spoiled identity/* болж, ажил эрхлэлт, боловсрол, орон сууц зэрэг амьдралын чухал салбарт байнгын саад, ялгаварлалтай тулгардаг нь гэмт хэрэг үйлдэхэд бодитой нөлөөлдөг байна.

Ийнхүү XX зууны нийгмийн бүтцийн ба шошгололын онолууд нь гэмт хэргийг хувь хүний зан чанар, биологийн хүчин зүйлсээр бус, харин нийгмийн зохион байгуулалт, тэгш бус байдал, эрх мэдлийн бүтэц, нийгмийн хариу үйлдлээр тайлбарласан нь онолын шинэ дэвшил болжээ. Эдгээр онол нь орчин үеийн криминологийн онол, практикт нийгмийн илүү таатай орчин бүрдүүлэх, боловсрол, ажил эрхлэлтийг нэмэгдүүлэх, өсвөр үеийнхний ял шийтгэлийг аль болох багасгах, шүүхийн оролцоог хязгаарлах, шударга ёсыг нөхөн сэргээхэд /restorative justice/ чиглэгдсэн бодлогын үндэс суурь болж байна.

IV.Дижитал экосистем ба криминологийн шинэ чиглэлүүд /XXI зуун/

1970-аад оноос хойш криминологид хоёр гол чиг хандлага зэрэгцэн хөгжжээ. Нэг талаас сонгодог сургуульд тулгуурласан "рациональ сонголт" /Rational Choice/, "рутин үйл ажиллагаа" /Routine Activity/, "хагархай цонхны онол" /Broken Windows/ зэрэг шинэ сонгодог чиглэлийн онолууд /Neoclassical Perspectives/ хөгжиж, бодлого боловсруулахад шууд хэрэглэгдэх болсон. Нөгөө талаас хувь хүний хөгжлийн үзэл баримтлал бүхий "амьдралын замналын хандлага" /Life-Course Approach/, "өөрийгөө хянах чадварын онол" /Self-Control Theory/ нь гэмт зан авирыг хүний урт хугацааны хувьслын явцтай холбон судлах шинэ чиглэлийг нээсэн юм. Энэ хоёр чиглэл нийлж, өнөөгийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх бодлого, стратегийн онолын үндэс болсон гэж үздэг.

1990-ээд оноос хойш орчин үеийн нийгмийн шинэ сорилтод хариу өгөх зорилгоор криминологийн шинэчлэгдсэн чиглэлүүд төлөвшин хөгжиж, уламжлалт онолуудыг баяжуулж ирэв. Үүнд "Соёлын криминологи" /Cultural Criminology/, "Ногоон криминологи" /Green Criminology/, "Өмнөдийн криминологи" /Southern Criminology/, "Биосоциологийн криминологи" /Biosocial Criminology/, "Нотолгоонд суурилсан цагдаагийн үйл ажиллагаа" /Evidence-Based Policing/ зэрэг чиглэлүүдийг дурдаж болно.

- **Соёлын криминологи /*Cultural Criminology*/**

Гэмт хэрэг нь зөвхөн хууль зөрчих үйлдэл бус, харин тодорхой утга, мэдрэмж, тэмцлийг илэрхийлсэн соёлын үйлдэл гэж үзэх нь соёлын криминологийн онолын агуулга юм. Хүмүүсийн гэмт авирт зөвхөн рациональ

[1] Erving Goffman, *Stigma: Notes on the Management of Spoiled Identity* /Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1963/, p. 3–12.

тооцоо биш, харин сэтгэл хөөрөл, адреналин, уур хилэн, баяр хөөр зэрэг соёлын мэдрэмж нь нөлөөлдөг[1] гэж энэ чиглэлийн онолчид үздэг.

- **Ногоон криминологи /*Green Criminology*/**

Гэмт хэрэг зөвхөн хүмүүсийн хоорондын асуудал биш, байгаль орчин, амьтан, ирээдүй хойч үеийн эрх ашигт ч хамаатай, хүний үйл ажиллагаа нь экологийн тогтвортой байдалд заналхийлж, амьдралын чанарыг доройтуулах ёсгүй гэсэн байр сууринаас амьтан ба экосистемийн эрхийг хамгаалах үзэл санаагаар ногоон криминологийн онол тодорхойлогдоно. Ногоон криминологи гэмт хэргийн судалгааг өргөжүүлж, хуульд гэмт хэрэг гэж заасан эсэхээс үл хамааран байгаль орчин болон амьтанд учруулсан хор уршгийг хамруулан экологийн шударга ёсны үүднээс авч үздэг байх байр суурийг энэ чиглэлийн онолчид баримталдаг.[2] Уур амьсгалын өөрчлөлт, экосистемийн сүйтгэл улам нэмэгдэж буй өнөөгийн нөхцөлд ногоон криминологи нь байгаль орчин ба шударга ёсны огтлолцлыг нухацтай судлах шинэ чиглэл болоод байна.

- **Биосоциологийн криминологи /*Biosocial Criminology*/**

Биосоциологийн чиглэл нь өнгөрөгч зууны сүүл үеэс генетик, тархи судлал, зан төлөвийн биологи хурдтай хөгжсөнтэй холбогдон шинэчлэгдсэн чиглэл юм. Энэ чиглэлийн үүднээс гэмт авир нь зөвхөн ядуурал, боловсролын дутагдал, гэр бүлийн орчин гэх мэт нийгмийн бүтцийн нөхцөлөөс шалтгаалахгүй, харин генетик, тархи, гормон, мэдрэлийн онцлогтой хамсаж гэмт хэрэг үйлдэхэд нь нөлөөлдөг гэсэн байр суурийг биосоциологийн криминологчид баримталдаг. Өрөөр хэлбэл гэмт хэргийн шалтгаан нь зөвхөн биологид эсвэл нийгэмд дагаараа биш, харин тэдгээрийн харилцан үйлчлэлд оршино[3] гэсэн санааг эрдэмтэд дэвшүүлэн тавьсан байдаг.

- **Нотолгоонд суурилсан цагдаагийн үйл ажиллагаа /*Evidence-Based Policing*/**

Цагдаагийн практик үйл ажиллагаа, бодлого нь уламжлалт туршлага, улс төрийн шахалт, үүрэг даалгавраар бус, харин эмпирик нотолгоо, туршилтын үр дүн дээр суурилсан байх ёстой. Цагдаагийн байгууллагын өдөр тутмын шийдвэр, үйл ажиллагааны үр дүн, нөхцөл байдлын судалгааг шинжлэх ухааны үндэстэй байнга хийж, туршилт явуулж, зөв мэдээлэлд суурилсан хамгийн үр ашигтай үйл ажиллагаа явуулахад энэхүү онол чиглэгддэг. Санамсаргүй хяналттай туршилт /RCT/ явуулах, өмнөх мэдээллүүдийг нэгтгэн мета-шинжилгээ хийх, гэмт хэргийн зураглал үйлдэх /crime mapping/, эрсдэлтэй халуун цэгүүдийг олж тодорхойлж эргүүл хийх /hot spots analysis/ зэрэг аргуудыг энэхүү онолын үүднээс санал болгодог.

---

[1] Jeff Ferrell, Keith Hayward, and Jock Young, *Cultural Criminology: An Invitation* /London: SAGE, 2008/, p. 15–40.
[2] Michael J. Lynch and Paul B. Stretesky, *Exploring Green Criminology: Toward a Green Criminological Revolution* /Farnham: Ashgate, 2014/, p. 5.
[3] Anthony Walsh and Lee Ellis, *Biosocial Criminology: New Directions in Theory and Research* /New York: Routledge, 2007/, 5.

Ялангуяа эрсдэлтэй халуун цэгүүдийг олж тодорхойлж эргүүл хийх нь уламжлалт эргүүлээс илүү сайн үр дүнтэй бөгөөд гэмт хэргийг нийт хэмжээгээр мэдэгдэхүйц бууруулдгийг олон улсын 65 судалгааг хамруулан мета-шинжилгээ хийж баталсан туршлага байна.[1]

- **Өмнөдийн криминологи /*Southern Criminology*/**

Олон арван жилийн турш "глобал хойд"-ын /Global North: Европ, АНУ/ онол, туршлага криминолгид давамгайлсан бол цаашид Латин Америк, Африк, Ази, Австрали, Номхон далайн орнуудын нийгмийн нөхцөл, түүхэн туршлага, колоничлолын өвийг харгалзан судлах шаардлагатай[2] гэж өмнөдийн криминологийн онолчид байр сууриа тодорхойлсон байна. Ийнхүү одоо хойд ба өмнөд, цаашид олон төвтэй олон уугуул соёл, хүн зоны төрөлхийн ялгаа руу ойртсон криминологийн судалгааны чиг хандлага бий боллоо.

- **Дижитал экосистем ба кибер рутин үйл ажиллагаа**

XXI зуунд цахимжилт, хиймэл оюун, финтек, криптовалютын зах зээл, цахим платформууд, мөн төрийн болон хувийн хэвшлийн масс тандалтын систем зэрэг өргөн цар хүрээтэй өөрчлөлтүүд бий болж, уламжлалт гэмт хэргийн орон зай шинэ дижитал экосистемд шилжжээ. Энэ өөрчлөлт нь гэмт хэргийн шалтгаан, нөхцөл, урьдчилан сэргийлэх арга замд ч цоо шинэ сорилт авчраад байна.

1. Дижитал экосистем

Дижитал экосистем нь олон нийтийн харилцааны цахим сүлжээ, худалдааны цахим талбар зэрэг онлайн платформ , финтек ба криптовалютын гүйлгээ, хиймэл оюунд суурилсан шийдлүүд, их өгөгдөл /big data/ болон кибер орчныг хамарсан өргөн хүрээтэй цахим орчныг илэрхийлдэг. XXI зуунд дижитал технологийн энэ үсрэнгүй хөгжил нэг талаас нийгмийн харилцааг хурдасгаж, эдийн засгийн шинэ боломжуудыг нээсэн бол нөгөө талаас кибер гэмт хэргийн шинэ хэлбэрүүдийг бий болгожээ.

Энэ орчинд цахим залилан, рансомвэр /ransomware/, ботнет /botnet/ халдлага, өгөгдлийн алдагдал, дийпфэйк /deepfake/ ашигласан хууран болон залилан мэхлэлт зэрэг шинэ төрлийн гэмт хэрэг улам бүр нэмэгдэж байна. Дижитал экосистемийг судлаачид "биологийн экосистемийн дижитал хувилбар бөгөөд өөрөө зохицох, өргөтгөх чадвартай архитектурын загвар"[3] хэмээн тодорхойлдог бол, өөр нэгэн тайлбарт "хувь хүн, байгууллага, дижитал технологиуд хамтран болон өрсөлдөн харилцан үйлчлэлцэж,

[1] Anthony A. Braga, David Weisburd, and Brandon Turchan, "Hot Spots Policing and Crime Reduction: An Updated Systematic Review and Meta-Analysis," *Campbell Systematic Reviews* 15, no. 3 /2019/: e1064.
[2] Kerry Carrington, Russell Hogg, and Máximo Sozzo, *Southern Criminology* /London: Routledge, 2016/, p. 1–15.
[3] Briscoe, Gerard, and Suzanne Macias. "Digital Ecosystems." *ArXiv Preprint* arXiv:0712.4102 /2007/: p. 3.

хэрэглэгчдэд үнэ цэнийг бий болгодог нийгэм-техникийн орчин"[1] гэсэн байдаг.

Ингэснээр криминологид огт шинэ нөхцөл байдлыг бий болгож, уламжлалт гэмт хэргийн ойлголт ч, түүнээс урьдчилан сэргийлэх асуудал ч нэгэн адил цахим орчинд шилжиж байна.

2. Кибер рутин үйл ажиллагааны онол /Cyber Routine Activity Theory/

Лоуренс Коэн /АНУ/ болон Маркус Фелсон /АНУ/ нарын дэвшүүлсэн "Өдөр тутмын үйл ажиллагааны онол" /Routine Activity Theory/ нь гэмт хэргийн гарал үүслийг нийгмийн бүтцийн өөрчлөлт болон өдөр тутмын амьдралын хэв маягийн шилжилттэй холбон тайлбарладаг. Энэхүү онолын гол санаа нь гэмт хэрэг гарахад зайлшгүй гурван нөхцөл зэрэгцэн байх шаардлагатай гэсэн таамаглал дээр тулгуурладаг. Үүнд:

1. **Тохиромжтой зорилт /Suitable Target/:** Хүн, эд зүйл, мэдээлэл зэрэг гэмт этгээдэд өртөхөд хялбар гэж үнэлэгдэхээр байх.

2. **Зорьсон халдагч /Motivated Offender/:** Гэмт хэрэг үйлдэхээр төлөвлөж, зорьсон этгээд.

3. **Найдвартай хамгаалалт дутмаг байдал /Absence of Capable Guardian/:** Цагдаа, хөршийн хяналт, хамгаалалтын систем зэрэг хяналт сул байх.[1]

Эдгээр нөхцөл гурвын огтлолцол бий болсон нөхцөлд гэмт хэрэг гарах магадлал өндөр болдог гэж онол тайлбарладаг.[2] Энэ онол нь гэмт хэрэг зөвхөн хувь хүний зан төлөв, нийгмийн томоохон бүтэцтэй холбогдоод зогсохгүй, харин өдөр тутмын амьдралын хэв маяг, хүмүүсийн хөдөлгөөн, хотжилтын загвар, технологийн хэрэглээ зэрэг бодит нөхцөл байдалд шууд хамааралтай гэдгийг харуулсан.

XXI зуунд энэ онолын загвар кибер орчинд хэрэглэгдэхдээ шинэ хэлбэрт шилжсэн. Жишээлбэл:

- **Зорилт /Target/:** Хувийн мэдээлэл, банкны данс, цахим гарын үсэг, криптовалютын түрийвч зэрэг кибер орчинд хадгалагдсан нөөц.
- **Халдагч /Offender/:** Рансомвэр /Ransomware/ оператор, ботнет /botnet/ удирдагч, цахим залилан хийдэг бүлэглэл, кибер халдагчид.
- **Хамгаалагч /Guardian/:** Firewall, олон давхар баталгаажуулалт /multi-factor authentication/, кибер хяналтын баг, хууль сахиулах байгууллагын кибер нэгж.

---

[1] Benjamin M. Blau et al. "Digital Ecosystems: A Research Agenda for Innovation Management." *Review of Managerial Science* /2025/: p. 2.
[2] Marcus Felson and Lawrence E. Cohen, "Human Ecology and Crime: A Routine Activity Approach," *Human Ecology* 8, no. 4 /1980/: p. 389–406.

Кибер рутин үйл ажиллагааны онол нь гэмт хэргийг хувь хүний зан чанар болон эдийн засаг, нийгмийн орчноос гадна цахим төлбөр тооцоо, олон нийтийн харилцааны цахим сүлжээ ашиглалт, өгөгдөл солилцоо, цахим худалдаа зэрэг онлайн орчны өдөр тутмын хэрэглээний хэв маягтай салшгүй холбон өнөөгийн нөхцөл байдалд тохируулан тайлбарладгаараа онцлог юм.

Кибер рутин үйл ажиллагааны онолын ач холбогдол нь кибер гэмт хэрэгтэй тэмцэх бодлого боловсруулахад оршино. Тухайлбал, орчин үеийн кибер үйл ажиллагааг энэ онолын үүднээс дараах байдлаар зохион байгуулах боломжтой:

- **Зорилтыг илүү хамгаалах-** өгөгдлийг шифрлэх, цахим боловсрол олгох
- **Халдагчийн боломжийг бууруулах-** кибер хууль сахиулах хамтын ажиллагаа, олон улсын конвенц, Interpol-ын сүлжээ
- **Хамгаалагчийг хүчирхэгжүүлэх-** AI суурилсан илрүүлэлтийн систем, хяналт, хамгаалалт /real-time monitoring/ зэрэг.

Энэ бүхэн XXI зууны дижитал экосистемд гэмт хэрэг бууруулах шинэ онолын үндэс болон хөгжиж байна.

Гурав. ДҮГНЭЛТ

Сүүлийн дөрвөн зууны турш хүн төрөлхтөн гэмт хэргийн мөн чанар, шалтгаан, нөхцөлийг шинжлэх ухааны үүднээс олон талаас нь судалж, урьдчилан сэргийлэх арга замыг эрэлхийлж иржээ. Энэ үйл явц нь нийгмийн хөгжлийн үе шаттай нягт холбоотойгоор тасралтгүй баяжиж, даяаршлын эрин үед дэлхий нийтийн хамтын мэдлэг болон төлөвшсөн байна.

Гэмт хэргийг зөвхөн эрх зүйн хүрээнд авч үздэг хандлага өөрчлөгдөж, нийгмийн шинжлэх ухааны хэмжээнд өргөжсөн нь урьдчилан сэргийлэх бодлогын онолын чухал чиг баримжаа болжээ. Монгол Улсын хувьд социалист нийгмийн үед марксист криминологи болон социалист эрх зүйн үзэлд хэт туйлширсан байсан ч, сүүлийн 30 жилийн хугацаанд олон улсын онолын чиглэлүүдийг хүлээн авах боломж нээгдсэн. Гэсэн хэдий ч эдгээр онолыг системтэй судалж, бодлого, практикт өргөн хэрэглэх тал дээр дутмаг хэвээр байна.

Манай улсад урьдчилан сэргийлэх ажлыг ихэвчлэн ангийн тэмцэл, нийгмийн зөрчил, хувь хүний үзэл төлөвшилд төвлөрүүлж ирсэн бол цаашид хүн нийгмийн ердийн харилцаа, түүнээс үүдсэн н шалтгаан нөхцөлд илүү анхаарч, онолын олон чиглэлүүдийг хүлээн зөвшөөрч тулгуурласан бодлого боловсруулах шаардлага байна. Ялангуяа цагдаагийн байгууллага гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиг үүргээ зөвхөн үүрэг биелүүлэх хэмжээнд бус, нотолгоонд суурилсан үйл ажиллагааны онолыг хэрэгжүүлэх замаар шинэ түвшинд хүргэх шаардлагатай. Энэ нь эмпирик судалгаанд суурилсан

бодлого боловсруулах, криминологийн шинжлэх ухааны ололтыг практикт нэвтрүүлэх боломжийг олгоно.

Орчин үеийн шинэ чиглэлүүд болох соёлын, ногоон, өмнөдийн криминологи нь нийгмийн соёл, байгаль орчин, эрх мэдлийн тэгш бус байдлын асуудлыг онцолж, биосоциологийн чиглэл нь хувь хүн ба нийгмийн харилцан хамаарлыг шинжлэх ухааны шинэ ололттой холбон тайлбарлаж байна. Дижитал экосистемийн нөхцөлд үйлдэгдэх шинэ төрлийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг кибер рутин үйл ажиллагааны онол зэрэг цахим технологид тулгуурласан арга зүйгээр хөгжүүлэх шаардлага ч өсөн нэмэгдэж байна. Энэ шинэ чиглэлүүдийг хэрхэн соргогоор судлан хэрэгжүүлэхээс гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлын үр дүн шууд хамаарахаар байна.

Өмнөдийн криминологийн чиглэл нь Монгол Улсад хамгийн ойр хамаатай. Бид өөрийн орны түүх, соёл, уламжлал, нийгмийн нөхцөл, үндэсний онцлогийг харгалзсан судалгааг гүнзгийрүүлэх хэрэгтэй. Ингэснээр бүс нутаг болон дэлхийн криминологийн мэдлэгийн санд хувь нэмрээ оруулах, үндэсний онцлогт нийцсэн урьдчилан сэргийлэх бодлого, арга зүйг шинээр тодорхойлох боломж олдоно.

Эцэст нь, аливаа үйлдлийг Эрүүгийн хуульд гэмт хэрэг болгон тусгах нь урьдчилан сэргийлэх үр дүнд тэр болгон хүргэдэггүй, харин ч шошгололтын онолын үүднээс “гэмт хэрэгтэн” гэсэн шошгыг цөөн хүн амтайгаа үл харгалзан хавтгайруулан зүүх эрсдэлээс байнга болгоомжилж байх ёстой. Иймээс хууль тогтоох үйл ажиллагаанд гэмт хэрэгт хамааруулах үйлдлийн тодорхойлолтыг өргөтгөхөөс илүүтэйгээр түүний нийгмийн ашигт байдлыг шинжлэх ухааны үндэслэлтэйгээр тооцоолж, криминологийн судалгаанд тулгуурлан оновчтой шийдвэр гаргаж байх, үүнд чиглэгдсэн зориудын арга хэмжээ авах шаардлага тулгарч байна.

Удиртгал

Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх асуудал нь криминологийн шинжлэх ухааны үндсэн судлагдахууны нэг юм.

Криминологийн онолын уламжлалууд нь бүх цаг үед хуримтлагдсан мэдлэг дээр тулгуурлан үндсэндээ цөөн хэдэн асуудалд төвлөрдөг. Үүнд:

- Гэмт хэрэг үйлдэгчид хууль зөрчихдөө өөрийн хүсэл зоригоос үл хамаарах хүчин зүйлийн нөлөөн дор үйлддэг үү?
- Эсвэл нийгмийн зарим бүлэг хэсгүүд бүтэц, тогтолцооны хүчин зүйлээс шалтгаалан гэмт хэрэг үйлдэхэд түлхэгддэг үү?
- Хүн ухамсарт чөлөөт сонголтоо хийсний үндсэн дээр өөрийн хүсэл зоригоор гэмт хэрэг үйлддэг үү?
- Эсхүл төрийн эрх мэдэл, хууль тогтоомжийн хүрээнээс тодорхой хэмжээнд хамаардаг уу?

1.Соён гэгээрлийн үе ба Сонгодог сургаал /XVIII зуун/

Европын соён гэгээрлийн үе нь хүний эрх, эрх чөлөө, байгалийн хууль болон рациональ үзэлд тулгуурласан эрх зүйн шинэчлэлийн эхлэлийг тавьсан эдийн засаг, улс төр, философийн өргөн өөрчлөлтийн зуун байв.

Энэ үед хүний эрх, эрх чөлөөний тухай философид тулгуурласан Беккариа, Бентам нарын үзэл санаа нь нийгмийн шинэчлэлийн онолын суурь болсон байна.

- Чезаре Беккариа /Итали/ - гэмт хэрэг нь хувь хүний рациональ **сонголтын** үр дүн юм. Хэрэв гэмт хэргээс хүртэх ашиг нь шийтгэлийн цээрлүүлэлтээс их гэж тооцоолбол хүн түүнийг үйлдэхэд хүрнэ.
- Иереми Бентам /Их Британи/ - хууль, бодлого, шийдвэр бүрийг гаргахдаа хүний амьдралд хэр их **таашаал** */pleasure/*, хэр их **зовлон** */pain/* авчрахыг тооцох ёстой.

2.Позитивизмын эрин /XIX зуун/

Үйлдвэржилт, хотжилтын эрчимжилтээс улбаалан шинэ төрлийн гэмт хэрэг бий болж, шинжлэх ухаанд биологи, анагаах ухаан, статистикийн аргууд хүчтэй хөгжсөн бөгөөд **социологийн** шинжлэх ухааны суурь тавигдсан нь гэмт хэргийн судалгаанд шинэ эргэлт авчирсан байна

Позитивизм гэмт хэргийг **шалтгаант хамаарал** бүхий нийгмийн **бодит үзэгдэл** гэж хүлээн зөвшөөрдөг. Энэ онолын үүднээс хүнийг зөвхөн рациональ сонголт хийдэг субъект гэж үзэхээс илүүтэйгээр, түүний зан авирыг биологийн, сэтгэлзүйн, нийгмийн хүчин зүйлсийн нийлбэр үр дүн гэж тайлбарладаг.

Сонгодог сургаал	• Яагаад шийтгэх ёстой вэ?
Позитивизм	• Яагаад гэмт хэрэг үйлдэгддэг вэ?

Чезаре Ломброзо /Итали/

- Хүний гавлын яс, нүүрний хэлбэр зэрэг биеийн онцлог шинжийг судлаад “Төрөлхийн гэмт хэрэгтэн” /*born criminal*/ гэдэг онолоо дэвшүүлсэн.

Раффаэле Гарафало /Итали/

- Гэмт хэргийг “нийгмийн цээр буюу табу эвдсэн үйлдэл” гэж тодорхойлж, буюу бүх нийгэмд хор уршигтай, нийтээр хориглодог үйлдэл /crimen naturale/ гэсэн ойлголтыг дэвшүүлсэн.

Энрико Ферри /Итали/

- Гэмт хэрэг үйлдэгддэг учирт шалтгааныг зөвхөн биологийн бус, эдийн засаг, нийгмийн хүчин зүйлсийн нийлбэрээр тайлбарласан.

Эмиль Дюркхайм /Франц/

- Гэмт явдлыг нийгмийн зайлшгүй **“хэвийн үзэгдэл”** хэмээн тайлбарлаж, гэмт хэрэг бол хэвийн үзэгдэл, учир нь түүнээс ангид нийгэм оршин тогтнох боломжгүй гэж дүгнэсэн

Позитивизм гэмт хэргийн тухай судалгааг философийн түвшнээс шинжлэх ухааны түвшинд авчирснаар орчин үеийн криминологийн судалгааны арга зүй, ялангуяа эмпирик судалгаа, статистик шинжилгээ, олон хүчин зүйлд тулгуурласан хандлагын үндэс суурийг тавьсан билээ.

3.Нийгмийн бүтцийн ба Шошгололын онол /XX зуун/

XX зууны дунд үеэс криминологийн онол нь хувь хүний зан чанар болон биологийн хүчин зүйлсийг онцлохоос гадна нийгмийн бүтцийн зохион байгуулалт, эрх мэдлийн харилцаа, нийгмийн хариу үйлдлийн механизмуудад төвлөрөх болжээ. Энэ чиглэлээр хоёр томоохон урсгал төлөвшсөн нь нийгмийн бүтцийн онолууд /Social Structure Theories/ болон шошгололын онол /Labeling Theory/ юм.

Нийгмийн бүтцийн онолууд /*Social Structure Theories*/**:**

- **Нийгмийн дэг зохион байгуулалтын онол** /*Social Disorganization Theory*/:
- **Нийгмийн зохион байгуулалт алдагдагдлын ба нийгмийн дарамтын онол** /Anomie/Strain Theory/: Роберт К. Мертон /АНУ/ Дюркхайм /Франц/
- **Ерөнхий нийгмийн дарамтын онол** /*General Strain Theory*/: Роберт Агню /АНУ/
- **Дэд соёлын онол** /*Subcultural Theories*/: Альберт К.Коэн /АНУ/

Шошгололын онол /Labeling Theory/

Энэ онол нь гэмт явдлыг нийгмийн хариу үйлдэл болон эрх мэдлийн хүрээнд гаргасан шийдвэрээр зориудын нэршил бий болгон эд бараанд шошго хадахын адил хүнд албадан нялзаадаг /labeling/ нь гэмт явдал өсөхөд нөлөөлдөг гэсэн агуулгатай. Энэхүү онолд дараах чиглэлүүд гол байр суурь эзэлдэг.

- **Муугийн драматизаци** /Dramatization of Evil/- Фрэнк Танненбаумын /АНУ/
- **Анхдагч ба хоёрдогч гажуудлын онол** /Primary and Secondary Deviance/- Эдвин Лемерт /АНУ/
- **Шошгололтын үзэл баримтлал** /Labeling Perspective/- Ховард Беккер /АНУ/
- **Ялгаварлалын онол** /Stigma Theory/ -Эрвинг Гофман /АНУ/

XX зууны нийгмийн бүтцийн ба шошгололын онолууд нь орчин үеийн криминологийн онол, практикт нийгмийн илүү таатай орчин бүрдүүлэх, боловсрол, ажил эрхлэлтийг нэмэгдүүлэх, өсвөр үеийнхний ял шийтгэлийг аль болох багасгах шүүхийн оролцоог багасгах, шударга ёсыг нөхөн сэргээхэд /restorative justice/ чиглэгдсэн бодлогын үндэс суурь болж байна.

4.Дижитал экосистем ба криминологийн шинэ чиглэлүүд /XXI зуун/

1970-аад оноос хойш криминологид дараах хоёр гол чиг хандлага зэрэгцэн хөгжжээ.

- Сонгодог сургуульд тулгуурласан “рациональ сонголт” /Rational Choice/, “рутин үйл ажиллагаа” /Routine Activity/, “хагархай цонхны онол” /Broken Windows/ зэрэг шинэ сонгодог чиглэлийн онолууд /Neoclassical Perspectives/ хөгжиж, бодлого боловсруулахад шууд хэрэглэгдэх болсон
- Хувь хүний хөгжлийн үзэл баримтлал бүхий “амьдралын замналын хандлага” /Life-Course Approach/, “өөрийгөө хянах чадварын онол” /Self-Control Theory/ нь гэмт зан авирыг хүний урт хугацааны хувьслын явцтай холбон судлах шинэ чиглэлийг нээсэн юм.
- Энэ хоёр чиглэл нийлж, өнөөгийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх бодлого, стратегийн онолын үндэс болсон гэж үздэг.

1990-ээд оноос хойш орчин үеийн нийгмийн шинэ сорилтод хариу өгөх зорилгоор криминологийн шинэчлэгдсэн чиглэлүүд төлөвшин хөгжиж, уламжлалт онолуудыг баяжуулж ирэв. Үүнд:

- **Соёлын криминологи** /Cultural Criminology/
- **Ногоон криминологи** /*Green Criminology*/
- **Биосоциологийн криминологи** /*Biosocial Criminology*/
- **Нотолгоонд суурилсан цагдаагийн үйл ажиллагаа** /*Evidence-Based Policing*/
- **Өмнөдийн криминологи** /*Southern Criminology*/
- **Дижитал экосистем ба кибер рутин үйл ажиллагаа**

Дижитал экосистем ба кибер рутин үйл ажиллагаа
(Digital Ecosystem and Cyber Routine Activity)

XXI зуунд цахимжилт, хиймэл оюун, финтек, криптовалютын зах зээл, цахим платформууд, мөн төрийн болон хувийн хэвшлийн масс тандалтын систем зэрэг өргөн цар хүрээтэй өөрчлөлтүүд бий болж, уламжлалт гэмт хэргийн орон зай шинэ дижитал экосистемд шилжжээ. Энэ өөрчлөлт нь гэмт хэргийн шалтгаан, нөхцөл, урьдчилан сэргийлэх арга замд ч цоо шинэ сорилт авчраад байна.

Дижитал экосистем

- XXI зуунд дижитал технологийн үсрэнгүй хөгжил нь нэг талаас нийгмийн харилцааг хурдасгаж, эдийн засгийн шинэ боломжуудыг нээсэн бол нөгөө талаас кибер гэмт хэргийн шинэ хэлбэрүүдийг бий болгожээ.

- Дижитал экосистемийг судлаачид “биологийн экосистемийн дижитал хувилбар бөгөөд өөрөө зохицох, өргөтгөх чадвартай архитектурын загвар” хэмээн тодорхойлдог

- Ингэснээр криминологид огт шинэ нөхцөл байдлыг бий болгож, уламжлалт гэмт хэргийн ойлголт ч, түүнээс урьдчилан сэргийлэх асуудал ч нэгэн адил цахим орчинд шилжиж байна.

❖ **Кибер рутин үйл ажиллагааны онол** /Cyber Routine Activity Theory/

Энэхүү онолын гол санаа нь гэмт хэрэг гарахад зайлшгүй гурван нөхцөл зэрэгцэн байх шаардлагатай гэсэн таамаглал дээр тулгуурладаг. Үүнд:

- **Тохиромжтой зорилт** /Suitable Target/: Хүн, эд зүйл, мэдээлэл зэрэг гэмт этгээдэд өртөхөд хялбар гэж үнэлэгдэхээр байх
- **Зорьсон халдагч** /Motivated Offender/: Гэмт хэрэг үйлдэхээр төлөвлөж, зорьсон этгээд
- **Найдвартай хамгаалалт дутмаг байдал** /Absence of Capable Guardian/: Цагдаа, хөршийн хяналт, хамгаалалтын систем зэрэг хяналт сул байх зэрэг

Кибер рутин үйл ажиллагааны онолд эдгээр гурван нөхцөлийн **огтлолцол** бий болсон тохиолдолд гэмт хэрэг гарах магадлал өндөр болдог гэж тайлбарладаг.

XXI зуунд энэ онолын загвар кибер орчинд хэрэглэгдэхдээ дараах шинэ хэлбэрт шилжсэн.

- **Зорилт** /Target/: Хувийн мэдээлэл, банкны данс, цахим гарын үсэг, криптовалютын хэтэвч зэрэг кибер орчинд хадгалагдсан нөөц.
- **Халдагч** /Offender/: Рансомвэр /ransomware/ оператор, ботнет /botnet/ удирдагч, цахим залилан хийдэг бүлэглэл, кибер халдагчид.
- **Хамгаалагч** /Guardian/: Firewall, олон давхар баталгаажуулалт /multi-factor authentication/, кибер хяналтын баг, хууль сахиулах байгууллагын кибер нэгж.

Кибер рутин үйл ажиллагааны онолын ач холбогдол нь кибер гэмт хэрэгтэй тэмцэх бодлого боловсруулахад оршино. Тухайлбал, орчин үеийн кибер үйл ажиллагааг энэ онолын үүднээс дараах байдлаар зохион байгуулах боломжтой:

- Зорилтыг илүү хамгаалах- өгөгдлийг шифрлэх, цахим боловсрол олгох зэрэг
- Халдагчийн боломжийг бууруулах- кибер хууль сахиулах хамтын ажиллагаа, олон улсын конвенц, Интерполын сүлжээ зэрэг
- Хамгаалагчийг хүчирхэгжүүлэх- AI суурилсан илрүүлэлтийн систем, хяналт, хамгаалалт /real-time monitoring/ зэрэг

Энэ бүхэн XXI зууны дижитал экосистемд гэмт хэрэг бууруулах шинэ онолын үндэс болон хөгжиж байна.

5.Радикал криминологи ба Марксист гэмт хэргийн онол

Энэ онолд хуулийг капиталист нийгмийн дээд ангийн эрх ашгийг хамгаалдаг хэрэгсэл гэж үзэх бөгөөд хууль зөрчих нь заримдаа хувь хүний ёс суртахууны сул тал бус, харин системийн дарангуйллын эсрэг тэмцэл байдаг гэж үздэг.

Марксизмын гол санаа нь гэмт хэрэг бол зүгээр нэг гаж үзэгдэл бус, капиталист нийгэм дэх системчилсэн дарамт шахалтын эсрэг бодит **хариу үйлдэл** гэсэн үзлээр тайлбарлагддаг.

Социалист орнуудад, тэр дундаа ЗХУ болон түүний нөлөөллийн орнуудад Марксист онолыг хууль тогтоомж, шүүхийн тогтолцоо, гэмт хэрэг судлалд шууд тусгав хэрэгжүүлж байсны нэг нь манай улс юм.

Монгол Улс социалист нийгмийн тогтолцооны үед зөвхөн энэхүү үзэл баримтлалыг удирдамж болгон гэмт хэргийг хувь хүний асуудал гэхээс илүүтэй нийгмийн ангийн ялгаанаас шалтгаалах үзэл суртлын үүднээс судалж, ийм байдлаар гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх бодлого, арга зүйгээ боловсруулж, хэрэгжүүлж байсан.

Дүгнэлт

Сүүлийн дөрвөн зууны турш хүн төрөлхтөн гэмт хэргийн мөн чанар, шалтгаан, нөхцөлийг шинжлэх ухааны үүднээс олон талаас нь судалж, урьдчилан сэргийлэх арга замыг эрэлхийлж иржээ. Энэ үйл явц нь нийгмийн хөгжлийн үе шаттай нягт холбоотойгоор тасралтгүй баяжиж, даяаршлын эрин үед дэлхий нийтийн хамтын мэдлэг болон төлөвшсөн байна.

Гэмт хэргийг зөвхөн эрх зүйн хүрээнд авч үздэг хандлага өөрчлөгдөж, нийгмийн шинжлэх ухааны хэмжээнд өргөжсөн нь урьдчилан сэргийлэх бодлогын онолын чухал чиг баримжаа болжээ. Монгол Улсын хувьд социалист нийгмийн үед марксист криминологи болон социалист эрх зүйн үзэлд хэт туйлширсан байсан ч, сүүлийн 30 жилийн хугацаанд олон улсын онолын чиглэлүүдийг хүлээн авах боломж нээгдсэн. Гэсэн хэдий ч эдгээр онолыг системтэй судалж, бодлого, практикт өргөн хэрэглэх тал дээр дутмаг хэвээр байна.

Манай улсад урьдчилан сэргийлэх ажлыг ихэвчлэн гэмт хэрэг үйлдэгчид төвлөрүүлж ирсэн бол цаашид нийгмийн шалтгаан нөхцөлд илүү анхаарч, энэ чиглэлийн онолд үндэслэсэн бодлого боловсруулах шаардлага байна. Ялангуяа цагдаагийн байгууллага гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиг үүргээ зөвхөн үүрэг биелүүлэх хэмжээнд бус, нотолгоонд суурилсан үйл ажиллагааны онолыг хэрэгжүүлэх замаар шинэ түвшинд хүргэх шаардлагатай. Энэ нь эмпирик судалгаанд суурилсан бодлого боловсруулах, криминологийн шинжлэх ухааны ололтыг практикт нэвтрүүлэх боломжийг олгоно.

Орчин үеийн шинэ чиглэлүүд болох соёлын, ногоон, өмнөдийн криминологи нь нийгмийн соёл, байгаль орчин, дэлхийн эрх мэдлийн тэгш бус байдлын асуудлыг онцолж, биосоциологийн чиглэл нь хувь хүн ба нийгмийн харилцан хамаарлыг шинжлэх ухааны шинэ ололттой холбон тайлбарлаж байна. Дижитал экосистемийн нөхцөлд үйлдэгдэх шинэ төрлийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг кибер рутин үйл ажиллагааны онол зэрэг цахим технологид тулгуурласан арга зүйгээр хөгжүүлэх шаардлага ч өсөн нэмэгдэж байна. Энэ шинэ чиглэлүүдийг хэрхэн соргогоор судлан хэрэгжүүлэхээс гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлын үр дүн шууд хамаарахаар байна.

Өмнөдийн криминологийн чиглэл нь Монгол Улсад хамгийн ойр хамаатай. Бид өөрийн орны түүх, соёл, уламжлал, нийгмийн нөхцөл, үндэсний онцлогийг харгалзсан судалгааг гүнзгийрүүлэх хэрэгтэй. Ингэснээр бүс нутаг болон дэлхийн криминологийн мэдлэгийн санд хувь нэмрээ оруулах, үндэсний онцлогт нийцсэн урьдчилан сэргийлэх бодлого, арга зүйг шинээр тодорхойлох боломж олдоно.

Эцэст нь, аливаа үйлдлийг Эрүүгийн хуульд гэмт хэрэг болгон тусгах нь урьдчилан сэргийлэх үр дүнд тэр болгон хүргэдэггүй, харин ч шошгололтын онолын үүднээс “гэмт хэрэгтэн” гэсэн шошгыг цөөн хүн амтайгаа үл харгалзан хавтгайруулан зүүх эрсдэлээс байнга болгоомжилж байх ёстой. Иймээс хууль тогтоох үйл ажиллагаанд гэмт хэрэгт хамааруулах үйлдлийн тодорхойлолтыг өргөтгөхөөс илүүтэйгээр түүний нийгмийн ашигт байдлыг шинжлэх ухааны үндэслэлтэйгээр тооцоолж, криминологийн судалгаанд тулгуурлан оновчтой шийдвэр гаргаж байх, үүнд чиглэгдсэн зориудын арга хэмжээ авах шаардлага тулгарч байна.

РАЗВИТИЕ ТЕОРИИ ПРОФИЛАКТИКИ ПРЕСТУПЛЕНИЙ, ФОРМИРОВАНИЕ КИБЕРКРИМИНОЛОГИИ

ЛЕБЕДЕВ СЕМЕН ЯКОВЛЕВИЧ
Заведующий кафедрой уголовного права и адвокатуры Российского государственного университета имени А.Н. Косыгина, Заслуженный юрист Российской Федерации, Почетный профессор Университета внутренних дел Монголии, доктор юридических наук, профессор

Я хотел бы вначале поздравить своих дорогих коллег, соратников, друзей и всех присутствующих со знаменательной датой - 60-летием со дня образования Совета по координации деятельности по предупреждению преступности в Монголии. Сама по себе эта высокая дата и сегодняшний форум, посвященный ее чествованию, являются ярким свидетельством внимания монгольского государства, общества, международных организаций, всего правоохранительного сообщества, научной и образовательной его части к самому главному, не потерявшему на протяжении многих десятилетий своей актуальности и приоритетности в деле защиты государства, общества и граждан от преступности, направлению борьбы с ней, - антикриминогенной профилактике.

Посмею, в связи с этим, выразить свою профессиональную уверенность в том, что сегодня и в будущем наше общее дело будет полнится новыми научно обоснованными идеями и решениями, укреплять наше правоохранительное и научное братство, стимулировать наши разум и волю на достижение высоких гуманитарных целей обеспечения надежной безопасности людей от криминального зла.

Переходя к своему научному докладу о развитии теории профилактики преступлений в мире и в России, о своих идеях и идеях своих единомышленников в области формирования и развития киберкриминологии, как базового инновационного научного ресурса предупреждения преступности в эпоху глобальной цифровизации, хочу отметить, что в деле международного криминологического сотрудничества России и Монголии в сфере общественной безопасности уже наметился определенный положительный опыт. Отчасти, к такому опыту приложил свои скромные усилия и ваш покорный слуга, обеспечивший в недалеком прошлом научную подготовку нескольких своих монгольских учеников, успешно защитивших в этом столетии свои диссертации, посвященные решению тех или иных проблем криминологического обеспечения предупреждения преступлений в Монголии.

Убежден, что наши совместные научные труды и их результаты не потерялись на просторах развития современной цивилизации, а воплотились в серьезные государственные решения, нацеленные на обеспечение общественной безопасности не только в Монголии, но и за ее

пределами. Более того, все мои успешные монгольские ученики занимают сегодня высокие государственные должности, чем не только подтверждают свой криминологический профессионализм, но оживляют мое собственное осознание того, что мои и их научные усилия были не напрасны.

Ярким свидетельством тому позвольте считать и мое сегодняшнее выступление перед всеми вами, причем, уже в семилетнем, с октября 2018 года, статусе почетного профессора Университета правоохранительной службы Монголии, что также является доказательством не только признания моей личной роли, но и, безусловно, укрепления научного сотрудничества наших государств в общем деле развития теории и практики предупреждения правонарушений.

Еще одним весьма знаковым показателем развития нашего международного научного сотрудничества в области предупреждения правонарушений, стало инициированная мной пять лет назад и принятая тогдашним руководством Университета к осуществлению идея организации и проведения совместного российско-монгольского криминологического исследования и подготовки на его основе монографии «Криминология безопасности Азиатско-Тихоокеанского региона». Такая работа призвана открыть развитие системы научного знания о региональной (азиатско-тихоокеанской) преступности и социально-правовом контроле над ней в системе обеспечения национальной, региональной и международной безопасности в свете социально-экономических задач, определяемых ежегодно проводимым в российском Владивостоке Восточным экономическим форумом.

Первоначально авторский коллектив был представлен специалистами – ведущими учеными (криминологами, юристами, социологами, экономистами, политологами и др.) и практиками (законодателями, правоохранителями, представителями органов государственной власти и управления и др.), преимущественно, из России, Монголии и Китая.

На протяжении нескольких лет разные руководители Университета возвращались к возобновлению реализации этой программы, однако пока она не получила своего развития, а потому не перестаю надеяться на проявление к ней интереса новых руководителей. Хочу лишь заверить наших монгольских и китайских коллег, что российские ученые и специалисты готовы приступить к такой исследовательской работе вновь и незамедлительно.

Теория профилактики преступлений имеет в России богатую и насыщенную событиями историю. Ее активное формирование началось еще в дореволюционный период и ознаменовано многими научными трудами великих отечественных юристов, причем, еще до официального признания в нашей стране криминологии, как самостоятельного научного знания о преступности и ее предупреждении. Тон таким исследованиям задавал существовавший еще с 30-х годов XIX века и неоднократно

переиздававшийся **Устав о предупреждении и пресечении преступлений**, входящий в Свод законов Российской империи.

Разумеется, революция 1917 года и последующие за ней кардинальные социально-экономические и политические преобразования требовали развития новых идей и практических решений, направленных на обеспечение борьбы с тогдашней преступностью. Система предупреждения преступности в годы строительства социалистического строя практически была заменена уголовно-правовой репрессией и не получила своего развития вплоть для 60-х годов прошлого века.

Возрождению в нашей стране системы предупреждения преступлений, как приоритетного направления борьбы с ней, как раз способствовало возобновление криминологических исследований в 60-х годах XX столетия, появление первых учебников по криминологии и организация обучения по ним студентов юридических высших учебных заведений, создание Всесоюзного научно-исследовательского института по изучению и разработке мер предупреждения преступности. Именно он стал центром формирования и развития в Советском Союзе системы предупреждения преступлений и правонарушений.

Кстати, именно в эти годы приобщились к совместному криминологическому творчеству и наши монгольские коллеги. А образование 60 лет назад в Монголии Совета по координации деятельности по предупреждению преступности, юбилей которого мы все дружно отмечаем сегодня, стало могучим стимулом активизации криминологических исследований в вашей стране и, одновременно, укрепления научного криминологического сотрудничества между нашими странами, которое получает ныне новый импульс для своего процветания.

И в России, и в Монголии, да и смею быть уверенным, что и в других государствах Азиатско-Тихоокеанского региона система предупреждения преступлений традиционно складывается из мер общесоциального и специально-криминологического предупреждения, государственных и негосударственных субъектов их реализации в рамках своих компетенций, а также, безусловно, из дополняющего эту систему активного внешнего и внутреннего профилактического взаимодействия между этими субъектами и различными общественными формированиями, помогающими осуществлять субъектам профилактики преступлений свои предупредительные функции. Разумеется, у каждой такой национальной системы предупреждения преступлений существует своя правовая и экономическая основы. Плюс к этому, национальные системы предупреждения преступлений содержат в себе соответствующие международно-правовые ресурсы, которые логично включены в национальные антикриминогенные программы.

Развитие же всех национальных, равно как и международных программ предупреждения преступлений, всегда основывается и будет основываться впредь на криминологических исследованиях, которые

связаны с определением, пониманием, объяснением, предвидением развития и научно обоснованной оценкой:

а) закономерностей, состояний и тенденций преступности, ее отдельных видов и конкретных преступлений;

б) системы криминогенной и антикриминогенной детерминации;

в) личностных характеристик свойств и качеств преступников и их потенциальных и реальных жертв;

г) современного превентивного социально-правового потенциала и перспективного социально-правового ресурса международного, национального (государственного и общественного), законодательного, правоприменительного и правоохранительного обеспечения защиты национальных, региональных и международных отношений, составляющих приоритетные ориентиры безопасности государства, общества и личности от преступности.

Без криминологических исследований не было, нет и не может быть развития систем предупреждения преступлений и обеспечения безопасности от преступности.

Именно такие современные криминологические исследования дают специалистам понимание того, что представляет собой современная преступность и что необходимо предпринимать для ее сокращения и обеспечения безопасности от таковой личности, общества и государства.

Не только для криминологов, правоохранителей, но для всех здравомыслящих людей уже не является секретом, что современные преступные посягательства активно трансформируются из привычных своих форматов в масштабные цифровые криминальные агломерации, захватывающие с каждым днем своим всепроникающим информационно-технологическим потенциалом новые пространства общественных отношений. Как результат, традиционные преступления в своих количественных значениях имеют тенденцию к снижению. Но на фоне нарастающей глобальной цифровой криминализации, потенциальным, а чаще реальным потерпевшим от цифровых криминальных посягательств становится каждый, по крайней мере, взрослый человек.

Достаточно всего лишь каждому вспомнить о кибермошенничестве. Только специалистами кибербезопасности СБЕРБАНКА в России е ж е д н е в н о фиксируется и нейтрализуется от 15 до 22 млн. звонков кибермошенников. И это только тех звонков, которые адресуются клиентам СБЕРБАНКА. А сколько не попадает в орбиту таких специалистов и достигает своей цели? Каждый такой звонок – преступление (ст. 159 УК РФ).

Другим профессиональным ресурсом кибербезопасности, Лабораторией Касперского, е ж е с е к у н д н о фиксируется и отражается от 2 до 2,5 млн. кибератак. Каждая такая атака – преступление, формально подпадающая под признаки соответствующей статьи Уголовного кодекса РФ (глава 28 УК РФ).

То есть, ежегодно статистика отечественных негосударственных субъектов кибербезопасности фиксирует (формально) многомиллиардное число киберпреступлений, фактически и, главное, юридически выпадающих из пределов какого-либо уголовно-правового контроля. По данным МВД России в 2024 году в его орбиту попало 750 тыс. преступлений (треть от всей зарегистрированной российской преступности), совершенных с использованием информационно-телекоммуникационных технологий. А по данным Верховного Суда РФ осуждены за совершение таких преступлений в 2024 году 400 человек.

Соотнесите эти данные между собой, и вы получите катастрофическую картину исчезновения роли правосудия в достижении цели обеспечения принципа неотвратимости уголовной ответственности и наказания за совершение преступлений.

Обеспокоенный нарастающим валом киберпреступлений в стране и в мире, еще десятилетие назад, выступая на заседании Санкт-Петербургского международного криминологического клуба, я сформулировал теоретические основы *концепции системного научного знания о технологических инновациях преступности и её предупреждения под общим термином – киберкриминология*, то есть, как *системы научного знания о киберпреступности, её детерминантах, личности киберпреступника и жертвы киберпреступления, киберсистеме криминологического предупреждения (киберпредупреждения) и традиционного криминологического предупреждения преступлений в современном и будущем киберпространстве*

Позже, в 2019 году, в развитие ранее обозначенной мной концепции киберкриминологии, мной была предложена инновационная идея разработки самостоятельного *цифрового уголовно-правового сегмента социально-правового контроля над преступностью в киберпространстве*.

Мое убеждение в необходимости и целесообразности такового сформировалось под влиянием не только личных многолетних наблюдений за развивающимися цифровыми технологиями, криминологического анализа исходящих от них криминогенных и собственно преступных киберугроз, но и периодического общения с представителями IT-сообщества, изучения существующих правовых документов, научных разработок и практик кибербезопасности, личного (своего, своих близких, знакомых, сослуживцев), зачастую, печального виктимологического опыта, связанного с ущербом от киберпреступных посягательств, главным образом, на финансовые интересы в киберпространстве и др. Всё это вызвало твёрдую уверенность в том, что *адекватным противопоставлением цифровой преступности может быть только система цифровой безопасности, основанная на, опять-таки, адекватном цифровом уголовно-правовом ресурсе*.

Традиционный уголовный закон, нацеленный на традиционные форматы общественно опасного деяния, просто не «дотягивается» своим

«ручным» ресурсом до цифрового преступления и, тем более, цифрового преступника. Потому представляется, что единственно приемлемым способом достижения целей уголовного права в условиях цифровизации преступности должна стать *цифровизация уголовного закона, то есть, включение его самого в информационно-технологические механизмы пространства виртуального мира*.

Учитывая изложенное, международному профессиональному сообществу предлагается к обсуждению для последующего воплощения в законодательном и правоприменительном форматах инновационный высокотехнологичный, не имеющий аналогов в мировой информационно-технологической и правоохранительной практике обеспечения кибербезопасности, авторский научно-исследовательский проект *цифрового уголовно-правового контроля над киберпреступностью – Цифровое уголовное право*.

Теоретико-методологическое обоснование инициируемого проекта, базовые алгоритмы его реализации подробно изложены в опубликованной работе: Лебедев С.Я., Джафарли В.Ф. Цифровое уголовное право: монография. – М.: изд-во «Проспект», 2024. – 392 с.

В проекте обосновывается целесообразность внесения изменений, в частности, в Уголовный кодекс Российской Федерации в части дополнения его определениями *ц и ф р о в ы х преступлений* и инновационных *ц и ф р о в ы х наказаний* за их совершение с последующим созданием для их практической реализации в правоохранительной практике официально принимаемого и далее контролируемого государством соответствующего программного информационно-технологического продукта, направленного на:

- автоматическое искусственно-интеллектуальное выявление, предупреждение и нейтрализацию в виртуальном и реальном пространствах информационно-технологических (цифровых) и производных от них криминогенных деяний (кибернасилие, киберкража, кибермошенничество, киберэкстремизм, кибертерроризм и др.), формально подпадающих под признаки реальных преступлений, предусмотренных соответствующими статьями Особенной части Уголовного кодекса РФ, однако в силу своего «аналогового» свойства и такого же «аналогового» правоприменения не способных достичь реального и адекватного правоохранительного успеха в виртуальном пространстве;

- назначение и реализацию за совершение цифровых преступлений инновационных цифровых уголовных наказаний по принципу: «цифровому преступнику – цифровую уголовную ответственность и цифровое уголовное наказание». Последнее представляет из себя *цифровое лишение преступника киберсвободы* на определенных срок с применением к нему в сетевом пространстве правоохранительными органами на основе решения суда при помощи специально созданного для этих целей программного информационно-технологического алгоритма, д л и т е л ь н о й (в отличие от

существующей, кратковременной) блокировки всех его цифровых коммуникаций («забанивание»).

Таким образом, лишение киберсвободы юридически и технологически создаст для киберпреступника препятствие для новой телекоммуникации на весь период лишения киберсвободы, в какой бы юрисдикции и в каком бы пространстве это лицо не находилось и какими бы техническими средствами для восстановления телекоммуникации оно не попыталось воспользоваться вновь, чем и будет обеспечена незыблемость достижения уголовно-правового принципа неотвратимости уголовной ответственности.

Конечной целью предлагаемого проекта должно стать снижение масштабов ущерба от киберпреступлений, развитие эффективной системы кибербезопасности от преступности эпохи глобальной цифровизации.

В развитие международного научно-образовательного сотрудничества государств Азиатско-Тихоокеанского региона в деле укрепления безопасности от преступности эпохи глобальной цифровизации предлагается:

- Сформулировать общий с потенциально заинтересованными участниками протокол о подготовке совместного научно-практического ресурса криминологического обеспечения международной и национальной безопасности государств Азиатско-Тихоокеанского региона, призванной стать основой организации и проведения совместного криминологического исследования закономерностей, тенденций и состояний региональной преступности и разработки на базе такой инновационной криминологической информации крупномасштабной программы предупреждения преступлений в Азиатско-Тихоокеанском регионе в условиях глобальной цифровизации.

- Совместно с потенциально заинтересованными участниками изучить вопрос о состоянии и перспективах модернизации социально-правовых средств контроля над инновационной региональной преступностью в Азиатско-Тихоокеанском регионе в условиях глобальной цифровизации.

Международная научно-практическая конференция «Предупреждение преступности: теория, практика и тенденции». К 60-летию со дня образования Совета по координации деятельности по предупреждению преступности в Монголии. Улан-Батор, 30 сентября 2025 года.

РАЗВИТИЕ ТЕОРИИ ПРОФИЛАКТИКИ ПРЕСТУПЛЕНИЙ, ФОРМИРОВАНИЕ КИБЕРКРИМИНОЛОГИИ

ЛЕБЕДЕВ Семен Яковлевич,
Почетный профессор Университета правоохранительной службы Монголии, заслуженный юрист России, доктор юридических наук, профессор, заведующий кафедрой уголовного права и адвокатуры Российского государственного университета имени А.Н. Косыгина

Проект монографии «Криминология безопасности Азиатско-Тихоокеанского региона»

Цель: формирование и последующее развитие системы научного знания о региональной преступности и социально-правовом контроле над ней в системе обеспечения национальной, региональной и международной безопасности Азиатско-Тихоокеанского региона в свете социально-экономических задач, определенных Восточным экономическим форумом, состоявшемся во Владивостоке в сентябре 2018 года.

Система предупреждения преступности

Предупреждение преступности - исторически сложившаяся и развивающаяся в новых социальных условиях система объективных и субъективных предпосылок сокращения преступности, а также комплекс государственных и общественных мер, направленных на нейтрализацию (устранение) причин и условий, порождающих данное явление и способствующих его сохранению в обществе

Система предупреждения преступности

Уровни предупреждения преступности

- **Общесоциальное предупреждение**
- **Специально-криминологическое предупреждение**

Криминологические основы предупреждения преступности

Научное выявление, определение, понимание, объяснение, предвидение развития и научно обоснованная оценка:

а) закономерностей, состояний и тенденций преступности, ее отдельных видов и конкретных преступлений;
б) системы криминогенной и антикриминогенной детерминации;
в) личностных характеристик свойств и качеств преступников и их потенциальных и реальных жертв;
г) современного превентивного социально-правового потенциала и перспективного социально-правового ресурса международного, национального (государственного и общественного), законодательного, правоприменительного и правоохранительного обеспечения защиты национальных, региональных и международных отношений, составляющих приоритетные ориентиры безопасности государства, общества и личности от преступности.

МВД РОССИИ
В январе - декабре 2024 года органами внутренних дел зарегистрировано 765,4 тыс. преступлений, совершенных с использованием информационно - телекоммуникационных технологий, что на 13,1% больше, чем за 2023 год.
По оценкам экспертов СБ ежедневно в РФ совершается от 15 до 22 млн звонков телефонных мошенников (5,5 млрд в год).
В 2024 году специалистами Лаборатории Касперского нейтрализовано около 500 млн вредоносных атак (по сути, преступлений).

Семен Яковлевич Лебедев, доктор юридических наук, профессор, заслуженный юрист Российской Федерации, заведующий кафедрой уголовного права и адвокатуры Российского государственного университета имени А. Н. Косыгина (Технологии. Дизайн. Искусство), ученый-криминолог, полковник полиции в отставке.
Автор 300 научных, научно-практических и учебно-методических публикаций, посвященных теории и практике социально-правового контроля над преступностью, обеспечению криминологической безопасности, развитию систем предупреждения преступности и формирования общественного мнения о состоянии криминологической ситуации и деятельности правоохранительных органов.
В настоящее время активно позиционирует развитие новых научных направлений в криминологическом и уголовно-правовом знании, их реализацию в правоохранительной практике (криминология закона и правоприменения, криминология кибербезопасности, инновационные технологии в развитии систем общественной и экономической безопасности).
Инициатор формирования и развития киберкриминологии, цифрового уголовного права и инновационной криминологии эпохи 6-го технологического уклада.
Вугар Фуад оглы Джафарли, доктор юридических наук, профессор кафедры уголовного права и адвокатуры Российского государственного университета имени А. Н. Косыгина (Технологии. Дизайн. Искусство), адвокат, майор полиции в отставке.
Автор свыше 100 научных, научно-практических и учебно-методических публикаций, посвященных формированию и развитию криминологии кибербезопасности, теории и практике криминологической кибербезопасности, разработке новых научных направлений, связанных с цифровизацией практического уголовно-правового, уголовно-процессуального, уголовно-исполнительного, оперативно-разыскного и криминалистического ресурсов, направленных на предупреждение, раскрытие и расследование традиционных и инновационных преступлений в эпоху 6-го технологического уклада.
В научной и преподавательской деятельности широко использует практический правоохранительный опыт.
Издательство «ПРОСПЕКТ»
(495) 651-62-62
e-mail: mail@prospekt.org
www.prospekt.org
9 785798 601820
С. Я. Лебедев, В. Ф. Джафарли
ЦИФРОВОЕ УГОЛОВНОЕ ПРАВО
С. Я. Лебедев, В. Ф. Джафарли
ЦИФРОВОЕ УГОЛОВНОЕ ПРАВО
МОНОГРАФИЯ

Перспективы развития системы криминологического обеспечения сотрудничества в сфере общественной безопасности
Протокол о подготовке совместного научно-практического ресурса криминологического обеспечения международной и национальной безопасности государств Азиатско-Тихоокеанского региона
Совместное изучение вопроса о состоянии и перспективах модернизации социально-правовых средств контроля над инновационной региональной преступностью в Азиатско-Тихоокеанском регионе в условиях глобальной цифровизации

БЛАГОДАРЮ
ЗА ВНИМАНИЕ!

ГЭМТ ХЭРГЭЭС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ ОНОЛЫН ЧИГ ХАНДЛАГА, ХӨГЖИЛ

JOHN BRAITHWAITE
Австралийн Үндэсний Их Сургуулийн профессор, Ази, Номхон далайн Дипломатын Коллежийн хүндэт профессор

Australian National University

Crime Prevention Theory: Opportunities for Mongolia?

John Braithwaite
Australian National University

International Scientific Conference of the Coordination Council for Crime Prevention in Mongolia, October, 2025

Australian National University

Why is mass killing and political assassination more common in the United States that in the other most economically developed democracies?

Why is Latin America the region of the world with the highest homicide rate and the worst organized crime?

2

Australian National University

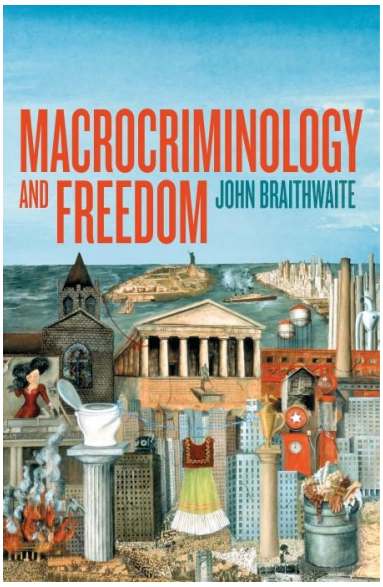

Free download:
http://johnbraithwaite.com

(Click on publications).

3

Australian National University

Violence is a cascade phenomenon. It must be prevented before it cascades out of control. That is why hot-spot policing can work.

But there are deeper historical causes, like the slave trade

The most fundamental root cause is domination. The most fundamental path to crime prevention is building a society that is free in the sense of free from as much domination as possible. Free of poverty, free of corruption.

That requires macro change inspired by the Constitutional architecture that Sun Yat-Sen wanted for his 1911 Republic of China. It was partially implemented in Taiwan when it became a democracy with an independent accountability and integrity branch of government.

To temper the power of domination, we need a more complex separation of powers today.

4

Australian National University

Evidence-based crime prevention is needed on all of these newer ways of thinking about prevention.

Let me illustrate with Australia's evidence-based journey of the effectiveness of ***Restorative Justice***.

5

Australian National University

Restore Victims, restore offenders, restore communities

With thanks to Rob Seward

Australian National University

Because crime hurts,

justice should heal

Australian National University

Canberra Restorative Justice Unit Values

- **Safety**
- **Accountability**
- **Empowerment**
- **Healing**

8

Australian National University

Passive Responsibility

Active Responsibility

J Braithwaite 2002 *Restorative Justice and Responsive Regulation,* Oxford University Press

Australian National University

One bigger vision

Restorative Practice is a way of thinking and being, focused on creating safe spaces for real conversations that deepen relationships and create stronger, more connected communities.

- Terry O'Connell

10

Australian National University

Restorative Practices: not just techniques

"We must be the change we wish to see in the world'

~ Mahatma Gandhi

With thanks to Rob Seward

Australian National University

Angel, Caroline M., Lawrence W. Sherman, Heather Strang, Barak Ariel, Sarah Bennett, Nova Inkpen, Anne Keane, and Therese S. Richmond. "Short-term effects of restorative justice conferences on post-traumatic stress symptoms among robbery and burglary victims: a randomized controlled trial." *Journal of Experimental Criminology* 10, no. 3 (2014): 291-307.

Australian National University

Survival Analysis: Canberra Violence experiment: Angel, Barnes et al

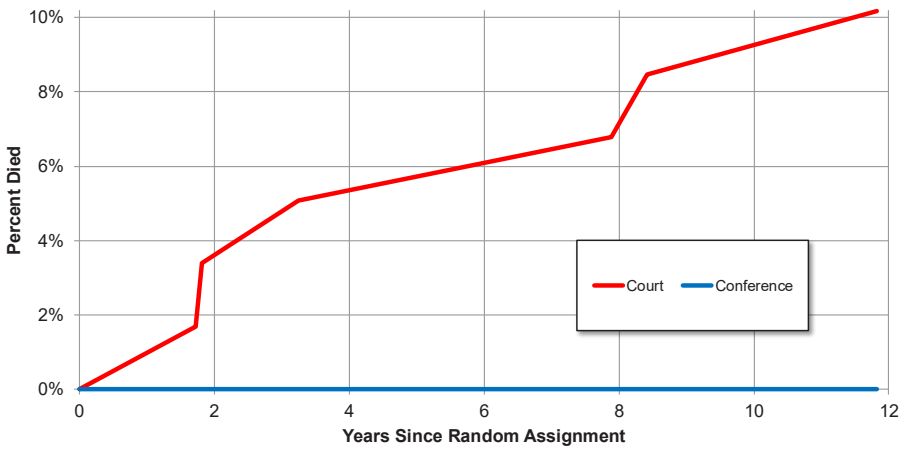

Australian National University

Literature Reviews on the Effectiveness of Restorative Justice

Latimer, Jeff, Craig Dowden and Danielle Muise (2001)
The Effectiveness of Restorative Justice Practices: A Meta- Analysis. Ottawa: Department of Justice, Canada.

Bonta, James, R. Jesseman, T. Rugge and R. Cormier (2006)
Restorative Justice and Recidivism: Promises Made, Promises Kept? In D. Sullivan and L. Tifft (eds.), *Handbook of Restorative Justice: A Global Perspective*. London: Routledge.

Sherman, Lawrence and Heather Strang (2007)
Restorative Justice: The Evidence. London: The Smith Institute.

Braithwaite, John (2002) *Macrocriminology and Freedom*. Canberra: ANU Press.

Australian National University

Implementing the agreement as an outcome

Effect sizes tend to be stronger for violent and serious offenders

This is a reason so many of the weakest effect sizes are for juvenile offenders

Lawrence Sherman and Sword of Damocles effects

15

Australian National University

Steep growth of different kinds of Restorative Justice in both the US and China

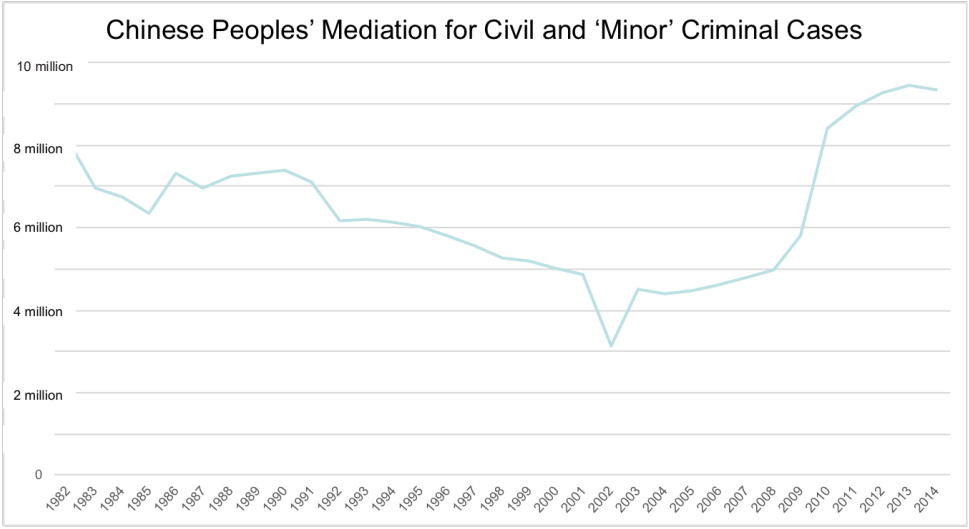

Source: Yan Zhang PhD and China Yearbook 1982 - 2015

Australian National University

In the United States, 70 percent of schools have a restorative justice program.

- US Department of Education official statistics (up until the department was abolished)

Australian National University

The volunteerism alternative to statist conceptions of Restorative Justice

Equiping every school child with restorative skills:

One Vision: Every school child is trained in how to be an effective participant and leader of restorative practices for school conflicts in primary school. Children who find they have talent and interest in being a well-trained restorative facilitator can do Restorative Practices as a high school subject for one term.

18

ПРОКУРОРЫН БАЙГУУЛЛАГЫН ГЭМТ ХЭРГЭЭС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ АЖЛЫН ҮР ДҮН

О.АЛТАНГЭРЭЛ
Улсын ерөнхий прокурорын газрын дэргэдэх Сургалт, судалгааны хүрээлэнгийн Сургалтын албаны дарга, ахлах прокурор, хууль цаазын шадар зөвлөх

ОРШИЛ

Прокурорын байгууллагын гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлын өнөөгийн байдал, үр дүн

Прокурорын байгууллага байгуулагдаад 95 жил болох хугацаандаа хүний эрх, эрх чөлөө, нийтийн болон үндэсний ашиг сонирхлыг гэмт халдлагаас хамгаалах, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагаанд хуулиар хүлээсэн үүргээ нэр төртэй биелүүлж, хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.

Монгол улсын 1940, 1960, 1992 оны үндсэн хуулиуд болон 1926 онд батлагдсан гарсан эрүүгийн хуулиас эхлэн өнөөдөр хэрэгжиж байгаа эрүүгийн хууль тогтоомж болон гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх хуульд гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагаанд оролцох прокурорын байр суурийг тодорхой заасан байдаг.

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн нэгдүгээр зүйлийн 2 дах хэсэгт төрийн үйл ажиллагааны үндсэн зарчмыг тодорхойлсон. Мөн арван зургаадугаар зүйлийн 2 дахь заалтад: “эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах,... эрхтэй.” гэж, арван есдүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт: “Төрөөс хүний эрх, эрх чөлөөг хангахуйц эдийн засаг, нийгэм, хууль зүйн болон бусад баталгааг бүрдүүлэх, хүний эрх, эрх чөлөөг зөрчихтэй тэмцэх, хөндөгдсөн эрхийг сэргээн эдлүүлэх үүргийг иргэнийхээ өмнө хариуцна.” гэж тус тус тодорхойлсон.

Гэмт хэрэг, зөрчил нь нийгмийн хэв журам, иргэдийн аюулгүй байдал, хүний эрх, эрх чөлөөнд ноцтой заналхийлэл учруулдаг бөгөөд түүнээс урьдчилан сэргийлэх ажил нь аливаа улсын хууль сахиулах тогтолцооны үндсэн чиг үүрэгт багтдаг. Монгол Улсад прокурорын байгууллага нь зөвхөн эрүүгийн болон зөрчлийн хэрэг хянан шийдвэрлэх төдийгүй гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх бодлого, үйл ажиллагаанд онцгой байр суурь эзэлж ирсэн.

Онцлон дурдвал МАХН-ын Төв Хорооны Улс Төрийн Товчооны 1972 оны 96 дугаар тогтоолоор БНМАУ-ын прокурорын газрын дэргэд Гэмт хэргийн шалтгаан нөхцөл судлах хүрээлэнг байгуулах тухай шийдвэр гаргасан. Уг шийдвэрийн дагуу БНМАУ-ын прокурорын 1973 оны 2 дугаар сарын 26-ны өдрийн 38 дугаар тушаалаар Гэмт хэргийн шалтгаан нөхцөл судлах хүрээлэнг 1973 оны 3 дугаар сарын 1-ний өдөр байгуулсан байна.

Тус хүрээлэн нь 1973-1983 оны хооронд үйл ажиллагаа явуулж байсан бөгөөд БНМАУ-ын Прокурорын Газрын системд багтаж, Монгол улсад гарч

байгаа гэмт хэргийн шалтгаан нөхцөлийг судлах, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг боловсруулах эрдэм шинжилгээний байгууллага байв. Тус хүрээлэнгээс хийсэн судалгааны дүн, эрдмийн бүтээлд үндэслэн эрдэм шинжилгээний ном 10 гаруйг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлын үр нөлөөг дээшлүүлэх, хууль хамгаалах байгууллагуудын үйл ажиллагааг боловсронгуй болгоход чиглэсэн эрдэм шинжилгээний зөвлөмж 50 гаруй, эрдэм шинжилгээний өгүүлэл 80 гаруйг бичиж нийтлүүлсэн байна. Түүнчлэн 1974 оноос эхлэн "Гэмт хэрэгтэй тэмцэх асуудал" гэсэн эрдэм шинжилгээний бүтээлийн эмхэтгэлийг жил тутам гаргаж 8 дугаарыг хэвлүүлсэн байна. Мөн тус хүрээлэнгээс "Хууль ёс" сэтгүүлийг 1973 оноос эхлэн эрхлэн гаргасан бөгөөд 1991 он хүртэл нийт 89 дугаар хэвлэгдэн гарч олны хүртээл болсон байна.

Прокурорын байгууллагаас гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлын хүрээнд хийж гүйцэтгэж байгаа ажил, арга хэмжээг дараах байдлаар тодорхойлж байна.

Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр прокурорын чиг үүрэг:

Монгол улсын Эрүүгийн хууль тогтоомж, Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хууль болон бусад эрх зүйн баримтад дурдсан гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх талаар заасан чиг үүргийг хэрэгжүүлэхээр Улсын Ерөнхий прокурорын тушаалаар холбогдох эрх зүйн баримт бичгүүдийг батлан гаргаж, хэрэгжүүлэн ажиллаж байна. Үүнд:

1. "Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх зөвлөлийн ажиллах журам"-ыг 2019 онд батлан гаргаж, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр Прокурорын байгууллагаас баримтлах бодлого, чиглэлийг тодорхойлж, гэмт хэрэг зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлыг улсын хэмжээнд нэгтгэн зохион байгуулж байна.

Энэхүү журмаар зөвлөл нь Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөл, салбар зөвлөлийн хийх ажлын төлөвлөгөөнд санал өгөх, төлөвлөгөөнд тусгагдсан ажлын хэрэгжилтийг хангах, Прокурорын байгууллагын гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр хийх ажлын төлөвлөгөөг баталж, хэрэгжилтийг хангуулах, хийсэн ажлын тайланг бүтэн жилээр тооцон дүгнэж, цаашид авах арга хэмжээг тодорхойлох, гэмт хэргийн гаралт, шийдвэрлэлтийн талаарх статистик мэдээг нэгтгэн судалж, дүгнэлт хийх, нэгж прокурорын газруудыг мэргэжил арга зүйгээр хангах, бусад байгууллагатай хамтран ажиллах, гэмт хэрэг, зөрчлийн шалтгаан нөхцөлийг тогтоох суурь болон хавсарга судалгаа хийх зэрэг чиг үүргийг хэрэгжүүлэхээр заасан.

Түүнчлэн анхан шатны нэгжийн прокурорын газрын ерөнхий прокурор нь гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлыг хариуцан ажиллахаар заасан нь гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг прокурорын

үндсэн хяналтын ажлын адил ач холбогдол өгч, анхаарч ажиллах нөхцөл бүрдсэн.

2. “Гэмт хэрэг, зөрчлийн шалтгаан, нөхцөлийг судлах аргачлал”-ыг 2020 онд батлан гаргасан.

Энэхүү аргачлалаар, гэмт хэрэг, зөрчлийн нөхцөл байдал, гэмт хэрэг, зөрчил үйлдэгдсэн шалтгаан нөхцөл, түүнээс урьдчилан сэргийлэх ажлын үр нөлөөг судлах арга зүйг тогтооход анхаарах асуудал болох судалгааны зорилго, төлөвлөлт, удирдамжийг боловсруулах, мэдээлэл цуглуулах, дүн шинжилгээ хийх, нэгтгэн дүгнэж, цаашид авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ зэрэг судалгааны үе шатыг тодорхой болгож өгсөн.

3. “Прокурор гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажилд оролцох аргачилсан заавар”-ыг 2021 онд батлан гаргасан.

Энэхүү зааврааp Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажилд нийт прокуроруд хяналтын ажлын чиглэл харгалзахгүй жигд оролцож, Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулиар тодорхойлсон зорилго, зарчим, үндсэн чиглэлийн дагуу эрхэлсэн асуудлынхаа хүрээнд хууль тогтоомжийг нэг мөр хэрэгжүүлэх талаар зааж, прокурорын оролцооны хэлбэрийг тодорхойлсон.

Тухайлбал прокурор нь гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлыг хэрэгжүүлэхдээ мэдэгдэл бичих, дангаараа болон бусад байгууллагатай хамтран шалгалт хийх, яриа таниулга, сургалт, сурталчилгаа хийх, мэдээ, мэдээлэл бэлтгэн хэвлэл мэдээлэл, олон нийтийн сүлжээгээр түгээх, гэмт хэрэг, зөрчил үйлдэгдэхэд нөлөөлж буй шалтгаан, нөхцөл, хүчин зүйлсийг тогтоох, урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр суурь болон хавсарга судалгаа хийх зэргээр гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажилд оролцохоор заасан.

4. “Эрүүдэн шүүхээс урьдчилан сэргийлэх зөвлөлийн ажиллах журам”-ыг 2020 батлан гаргаж, Зөвлөлийн үйл ажиллагааны хүрээ хязгаарыг тодорхойлсон.

Энэхүү журамд Зөвлөл нь зөрчил шалган шийдвэрлэх, эрүүгийн хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах болон ял эдлүүлэх ажиллагааны явцад хууль дээдлэх, хүний эрх, эрх чөлөөг хамгаалах, зөрчигдсөн эрхийг сэргээх, эрүү шүүлт тулгах гэмт хэргийн шалтгаан нөхцөлийг арилгах, эрүүдэн шүүхээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг прокурорын байгууллагын хэмжээнд нэгтгэн зохион байгуулахаар заасан.

5. “Сургалтын гарын авлагад тавигдах стандарт”-ыг 2021 онд баталснаар прокурорын байгууллагаас зохион байгуулах сургалтын төлөвлөгөө, катологид үндэслэн сургалтад ашиглагдах гарын авлагыг нэгдсэн жишиг бүхий, ижил шаардлагын дагуу боловсруулах үйл явцыг зохицуулсан.

6. “Судалгаа хийх аргачлал”-ыг 2023 онд баталснаар Прокурорын байгууллагаас шинжлэх ухааны болон хяналтын ажлын судалгаа хийх арга зүйг нэг мөр хэрэгжүүлэх, судалгааны чанар, үр нөлөөг сайжруулахад ахиц гарч энэ хирээр гэмт хэрэг зөрчилд дүн шинжилгээ хийх, улмаар урьдчилан сэргийлэх ажлыг илүү академик түвшинд зохион байгуулах боломж бүрдээд байна.

Энэ аргачлалд судалгаа хийхтэй холбоотой бүх асуудлыг тусгаснаас гадна Прокурорын байгууллагаас судалгааны талаар баримтлах үзэл баримтлалыг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны 5 жилийн төлөвлөгөөг гаргаж хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.

Монгол Улсын Ерөнхий Прокурорын тушаалаар батлагдсан дээрх эрх зүйн баримт бичгүүдээс гадна прокурорын хяналтын ажлын чиглэлээр гаргасан бусад заавар, журамд гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх зохион байгуулалтын арга хэмжээг тодорхой байдлаар тусгасан байдаг.

Түүнчлэн эрүүгийн болон зөрчлийн хууль тогтоомжид шинээр орсон өөрчлөлт болон УИХ-ын тогтоолыг хэрэгжүүлэх, гэмт хэрэг, зөрчлийг таслан зогсоох бууруулах, урьдчилан сэргийлэх зорилгоор прокурорын байгууллагын бүтэц, үйл ажиллагаанд шинэчлэлийг цаг тухай бүрт нь хийж ирсэн.

Монгол Улсын Их хурлын Хууль зүйн байнгын хорооны 2019 оны 10 дугаар сарын 11-ний өдрийн “Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хууль баталсантай холбогдуулан авах зарим арга хэмжээний тухай” 07 дугаартай тогтоолыг үндэслэн Улсын ерөнхий прокурорын газар, Хууль зүй, дотоод хэргийн яам, Германы Олон Улсын хамтын нийгэмлэг (GIZ), “Ай Ти Зон” ХХК-тай хамтран хэрэгжүүлж буй “Зөрчлийн бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн сан”-г бий болгох, хэрэглээнд нэвтрүүлэх ажлыг 2022 оноос үе шаттай хэрэгжүүлж байна. Үүнд:

Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай 2025-07-09-ний өдрийн хуульд “Зөрчил шалган шийдвэрлэх, хяналт тавих байгууллагуудын үйл ажиллагааны уялдаа холбоог хангах, харилцан мэдээлэл солилцох зорилго бүхий зөрчлийн бүртгэл мэдээллийн нэгдсэн сантай байх” зохицуулалт албан ёсоор тусгагдаж, хууль эрх зүйн хувьд ашиглах боломж бүрдсэн.

Зөрчлийн бүртгэл мэдээллийн нэгдсэн санг улсын хэмжээнд ажиллаж байгаа зөрчил шалган шийдвэрлэх эрх бүхий 65 чиг үүргийн 1,102 байгууллагын 13,000 орчим эрх бүхий албан тушаалтнууд өдөр тутамдаа хэрэглэж, Зөрчлийн хууль тогтоомж энэ системээр дамжин хэрэгжиж байна.

Зөрчлийн бүртгэл мэдээллийн нэгдсэн сан хэрэглээнд нэвтэрснээр интернэт холбогдсон аль ч газраас гомдол, мэдээлэл, зөрчлийн хэрэг, шийдвэрийг бүртгэн, зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа шуурхай явагдах нөхцөлийг бүрдүүлээд байна.

Зөрчил шалган шийдвэрлэх эрх бүхий албан тушаалтан, прокурор нь нэгдсэн системээс түүнд бүртгэгдсэн мэдээлэлд үндэслэн боловсруулагдсан эрх зүйн хэлбэр, мөн хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа удирдамжийн баримт бичгүүдийг файлаар татан авч ашиглахаас гадна шаардлагатай мэдээ, судалгаа, хяналт шинжилгээ хийсэн статистик тоон үзүүлэлтийг чиглэл тус бүрээр гарган авч байна.

Цаашид Зөрчлийн бүртгэл мэдээллийн нэгдсэн санг хэрэглээнд нэвтрүүлснээр зөрчил шалган шийдвэрлэх эрх бүхий байгууллага, түүнд тавьж буй прокурорын хяналтын ажилд томоохон ахиц дэвшил гарч, байгууллагуудын хоорондын ажлын уялдаа холбоо сайжирч, Монгол улсын хэмжээнд зөрчлийн хууль тогтоомжийг нэг мөр хэрэгжүүлэх ажилд ихээхэн их хувь нэмэр оруулна.

Улсын Ерөнхий Прокурорын газрын Хэрэг бүртгэх мөрдөн байцаах ажиллагаанд хяналт тавих хэлтэст Авлига, мөнгө угаах гэмт хэргийг хянан шийдвэрлэх дагнасан албыг 2024 онд байгуулснаар Монгол Улсын Их Хурлын 2023 оны 59 дүгээр тогтоолоор батлагдсан "Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөр", Монгол Улсын Засгийн газрын 2022 оны 265 дугаар тогтоолоор батлагдсан "Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх хөтөлбөр" зэрэг болон энэ төрлийн гэмт хэргийг шалгаж, шийдвэрлэх, нэгдсэн дүн шинжилгээ хийх, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх нэгдсэн арга хэмжээ авч, хэрэгжүүлж байна.

Улсын ерөнхий прокурорын 2022 оны 04 дүгээр сарын 29-ний өдрийн А/48 дугаар тушаалаар "Улсын ерөнхий прокурорын газрын дэргэдэх Сургалт, судалгааны хүрээлэн"-г шинэчлэн байгуулж, УИХ-ын 2023 оны 12 дугаар сарын 28-ны өдрийн хуралдаанаар тус хүрээлэнгийн эрх зүйн үндсийг баталгаажуулж 118 дугаартай тогтоол гаргасан. Энэхүү шийдвэр нь прокурорын байгууллагын хүний нөөцийг мэргэшүүлэх, чадавхжуулах, прокурорын байгууллагын өмнө тулгамдаж буй асуудал, хууль хэрэглээний чиглэлээр суурь болон хавсарга судалгааг дангаар болон бусад байгууллагатай хамтран хийх зэргээр сургалт, судалгааны чиглэлээр зохих дэвшил гарах, тус хүрээлэнгийн үйл ажиллагаа нь байнгын, тогтвортой байх нөхцөлийг бүрдүүлсэн түүхэн шийдвэр болсон.

Тус хүрээлэн нь 15 орчим дэд сэдвээр суурь болон бодлогын судалгаа хийж, эрдэм шинжилгээний ном 10, эрдэм шинжилгээний зөвлөмж 50, эрдэм шинжилгээний өгүүлэл 80 гаруйг бичиж нийтлүүлээд байна. Мөн "Гэмт хэрэгтэй тэмцэх асуудал" нэртэй эрдэм шинжилгээний бүтээлийн эмхэтгэлийг жил бүр хэвлүүлж, өнөөг хүртэл 8 дугаарыг олон нийтэд хүргэсэн байна.

Монгол улсын эрүүгийн хууль тогтоомж, Улсын Ерөнхий Прокурорын тушаалаар батлагдсан дээрх эрх зүйн баримт бичгийн дагуу хүний эрх, эрх чөлөө, нийтийн ашиг сонирхлыг хамгаалах, түүнийг зөрчигдөхөөс сэргийлэх

үүргээ хэрэгжүүлэн гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажилд дараах хэлбэрээр тогтмол оролцож байна. Үүнд 2021-2024 онуудад:

Гэмт хэрэг, зөрчил гарахад нөлөөлсөн шалтгаан, нөхцөлийг арилгуулах зорилгоор прокурорын мэдэгдэл нийт 6890 бичиж, холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд хүргүүлэн, мэдэгдлийн мөрөөр зохион байгуулж, хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний хариуг авч, биелэлтийг тооцож ажилласан.

Прокурорын байгууллага дангаар болон бусад байгууллагатай хамтран гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх хууль тогтоомжийн биелэлтийг байгууллага, аж ахуйн нэгжид 1031 шалгаж, оролцсон.

Хяналтын ажлын тоон мэдээ, шалгалт, судалгааны дүн болон Гэмт хэрэг, зөрчилтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр холбогдох хууль тогтоомжийг мэдээлэх, сурталчлах яриа таниулгыг олон нийтэд 2510 удаа хийсэн.

Эрүүгийн хууль тогтоомжийг нэг мөр хэрэгжүүлэх, гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор сургалт, зөвлөгөөнийг байгууллага, олон нийтэд 749 удаа зохион байгуулсан.

Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр 2021-2024 онд хэлэлцүүлэг 72 удаа, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх мэдээ 694, гарын авлага 458 гарын авлагыг бэлтгэж олон нийтэд хүргэсэн.

Мөн 2021-2023 онд 87 подкаст, 79 шторк, 350 контент, 534 постер, инфографик, 48 ярилцлага, 51 нийтлэл, нэвтрүүлгийн бэлдэж олон нийтэд хүргэсэн бол Байгууллагын цаг үеийн үйл явдал, гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр сар бүр “Прокурорын мэдээлэл” нэвтрүүлгийг бэлтгэж МҮОНРТ-ээр гаргаж, 12 удаагийн, 240 минутын нэвтрүүлгийг жил бүр олон нийтэд хүргэдэг болоод байна.

Прокурорын байгууллага нь гэмт хэрэг, зөрчлийн гаралт, түүний шалтгаан нөхцөлийг улсын болон орон нутгийн хэмжээнд судлах чиглэлд онцгой анхаарч суурь болон хавсарга судалгааг тогтмол хийж байна. Тухайлбал 2021 онд 244, 2022 онд 260, 2023 онд 233, 2024 онд 200 удаагийн судалгааг нэгдсэн байдлаар болон тухайн нэгж Прокурорын газрын хэмжээнд хийсэн байна.

Түүнчлэн дээрх судалгааны дүнд үндэслэн болон эрүүгийн хууль тогтоомжийг нэг мөр хэрэгжүүлэхэд анхаарч судлаач, эрдэмтэд, эрх зүйн чиглэлээр суралцаж байгаа оюутан, шүүх эрх мэдлийг хэрэгжүүлэгч, хууль сахиулах байгууллагуудын албан хаагч нар болон прокуроруудыг хамруулсан эрдэм шинжилгээний илтгэл, хэлэлцүүлэг зэргийг тогтмол зохион байгуулахаас гадна бусад байгууллагаас зохион байгуулж байгаа хэлэлцүүлэг, илтгэл прокурорын байгууллагын албан хаагч нарыг оролцуулах зэрэг үйл ажиллагааг явуулж байна.

Мөн Улсын ерөнхий прокурорын газраас “Мөнгө угаах гэмт хэргийг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны тулгамдсан асуудал, шийдвэрлэх арга зам” сэдэвт олон улсын эрдэм шинжилгээний хурлыг 2024 онд, “Олон Улсын Прокуроруудын Холбооны Зүүн Европ, Төв Азийн бүсийн 10 дугаар бага хурал”-ыг 2025 онд тус тус зохион байгуулсан нь дотоод, гадаадын эрдэмтэн судлаачид болон хуулийн байгууллагын албан хаагч нар хуран цуглаж, тулгамдаж буй асуудлыг тодорхойлж, тэдгээрийг шийдвэрлэх арга замыг эрэлхийлэх, олон улсын сайн туршлага, мэдээллийг харилцан солилцож, эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажлын үр дүнг хэлэлцүүлэн, нийтийн хүртээл болгоход чиглэгдсэн чухал ач холбогдолтой арга хэмжээ болсон.

САНАЛ, ДҮГНЭЛТ

Монгол Улсын Ерөнхий Прокурорын тушаалаар батлагдсан эрх зүйн баримт бичгүүдэд гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх зохион байгуулалтын арга хэмжээг тодорхой тусгаснаар прокуророос гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажилд оролцох оролцоо илүү үр дүнтэй болж, прокурорын байгууллагын хяналтын ажлын нэг хэсэг болсон.

Прокурорын байгууллага зөрчлийн бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн санг эрх бүхий байгууллагуудад үе шаттайгаар нэвтрүүлж, хууль сахиулах байгууллагуудын мэдээллийн уялдаа сайжирсан нь урьдчилан сэргийлэх бодлогыг шинжлэх ухааны үндэслэлтэй болгоход эерэг нөлөө үзүүлэв.

Улсын ерөнхий прокурорын газар улсын хэмжээнд зөрчлийн статистикийн үйл ажиллагаа эрхэлж, түүний нэгдмэл байдлыг хангаж ажиллах нөхцөл бүрдсэнээр зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх талаарх төрийн бодлого, Засгийн газраас авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний санал боловсруулж, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлын бодлогыг тодорхойлох болсон.

Прокурорын байгууллагын гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлын үр дүн

Улсын ерөнхий прокурорын газрын дэргэдэх Сургалт, судалгааны хүрээлэнгийн Сургалтын албаны дарга, ахлах прокурор О.Алтангэрэл

Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагаанд оролцох прокурорын байр суурь

- Монгол улсын үндсэн хууль
- Эрүүгийн болон зөрчлийн хууль тогтоомж
- Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх хууль

Монгол Улсын Үндсэн хууль

- Нэгдүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэг: Ардчилсан ёс, шударга ёс, эрх чөлөө, тэгш байдал, үндэсний эв нэгдлийг хангах, хууль дээдлэх нь төрийн үйл ажиллагааны үндсэн зарчим мөн.
- Арван зургадугаар зүйлийн 2 дахь заалтад: “эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах,… эрхтэй.”
- Арван есдүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт: “Төрөөс хүний эрх, эрх чөлөөг хангахуйц эдийн засаг, нийгэм, хууль зүйн болон бусад баталгааг бүрдүүлэх, хүний эрх, эрх чөлөөг зөрчихтэй тэмцэх, хөндөгдсөн эрхийг сэргээн эдлүүлэх үүргийг иргэнийхээ өмнө хариуцна.”

МАХН -ын Төв Хорооны Улс Төрийн Товчооны 1972 оны 96 дугаар тогтоол

БНМАУ -ын прокурорын газрын дэргэд Гэмт хэргийн шалтгаан нөхцөл судлах хүрээлэнг байгуулах тухай шийдвэр гаргасан.

БНМАУ-ын прокурорын 1973 оны 2 дугаар сарын 26-ны өдрийн 38 дугаар тушаал

Гэмт хэргийн шалтгаан нөхцөл судлах хүрээлэнг 1973 оны 3 дугаар сарын 1-ний өдөр байгуулсан

Гэмт хэргийн шалтгаан нөхцөл судлах хүрээлэн

1973-1983

- Эрдэм шинжилгээний ном 10 гаруйг
- Эрдэм шинжилгээний зөвлөмж 50 гаруй, Эрдэм шинжилгээний өгүүлэл 80 гаруйг
- “Гэмт хэрэгтэй тэмцэх асуудал” эрдэм шинжилгээний бүтээлийн эмхтгэлийг жил тутам гаргаж 8 дугаар
- “Хууль ёс” сэтгүүлийг 1973 оноос эхлэн эрхлэн гаргасан бөгөөд 1991 он хүртэл нийт 89 дугаар

Монгол Улсын Ерөнхий Прокурорын тушаалаар батлагдсан Эрх зүйн баримт бичгүүд

- “Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх зөвлөлийн ажиллах журам” 2019 он
- “Гэмт хэрэг, зөрчлийн шалтгаан, нөхцөлийг судлах аргачлал” 2020 он
- “Прокурор гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажилд оролцох аргачилсан заавар” 2021 он
- “Эрүүдэн шүүхээс урьдчилан сэргийлэх зөвлөлийн ажиллах журам” 2020
- “Сургалтын гарын авлагад тавигдах стандарт” 2021 он
- “Судалгаа хийх аргачлал” 2023 он

“Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх зөвлөлийн ажиллах журам”

Энэхүү журмаар зөвлөл нь

- Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөл, салбар зөвлөлийн хийх ажлын төлөвлөгөөнд санал өгөх, төлөвлөгөөнд тусгагдсан ажлын хэрэгжилтийг хангах
- Прокурорын байгууллагын гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр хийх ажлын төлөвлөгөөг баталж, хэрэгжилтийг хангуулах, хийсэн ажлын тайланг бүтэн жилээр тооцон дүгнэж, цаашид авах арга хэмжээг тодорхойлох, гэмт хэргийн гаралт, шийдвэрлэлтийн талаарх статистик мэдээг нэгтгэн судалж, дүгнэлт хийх
- Нэгж прокурорын газруудыг мэргэжил арга зүйгээр хангах, бусад байгууллагатай хамтран ажиллах, гэмт хэрэг, зөрчлийн шалтгаан нөхцлийг тогтоох сууль болон хавсрага судалгаа хийх
- Түүнчлэн анхан шатны нэгжийн прокурорын газрын ерөнхий прокурор нь гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлыг хариуцан ажиллахаар заасан

“Гэмт хэрэг, зөрчлийн шалтгаан, нөхцөлийг судлах аргачлал”

Судалгаанд анхаарах асуудал

- Судалгааны зорилго, төлөвлөлт, удирдамжийг боловсруулах, мэдээлэл цуглуулах, дүн шинжилгээ хийх, нэгтгэн дүгнэж, цаашид авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ зэрэг судалгааны үе шатыг тодорхой болгож өгсөн

“Прокурор гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажилд оролцох аргачилсан заавар”

Прокурорын оролцоо

-Нийт прокуроруд хяналтын ажлын чиглэл харгалзахгүй жигд оролцоо,

-Хуулийн зорилго, зарчим, үндсэн чиглэлийн дагуу эрхэлсэн асуудлынхаа хүрээнд хууль тогтоомжийг нэг мөр хэрэгжүүлэх

-Прокурорын оролцооны хэлбэрийг тодорхойлсон:

-Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлыг хэрэгжүүлэхдээ мэдэгдэл бичих,

-Дангаараа болон бусад байгууллагатай хамтран шалгалт хийх, яриа таниулга, сургалт, с урталчилгаа хийх, мэдээ, мэдээлэл бэлтгэн хэвлэл мэдээлэл, олон нийтийн сүлжээгээр түгээх,

-Гэмт хэрэг, зөрчил үйлдэгдэхэд нөлөөлж бүй шалтгаан, нөхцөл, хүчин зүйлсийг тогтоох, урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр сүүрь болон хавсарга судалгаа хийх

“Эрүүдэн шүүхээс урьдчилан сэргийлэх зөвлөлийн ажиллах журам”

Зөвлөлийн чиг үүрэг

Зөвлөл нь зөрчил шалган шийдвэрлэх, эрүүгийн хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах болон ял эдлүүлэх ажиллагааны явцад хууль дээдлэх, хүний эрх, эрх чөлөөг хамгаалах, зөрчигдсөн эрхийг сэргээх, эрүү шүүлт түлгах гэмт хэргийн шалтгаан нөхцөлийг арилгах, эрүүдэн шүүхээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг прокурорын байгууллагын хэмжээнд нэгтгэн зохион байгуулахаар заасан.

“Сургалтын гарын авлагад тавигдах стандарт”

Прокурорын байгууллагаас зохион байгуулах сургалтын төлөвлөгөө, катологид үндэслэн сургалтад ашиглагдах гарын авлагыг нэгдсэн жишиг бүхий, ижил шаардлагын дагуу боловсруулах үйл явцыг зохицуулсан.

Гарын авлагын бүтэц:

-оршил;
-сэдвийн хүрээг тодорхойлсон онолын үндсэн ойлголт;
-тухайн сэдвийг гүнзгийрүүлэн судлахад шаардлагатай заавал уншиж судлах эх зохиол, сурах бичиг, ном, сэтгүүл, шүүхийн шийдвэр, цахим хэрэглэгдэхүүнийг сэдэв бүрийн агуулгад нийцүүлэн нарийвчлан заасан жагсаалт;
-ашигласан материалын жагсаалтж авсан мэдлэгийг үнэлэх, бататгах сорил;
-хавсралт.

Гарын авлага нь агуулга болон хэлбэрийн хувьд “Эрдэм шинжилгээний ажлын тайлан, бүтэц, шаардлага” MNS2492:2004 Монгол Улсын стандартын нийтлэг шаардлагын дагуу боловсруулагдсан

“Судалгаа хийх аргачлал”

Прокурорын байгууллагаас шинжлэх ухааны болон хяналтын ажлын судалгаа хийх арга зүйг нэг мөр хэрэгжүүлэх, судалгааны чанар, үр нөлөөг сайжруулахад ахиц гарч энэ хирээр гэмт хэрэг зөрчилд дүн шинжилгээ хийх, улмаар урьдчилан сэргийлэх ажлыг илүү академик түвшинд зохион байгуулах боломж бүрдээд байна

Судалгаа хийхэд тоон болон чанарын судалгааны арга зүйгээр нийгмийн шинжлэх ухааны нийтлэг болон тусгай аргуудыг ашиглаж байна

Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хууль

Улсын Ерөнхий Прокурорын Газар улсын хэмжээнд зөрчлийн статистикийн үйл ажиллагаа эрхэлж, түүний нэгдмэл байдлыг хангана.

Гэмт хэрэг, зөрчлийн мэдээллийн нэгдмэл байдлыг хангах, шалтгаан, нөхцөлийг тогтоох, урьдчилан сэргийлэх нэгдсэн бодлого боловсруулах иргэнд шуурхай үйлчилгээ үзүүлэх зорилгоор гэмт хэрэг, зөрчлийн цахим мэдээллийн нэгдсэн сан бүрдүүлж, ашиглана.

“Зөрчлийн бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн сан”

Улсын ерөнхий прокурорын газар, Хууль зүй, дотоод хэргийн яам, Германы Олон Улсын хамтын нийгэмлэг (GIZ), “Ай Ти Зон” ХХК-тай хамтран хэрэгжүүлж буй “Зөрчлийн бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн сан”-г бий болгох, хэрэглээнд нэвтрүүлэх ажлыг 2022 оноос үе шаттай хэрэгжүүлж байна.

“Зөрчлийн бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн сан”

Зөрчил шалган шийдвэрлэх эрх бүхий 65 чиг үүргийн 1,102 байгууллагын 13,000 орчим эрх бүхий албан тушаалтны болон зөрчлийн хэргийн мэдээлэл

Интернэт холбогдсон аль ч газраас гомдол, мэдээлэл, зөрчлийн хэрэг, шийдвэрийг бүртгэн, зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа шуурхай явагдах нөхцөл бүрдсэн.

Эрх зүйн хэлбэр, удирдамжийн баримт бичгүүдийг файлаар татан авч ашиглахаас гадна шаардлагатай мэдээ, судалгаа, хяналт шинжилгээ хийсэн статистик тоон үзүүлэлтийг чиглэл тус бүрээр гаргах боломжтой.

Улсын ерөнхий прокурорын 2022 оны 04 дүгээр сарын 29-ний өдрийн А/48 дугаар тушаал

УИХ-ын 2023 оны 12 дугаар сарын 28-ны өдрийн хуралдаанаар тус хүрээлэнгийн эрх зүйн үндэсийг баталгаажуулж 118 дугаартай тогтоол гаргасан

Энэхүү шийдвэр нь прокурорын байгууллагын хүний нөөцийг мэргэшүүлэх, чадавхжуулах, прокурорын байгууллагын өмнө тулгамдаж буй асуудал, хууль хэрэглээний чиглэлээр суурь болон хавсарга судалгааг дангаар болон бусад байгууллагатай хамтран хийх зэргээр сургалт, судалгааны чиглэлээр зохих дэвшил гарах, тус хүрээлэнгийн үйл ажиллагаа нь байнгын, тогтвортой байх нөхцөлийг бүрдүүлсэн түүхэн шийдвэр болсон.

Авлига, м өнгө угаах гэмт хэргийг хянан шийдвэрлэх алба

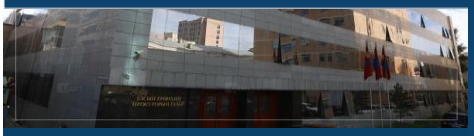

Улсын ерөнхий прокурорын 2024 оны А/58 дугаартай тушаалаар Улсын ерөнхий прокурорын газрын Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах ажиллагаанд хяналт тавих хэлтэст “Авлига, мөнгө угаах гэмт хэргийг хянан шийдвэрлэх алба”-ыг байгуулсан.

Улсын ер өнхий прокурорын газрын дэргэдэх Сургалт, судалгааны х үрээлэн

- 15 орчим дэд сэдвээр суурь болон бодлогын судалгаа
- Эрдэм шинжилгээний ном 10
- Эрдэм шинжилгээний зөвлөмж 50
- Эрдэм шинжилгээний өгүүлэл 80
- “Гэмт хэрэгтэй тэмцэх асуудал” нэртэй эрдэм шинжилгээний бүтээлийн эмхэтгэлийг жил бүр хэвлүүлж, өнөөг хүртэл 8 дугаарыг олон нийтэд хүргэсэн байна.

Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажилд дараах хэлбэрээр тогтмол оролцож байна. Үүнд: 2021-2024

Прокурорын мэдэгдэл нийт 6890 бичиж, холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд хүргүүлэн, мэдэгдлийн мөрөөр зохион байгуулж, хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний хариуг авч, биелэлтийг тооцож ажилласан

Прокурорын байгууллага дангаар болон бусад байгууллагатай хамтран гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх хууль тогтоомжийн биелэлтийг байгууллага, аж ахуйн нэгжид 1031 шалгаж, оролцсон

Хяналтын ажлын тоон мэдээ, шалгалт, судалгааны дүн болон Гэмт хэрэг, зөрчилтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр холбогдох хууль тогтоомжийг мэдээлэх, сурталчлах яриа таниулагыг олон нийтэд 2510 удаа хийсэн.

Эрүүгийн хууль тогтоомжийг нэг мөр хэрэгжүүлэх, гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор сургалт, зөвлөгөөнийг байгууллага, олон нийтэд 749 удаа зохион байгуулсан

Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр 2021-2024 онд хэлэлцүүлэг 72 удаа, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх мэдээ 694, гарын авлага 458 гарын авлагыг бэлтгэж олон нийтэд хүргэсэн.

Мөн 2021 -2023 онд

87 подкаст,
79 шторк,
350 контент,
534 постер, инфографик,
48 ярилцлага,
51 нийтлэл, нэвтрүүлгийн бэлдэж олон нийтэд хүргэсэн.

Байгууллагын цаг үеийн үйл явдал, гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр сар бүр "Прокурорын мэдээлэл" нэвтрүүлгийг бэлтгэж MYOHPT-ээр гаргаж, 12 удаагийн, 240 минутын нэвтрүүлгийг жил бүр олон нийтэд хүргэдэг болоод байна.

УЛСЫН БОЛОН ОРОН НУТГИЙН ХЭМЖЭЭНД ХИЙСЭН СУДАЛГАА

- 2021 онд 244
- 2020 онд 260
- 2023 онд 233
- 2024 онд 200

2024 “Мөнгө угаах гэмт хэргийг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны тулгамдсан асуудал, шийдвэрлэх арга зам” сэдэвт олон улсын эрдэм шинжилгээний хурал

2025 “Олон Улсын Прокуроруудын Холбооны Зүүн Европ, Төв Азийн бүсийн 10 дугаар бага хурал”

Дүгнэлт

- Монгол Улсын Ерөнхий Прокурорын тушаалаар батлагдсан эрх зүйн баримт бичгүүдэд гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх зохион байгуулалтын арга хэмжээг тодорхой тусгаснаар прокуророос гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажилд оролцох оролцоо илүү үр дүнтэй болж, прокурорын байгууллагын хяналтын ажлын нэг хэсэг болсон.
- Прокурорын байгууллага зөрчлийн бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн санг эрх бүхий байгууллагуудад үе шаттайгаар нэвтрүүлж, хууль сахиулах байгууллагуудын мэдээллийн уялдаа сайжирсан нь урьдчилан сэргийлэх бодлогыг шинжлэх ухааны үндэслэлтэй болгоход эерэг нөлөө үзүүлэв.
- Улсын ерөнхий прокурорын газар улсын хэмжээнд зөрчлийн статистикийн үйл ажиллагаа эрхэлж, түүний нэгдмэл байдлыг хангаж ажиллах нөхцөл бүрдснээр зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх талаарх төрийн бодлого, Засгийн газраас авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний санал боловсруулж, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлын бодлогыг тодорхойлох болсон.

АВЛИГААС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ, СОЁН ГЭГЭЭРҮҮЛЭХ АЖЛЫН ҮР ДҮН

Х.ИХМӨРӨН
Авлигатай тэмцэх газрын урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх хэлтсийн дарга, эрхэлсэн комиссар

Юуны өмнө Та бүхэндээ Монгол Улсад Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөл үүсгэн байгуулагдсаны 60 жилийн ойн мэндийг хүргэж, уулзалт хурлын үйл ажиллагаанд амжилт хүсье.

Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, тэр тусмаа тодорхой гэмт хэрэг болох авлигын гэмт хэрэгтэй тэмцэх, түүнээс урьдчилан сэргийлэх хүрээнд Авлигатай тэмцэх газраас хуулиар хүлээсэн чиг үүргээ хэрэгжүүлэн ажиллаж ирсэн талаар та бүхэнд мэдээлэл өгөх болсонтой баяртай байна.

Бид авлигын шалтгаан, нөхцөлийг судлан тогтоох, түүнийг арилгах, таслан зогсоох үйл ажиллагаа, нөгөө талаас олон нийтэд авлигын нийгмийн хор аюулыг ухуулан таниулах, тэдэнд авлигыг үл тэвчих ёс суртахуун төлөвшүүлэх, энэ үйл ажиллагаанд тэдгээрийг татан оролцуулахад чиглэсэн соён гэгээрүүлэх үйл ажиллагааг улсын хэмжээнд зохион байгуулах, үйл ажиллагааг нь уялдуулан зохицуулах, арга зүйн удирдлагаар ханган хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллаж байна.

Төрийн байгууллагын аль нэг салбар, байгууллагад авлигын, албан тушаалын гэмт хэрэг яагаад гарах болов?, шалтгаан нөхцөл нь юунд байна? гэдгийг судлан үзсэний үндсэн дээр тэдгээр салбар, байгууллагын нөхцөл байдал, авлигын эрсдэлийг бууруулахад чиглэсэн урьдчилан сэргийлэх тохирсон ажил, арга хэмжээг төлөвлөн хэрэгжүүлэхэд анхаарч ажилладаг билээ. Тухайлбал, авлига гарч болох нөхцөл боломж бүрдүүлсэн гэж үзвэл төрийн байгууллага, албан тушаалтны гаргасан тушаал, шийдвэр, дүрэм, журмыг хүчингүй болгуулах, Авлигын эсрэг болон Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангуулах, аймаг, нийслэл, сум дүүрэг дэх гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх орон тооны бус зөвлөлд үүрэг чиглэл өгөх, төрийн бус байгууллага, иргэдээс авлигатай тэмцэх чиглэлээр явуулж буй санал, санаачилгыг дэмжих туслах, тэдний оролцоог нэмэгдүүлэх, авлигын эсрэг соён гэгээрүүлэх, урьдчилан сэргийлэх ажлын талаар Зөвлөмж гаргах, авлигад өртөх боломжийг багасгах, эрсдэлийг арилгах, төрийн байгууллага, албан тушаалтны үйл ажиллагааны ил тод, нээлттэй байдлыг хангахад чиглэн ажилладаг.

Харин соён гэгээрүүлэх үйл ажиллагааны хүрээнд авлигын хор аюулыг ухуулан сурталчлах ажлыг тасралтгүй явуулж, авлигын талаарх олон нийтийн мэдлэгийг дээшлүүлэх, авлигатай тэмцэх арга барилд сургахад чиглэсэн сургалт, мэдээлэл хийх, хэлэлцүүлэг өрнүүлэх, сурталчилгааны материал түгээх зэргээр ажиллаж байна. Мөн тодорхой хүрээ, салбар, зорилтот бүлэгт

чиглэсэн тусгайлан арга хэмжээ, кампант ажил, аяныг зохион байгуулж, энэхүү үйл ажиллагаанд иргэд, олон нийтийг татан оролцуулж ирсэн ба эдгээр үйл ажиллагааг аль болох олон нийтэд сонирхолтой байдлаар, технологийн дэвшлийг ашиглах замаар, хүртээмжтэй байдлыг нэмэгдүүлэхэд гол анхаарлаа хандуулдаг юм.

Сүүлийн жилүүдэд бид богино хэмжээний шторк, видео контент, жүжигчилсэн тоглолт, кино контентоор дамжуулан авлигын эсрэг олон нийтийг соён гэгээрүүлэхэд анхааран ажиллаж байгаа бөгөөд тодорхой үр дүн хүрсэн, амжилттай хэрэгжүүлсэн ажил, арга хэмжээнээс цөөхнийг дурдвал,

1. Өнгөрсөн жил бид авлигын бодит хэргээс сэдэвлэн бүтээсэн “Зура 3-Цэвэрлэгээ” уран сайхны киног бүтээхэд Фантастик продакшнд дэмжлэг үзүүлж, хамтран ажиллалаа. Энэхүү бүтээлийг кино театрт нийт 66,939 хүн үзэж, рекорд эвдсэн талаарх судалгаа гарсан байсан төдийгүй бид кино урлагаар дамжуулан авлигын хор хөнөөл, Авлигатай тэмцэх газрын үйл ажиллагаа, албан хаагч нарт тулгамддаг асуудлуудыг иргэдэд ойлгуулж чадсан.

2. Манай улсад авлигын гэмт хэрэг, зөрчлөөс гадна төрийн албаны хунд суртал, чирэгдэл иргэн, аж ахуйн нэгж буюу төрөөс үйлчилгээ авч буй этгээдүүдэд тулгамдсан асуудлуудын нэг нь мэдээлэл ил тод бус, тодорхойгүй байдагтай холбоотой байдаг. Бид энэ чиглэлээр Цахим хөгжил, харилцаа холбооны яам, "Е-Монгол" академитай хамтран ажилласан зохих үр дүнгээ өгч эхэллээ. Өнөөдрийн байдлаар төрийн 1200 үйлчилгээг цахим хэлбэрт шилжиж, энэ нь төрийн үйлчилгээний хүнд суртал, чирэгдлийг арилгахад чухал хөшүүрэг болсон нь эерэг үр дүн юм. Одоогийн байдлаар E-Mongolia 5.0 системийн бүртгэлтэй хэрэглэгчдийн тоо 1,962,844-д хүрч, иргэдээс төрийн үйлчилгээ авахад зарцуулдаг зардалд 1,323,483,322,829 төгрөгийн бодит хэмнэлт бий болсон.

Түүнчлэн Авто тээврийн үндэсний төвийн цахим систем болон Татварын удирдлагын нэгдсэн систем хооронд мэдээлэл солилцох хурд нэмэгдэж, систем хөгжүүлэлтийг ажлыг тогтмол хийж байна. Үр дүн нь иргэдийн мэдээлэл зөрдөг асуудал шийдэгдэж, өөрийн биеэр очих шаардлагагүйгээр мэдээлэл засварлах боломжтой болсон нь цаг хугацаа хэмнэсэн, зохиомол ачааллыг арилгахад үр дүнгээ өгч байна.

3. Жил бүр хичээлийн жил эхлэхтэй холбогдуулан элсэлт бүртгэлийн үйл ажиллагаанд гардаг сөрөг үр дагаврууд багасаж байна. Өмнө нь тойргийн бус хүүхэд сургуульд элсүүлэх, эцэх эхчүүд заавал сургуульд очиж оочир дараалал үүсгэх асуудлууд түгээмэл байсныг арилгаж, сургууль, цэцэрлэгийн бүртгэл 100 хувь цахим хэлбэрт шилжээд дариу 5 жил болж байна. Сүүлийн 10 жилийн хугацаанд Авлигатай тэмцэх газрын ажлын хэсэг

жил бүр ажилладаг ба давхардсан тоогоор 250 гаруй сургууль, цэцэрлэгийн элсэлт, бүртгэлийн үйл ажиллагаанд хяналт тавьж ирсэн.

4. Авлигын эрсдэлийг бууруулах зорилгоор Монгол Улсын Засгийн газрын сангуудын үйл ажиллагаанд авлигын эрсдэлийн үнэлгээ хийх, тусгайлан баталсан удирдамжийн дагуу газар дээр нь ажиллаж, илэрсэн зөрчил дутаг, нөхцөл байдалд тулгуулан Зөвлөмж өгч, түүний хэрэгжилтийг хангуулан ажиллаж байна. тухайлбал, Өнгөрсөн жил бид "Кино урлагийг дэмжих сан", "Өргөн нэвтрүүлэг хөгжүүлэх сан", "Эрүүл мэндийг дэмжих сан", "Бүх нийтийн үүргийн сан", "Шинжлэх ухаан, технологийн сан", "Нийгмийн даатгалын сан", "Боловсролын зээлийн сан"-д ажилласан бол энэ жилийн тухай Нийгмийн халамжийн сан, Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих санд ажиллаж авлига, ашиг сонирхлын зөрчил, авлигын гэмт хэрэг гарахаас урьдчилан сэргийлэх боломжит арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсэн. Зөвхөн энэ онд гэхэд төрийн 96 байгууллагад үйлчлүүлэгч иргэдийн хувиар тандалт ажиглалт хийж, төрийн байгууллагын хүнд суртал, чирэгдлийг илрүүлэн тогтоож, арилгахад чиглэсэн ажлыг гүйцэтгэлээ.

5. Өмнө нь авлигын гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол нөхөн төлүүлэхэд голлон анхаарч ажилладаг байсан бол сүүлийн 3 жилийн хугацаанд авлигын гэмт хэрэг, зөрчил гарахаас урьдчилан сэргийлж, тодорхой тооны хөрөнгийг эрсдэлд оруулахаас хамгаалж чаддаг болсон. Тухайлбал, Засгийн газрын "Хүүхдийн төлөө сан"-д "Хүүхдийн төлөө фонд"-д байсан хөрөнгийг нэгтгэж, Авто тээврийн хэрэгслийн "Аз"-ын гэх тодотголтой улсын дугааруудыг дуудлага худалдаанд оруулах чиглэлээр ажиллаж, төвлөрсөн хөрөнгийг хүүхдийн төлөө санд төвлөрүүлж чадсан. Тодруулбал, 26 орчим тэрбум төгрөгийн орлого тус санд төвлөрсөн. Энэ нь тодорхой албан тушаалтнаас азын гэх тодотголтой дугаарыг бусдад давуу байдал үүсгэн борлуулдаг, худалдан борлуулсны төлбөр хэн нэгэн албан тушаалтны халаасанд ордог байсныг таслан зогсоож, өдгөө улсын төсөвт төвлөрдөг болсон.

6. Түүнчлэн нийслэлээс зохион байгуулж буй мега төсөл хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх явцад гардаг авлигын эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор 17 мега төсөл, тэд бүтцийн салбарын барилга, эрчим хүч, зам тээвэр салбар, орон нутагт хэрэгжүүлж буй бусад 32 төсөл, хөтөлбөрийн нэгжтэй уулзаж, авлигын гэмт хэрэг гарахаас урьдчилан сэргийлэх ажлыг тасралтгүй зохион байгуулж байна.

Олон улсын хамтын ажиллагааны хүрээнд албан хаагчдын ур чадварыг дээшлүүлэх, хамтарсан хэрэг шалган шийдвэрлэх, алдагдсан хөрөнгийг буцаан авах ажлын хүрээнд гадаад хамтын ажиллагаа харилцаагаа өргөжүүлэн хөгжүүлэхэд онцгойлон анхаарч БНХАУ, БНСУ, Бүгд Найрамдах Азербайжан улс, Бүгд Найрамдах Казакстан улс, Малайз улс, Тайландын Хаант улсын Авлигатай тэмцэх чиг үүрэг бүхий байгууллагуудтай хамтын ажиллагааны Санамж бичиг байгуулан, идэвхтэй хамтран ажиллаж байна.

Дөрөвхөн жилийн өмнө гадаад улстай эрх зүйн харилцан туслалцаа үзүүлэх гэрээ байгуулаагүйн улмаас бид гадагш алдсан хөрөнгө болон иргэнийг өөрийн улсад буцаан авах боломжгүй байсан. Сүүлийн жилүүдэд гадаад улс, олон улсын байгууллагатай идэвхтэй хамтын ажиллагааг өрнүүлж, энэ хүрээнд авлигын гэмт хэргийн улмаас учирсан 13,9 сая доллар буюу 50 гаруй тэрбум төгрөгийн хохирлыг гадаад улс орнуудаас татан авч, улсыг хохиролгүй болгох ажлыг зохион байгууллаа. Энэ нь зөвхөн гадаад улс орноос хохирол нөхөн төлүүлэхээр татан авсан мөнгөн дүн. Сүүлийн 4 жилийн байдлаар гадаад болон дотоод үйлдэгдсэн авлигын гэмт хэргийг шалгаж нийт 3,2 их наяд төгрөгийн хохирлыг улсад нөхөн төлүүлэх ажлыг зохион байгуулжээ.

Бид цаашид авлигатай тэмцэх, авлигын гэмт хэрэг гарахаас урьдчилан сэргийлэх зорилгоор дараах ажлуудыг хийж хэрэгжүүлэхээр ажиллаж байна. Үүнд:

- Авлигын эсрэг соён гэгээрүүлэх үйл ажиллагаа, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн үр дагаварт үнэлгээ хийнэ;
- Авлигын эсрэг соён гэгээрүүлэх үйл ажиллагааны зүр дүн, үр нөлөөг үнэлэх арга зүйг боловсруулж, үйл ажиллагаанд нэвтрүүлнэ;
- Амьдралын хэв маяг, үзэл бодол, үнэт зүйлс, соёлд тулгуурлан соён гэгээрүүлэх ажлыг зохион байгуулж, үр нөлөөг нэмэгдүүлнэ;
- Авлигаас урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх үйл ажиллагаанд мэдээлэл, харилцаа холбооны дэвшилтэд технологи цахим платформыг судалж, нэвтрүүлнэ;
- Авлигын эсрэг соён гэгээрүүлэх, авлигын шалтгаан нөхцөл, хор хөнөөлийг судлах, эрсдэл тодорхойлох, хяналт тавих ажлыг иргэний нийгэм, хувийн хэвшлээр гүйцэтгүүлж, оролцоог нэмэгдүүлнэ;
- Үндэсний контентыг бүтээж, авлигыг үл тэвчих үзлийг олон нийтэд төлөвшүүлнэ;
- Авлигыг үл тэвчих үзлийг түгээн дэлгэрүүлэхэд соёл, урлаг, спорт, хэвлэл мэдээллийн оролцоог нэмэгдүүлж, мэдээлэл солилцох сувгийг хөгжүүлнэ;
- Бүх түвшний сургалтын агуулга, хөтөлбөрт авлигыг үл тэвчих, ёс суртахууныг төлөвшүүлэх агуулга, сэдвийг олон улсын туршлага, үндэсний онцлогт нийцүүлэн тусгаж, дүн шинжилгээ хийж, үр нөлөөг үнэлнэ;
- Эрсдэлд суурилсан сургалтын хөтөлбөр, гарын авлага боловсруулах, авлигыг үл тэвчих хандлагыг бий болгоход чиглэсэн сургалтыг үе шаттайгаар зохион байгуулна;
- Хүүхдийн шударга байдлыг төлөвшүүлэх ёс зүй, ёс суртахууны зөв төлөвшил олгоход чиглэсэн сургалт, нөлөөллийн хөтөлбөрийг насны ангилал, орчин үеийн чиг хандлагад нийцсэн байдлаар судалгаанд тулгуурлан боловсруулна;

• Хүүхдэд үл тохирох контентын хязгаарлалтын түвшинд стандарт тогтоох холбогдох зохицуулалтыг бий болгоно;

• Хүүхдийн шударга байдалд мөргөөр нөлөөлж байгаа хүчин зүйлсэд дүн шинжилгээ хийж, бууруулах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ;

• Боловсролын сургалтын байгууллага болон гэр бүлээр дамжуулан авлигыг үл тэвчих, шударга иргэнийг төлөвшүүлэх зорилгоор олон талт арга хэмжээг зохион байгуулж хэвшинэ;

• Сонгогчийн боловсрол, эрх зүйн мэдлэгийг нэмэгдүүлэх чиглэлээр төрийн болон төрийн бус байгууллагуудын сүлжээ үүсгэн, хамтын ажиллагааг өргөжүүлж, соён гэгээрүүлэх ажлын үр нөлөөг нэмэгдүүлнэ;

• Ирээдүйд тулгарч болзошгүй авлигын эрсдэл бүхий нөхцөл байдлыг үнэлэх аргачлалыг боловсруулж, бэлэн байдлыг хангаж, эрсдэлээс урьдчилан сэргийлнэ.

АВЛИГАТАЙ ТЭМЦЭХ ГАЗАР

2025

Урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх хэлтэс

АВЛИГАТАЙ ТЭМЦЭХ ГАЗАР
Урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх хэлтэс

АВЛИГААС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ АЖИЛЛАГАА

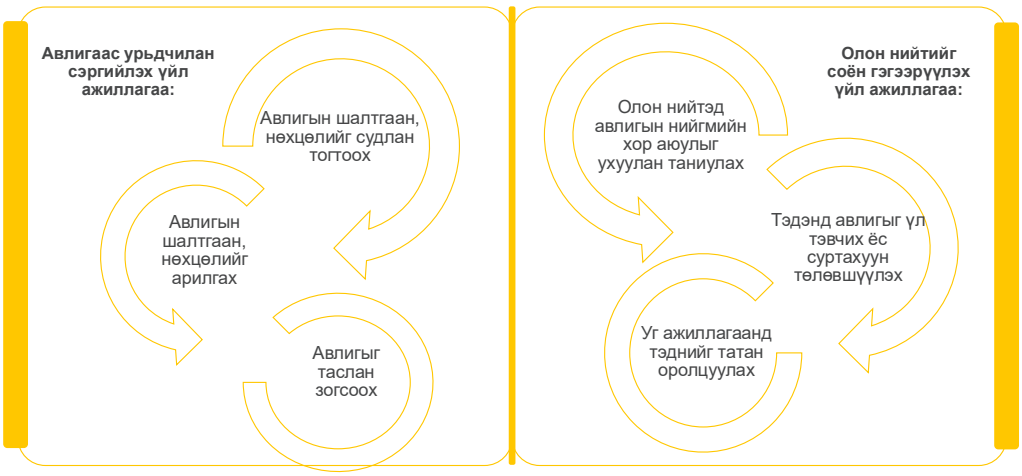

АВЛИГАТАЙ ТЭМЦЭХ ГАЗАР
Урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх хэлтэс

6 УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ

e mongolia
Цахим үндэстэн

ХҮНД СУРТАЛГҮЙ ЦАХИМ ТӨРИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

Цахим хөгжил, харилцаа холбооны яам, “Е-Монгол” академитай хамтран 2017 оноос хойш төрийн 1200 үйлчилгээг цахим хэлбэрт бүрэн шилжүүлж, төрийн үйлчилгээний хүнд суртал чирэгдлийг арилгав. Одоогийн байдлаар E-Mongolia 5.0 системийн бүртгэлтэй хэрэглэгчийн тоо 1,962,844 байна. Дээрх цахим үйлчилгээг үзүүлснээр иргэд төрийн үйлчилгээ авахад зарцуулдаг зардал зэрэг нийт 1,323,483,322,829 төгрөгийн бодит хэмнэлт бий болж төрийн үйлчилгээний хүнд суртал, хүлээлгэ багассан эерэг үр дүн үзүүлж байна.

1 Иргэдэд эмнэлэгт цаг авах үйлчилгээг авахад цахим хэлбэрээр цаг авсан иргэд болон тухайн эмнэлэг дээр ирж үйлчилгээ авч байгаа иргэдийн дунд үл ойлголцдог байсныг эмнэлэг тус бүрийн цахим систем болон И-Монгол цахим үйлчилгээний систем хоорондын уялдаа хангагдсан.

2 Авто тээврийн үндэсний төвийн цахим болон Татварын удирдлагын нэгдсэн систем хооронд мэдээлэл солилцох хурд нэмэгдэж, систем хөгжүүлэлтийн ажил хийгдэж байна. Үр дүнд нь иргэдийн мэдээлэл зөрдөг асуудал шийдэгдэж. Өөрийн биеэр очих шаардлагагүйгээр мэдээлэл засварлах боломжтой болсон.

НЭГДЭЭ
Үгүй гэж хэлээд өөрчилье! 110

АВЛИГАТАЙ ТЭМЦЭХ ГАЗАР
Урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх хэлтэс

АЖЛЫН ХЭСЭГ-2024 ОНД	ТАНДАЛТ-2025 ОНЫ ХАГАС ЖИЛД:
Засгийн газрын 7 тусгай сангийн үйл ажиллагаанд хяналт тавьж ажиллав. • Кино урлагийг дэмжих сан; • Өргөн нэвтрүүлэг хөгжүүлэх сан; • Эрүүл мэндийг дэмжих сан; • Эрүүл мэндийн даатгалын сан; • Бүх нийтийн үүргийн сан; • Шинжлэх ухаан, технологийн сан; • Нийгмийн даатгалын сан болон Хөдөө аж ахуйн корпорац ТӨХХК;	Салбар бүрд чиглэсэн 96 байгууллагад тандалтаар ажиллав.

АВЛИГАТАЙ ТЭМЦЭХ ГАЗАР
Урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх хэлтэс

СУРГУУЛЬ, ЦЭЦЭРЛЭГИЙН ЭЛСЭЛТ БҮРТГЭЛ

Хичээлийн жилийн элсэлт, бүртгэлийн үйл ажиллагаанд өмнө гардаг байсан тойргийн бус хүүхэд сургуульд элсүүлэх оролдлого, төрийн байгууллага, албан тушаалтнаас ирдэг дарамт, шахалт, нөлөөлөл багасаж, иргэд олон нийтийн оролцоо, хяналт сайжирч авлигын эрсдэл гаргах явдал тодорхой хэмжээнд буурсан.

АТГ сүүлийн 10 жилийн байдлаар жил бүр ажлын хэсэг ажиллаж, давхардсан тоогоор 250 гаруй сургууль, цэцэрлэгийн элсэлт, бүртгэлийн үйл ажиллагаанд хяналт тавьж ирсэн.

АВЛИГАТАЙ ТЭМЦЭХ ГАЗАР
Урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх хэлтэс

УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ

БОЛОВСРОЛЫН ЗЭЭЛИЙН САН
БОЛОН БУСАД СУРГАЛТЫН ТӨСӨВ

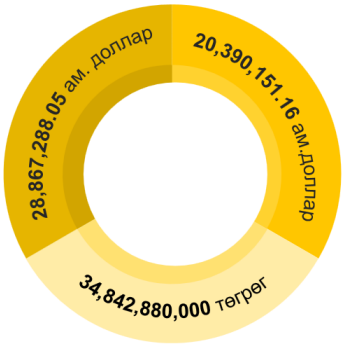

АВЛИГАТАЙ ТЭМЦЭХ ГАЗАР
Урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх хэлтэс

УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ

АЗЫН ГЭХ ТОДОТГОЛТОЙ УЛСЫН ДУГААРУУДЫГ ДУУДЛАГА ХУДАЛДААНД ОРУУЛСНААР 26,0 ОРЧИМ ТЭРБУМ ТӨГРӨГИЙН ОРЛОГЫГ ТУСГАЙ САНД ТӨВЛӨРҮҮЛЖЭЭ

Автомашины азын гэх тодотголтой дугаарыг бусдад давуу байдал үүсгэн борлуулдаг тохиолдол их байсан бөгөөд хэн нэгэн албан тушаалтны халаасанд ордог мөнгө өдгөө улсын төсөвт төвлөрдөг болсон. Учир нь автомашины азын 3000 гаруй дугаарыг бусдад давуу байдал үзүүлж олгосон АТҮТ-ийн зарим албан тушаалтнуудыг Авлигатай тэмцэх газраас шалгаж, хариуцлага тооцсон.

Зам тээврийн яаманд Авлигын шалтгаан, нөхцөлийг арилгах хүрээнд АТГ-ын Урьдчилан сэргийлэх хэлтсээс хоёр удаагийн зөвлөмж өгч, журам шинэчлэх ажлын хэсгийн гурван удаагийн хурал, тухайн үеийн салбарын сайдтай хоёр удаагийн уулзалт зохион байгуулж байжээ. Үүний үр дүнд авлигын шалтгаан бүхий журам өөрчлөгдөж, одоо автомашины азын дугаарыг үнэ хаялцуулах ажил хийгдэх болсон юм.

АВЛИГАТАЙ ТЭМЦЭХ ГАЗАР
Урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх хэлтэс

УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ

Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2024 онд нийт 502 төсөл, арга хэмжээнээс Барилга угсралтын ажил удаашралтай зогссон болон асуудалтай 51 барилга байгууламж байв. 17 барилга байгууламжийн асуудлыг АТГ шийдвэрлэсэн. 2025 оны байдлаар 34 барилга байгууламж байна.

1. Хот байгуулалт, барилга, орон сууцжуулалтын яам - 9 ажил;
2. Боловсролын яам - 25 ажил;
3. Эрүүл мэндийн яам - 4 ажил;
4. Биеийн тамир, спортын улсын хороо - 2 ажил;
5. Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн яам - 5 ажил;
6. Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам - 3 ажил;
7. Соёл, спорт, аялал жуулчлал, залуучуудын яам - 1 ажил;
8. Азийн хөгжлийн банк - 1 ажил;
9.Бусад - 1 ажил. */Өмнөговь аймгийн ГХБХБГ-т эрх шилжсэн./*

АВЛИГАТАЙ ТЭМЦЭХ ГАЗАР
Урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх хэлтэс

ТӨСӨЛ ХӨТӨЛБӨР

- Нийслэлийн хэмжээнд хэрэгжүүлж буй 17 мега төсөл;
- Дэд бүтцийн салбарын барилга, эрчим хөгжил, зам тээвэр, орон нутаг, эдийн засгийн салбар

АВЛИГАТАЙ ТЭМЦЭХ ГАЗАР
Урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх хэлтэс

ЦЭРЭГ ТАТЛАГА

- Хөндлөнгийн хяналт тавих;
- Ашиг сонирхлын зөрчил үүсэхээс урьдчилан сэргийлэх;

КОМИСС АРГА ХЭМЖЭЭ

- Сэлгүүлэн ажиллуулсан
- Журмыг хянаж өөрчлөлт оруулах санал хүргүүлсэн
- Зөвлөмж хүргүүлсэн
- Үндэслэлгүй хөрөнгөжих эрсдэлээс урьдчилан сэргийлсэн

АВЛИГАТАЙ ТЭМЦЭХ ГАЗАР
Урьдчилан сэргийлэх, соёл гэгээрүүлэх хэлтэс

ОЛОН УЛСЫН ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА

IACA · OECD · UNODC · ARIN-AP · ADB Asian Development Bank · INTERPOL · Transparency International · OSCE Organization for Security and Co-operation in Europe · STAR Stolen Asset Recovery Initiative The World Bank • UNODC · IAACA International Association of Anti-Corruption Authorities · GLOBE Network · Egmont Group · FATF · Criminal Division U.S. Department of Justice · AFP · NCA National Crime Agency

САНАМЖ БИЧИГ

The World Bank · ICAC · IDLO · HKIARC Hong Kong International Academy against Corruption · The Anti-Corruption Agency of the Republic of Uzbekistan · Anti-Corruption & Civil Rights Commission · IACA International Anti-Corruption Academy · Basel Institute on Governance · IACCC International Anti-Corruption Coordination Centre

АВЛИГАТАЙ ТЭМЦЭХ ГАЗАР
Урьдчилан сэргийлэх, соёл гэгээрүүлэх хэлтэс

ХУУЛЬ БУС ХӨРӨНГӨ БУЦААСАН САЙН ТУРШЛАГА

United Nations | Office on Drugs and Crime

The Mongolian orphanage benefiting from international asset recovery

UNODC
Children showing off the vegetables they grew at the orphanage's greenhouse.

International conventions and treaties can often feel distant, complex and removed from everyday life—important for politicians and lawyers, perhaps, but unrelated to the lives of ordinary people.

However, a recent case in Mongolia highlights how the UN Convention Against Corruption (UNCAC) is making a tangible impact. Through UNCAC cooperation, Mongolia successfully recovered USD 01.3 million, which is now funding an orphanage and supporting children's education.

Авсан арга хэмжээ:

1.3 сая ам.доллар бүхий хөрөнгийг буцаан авсан. Лондон дахь орон сууцыг тогтвортой орлого (**сард 2,500 фунт**) болгох замаар "Энэрэл" асрамжийн газарт дэмжлэг үзүүлж байна.

Нөлөө:

300+ хүүхдийн орчин нөхцөлийг сайжруулж, орчин үеийн тоног төхөөрөмж, боловсролын хөтөлбөрийг хэрэгжүүлсэн. Жишээ нь:

Агааржуулагч, шинэ тавилга, сургалтын өрөөнүүд.
Гадаад хэл, спорт, мэргэжлийн сургалтууд.

Авлигын эрсдэлийн үнэлгээ:
"Эрдэнэт үйлдвэр" тогтмол хийж эхэлсэн.

Сургамж:
Авлигын эсрэг хамтын ажиллагаа нь бодит амьдралд эерэг өөрчлөлт авчирч болохыг харуулсан.

АВЛИГАТАЙ ТЭМЦЭХ ГАЗАР
Урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх хэлтэс

УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ ЧИГЛЭЛЭЭР

	Үйл ажиллагаа	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1	Зөвлөмж хүргүүлсэн тоо	33	14	15	10	47	45	32 /26 байгууллагад/	61
2	Зөвлөмжийн хэрэгжилттэй танилцсан байдал	-	21	21	12	16	35	25	45
3	Дүрэм, журам хянаж, санал хүргүүлсэн	98	43	18	18	42	63	68	111
4	Хянаж санал өгсөн ёс зүйн дүрмийн тоо	9	7	-	13	11	12	3	9
5	Сургалтад хамрагдсан тоо	8497	24,378	13,820	27,304	53,183	31,005	36,866	26,836
6	Гомдол мэдээлэл шалгасан тоо /Хүнд суртал, чирэгдэл/	-	-	-	-	117	237	112 -48.1 өмнөх жилээс буурсан	66
7	Хүнд суртал, чирэгдэлтэй төрийн үйлчилгээг арилгасан тоо	-	-	-	-	32	30	21	22
9	Мөрдөгчийн мэдэгдлийн мөрөөр ажилласан тоо	30	13	18	40	53	134	56	104
10	Ажилласан төрийн байгууллагын тоо	214	26	36	46	118	64	12	96
11	Хэлэлцүүлгийн тоо	4	25	35	5	8	5	7	2

АВЛИГАТАЙ ТЭМЦЭХ ГАЗАР
Урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх хэлтэс

УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ ЧИГЛЭЛЭЭР

Авлигатай тэмцэх газрын УССГХ-ээс сүүлийн 2 жилийн байдлаар нийт 160.8 тэрбум төгрөгийн хохирол учрах байсныг таслан зогсоов.

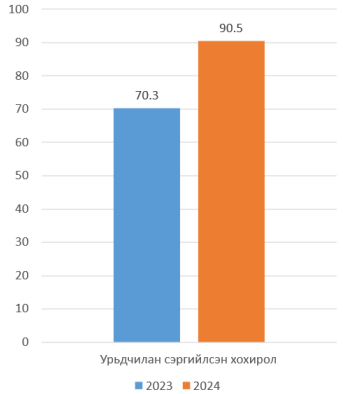

	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Үр дүн
1	Улс хооронд ачаа тээвэр эрхлэх "С" зөвшөөрөл олгоход цахим систем нэвтрүүлэн холбогдох журмыг шинээр батлуулсан бөгөөд аж ахуйн нэгжүүдийн дунд зөвшөөрөл авах сонгон шалгаруулалтыг цахим систем бүрэн нэвтрүүлэх ажлыг АТҮТ-тэй хамтран гүйцэтгэсэн.	Төрийн байгууллагын хүнд суртал, чирэгдэл арилж, бүсдад давуу байдал олгох гэмт хэргийн шалтгаан нөхцөлийг таслан зогсоосон
2	Барилгын ажил эхлүүлэх, үргэлжлүүлэх зөвшөөрөл олгох, хугацааг сунгах зөвшөөрлийг 2018-2022 оны 9 сар хүртэл 118,261,000 төгрөгийн хураамжийг иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагуудаас үндэслэлгүйгээр авсныг тогтоон, тус шийдвэрийг хүчингүй болгов.	Барилгын компаниудаас жилд дунджаар 40 сая төгрөгийн хууль бус хураамж авч байсныг таслан зогсоосон.
3	"Барилга байгууламж барих ажлын төлөвлөлтийг сайжруулах, 2023 оноос эхлэн зураг төсөл хийгдээгүй ажлыг тендер сонгон шалгаруулалтад оруулахгүй байх, барилга байгууламжийн зураг төсөл хийгдээгүй байхад ажлын төсвийг урьдчилан таамаглан боловсруулж төсөвт суулгаж байгаа гэмт хэргийн шинжтэй үйлдлийг дахин гаргахгүй байх" албан зөвлөмж хүргүүлсэн.	Барилга, хот байгуулалтын яам жилд дунджаар 220 сая төгрөгийн өртөгтэй барилга байгууламж барих ажлыг "Барилгын зураг төсөл" хийгдээгүй байхад тендер сонгон шалгаруулалтад оруулж байсныг таслан зогсоож, хохирол гарахаас урьдчилан сэргийлсэн.
4	Зам тээврийн хөгжлийн сайдын А/222 дугаар тушаалаар батлагдсан "Авто тээврийн хэрэгслийн бүртгэл хөтлөх улсын дугаар олгох журам"-ын дагуу азын дугаар олголтыг цэгцлэх зорилгоор цахим дуудлага худалдааг зохион байгуулдаг болов.	Азын гэх тодотголтой улсын дугааруудыг дуудлага худалдаанд оруулснаар 26,7 тэрбум төгрөгийн орлогыг тусгай санд төвлөрүүлсэн.
5	Баянзүрх, Налайх, Төв, Сонгинохайрханы 22-ын товчооны авто тээврийн хэрэгслийн авто зам ашигласны төлбөр хураан авах цахим үйлчилгээ дэх хүнд суртал, чирэгдлийг арилгах арга хэмжээ авах.	Нийслэлийн хүрээнээс гадна ажиллаж, амьдарч байгаа иргэдийн тээврийн хэрэгслээс Товчооны цахим төлбөр авах цэгээс чөлөөлөгдөж үнэ төлбөргүй болсон.
6	Эрүүл мэндийн яамны 5 төслийн нэгжид ажиллаж, эрүүл мэндийн салбарт гадаадын зээл тусламжийн хөрөнгөөр хэрэгжиж байгаа 17 төсөл хөтөлбөрийн үйл ажиллагаатай танилцаж, Эрүүл мэндийн сайдад авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр 10 асуудал бүхий зөвлөмж хүргүүлсэн.	Зөвлөмжийн дагуу 2024 оноос эхлэн 3 жилийн хугацаанд шинээр хэрэгжих төслийн салбар хүлээгч ТББ-уудыг сонгон шалгаруулах болсон

АВЛИГАТАЙ ТЭМЦЭХ ГАЗАР
Урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх хэлтэс

УССГХ-ИЙН ОНЦЛОХ АЖЛУУД

ТОВШ аппликэйшнд **НИЙСЛЭЛ УЛААНБААТАР** хотод үйл ажиллагаа явуулж байгаа төрийн, төрийн өмчийн 1900 байгууллагыг бүртгэсэн байна

НЭЭЛТТЭЙ ӨДӨРЛӨГ

Ирээдүйнхээ төлөө
Нэгдье
Сүхбаатарын талбай,
Үндэсний цэцэрлэгт хүрээлэн
2023.06.01

Эрүүл бие, эрүүл нийгмийн төлөө нэгдье
Сүхбаатарын талбай,
автомашингүй өдөр
2023.06.03

Эрүүл бие, эрүүл нийгмийн төлөө нэгдье хэт холын зайн марафон 2023
Сэлэнгэ аймаг 2023.06.10

ЦАГ ҮЕИЙН ШИНЖТЭЙ СУРТАЛЧИЛГАА

Иргэд олон нийтийн зүгээс Авлигатай тэмцэх газрыг сөргөөр хардаг сэтгэгдлийг эерэг болгохын тулд цахим системийг ашиглаж, олон нийтэд хүргэх чиглэлээр Үндэсний их баяр наадмын үеэр бөхчүүдийн гал дээр очиж контент хийв. Сошиал давлагаа үүсгэн албан ёсны пэйж хуудасны хандалтын тоог нэмэгдүүлж, байгууллагын үйл ажиллагааг иргэдэд сурталчлав.

АВЛИГАТАЙ ТЭМЦЭХ ГАЗАР
Урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх хэлтэс

“ШУДАРГА ЁСНЫ КЛУБ”

- Нийслэлийн 5 дүүргийн 9 клуб байгуулсан.
- Орон нутагт 4 клуб

АВЛИГЫН ЭСРЭГ ХУУЛЬ ТОГТООМЖИЙГ ИРГЭДЭД СУРТАЛЧЛАХ, ОЛОН НИЙТИЙН СОЁН ГЭГЭЭРҮҮЛЭХ, “СУРГАГЧ БАГШ”

- Сүүлийн 3 жилийн байдлаар 250 гаруй сургагч багшийг салбарт бүрд бэлтгэсэн. Цагдаагийн байгууллагад тусгайлан сургалт хийх сургагч багшийг бэлтгэсэн.

АВЛИГАТАЙ ТЭМЦЭХ ГАЗАР
Урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх хэлтэс

СОЁН ГЭГЭЭРҮҮЛЭХ ЧИГЛЭЛЭЭР

Авлигын эсрэг олон нийтийг соён гэгээрүүлэх чиглэлээр телевиз, fm радио, сонинтой гэрээ байгуулж, мэдээллийн сувгийн нэмэгдүүлэх

MGL радио, Авто радио 96.3 радио, Зохист аялгуу” 89.7, 103,6

Монгол HD, “Ийгл” телевиз, “Тв5” телевиз, MYOHPT /санамж бичиг/UBS

“Фантастик продакшн”, “Спорт продакшн” ХХК

Өнөөдөр сонин, Вип76 эксперт сэтгүүл

АВЛИГАТАЙ ТЭМЦЭХ ГАЗАР
Урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх хэлтэс

ГЭМТ ХЭРЭГ ГАРАХААС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ ЧИГЛЭЛЭЭР ЦААШИД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ АРГА ХЭМЖЭЭ

- Авлигын эсрэг соён гэгээрүүлэх үйл ажиллагаа, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн үр дагаварт үнэлгээ хийнэ;
- Авлигын эсрэг соён гэгээрүүлэх үйл ажиллагааны үр дүн, үр нөлөөг үнэлэх арга зүйг боловсруулж, үйл ажиллагаанд нэвтрүүлнэ;
- Амьдралын хэв маяг, үзэл бодол, үнэт зүйлс, соёлд тулгуурлан соён гэгээрүүлэх ажлыг зохион байгуулж, үр нөлөөг нэмэгдүүлнэ;
- Авлигаас урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх үйл ажиллагаанд мэдээлэл, харилцаа холбооны дэвшилтэт технологи, цахим платформыг судалж, нэвтрүүлнэ.;
- Авлигын эсрэг соён гэгээрүүлэх, авлигын шалтгаан, нөхцөл, хор хөнөөлийг судлах, эрсдэл тодорхойлох, хяналт тавих ажлыг иргэний нийгэм, хувийн хэвшлээр гүйцэтгүүлж, оролцоог нэмэгдүүлнэ.
- Үндэсний контентыг бүтээж, авлигыг үл тэвчих үзлийг олон нийтэд төлөвшүүлнэ
- Авлигыг үл тэвчих үзлийг түгээн дэлгэрүүлэхэд соёл, урлаг, спорт, хэвлэл мэдээллийн оролцоог нэмэгдүүлж, мэдээлэл солилцох сувгийг хөгжүүлнэ.
- Бүх түвшний сургалтын агуулга, хөтөлбөрт авлигыг үл тэвчих, ёс суртахууныг төлөвшүүлэх агуулга, сэдвийг олон улсын туршлага, үндэсний онцлогт нийцүүлэн тусгаж, дүн шинжилгээ хийж, үр нөлөөг үнэлнэ.
- Эрсдэлд суурилсан сургалтын хөтөлбөр, гарын авлага боловсруулах, авлигыг үл тэвчих хандлагыг бий болгоход чиглэсэн сургалтыг үе шаттайгаар зохион байгуулна.
- Хүүхдийн шударга байдлыг төлөвшүүлэх ёс зүй, ёс суртахууны зөв төлөвшил олгоход чиглэсэн сургалт, нөлөөллийн хөтөлбөрийг насны ангилал, орчин үеийн чиг хандлагад нийцсэн байдлаар судалгаанд тулгуурлан боловсруулна.
- Хүүхдэд үл тохирох контентын хязгаарлалтын түвшинд стандарт тогтоох холбогдох зохицуулалтыг бий болгоно.
- Хүүхдийн шударга байдалд сөргөөр нөлөөлж байгаа хүчин зүйлсэд дүн шинжилгээ хийж, бууруулах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.
- Боловсролын сургалтын байгууллага болон гэр бүлээр дамжуулан авлигыг үл тэвчих, шударга иргэнийг төлөвшүүлэх зорилгоор олон талт арга хэмжээг зохион байгуулж хэвшинэ.
- Сонгогчийн боловсрол, эрх зүйн мэдлэгийг нэмэгдүүлэх чиглэлээр төрийн болон төрийн бус байгууллагуудын сүлжээ үүсгэн, хамтын ажиллагааг өргөжүүлж, соён гэгээрүүлэх ажлын үр нөлөөг нэмэгдүүлнэ.
- Ирээдүйд тулгарч болзошгүй авлигын эрсдэл бүхий нөхцөл байдлыг үнэлэх аргачлалыг боловсруулж, бэлэн байдлыг хангаж, эрсдэлээс урьдчилан сэргийлнэ.

Авлигын эсрэг НЭГДЭЕ
Үгүй гэж хэлээд өөрчилье!

АВЛИГАТАЙ ТЭМЦЭХ ГАЗАР
Урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх хэлтэс

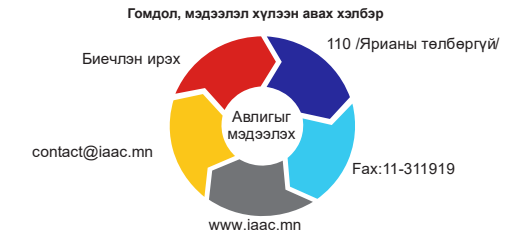

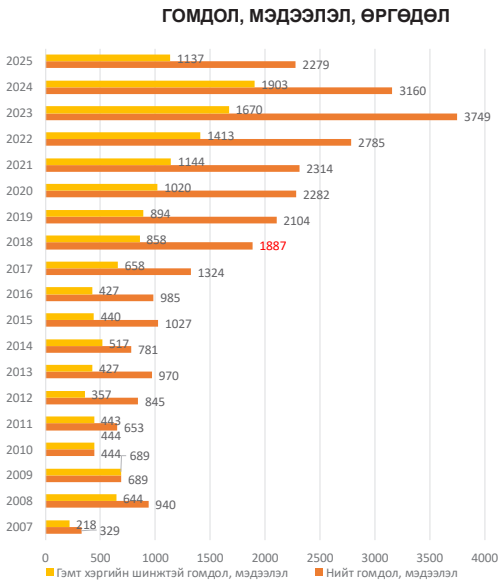

АВЛИГАТАЙ ТЭМЦЭХ ГАЗАР
Урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх хэлтэс

ГОМДОЛ МЭДЭЭЛЭЛ ХҮЛЭЭН АВСАН ТООН ҮЗҮҮЛЭЛТ

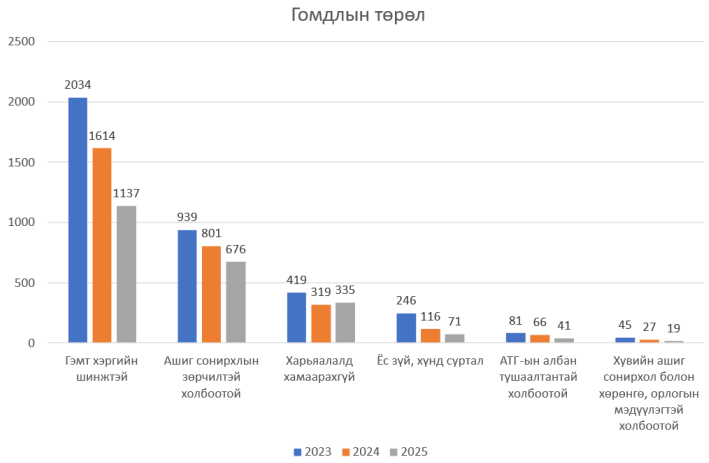

АНХААРАЛ ХАНДУУЛСАН
ТАНД БАЯРЛАЛАА

Аймшиг эрэл
НЭГДЭЕ
110

ЦАГДААГИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ГЭМТ ХЭРГЭЭС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ ЧИГ ҮҮРГИЙН ХЭРЭГЖИЛТ, ҮР ДҮН

Г.АРСЛАНХУЯГ
Цагдаагийн ерөнхий газрын Урьдчилан сэргийлэх албаны дарга, цагдаагийн хурандаа

Цагдаагийн байгууллага систем динамик загварчлалын туслалцаатайгаар ирээдүйн гэмт хэргийн гаралтын зураглалыг гаргадаг. Энэ программын зааварчилгааны дагуу гэмт хэрэг нь ойрын 10 жилд хүн амын өсөлттэй уялдан нэмэгдэх төлөвтэй байна.

Иймд цагдаа зөв стратеги, зөв бодлого, тактикийн дагуу ажиллах нь чухал бөгөөд үр дүн, хийх ажил нь тодорхой байх ёстой.

Цагдаагийн байгууллагаас зохион байгуулалтын арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэн ажиллаж байна. Орчин цагийн цагдаагийн байгууллага байгуулагдсанаас хойш 104 жилийн хугацаанд өнгөрсөн, одоо, ирээдүйд урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр баялаг түүх, уламжлал бүрдсэн. Бодит нөхцөл байдал, ирээдүйн зохицуулалтад нийцүүлэн цагдаагийн байгууллага урьдчилан сэргийлэх ажлыг үргэлж тэргүүлэх чиглэл болгон ажилладаг.

Орчин үеийн цагдаагийн байгууллагын үйл ажиллагааны шинэ бодлого, философи, шийдвэр, стратеги нь цагдаагийн байгууллагын зарчмыг баримталсан байх ёстой бөгөөд үүнийг бид хүлээн зөвшөөрдөг. Орон орны нөхцөл байдал, соёл, амьжиргааны түвшин, хүчин зүйлсээс шалтгаалан тактик, стратеги харилцан ялгаатай байдаг.

Цагдаагийн байгууллага асуудалд суурилсан үйл ажиллагааг хэрэгжүүлж, гэмт хэрэг гарах үндсэн шалтгааныг арилгах, эрсдэлийг бууруулах чиглэлд онцгойлон анхаарч ажиллаж байна. Нийгэм, цаг үеийн хөгжлийн шаардлагад нийцүүлэн шинжлэх ухаанд суурилсан техник, технологийн дэвшлийг ашиглаж, шинэ сорилт, хөгжлийн бодлогод нийцсэн урьдчилан сэргийлэх болон гэмт хэрэгтэй тэмцэх ажлыг зохион байгуулах шаардлага бий болсон.

2025 оны байдлаар дэлхий даяар 5.56 тэрбум интернэт хэрэглэгч байгаа нь дэлхийн хүн амын 67.9 хувийг эзэлж байна. Үүний 5.24 тэрбум буюу 63.9 хувь нь сошиал медиа хэрэглэгчид байна (Statista, 2025).

Цахим орчны нөлөө нь гэмт хэргийн шинэ хэлбэрүүдийг бий болгож, урьдчилан сэргийлэх ажлын цар хүрээ, аргачлалд шинэчлэл хийх шаардлагыг тулгаруулж байна. DataReportal (2025) тайланд дурдсанаар, дижитал хэрэглэгчдийн өсөлт нь гэмт хэрэг, зөрчлийн тархалт, мэдээллийн нууцлалын асуудалтай шууд хамааралтай байгаа талаар онцолсон.

2023-2040 оны хооронд гэмт хэргийн гаралт жилд дунджаар 6 хувиар өсөх төлөвтэй байгааг “Т-21” системийн динамик загварчлалын үр дүн

харуулсан байна. Энэхүү хандлага нь Монгол Улсад урьдчилан сэргийлэх бодлого, аргачлалыг дахин боловсруулах шаардлагатайг харуулж байна.

Орчин цагийн цагдаагийн байгууллага нь гэмт хэрэг гарсны дараа арга хэмжээ авах бус, харин урьдчилан сэргийлэх, иргэдтэй хамтран ажиллах чиглэлд төвлөрөх болсон. Энэ өөрчлөлт нь цагдаагийн үйл ажиллагааны шинэ философи, байгууллагын стратегийн шинэ чиг хандлага болон төлөвшиж байна.

Урьдчилан сэргийлэх ажлыг шинжлэх ухааны үндэстэй хэрэгжүүлснээр гэмт хэргийн гаралтыг бууруулах, нийгмийн сөрөг үзэгдлийг хязгаарлах боломжтой. Иргэдийн оролцоо, мэдээллийн системийн хөгжлийн үр дүнд гэмт хэргийн эрсдэлийг урьдчилан тооцоолох боломж бий болж байна.

Цагдаагийн байгууллага нь хуулиар хамааруулсан гэмт хэрэг, зөрчлийн ихэнхийг нэг дор бүрэн шийдвэрлэх боломжгүй байдаг. Иймээс боломжит бүхий л арга хэмжээг авч, хэрэгжилтийг үе шаттайгаар зохион байгуулж байна.

Өнөөгийн байдлаар цагдаагийн байгууллага нийтдээ хагас сая орчим дуудлага, мэдээлэл хүлээн аваад байна. Дуудлага, мэдээлэл нь нийгмийн амьдралын нэгэн үзэгдэл бөгөөд тодорхой цаг хугацаа, газар байршилд давтамжтайгаар гарч буй зөрчил, дэг журмын алдагдлыг илэрхийлдэг чухал үзүүлэлт юм.

Цагдаагийн байгууллага дотоод бүтэц, зохион байгуулалтын хүрээнд урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр хуульд заасан олон чиг үүргийг нэгтгэн, уялдуулан хэрэгжүүлж байна. Гэмт хэрэг гарсны дараа хөөцөлдөхөөс илүүтэйгээр түүний үүсэх шалтгаан, нөхцөлийг арилгах, мэдээлэл түгээх, сургалт зохион байгуулах, төлөвлөлт, эрсдэлийг бууруулах, таслан зогсоох ажлыг төлөвлөн хэрэгжүүлэхэд анхаарч байна. Энэхүү арга барил нь олон улсын сайн туршлагад нийцэж, орчны аюулгүй байдлыг бүрдүүлэхэд чиглэсэн чухал алхам болж байна.

2025 онд цагдаагийн байгууллага урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааг тэргүүлэх чиглэлээр тодорхойлон, шинжлэх ухаанд суурилсан, судалгаа, нотолгоонд тулгуурласан байх шаардлагатай. Иймд цагдаагийн байгууллага урьдчилан сэргийлэх ажлын хүрээнд судалгааны ажлуудыг давхар зохион байгуулж, үр дүнг бодлого, төлөвлөлтөд тусган хэрэгжүүлж байна.

Энэ онд таван үндсэн зорилтын хүрээнд хөгжлийн бодлого, арга хэмжээг шат дараатайгаар хэрэгжүүлж, үр дүнг бодит шалгуураар үнэлэх ажлыг зохион байгуулж байна.

1. Давтамжтай гарч буй дуудлага, мэдээллийн асуудлыг судалж, үндэслэлтэйгээр шийдвэрлэх.

2. Иргэдийн мэдлэг, ойлголтын дутмаг байдлаас үүдэлтэй алдаа, зөрчлийг бууруулах. Энэ хүрээнд зөвхөн эрх зүйн мэдлэгийг нэмэгдүүлэх бус, харин ёс суртахуун, зан үйлийн соёл, дадал, хандлагад чиглэсэн сургалт, нөлөөллийн ажлыг зохион байгуулах.

3. Хууль тогтоомж нь урьдчилан сэргийлэх ажлыг дүн шинжилгээнд тулгуурлан хэрэгжүүлэхийг шаарддаг тул цагдаагийн байгууллага дүн шинжилгээнд үндэслэсэн олон талт арга хэмжээ, үйл ажиллагааг хэрэгжүүлж байна.

4. Гэмт хэрэг дахин гарахаас урьдчилан сэргийлэх нөхцөлийг бүрдүүлэхэд чиглэсэн арга хэмжээ, бодлого хэрэгжүүлэх.

5. Урьдчилан сэргийлэх ажлын хүрээнд инновац, шинэлэг арга хэрэгсэл, технологийг нэвтрүүлэх замаар үр нөлөөг нэмэгдүүлэх.

Мэдээлэл, нөлөөллийн ажилд зарим иргэд шүүмжлэлтэй ханддаг. Энэ оны 7 дугаар сард “Дүрмээ мөрдье” замын хөдөлгөөний аюулгүй байдал, энэ төрлийн гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр нөлөөллийн арга хэмжээ зохион байгуулсан. Тус нөлөөллийн арга хэмжээний үр дүнд гэмт хэрэг, зөрчил 37 хувиар буурсан ч дараагийн сараас өссөн үзэгдэл гарсан. Иймээс мэдээлэл, нөлөөллийн ажлыг тасралтгүй явуулах шаардлагатай. Тодорхой саруудад ч мэдээлэл, нөлөөллийн ажил, арга хэмжээ үр дүнтэй байж чаддаг. “Ятгах тусам нягтал, яараад яахав дээ”, “Дээрэлхэл дэлгэрэх ёсгүй”, “Соёл танаас эхэлнэ” зэрэг олон арга хэмжээ зохион байгуулж, олон нийтэд хүргэсэн.

Удирдлагын хяналтын систем буюу дашборд ашиглалтад орсноор статистикийн мэдээллийг зураглал хэлбэрээр бодит шийдвэр гаргалтад ашиглах боломж бүрдсэн. Монгол Улсын хэмжээнд бүх давтамжтай үйлдлийг нарийвчлан бүртгэж, гарч буй хор хөнөөлд үнэлэлт дүгнэлт хийж, хариу арга хэмжээ авдаг болсон. 25 мянган дуудлагын ард гэр бүлийн хүчирхийлэл, хүний эрхийн зөрчил, эд хөрөнгийн хохирол зэрэг олон асуудал илэрдэг бөгөөд энэ их мэдээлэл алга болдоггүй, харин цагдаагийн байгууллагын бодлогын үр дүнг илтгэдэг гэж үздэг.

АНУ, Зүүн өмнөд Азийн олон улс иргэдийнхээ эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах эрхийг хангах, нийгмийн дэг журмыг сахиулах, хүний эрхийг хамгаалах ажлын хүрээнд камержуулалтын асуудлыг онцлон авч үздэг болсон. Мөн гадаад улс орнуудын “Smart City”, “Safe City” төсөл, камерын хяналтын нэгдсэн системийн туршлагыг харьцуулан судалсан.

Судалгааны үндсэн мэдээллийн эх үүсвэр нь Statista, DataReportal, MDPI, SSRN зэрэг олон улсын судалгааны байгууллагуудын тайлангууд

бөгөөд тэдгээрийг цагдаагийн байгууллагын “Ногоон бүс” төслийн өгөгдөлтэй уялдуулан боловсруулсан.

Цагдаагийн байгууллага иргэд олон нийтийн эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах эрхийг хангах зорилгоор аймаг, нийслэлийн нутаг дэвсгэрийг олон улсын стандарт түвшинд хүргэн камержуулах “Ногоон бүс” төслийг санаачлан 2022 оноос эхлэн хэрэгжүүлж байна.

I шат: Чингэлтэй дүүргийн нутаг дэвсгэрийг 2022 онд улсын төсвийн болон аж ахуйн нэгжийн оролцоо дэмжлэгтэйгээр камержуулж, камерын хяналтын дэд төвийг байгуулснаар гэмт хэрэг, зөрчлийн дуудлага мэдээлэл 48.6 хувиар, гудамж талбайд үйлдэгдсэн гэмт хэргийн тоо 37 хувиар тус тус буурч, гэмт хэргийн илрүүлэлт 41.9 хувиар өссөн.

II шат: Нийслэлийн нутаг дэвсгэрт гэмт хэрэг, зөрчил ихээр үйлдэгддэг 12 хороог сонгон “Нэг хороо-Нэг сар” дэд төслийг иргэн, аж ахуйн нэгжтэй хамтран хэрэгжүүлсэн. Эдгээр хороодод төслийн хугацаанд 489 камер засварлаж, 476 камерын чигийг өөрчилж, 1714 камер, 800 анхааруулах тэмдэг шинээр байршуулсан. Тухайн хороодын камер ашиглалтад хийгдсэн туршилтаар нэг хүн 1000 метрт 40 удаа камерт бичигдсэн.

III шат: Төслийн энэ шатанд 2024 онд багтаан аймаг, нийслэлийн бүх баг, хороо, сум, дүүргийг аж ахуйн нэгжийн оролцоо дэмжлэгтэйгээр камержуулах, теле камерын хяналтын дэд төвүүдийг улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар байгуулах зорилтыг тавин ажиллаж байна. Өнөөдрийн байдлаар аймгуудад 33,709, нийслэлд 51,581, нийт 85,290 камер байршуулж, зорилтод түвшний хэрэгжилт 100.0 хувьтай байна.

Camera.police.gov программ хангамжийг цагдаагийн байгууллагын үйл ажиллагаанд шинээр нэвтрүүлэн дээрх хяналтын камеруудыг бүртгэлжүүлсэн.

Камер ашиглалтад нэвтрүүлснээр 2024 онд 1,652 гэмт хэрэг, 8,393 зөрчлийг илрүүлж, 525 гэмт хэрэг, 878 зөрчлийг үйлдэл дээр нь таслан зогсоож, оршин суугаа газраасаа алга болсон 200 хүүхдийг олж тогтоон эцэг, эх асран хамгаалагчид хүлээлгэн өгөөд байна.

Камерын дараагийн үе шат буюу видео дамжуулах “Smart” ухаалаг программд шилжүүлэх ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулж, одоогоор 21 аймгийн 20 аймагт “Теле камерын хяналын дэд төв”, нийслэлийн 9 дүүргийн 6 дүүрэгт “Теле камерын хяналын дэд төв”-ийг тус тус байгуулсан. Энэхүү программ нь нийтийн эзэмшлийн гудамж, талбайд байршуулан ашиглаж байгаа дүрс бичлэгийн техник, хэрэгслийн бүрэн бүтэн байдал, хадгалалтын аюулгүй байдал, хэвийн ажиллах нөхцөл, боломжийг бүрдүүлсэн.

Гэмт хэргийн төрлөөр авч үзвэл, хулгайлах гэмт хэрэг 2010 оноос 2020 он хүртэл тасралтгүй өссөн. Ковидын онцгой нөхцөлийг эс тооцвол хулгайлах гэмт хэрэг өсөх хандлагатай байсан ч, камержуулалт болон урьдчилан

сэргийлэх ажлын үр дүнд анх удаа буурч, хасах үзүүлэлттэй гарсан нь онцлох амжилт юм. Цагдаагийн байгууллагын гэмт хэргийн төрлүүд тэргүүлэх түвшинд хүрсэн бөгөөд залилах, хулгайлах, бусдын эрүүл мэнд, хүүхэд, гэр бүлийн эсрэг гэмт хэргүүд дээр онцгой бодлого гаргаж, идэвхтэй арга хэмжээ авч ажиллаж байна.

Үр дүн

ОХУ-ын Москва хотын камерын хяналтын системийн судалгаагаар (SSRN, 2024) гэмт хэргийн илрүүлэлт 70 хувь болж, гаралт 19.8 хувиар буурсан байна.

Мөн RFERL (2021)-ийн мэдээлснээр Москва хотод 213 мянга гаруй CCTV камер суурилуулсан бөгөөд хиймэл оюун ухаанд суурилсан нүүр таних системийн тусламжтайгаар хяналтын үр ашиг эрс дээшилжээ.

Хятад улсын Шэньжэнь хотын "Ухаалаг хот" төслийн хүрээнд (Hu, 2019) 50 сая гаруй мэдрэгч бүхий LTE сүлжээгээр холбогдсон хяналтын системийн үр дүнд гэмт хэрэг 85 хувиар буурсан байна.

Монгол Улсад "Ногоон бүс" төслийн хүрээнд камержуулалтын төвийг аймаг, дүүргийн түвшинд байгуулж, 2025 оны эхний 8 сарын байдлаар зарим төрлийн гэмт хэрэг 4–50 хувиар буурсан эерэг үр дүн гарсан байна.

Үүнд: хууль бусаар ан агнах гэмт хэрэг 11.8%, хулгайлах гэмт хэрэг 9.0%, эдийн засгийн гэмт хэрэг 35.7%, хүүхдийн эсрэг гэмт хэрэг 35.7% тус тус буурчээ.

Эдгээр үзүүлэлтүүд нь хиймэл оюун ухаан, теле хяналтын системийг үр дүнтэй ашигласнаар гэмт хэргийн гаралт буурч, цагдаагийн байгууллагын хариу арга хэмжээний хурд нэмэгдсэнийг харуулж байна.

Цахим шилжилт, инновац, хиймэл оюун ухаанд суурилсан хяналт, шинжилгээний системийг нэвтрүүлэх нь цагдаагийн байгууллагын стратегийн тэргүүлэх чиглэл болж, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлын шинжлэх ухаанч байдлыг баталгаажуулж байна.

ДҮГНЭЛТ

Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлын үр дүн нь шинжлэх ухаанд суурилсан бодлого, судалгаа, технологийн дэмжлэгтэй байх шаардлагатай.

"Ногоон бүс" төсөл болон ухаалаг хяналтын систем нь гэмт хэрэг бууруулах, нийгмийн аюулгүй байдлыг хангах үр дүнтэй арга болох нь нотлогдож байна.

Монгол Улсад "Ногоон бүс" төслийн хүрээнд камержуулалтын төвийг аймаг, дүүргийн түвшинд байгуулж, 2025 оны эхний 8 сарын байдлаар зарим төрлийн гэмт хэрэг 4–50 хувиар буурсан эерэг үр дүн гарсан байна.

Үүнд: хууль бусаар ан агнах гэмт хэрэг 11.8%, хулгайлах гэмт хэрэг 9.0%, эдийн засгийн гэмт хэрэг 35.7%, хүүхдийн эсрэг гэмт хэрэг 35.7% тус тус буурчээ.

Цаашид дараах чиглэлд анхаарах шаардлагатай

1. Хиймэл оюун ухаанд суурилсан хяналтын системийг өргөжүүлэх
2. Хохирогч, гэмт этгээдийн судлалыг гүнзгийрүүлэх
3. Судалгаанд суурилсан урьдчилан сэргийлэх бодлого боловсруулах
4. Төр, хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх
5. Олон улсын туршлага, инновацыг үндэсний нөхцөлд тохируулан хэрэгжүүлэх.

ЭХ СУРВАЛЖ

1. Statista (2025). Digital population worldwide. https://www.statista.com/statistics/617136/digital-population-worldwide/
2. DataReportal (2025). Digital 2025: Global Overview Report. https://datareportal.com/reports/digital-2025-global-overview-report
3. Hu, R. (2019). The State of Smart Cities in China: The Case of Shenzhen. Energies, 12(22), 4375. https://doi.org/10.3390/en12224375
4. Surveillance Technologies in Autocratic Regimes: The Moscow AI Experiment and its Implications for Crime Control and Police Effectiveness. SSRN, 2024. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4789135
5. Foltynova, K. (2021). We See You! How Russia Has Expanded Its Video-Surveillance System. RFERL. https://www.rferl.org/a/russia-video-surveillance/31052482.html
6. “T-21 системийн динамик загварчлалын үр дүн”, Урьдчилан сэргийлэх алба, 2024.
7. Цагдаагийн байгууллагын “Ногоон бүс” төслийн тайлан, 2025.
8. Цагдаагийн ерөнхий газрын гэмт хэргийн статистик (2013–2023)
9. Үндэсний статистикийн хороо: Нийгэм, эдийн засгийн үзүүлэлтүүд
10. Mongolian Human Development Report, UNDP
11. Sterman, J. (2000). Business Dynamics: Systems Thinking and Modeling for a Complex World.
12. Forrester, J.W. (1961). Industrial Dynamics.

.

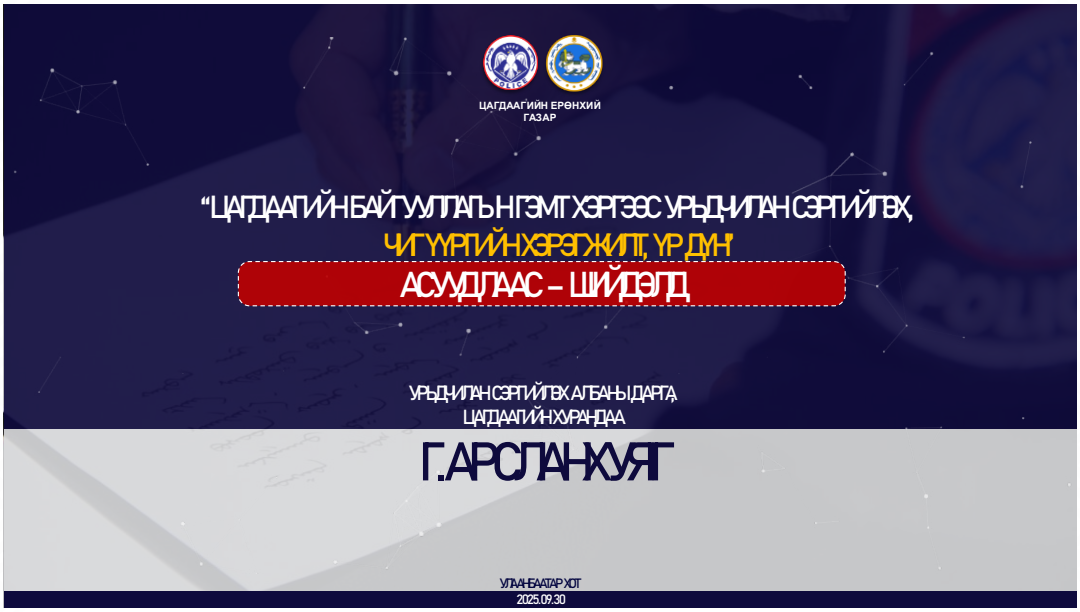
ЦАГДААГИЙН ЕРӨНХИЙ ГАЗАР
"ЦАГДААГИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ГЭМТ ХЭРГЭЭС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ, ЧИГ ҮҮРГИЙН ХЭРЭГЖИЛТ, ҮР ДҮН"
АСУУДЛААС – ШИЙДЭЛД
УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ АЛБАНЫ ДАРГА, ЦАГДААГИЙН ХУРАНДАА
Г.АРСЛАНХУЯГ
УЛААНБААТАР ХОТ
2025.09.30

CRIMES OF THE FUTURE
СИСТЕМИЙН ДИНАМИК ЗАГВАРЧЛАЛЫН ТУСЛАМЖТАЙГААР ИРЭЭДҮЙН ГЭМТ ХЭРГИЙН ГАРАЛТЫГ ЗУРАГЛАХ НЬ
МОНГОЛ УЛСЫН СҮЛИЙН
11 ЖИЛИЙН
нийгэм, эдийн засаг,
хүн ам зүйн суурь үзүүлэлтүүд,
гэмт хэргийн статистик мэдээлэл
10.000
хувьсагч
болон параметрүүд
12.000.000
өгөгдөл,
мэдээлэл
40 жил
дараах урьдчилсан
дүнслт, тооцоолол

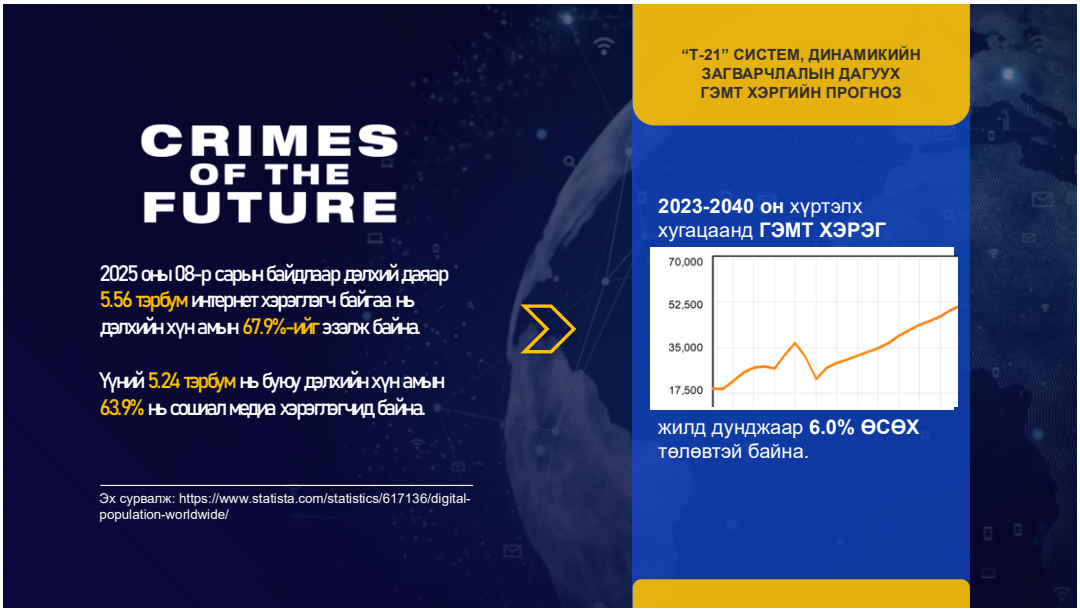
CRIMES OF THE FUTURE
2025 оны 08-р сарын байдлаар дэлхий даяар 5.56 тэрбум интернет хэрэглэгч байгаа нь дэлхийн хүн амын 67.9%-ийг эзэлж байна.
Үүний 5.24 тэрбум нь буюу дэлхийн хүн амын 63.9% нь социал медиа хэрэглэгчид байна.
Эх сурвалж: https://www.statista.com/statistics/617136/digital-population-worldwide/
"Т-21" СИСТЕМ, ДИНАМИКИЙН ЗАГВАРЧЛАЛЫН ДАГУУХ ГЭМТ ХЭРГИЙН ПРОГНОЗ
2023-2040 он хүртэлх хугацаанд ГЭМТ ХЭРЭГ
70,000
52,500
35,000
17,500
жилд дундаар 6.0% ӨСӨХ төлөвтэй байна.

УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ АЖЛЫН ТҮҮХЭН ТОВЧООН
1921
1971
1971.07.17
50 ЖИЛИЙН ОЙН БАЯРЫН ХУРАЛ
УЛСЫН ДУУРЬ БҮЖГИЙН ЭРДМИЙН ТЕАТР
"ГЭМТ ХЭРГЭЭС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ ШИНЖЛЭХ УХААНЫ ҮНДСНҮҮД"
"НАСАНД ХҮРЭЭГҮЙ ХҮМҮҮСЭЭС ҮЙЛДВЭРЛЭЖ БАЙГАА ГЭМТ ХЭРГИЙН ШАЛТГААН, НӨХЦӨЛ УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ АРГА ЗАМ"
ЗАРИМ ГЭМТ ХЭРГИЙН УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭЛТ, ИТГҮҮЛЭЛТЭД ХОЛБОГДОХ НАРИЙВЧИЛСАН АСУУДАЛ
ГЭМТ ХЭРЭГТЭЙ ТЭМЦЭХ ХАМГИЙН ҮР ДҮНТЭЙ АРГА НЬ УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ АЖИЛТЭДЙЙГҮЙ УГ АЖЛЫГ ШИНЖЛЭХ УХААНЫ ҮНДЭСТЭЙ, ІНЭГДСЭН БОДЛОГОД СУУРИЛЖ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ЯВДАЛ ЧУХАЛ БАЙНА.

ОРЧИН ҮЕИЙН ЦАГДААГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ШИНЭ ҮЗЭЛ БОДОЛ (ФИЛОСОФИ) БАЙГУУЛЛАГЫН ШИНЭ СТРАТЕГИЙН

POLICE STRATEGIES / ЦАГДААГИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН СТРАТЕГИ

Community Policing	Problem-oriented Policing
Standard model	Focused Policing

Олон нийтэй хамтарсан	АСУУДАЛД ЧИГЛЭСЭН
Стандарт модел	Тевлерсен

Д/Д	ТӨРӨЛ	ЧИГЛЭЛ	ЗОРИЛГО	ЗАРЧИМ	АРГАЧЛАЛ
1	АСУУДАЛД ЧИГЛЭСЭН	ДАВТАН ҮЙДЭЛДСЭН ГЭМТ ХЭРЭГ	АСУУДЛЫН ШАЛТГААНЫГ АРИЛГАДАГ	ГЭМТ ХЭРГЭЭС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ ТЭРГҮҮЛЭХ АЖИЛ	СУДЛАГААНД СУУРИЛНА
2	СТАНДАРТ ЗАГВАР	ХАРИУ ҮЙЛДЭЛ ҮЗҮҮЛЭХ	ГЭМТ ХЭРЭГ, ЗӨРЧЛИЙГ ШАЛТАН ШИЙДВЭРЛЭХ	ХУУЛЬ САХИЛАХ НИЙТЛЭГ ЧИГҮҮРЭГ	УЛАМЖЛАЛТ АРГА БАРИЛ

ЧИГ ХАНДЛАГА
AI
ЦАХИМ ШИЛЖИЛТ - ШИНЭ СОРИЛТ, ШИНЭ ХЭГЖЛИЙН БОДЛОГО ШААРДАЖБАЙНА
ИННОВАЦИ - ОРЧИНҮЕЙН НИЙТМИЙН ЗЭВСЭГ
СУДАЛТАА, ХЭГЖЛИЙН ТЕСЭЛ
ШИНЖЛЭХ ҮХААН, ТЕХНОЛОГИЙГ ДЭМЖИХ ТЕСЭЛ, ХӨТӨЛБӨР,
ХИЙМЭЛ ОЮУН ҮХААН АШИГЛАХ;
ГЭМТ ХЭРЭГ, ЗӨРЧЛИЙГ ИЛРҮҮЛЭХ ТЕХНОЛОГИ

ТЭРГҮҮЛЭХ АЖЛЫН ЧИГЛЭЛ
УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ АЖИЛ
ДҮН ШИНЖИЛГЭЭ
ШАЛТГААН НӨХЦӨЛ
ДҮҮДЛАГЫН ДАВТАМЖ
НӨЛӨӨ БҮС
НӨЛӨӨЛТИЙН АЖИЛ
ХЯНАЛТ ТАВИХ ЭТГЭЭД
МЕНЕХЕР
ГЭМТ ХЭРЭГТЭН
ГЭМТ ХЭРТИЙН ГАЗАР
ГЭМТ ХЭРЭГ
ХОХИРОГЧ
ХАМГААЛАГЧ

ДҮНШИНЖИЛТЭЭНД СУУРИЛСАН УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ АЖИЛ

СУДАЛТАА, ДҮНШИНЖИЛТЭЭ

- ШАЛТГААН, НӨХЦӨЛИЙГ ТОГТООХ
- ГАЗАР НУТАГ ТОДОРХОЙЛОХ
- ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА, ХАРИЛЦААГ ТОГТООХ
- ХОХИРОГЧ СУДЛАЛ
- ГЭМТ ЭЛТГЭЭД СУДЛАЛ
- ГЭМТ ҮЙЛДЭЛ СУДЛАЛ

УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ

- АРИЛТАХ, ТАСЛАН ЗОГСООХ
- СААРМАГ ЖУУЛАХ
- СУРГАЛТ, СУРТАЛ НИЛТААА
- МӨДӨӨЛӨЛ, НӨЛӨӨЛӨЛ
- МӨДӨЛДӨЛ, ЗӨВЛӨМЖ
- ОРЧИН БҮРДҮҮЛЭХ

"ҮНДСЭН ЧИГЛЭЛ

Тодорхой хугацаанд хэрэгжүүлэх хөгжлийн бодлого, зорилго, зорилтод чиглэсэн төлөвлөлтийн баримт бичгийг ҮНДСЭН ЧИГЛЭЛ гэнэ.

ҮНДЭСЛЭЛ
Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт,
түүний удирдлагын тухай хууль 4.1.6–4.1.8, 4.1.10

УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ АЖЛЫН 2025 ОНЫ ҮНДСЭН ЧИГЛЭЛ

- Нг. КАМЕРЖУУЛАЛТ, ХЯНАЛТЫН ТӨВ
- Хөөр. МӨДӨЛДӨЛ, ЗӨВЛӨМЖ
- Гурав. ГЭМТ ХЭРГЭЭС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ АРГА ЗАМ
- Дөрөв. ГЭР БҮЛИЙН ХҮЧИРХИЙЛЭЛ, ХҮҮХДИЙН ЭСРЭГ ГЭМТ ХЭРЭГ, ЗӨРЧЛӨӨС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ АЖИЛ
- Тав. ОЛОН НИЙТИЙН ОРОЛЦОО, ХАМТЫН АЖИЛЛАГААГ НЭМЭГДҮҮЛЭХ, СУРГАЛТ, НӨЛӨӨЛТИЙН АЖИЛ

"ARCGIS" "ДАШБОАРД"

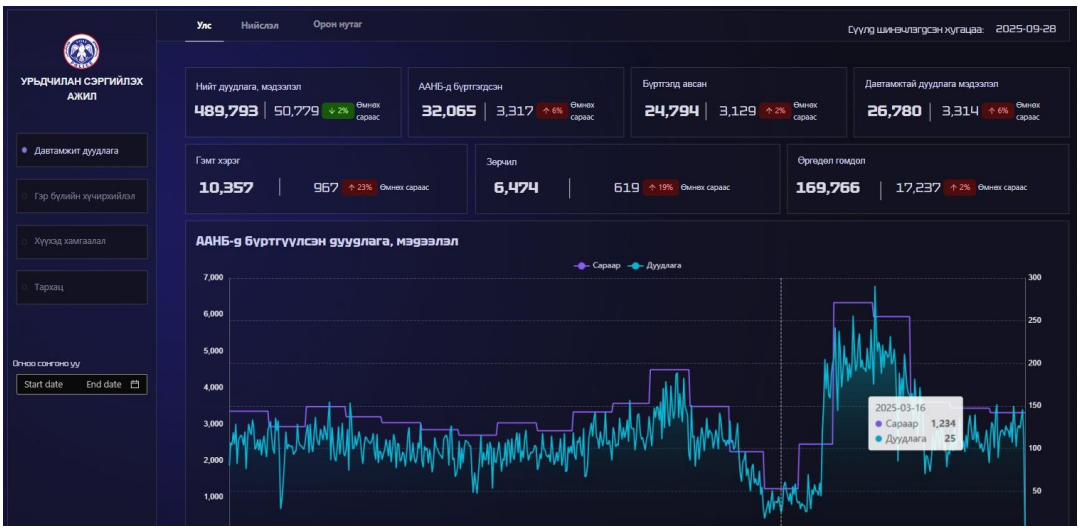

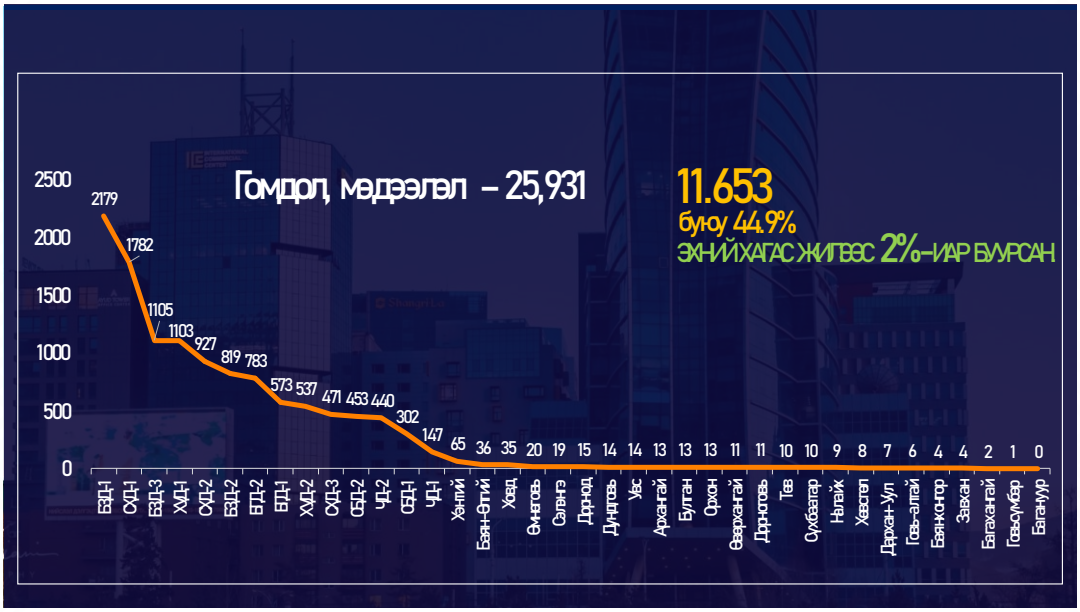
Гомдол, мэдээлэл – 25,931
11.653
буюу 44.9%
ЭХНИЙ ХАГАС ЖИЛТЭЭС 2%-ИАР БУУРСАН
2500
2000
1500
1000
500
0
2179
1782
1105
1103
927
819
783
573
537
471
453
440
302
147
65
36
35
20
19
15
14
14
13
13
13
11
11
10
10
9
8
7
6
4
4
2
1
0
БГД-1
СХД-1
БГД-3
ХУД-1
СХД-2
БГД-2
БГД-2
БГД-1
ХУД-2
СХД-3
СГД-2
ЧД-2
СГД-1
ЧД-1
Хэнтий
Баян-Өлгий
Ховд
Өмнөговь
Сэлэнгэ
Дорнод
Дундговь
Увс
Архангай
Булган
Орхон
Өвөрхангай
Дорноговь
Тув
Сүхбаатар
Нөмрөг
Хөвсгөл
Дархан-Уул
Говь-алтай
Баянхонгор
Завхан
Багахангай
Говьсүмбэр
Багануур

ХУЛТАЙЛАХ ГЭМТ ХЭРГЭЭС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ
НОГООН БҮС

ЛОНДОНГИЙН CCTV КАМЕРЫН СУДАЛГАА
ТОО БАРИМТУУД
15,516
МЕТРОНЫ БУУДАЛД БАЙРЛАДАГ КАМЕРЫН ТОО
13
ATIS
ATMS
APTS
AVCS
CVOM
ETC
EMS
500,000
Лондогийн CCTV камерын тоо
2007-2010 хооронд
£300 MILLION
CCTV камер суурилуулсан
Дунджаар Лондогийн иргэн
CAUGHT ON CAMERA
300
камерт өртдөг
2 долоо хоногийн хугацаанд бичлэгүүдийг хадгалдаг
MON
TUES
WED
THUR
FRI
SAT
SUN

ОХУ-ЫН МОСКВА ХОТЫН CCTV КАМЕРЫН СУДАЛГАА
ХИЙМЭЛ ОЮУН УХААНД СУУРИЛСАН
180,000+
Камерын тоо
Телехяналтын тесөл 2012 оноос эхлэн 4 үе шаттай хэрэгжүүлсэн
Гэмт хэргийн 70 хувийг илрүүлж, гаралт 19,8 хувиар буурсан
AI
Телехяналтын системийн бодлого, төлөвлөлт, арчлалт, засвар үйлчилгээг Москва хотын захиргаа хариуцдаг.

НОГООН БҮС-КАМЕРЫН ХЯНАЛТЫН ТӨВ

ХИЙМЭЛ ОЮУН УХААН, УХААЛАГ ПЛАТФОРМ
АЮУЛТҮЙ ДҮҮРЭГ
Хүн таних функц
Тээврийн хэрэгсэл бүртгэх
Хиймэл оюун ухаан /AI/
Орчны хяналт
Видео аналитик /VA/
Боогнорол тодорхойлох
Замын хөдөлгөөний аналитик
Аудио аналитик

ТЕЛЕХЯНАЛТЫН СИСТЕМ АШИГЛАН
ГЭМТ ХЭРЭГ, ЗӨРЧЛИЙГ ИЛРҮҮЛЭХ
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ДАРААЛАЛ
ГЭМТ ХЭРЭГ, ЗӨРЧИЛ
ХЯНАЛТЫН ЦЭГ
НЭГДСЭН ХЯНАЛТ УДИРДЛАГЫН ТӨВ
ДҮҮРГИЙН ЦАГДААГИЙН ХЭЛТЭС
ХУРДАН ШУУРХАЙ ИЛРҮҮЛЭХ
ХЯНАЛТ | НЭГДСЭН УДИРДЛАГА | АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ | ҮР АШИГ

ДАРААГИЙН ТЕХНИКЛЭГ СИСТЕМ ДАВУУТАЛ

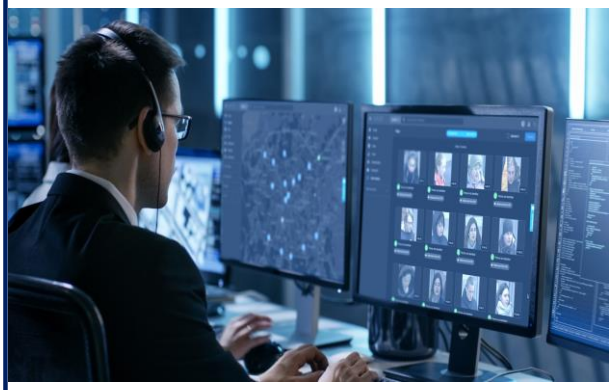

- ХЯНАЛТЫН ҮЕ ШАТ ДАМЖИГДАГ БАЙХ
- 100% ХЯНАЛТ ХИЙГДЭХ БОЛОМЖТОЙ
- ЦАГ ХУГАЦАА БАГА ЗАРЦУУЛНА
- ХЭРЭГТЭГЧИЙН ТОО ХЯЗГААРГҮЙ
- ХАЙЛТЫН ИЛРЭЛТ ТОДОРХОЙ
- БҮХ КАМЕРУУДЫН ХЯНАЛТЫГ ИДЭВХЖҮҮЛЭХ БОЛОМЖТОЙ
- ГЭМТ ХЭРЭГ ЗӨРЧЛИЙГ ШУУД БАРИМТЖУУЛАХ, ТҮҮНИЙГ ЭРЭН ХАЙЖ ҮЙЛДВЭЛ ШУУРХАЙ

ЦАГДАГАЙН ЕРӨНХИЙ ГАЗАР
Гэмт хэргийн статистик, илрүүлэлт (2025 оны эхний 08сар)
Хуль бусаар ан агнах гэмт хэрэг
-11.8%
БУУРСАН
Хулгайлах гэмт хэрэг
-9.0%
БУУРСАН
Хүүхдийн эсрэг гэмт хэрэг
-35.7%
БУУРСАН
Хөрөнгө завших гэмт хэрэг
-13.8%
БУУРСАН
Эдийн засгийн гэмт хэрэг
-35.7%
БУУРСАН
ЗАРИМ ГЭМТ ХЭРГҮҮД ӨМНӨХ ОНООС 4-50.0% БУУРСАН
ЭЕРЭГ ҮЗҮҮЛЭЛТТЭЙ БАЙНА

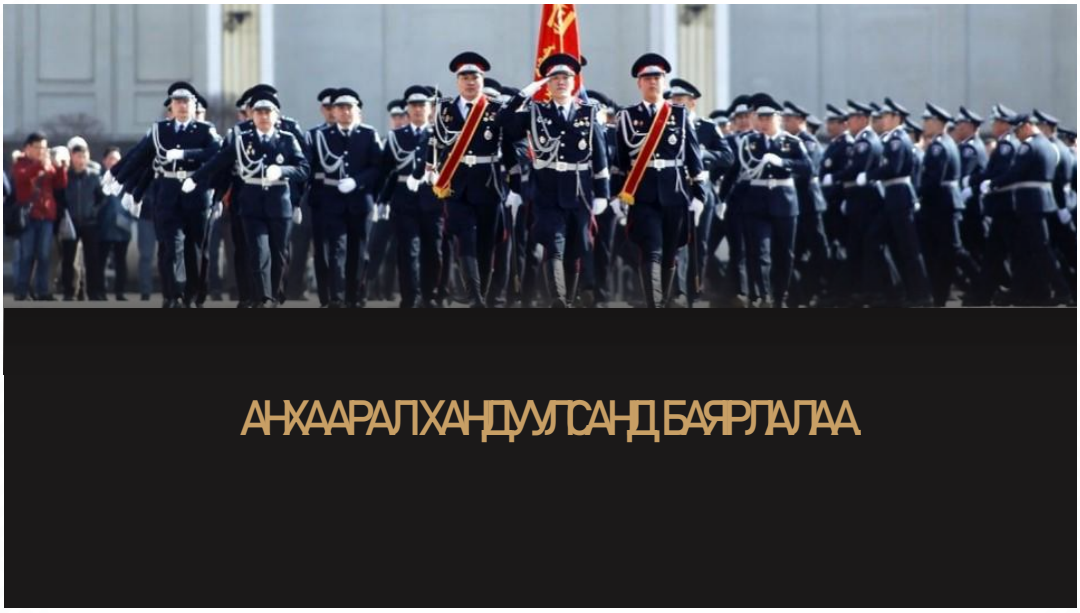
АНХААРАЛХАНДУУЛСАНД БАЯРЛАЛАА

ГЭМТ ХЭРГЭЭС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ АЖИЛД ИРГЭНИЙ НИЙГМИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ОРОЛЦОО, ГЭМТ ХЭРГЭЭС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ АЖЛЫН ҮР ДҮН

Б.БАТЗОРИГ
Монголын Криминологичдын холбооны удирдах зөвлөлийн дарга, доктор, профессор

Гэмт явдал нь нэг улсын хүрээнээс хальж, үндэстэн дамнасан, дэлхий нийтийн асуудал болсоор ирснийг энд батлан хэлэх нь илүүц.[1] 1912 оны Гаагийн конвенцоос эхлэлтэй гэмт хэрэгтэй тэмцэх олон улсын гэрээ, хэлэлцээрүүд батлагдсан[2] бөгөөд хэрэгжүүлэх олон талт үйл ажиллагааг тодорхой үе шаттайгаар авч хэрэгжүүлсээр ирсэн. Гадаад улс орнууд ч үндэсний хэмжээнд гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх хууль, журам, бодлого, стратеги батлан хэрэгжүүлж, иргэдийнхээ эрүүл аюулгүй орчинд амар тайван амьдралын төлөө хүчин чармайлт гаргасаар байгаа билээ.

Монгол Улсын төр үндэсний аюулгүй байдал, нийгмийн дэг журмыг хангах,[3] хүний эрх, эрх чөлөөг хамгаалахад шаардлагатай эдийн засаг, нийгэм, хууль зүйн болон бусад баталгааг бүрдүүлэх, хүний эрх, эрх чөлөөг зөрчихтэй тэмцэх, хөндөгдсөн эрхийг сэргээн эдлүүлэх зэрэг үүргийг иргэдийнхээ өмнө хариуцах[4] ёстой гэж Үндсэн хуулиар тодорхойлсон. Үүнийг хэрэгжүүлэх эрх зүйн орчныг бүрдүүлэхийн тулд 1997 онд "Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх тухай" хуультай цөөхөн улсын нэг болж байв. Түүнчлэн "Мал хулгайлах гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх тухай", "Авлигын эсрэг тухай", "Садар самуун явдалтай тэмцэх тухай", "Хүн худалдаалахтай тэмцэх тухай", "Мөнгө угаах болон терроризмын санхүүжүүлэлтэй тэмцэх тухай", "Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх тухай", "Согтууруулах ундааны эргэлтэд хяналт тавих, архидан согтуурахтай тэмцэх тухай", "Үйлдвэрлэх, олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэх болон терроризмтой тэмцэх тухай" зэрэг тодорхой төрлийн гэмт хэрэг, нийгмийн сөрөг үзэгдэлтэй тэмцэх хуулиуд батлажээ.[5]

Баталсан хууль, олон улсын гэрээ, хөтөлбөрийн тоотой харьцуулбал гэмт хэрэг, зөрчил буурах ёстой баймаар санагдах боловч бүртгэгдсэн гэмт хэрэг /цар тахлын үеийг эс тооцвол/ өссөн үзүүлэлттэй /зураг 1/[6] цаашид ч нэмэгдэх хандлагатай.

---

[1] Гэмт хэрэгтэй тэмцэх анхны олон улсын гэрээ нь 1912.01.23-ны өдөр 13 улс орон санал нэгтэйгээр баталсан "Хар тамхитай тэмцэх тухай олон улсын Гаагийн конвенц"
[2] НҮБ-ын зохион байгуулалттай гэмт хэргийн эсрэг конвенц (UNTOC), Хүний наймааны эсрэг протокол (UNTOC хавсралт), Галт зэвсгийн хууль бус эргэлтийн эсрэг протокол, НҮБ-ын Авлигын эсрэг конвенц (UNCAC), Мансууруулах бодисын хууль бус эргэлттэй тэмцэх конвенц (UN Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances)
[3] Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэг.
[4] Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэг.
[5] https://legalinfo.mn/
[6] Үндэсний статистикийн хороо

Зураг 1. Монгол Улсад бүртгэгдсэн гэмт хэргийн тоон үзүүлэлт /улсын дүн/

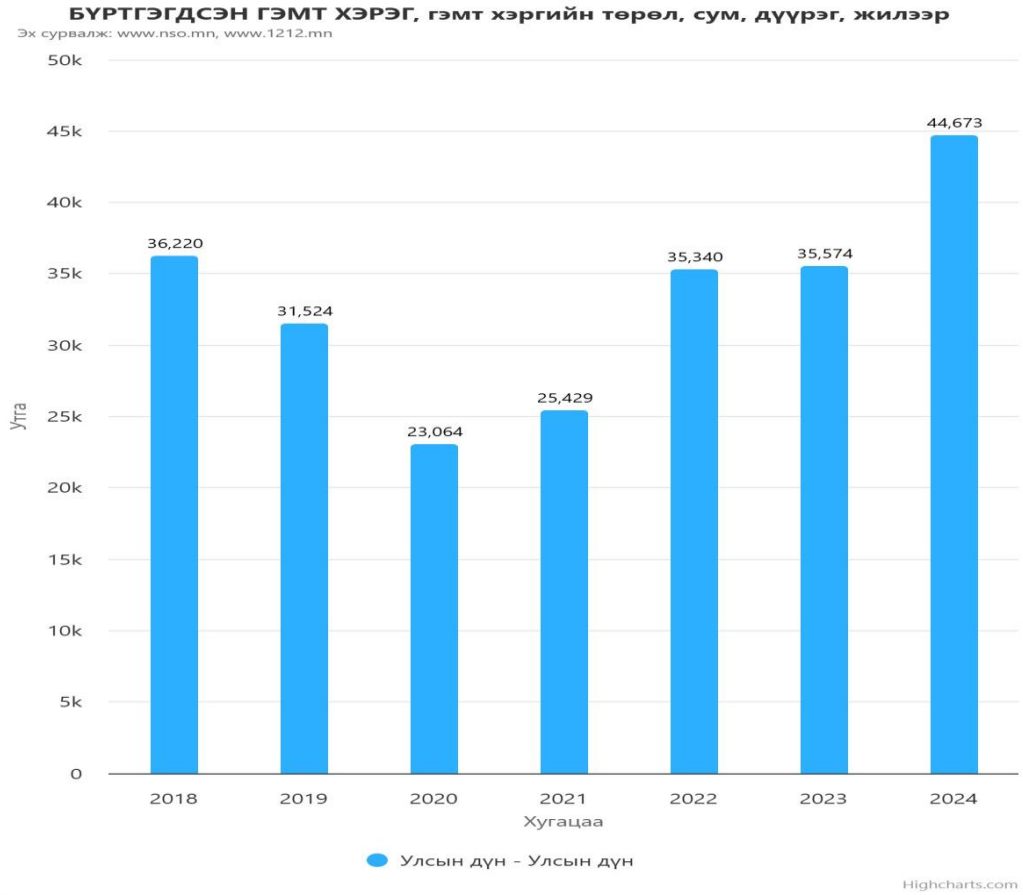

Өнөөдөр та бүхэнтэй гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажилд иргэний нийгмийн байгууллагын оролцоо болон урьдчилан сэргийлэх ажлын үр дүн гэсэн хоёр чухал сэдвийн хүрээнд ярилцаж, судлаачид, мэргэжлийн хүмүүстэй санал солилцох хариуцлагатай үүрэг надад оногдлоо.

Иргэний нийгмийн байгууллагын оролцоо

Миний хувьд иргэний нийгмийн байгууллагын хүрээнд хамаарах төрийн бус байгууллага, мэргэжлийн эвсэл холбоо, иргэдийн сайн дурын нэгдэл, нийгмийн хөдөлгөөн, хэвлэл мэдээллийн байгууллага, төрөөс хараат бус судалгааны хүрээлэн, их сургууль болон тэдгээрийн дэргэдэх судалгааны төвүүд, бодлогын судалгааны байгууллагуудаас **Төрийн бус байгууллагыг онцлон авч үзэж байна.**[1]

[1] Мэдээллийг 2022 оноос хойш Нийслэл болон 21 аймагт сургалт, судалгааны ажлын чиглэлээр ажиллах явцад Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх салбар зөвлөл, иргэний нийгмийн байгууллага, хууль сахиулах болон прокурор, өмгөөлөгч, хүүхдийн эрхийг хамгаалах чиглэлээр ажилладаг мэргэжилтнүүдтэй уулзах, үйл ажиллагаатай нь танилцаж олж авсан болно.

Монгол Улсад иргэний нийгмийн байгууллагууд нь ардчилал, хүний эрх, байгаль орчин, авлигын эсрэг тэмцэл, эмэгтэйчүүд, хүүхдийн эрх, хөгжлийн бодлого зэрэг олон чиглэлд идэвхтэй үйл ажиллагаа явуулдаг. Харин гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр **дагнаж, тогтвортой ажилладаг төрийн бус байгууллага харьцангуй цөөн** бөгөөд **ялангуяа орон нутагт тэдний оролцоо хангалтгүй, идэвх сул** байгааг тэмдэглэх нь зүйтэй.

Та бүхний мэддэг буюу иргэний нийгмийн байгууллагын оролцооны хэлбэрүүдийн талаар товч мэдээлэл хүргээд дараагийн асуудалдаа орцгооё. Үүнд:

- Сургалт, чадвар хөгжүүлэх
- Олон нийтэд нөлөөлөх аян, компанит ажил зохион байгуулах
- Иргэдийн оролцоог дэмжих
- Сайн дурын тусламж үйлчилгээ
- Хамтын ажиллагааг дэмжих
- Хяналт-шинжилгээ, ил тод байдлыг хангах
- Судалгаа, мониторинг, үнэлгээ хийх
- Бодлого боловсруулах болон хэрэгжилтэд нөлөөлөх гэх мэт.

Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр дээр дурдсан хэлбэрүүдээс сургалт, судалгаа, мониторинг, үнэлгээ хийх, хохирогчийн эрхийг хамгаалах, сайн дурын тусламж үйлчилгээ зэрэг үйл ажиллагааг иргэний нийгмийн байгууллагууд түлхүү хэрэгжүүлдэг. Гэвч эдгээр нь ихэвчлэн олон улсын байгууллагын богино хугацааны төсөл, хөтөлбөрт хязгаарлагддаг.

“Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хууль”-д заасан санхүүжилтээр хийгдсэн гэх мэдээлэл нь гол төлөв сургалт, судалгааны хүрээнд хязгаарлагдаж, илүү өргөн хүрээний бусад үйл ажиллагаанд зарцуулдаггүй.

Төрийн байгууллагын давамгайлал ба эрсдэлүүд

Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэхэд зайлшгүй хэрэгжүүлэх бусад үйл ажиллагааг ямар байгууллага гүйцэтгэсээр байгааг та бүхэн мэдэж байж магадгүй. Энэ нь Цагдаагийн байгууллага юм. Тус байгууллага олон нийтэд нөлөөлөх аян, компанит ажил зохион байгуулах, иргэдийн оролцоог дэмжих, хамтын ажиллагааг зохион байгуулах, бодлого боловсруулах болон хэрэгжилтэд нөлөөлөх ажлын ачааллыг дангаараа үүрч байна.

Энэ нь богино хугацаанд үр дүнтэй байж болох ч[1] дараах сөрөг үр дагавартай байж болзошгүй.[2] Үүнд:

1. Иргэний нийгмийн байгууллагын орон зай шахагдаж, тэдний ажил төрийн байгууллагын үйл ажиллагаа мэт ойлгогдон, бие даасан байдал алдагдах эрсдэлтэй. Урьдчилан сэргийлэх ажил төрийн, цэрэгжсэн, албадлагын шинжтэй болсноор чөлөөт, олон ургальч оролцоо буурна.

2. "Цагдаа хийж байгаа юм чинь" гэх хандлага үүсэж, иргэдийн идэвх суларч, дэмжлэг буурах магадлалтай. Иргэдийн дуу хоолой хумигдаж, олон улсын байгууллагууд иргэний нийгмийн байгууллагад итгэхээс илүүтэйгээр төр, тэр дундаа цагдаагаар төсөл, хөтөлбөрөө хэрэгжүүлэх сонирхолтой болох хандлагатай. Үүний улмаас иргэний нийгмийн байгууллагууд цагдаагаас хараат болох эрсдэл үүснэ.

3. Шүүмжлэл, хөндлөнгийн хяналт суларч, хариуцлагын тогтолцоо алдагдах магадлалтай. Улмаар иргэний нийгмийн хяналт буурч, хүний эрхтэй холбоотой оролцоо хязгаарлагдах, дарамт учрах эрсдэлтэй.

4. Иргэний нийгмийн байгууллагууд тогтвортой ажиллах, мэргэших боломжгүй болж, тэдний орон зайг цагдаагаас гадна прокурор, шүүх болон бусад хууль сахиулах байгууллагууд нөхөж эхлэх хандлага үүсэж болзошгүй.

5. Бодлого боловсруулах болон хэрэгжилтэд нөлөөлөх ажлыг цагдаагийн байгууллага тэргүүлэх үүрэгтэйгээр оролцох нь ажлын гүйцэтгэл, үүрэг даалгаврын биелэлт сайн байж болох ч хориглож, хязгаарласан, хүний эрхийг хязгаарласан эрх зүйн орчин давамгайлах эрсдэлтэй.

Иргэний нийгмийн байгууллагууд өөрсдийн идэвх санаачилгаар үйл ажиллагаагаа хэрэгжүүлж байгаа бөгөөд хүний наймаа, гэр бүлийн хүчирхийлэл, авлига, байгаль орчны эсрэг гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиглэлээр идэвхтэй ажиллаж байна. Гэвч энэ нь төрийн зохицуулалт хангалтгүй байгааг илтгэж байгаа юм. Үүнийг зөвхөн санхүүгийн дэмжлэгийн хүрээнд хязгаарлаж ойлгох нь учир дутагдалтай.

"Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хууль"-ийн 1 дүгээр зүйлийн 1.1-д "Энэ хуулийн зорилт нь гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлын зарчим, үндсэн чиглэл, зохион байгуулалт, **төрийн болон төрийн бус байгууллага, олон нийтийн оролцоог** тодорхойлох замаар гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлын эрх зүйн үндсийг тогтооход оршино" гэж заасан иргэний нийгмийн байгууллагын оролцоо гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажилд чухал үүрэгтэйг тодорхойлж байна.

---

[1] Community-Oriented Policing (COP)-ын талаар https://police.un.org/en/community-oriented-policing цахим эх сурвалжаас үзнэ үү.

[2] Oxford handbook topics in criminology and criminal justice. 2012. Tim Goddard, Andrea Headley "Community-Based Organizations and Crime Prevention" дэлгэрүүлэн үзнэ үү.

Гэвч Монгол Улсад иргэний нийгмийн байгууллагууд гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх чиг үүргээ хэрхэн хэрэгжүүлж байгаа талаарх нэгдсэн мэдээлэл хомс бөгөөд тэднийг шагнаж, урамшуулсан, гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажиллагааны үр дүнгийн талаарх сүүдрийн тайлан илтгэл талаарх баримт төрийн холбогдох байгууллагын албан ёсны эх сурвалжид дурдагдсан зүйлгүй. Судалгааны явцад[1] гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлын үр дүнгийн талаар дараах асуултад хэрхэн хариуцсан байдлаас /хүснэгт 1/ үзвэл **Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлыг үнэлж, дүгнэдэг шалгуур үзүүлэлт, арга зүйн заавар** шаардлагатай гэдэгтэй бүгд санал нийлж байв.

Хүснэгт 1. Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлын үр дүн.

Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлыг хэмжих шалгуур үзүүлэлт байдаг эсэх?	Төрийн ажил дүгнэдэг нийтлэг үзүүлэлт, тайланд үндэслэдэг. Судалгаа шинжилгээ хийдэг боловч хэт ерөнхий учир үр дүнг тооцоход хэцүү. Төвөөс өгсөн чиглэлээр л ажлаа хийдэг. Тогтсон шалгуур үзүүлэлт байдаггүй.
Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлыг хэрхэн хэмжиж, үнэлдэг вэ?	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг, зөрчлийн тоон үзүүлэлт аян, нөлөөллийн арга хэмжээний үе бага зэрэг буурдаг, иргэдийн ойлголт, хандлага нэмэгддэг. Хэрхэн өөрчлөгдөж байгааг хэмжих талаар мэдэхгүй байна. Нийтийн сүлжээний хандалтаар тодорхойлдог.
Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлыг хэн хэмжиж, үнэлдэг вэ?	Удирдлагууд үнэлдэг.
Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх талаар сургалтын гарын авлага байдаг уу?	Сургалт зохион байгуулдаг. Гарын авлага тараадаг.[2] Оюунболд судлаачийн гарын авлага байдаг.[3]

Монгол Улсад гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажил нь хүний идэвх санаачилгад тулгуурлахад хүргэж байх талтай.

Дүгнэлт

Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажилд иргэний нийгмийн байгууллагын оролцоо дутмаг, тухайн үйл ажиллагаа нь төрийн байгууллага тэр дундаа хууль сахиулах байгууллагын идэвхтэй үйл ажиллагаанд тулгуурлаж байна.

Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлыг үнэлж, дүгнэдэг шалгуур үзүүлэлт, арга зүйн заавар боловсруулах шаардлагатай байна.

Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажилд иргэний нийгмийн байгууллагын оролцоог нэмэгдүүлэх, тогтвортой, мэргэшсэн байдлыг хангах, төрийн болон олон улсын байгууллагын дэмжлэгийг тэнцвэртэй хуваарилах

[1] Судалгаанд орон нутгийн Цагдаагийн байгууллагын урьдчилан сэргийлэх ажил хариуцсан 11 албан хаагч, Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах салбар зөвлөлийн 12 мэргэжилтэнтэй хийсэн ярилцлага

[2] Монгол Улсад Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөлөөс гаргасан гарын авлагын талаар мэдээллийг https://cccp.gov.mn/content/253 үзнэ үү.

[3] Г.Оюунболд, "Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлын арга зүй", УБ., 2017 он

зэрэг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлын үр дүнг сайжруулахад тэргүүн ээлжид анхаарах асуудлыг дараах /зураг 2/ байдлаар тодорхойллоо.

Зураг 2. Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэхэд иргэний нийгмийн байгууллагын оролцоог хангах асуудал.

Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр иргэний нийгмийн байгууллага ажиллах эрх зүйн орчин

Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэхэд иргэний нийгмийн байгууллагын оролцоо

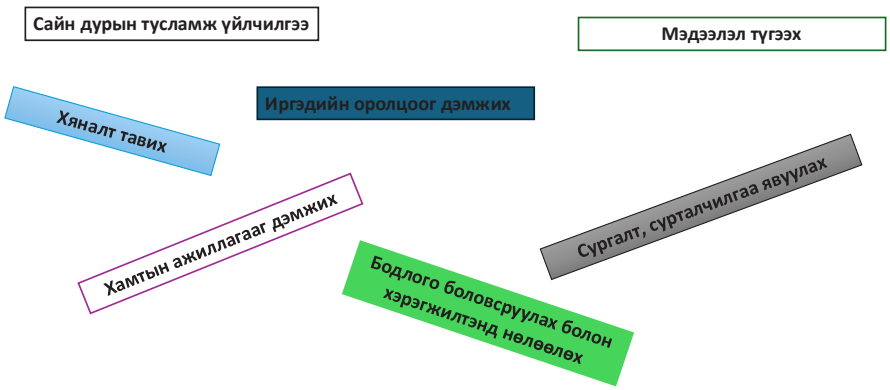

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2019 оны 06 сарын 06 өдөр

Төрийн ордон,Улаанбаатар хот

ГЭМТ ХЭРЭГ, ЗӨРЧЛӨӨС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ ТУХАЙ

/Шинэчилсэн найруулга/

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ

НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1 дүгээр зүйл.Хуулийн зорилт

Хэвлэх

1.1.Энэ хуулийн зорилт нь гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлын зарчим, үндсэн чиглэл, зохион байгуулалт, төрийн болон төрийн бус байгууллага, олон нийтийн оролцоог тодорхойлох замаар гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлын эрх зүйн үндсийг тогтооход оршино.

Иргэниий нийгмийн байгууллагууд хамтран ажиллаж чадаж байгаа юу?

Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэхэд иргэний нийгмийн байгууллага амжилттай ажиллаж байсан туршлага

Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд Ц.Нямдорж сайд /2000-2004 он/ тухайн үеийн Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөлийн нарийн бичгийн дарга Г.Даштүдэв “Нийгмийн дэг журам” төрийн бус байгууллагын сүлжээ бий болгон 80 орчим иргэний нийгмийн байгууллагыг нэгтгэн дэмжин хамтран ажиллаж байсан.

Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэхэд иргэний нийгмийн байгууллага хэр үр дүнтэй ажилладаг вэ?

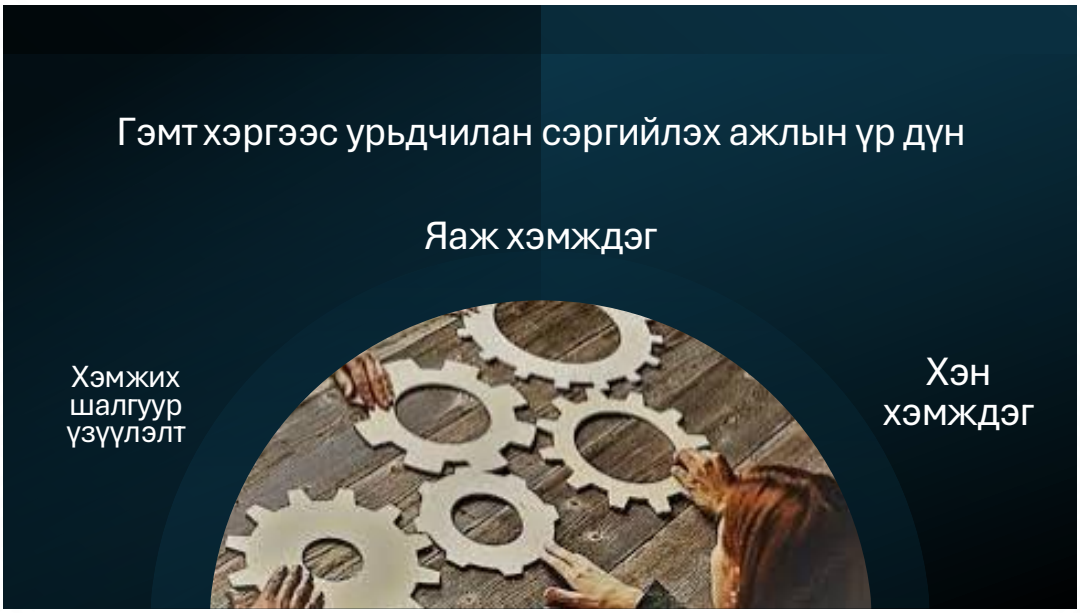

Үйл ажиллагааны дэмжлэг
Олон нийтийн ойлголт, дэмжлэгийг нэмэгдүүлэх
Санхүүгийн дэмжлэг
Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэхэд иргэний нийгмийн байгууллагын оролцоог хангах асуудал
Хамтын ажиллагааг дэмжих
Чадавхийг сайжруулах
Орон нутгийн иргэний нийгмийн байгууллагууд

TEXT MINING ANALYSIS OF CRIME PREVENTION THROUGH ENVIRONMENTAL DESIGN (CPTED) PROJECT IN SEOUL: FOCUSING ON LDA TOPIC MODELING

Euigab Hwang & Junho Park
Department of Criminology, Kyonggi University Suwon, South Korea

Abstract

The Seoul Metropolitan Government of Korea has named CPTED as a "Life Safety Design" and they focus on building infrastructure to prevent crime by installing emergency bells, reflectors, and CCTV around old alleys. This research attempts to identify the trends of Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED) project in Seoul from 2014 to 2021. In this study, topic modeling analysis was conducted by using unstructured data from 221 cases related to Crime Prevention Environment Design (CPTED). These CPTED cases were extracted from the life safety map provided by Ministry of the Interior and Safety. We visualized the trends of the CPTED projects in Seoul and regional differences in project type. Practical strategies for efficient CPTED project were suggested based on the findings.

Keywords: Text Mining, LDA, The Seoul Metropolitan Government, CPTED, Crime Prevention

1. Introduction

There are numerous countries in the Western contexts, such as England, Wales, Australia, and the Netherlands, etc. that have been practicing and applying CPTED principles in their city development and planning processes. In the case of Korea, research related to crime prevention design began in early 2000. Recently, institutional foundations have also been established, and crime prevention design projects are being carried out mostly by metropolitan governments such as Seoul Metropolitan Government and Busan Metropolitan City, etc. However, compared to the precedents of CPTED in Western contexts, the crime prevention design has not yet been fully established in Korea.

This research aims to identify trends in the CPTED project conducted in Seoul from 2014 to 2021. Latent Dirichlet Allocation (LDA) analysis will be conducted by using unstructured data related to the Seoul Metropolitan Government CPTED projects extracted from the Ministry of the Interior and Safety's Life Safety Map. Through the findings derived from our analysis, we identified the amin topics of the CPTED project in the Seoul Metropolitan Government and suggested the elements of proper CPTED project types to seek policy strategies for efficient CPTED project implementation.

2. Theoretical Background & Review of Previous Studies

2.1 Types and Characteristics of Domestic CPTED Business

In the late 2000s, CPTED project in Korea was carried out on the back of the establishment of an institutional foundation. Major CPTED projects conducted in Korea are striving to expand customized support for residents' participation or activities along with the installation of crime prevention facilities. However, it is unlikely that the CPTED projects have been fully established in Korea. This is because most of the CPTED projects currently carried out mainly by metropolitan governments are limited to the installation of simple crime prevention facilities, which is mostly a first-generation CPTED method, or the overall improvement of vunerable spaces. Fig. 1 is a schematic diagram of the current status of the domestic CPTED projects.

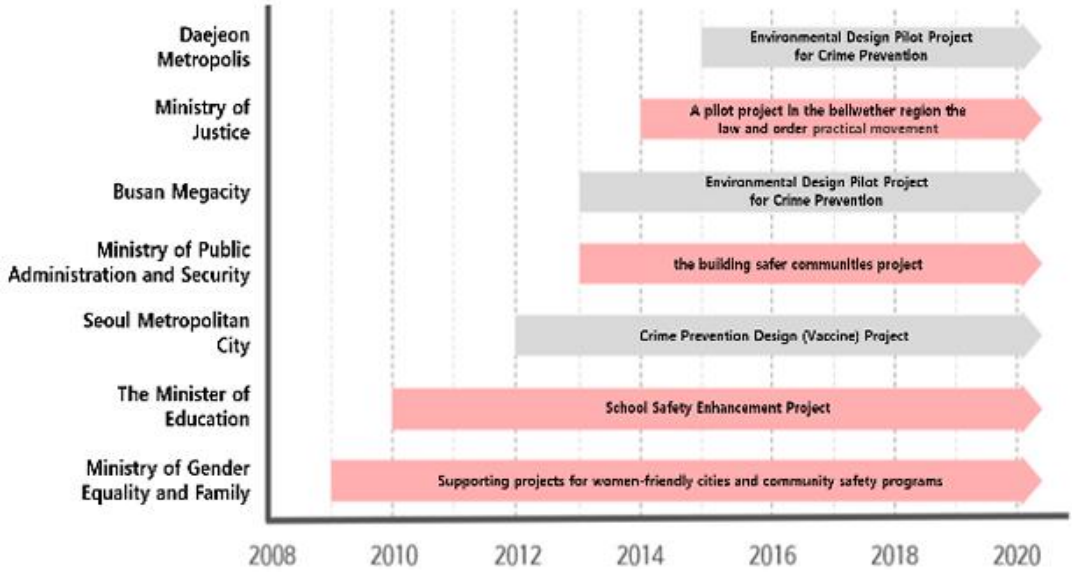

Fig. 1. Current status of CPTED in K

As early as the 1970s and 1980s, the first generation CPTED emerged mainly in Western society, and after the 1990s, second-generation CPTED emerged, reflecting concept of community reinforcement along with physical environment improvement. This can be said to emphasize the importance of improving the social environment in which local residents participate together. On the other hand, given that the introduction of CPTED is relatively recent in Korea, CPTED business performance can be maximized by preparing strategic meaures to activate non-physical ranges along with improving the physical environment in the future.

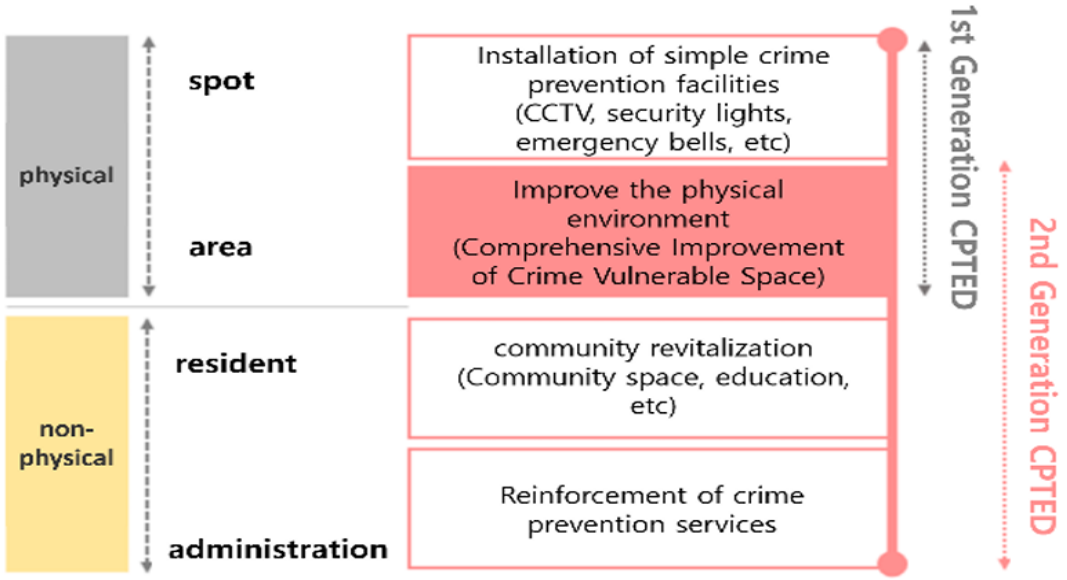

Fig. 2. Scop

2.2 CPTED Project Metropolitan Government in Seoul

The Seoul Metropolitan Government has named CPTED as "Life Safety Design and they focus on building infrastructure for crime prevention by installing emergency bells, reflectors, and CCTV around old alleys. The following Table 1 shows the composition of CPTED installation in Seoul from 2019 to 2015.

Table. 1. The composition of CPTED application in Seoul (2009-2015)

Seoul Metropolitan City	• Creating a City where Women Are Happy (2009) • Newtown CPTED Application Mandatory and Amendment to the Ordinance (2010) • Crime Prevention Design Project (2012) • Residential maintenance project & Developing CPTED Guidelines (2013) • Seoul-type Safety Village Creation Project (2013) • Sexual Violence Prevention Project (2013)
Dongjak-gu, Seoul	• Establishment of the nation's first crime prevention design team and designation of a responsible officer (2014) • Conducting CPTED training for all employees (2014) • Enactment and promulgation of the Seoul Metropolitan Government's First Crime Prevention Design Ordinance (2014) • On-site Survey of Joint Crime Vulnerable Areas by Dongjak Police Station (2015) • Visiting Crime Prevention Design Resident Briefing (2015) • Conclusion of the Convention on Related Agencies (2015) • Crime Prevention Design Officer Workshop (2015)

3. Research Method

3.1 Data collection method

In this study, the Life Safety Map provided by Ministry of the Interior and Safety was used to identify the main topics of the CPTED projects in Seoul Metropolitan Government. Total 221 cases were used for analysis.

3.2 Text Preprocessing

The "KoNLP" package was used for text preposition, due to use of text data written in Korean. In this study, through the basic pre process of "Cleaning → Tokenization → Normalization → Part-of-speech tagging", only noun words were finally extracted and put in to analysis.

3.3 Method of Analysis

In this study, R 4.3.1 software was used for analysis. First, after extracting unstructured data based on text, text pre-processing was preceded for LDA Topic Modelling analysis. And then, we looked into the frequency of CPTED projects and major frequent words by period in Seoul. Finally, the main topics of CPTED project in Seoul from 2014 to 2021 were classified through the LDA-based topic modeling analysis.

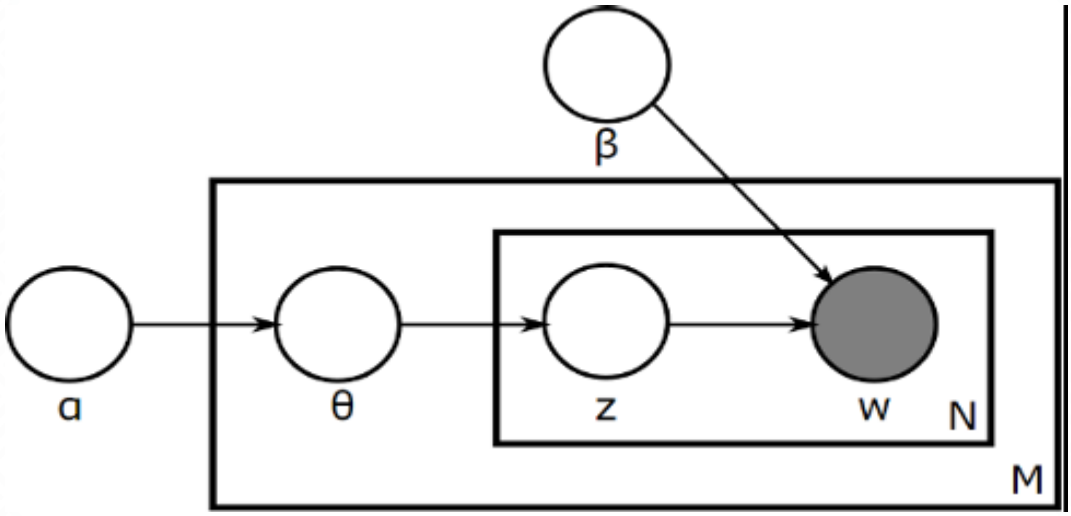

Fig. 3. LDA Model Structure

4. Analysis result

4.1 Frequency of CPTED projects by period in Seoul

Fig. 4 below is a graph showing the frequency of CPTED projects for 221 cases of unstructured data used in this study. As a result of the analysis, it was confirmed that the CPTED project in Seoul increased rapidly after 2020.

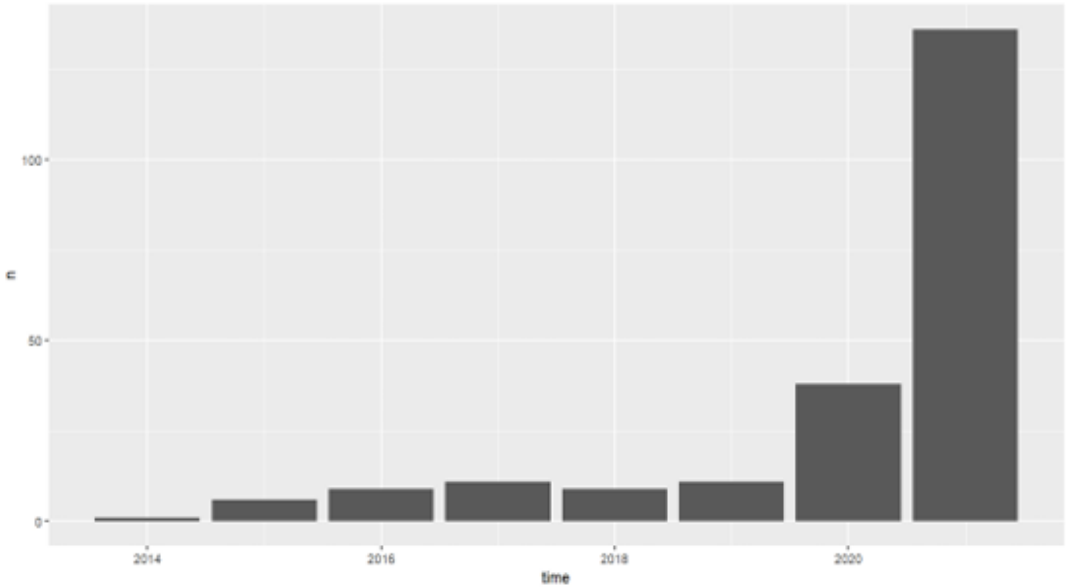

Fig. 4. Total frequency of CPTED projects by period in Seoul

4.2 TOP 10 frequent words related to the CPTED business in Seoul

The following Fig.5 is a graph of the top 10 frequent words for the CPTED project in Seoul. As a result, “Improvement it of was confirmed that Crime Prevention Environment” was the most frequent in the order of 48, “Create” was 35, and “Safety” was 20. In addition, words such as “Park,” “way back home,” “Logojector,” “Lighting improvement,” “Women,” “Improvement,” “Emergency Bell” were identified as frequent words.

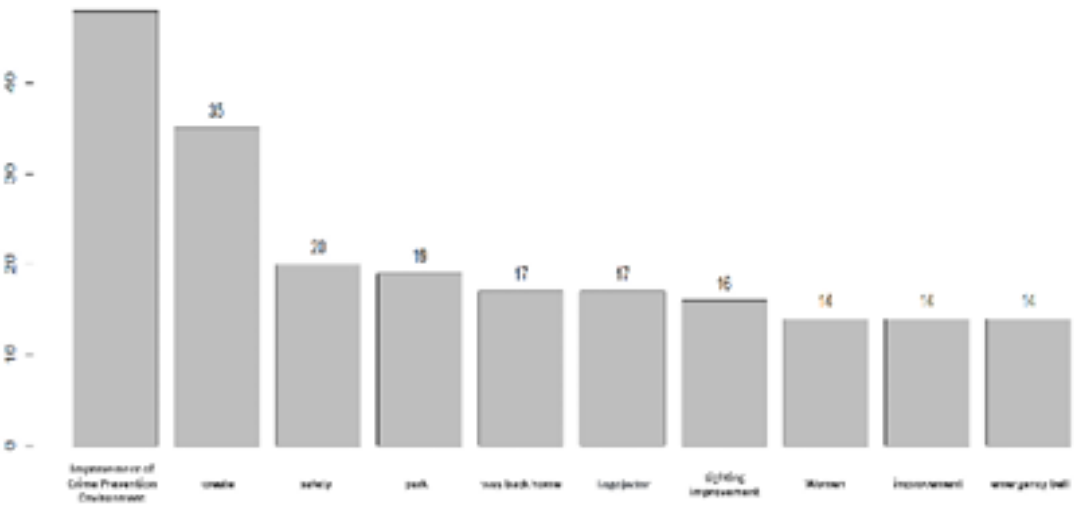

4.3 Calculating the optimal number of topics

Fig. 6 and Fig. 7 are the analysis results conducted to calculate the optimal number of topics before conducing the topic modeling analysis. In order to

calculate the optimal number of topics, both general calculation methods and calculation methods using the harmonic mean were used. As a result, eight topics were identified as the number of optimized topics for a general analysis method, and the optimal number of topics was 14 in the case of the method using the harmonic mean method. Of course, the method using the harmonic mean is more accurate, but the researcher usually changes the number of topics based on the appropriate number of topics derived and performs a procedure to select the most appropriate numbert of topics in a meaningful way. Therefore, in this study, the eight topics judged to be the most suitable were finally selected through analysis.

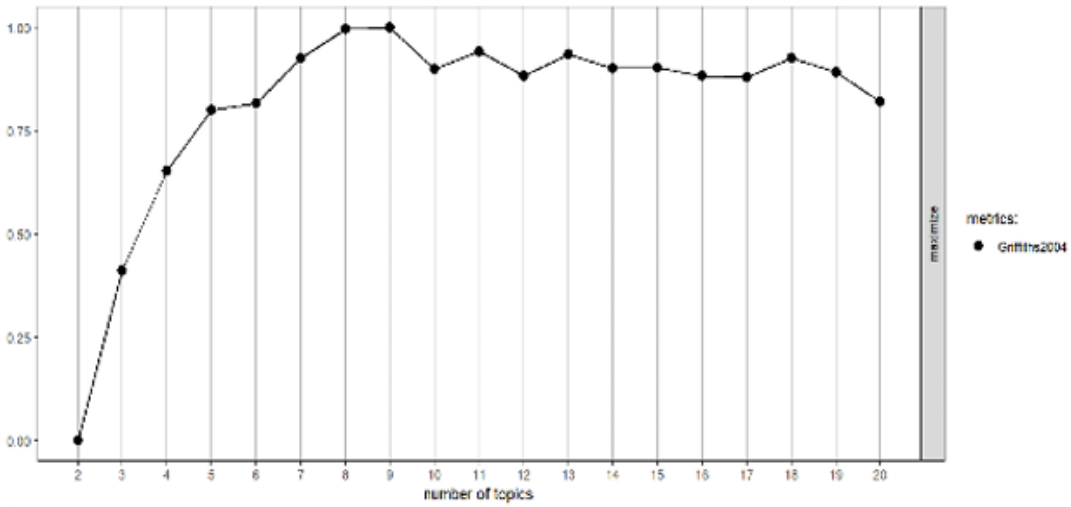

Fig. 6. Graph of the typical number of topic

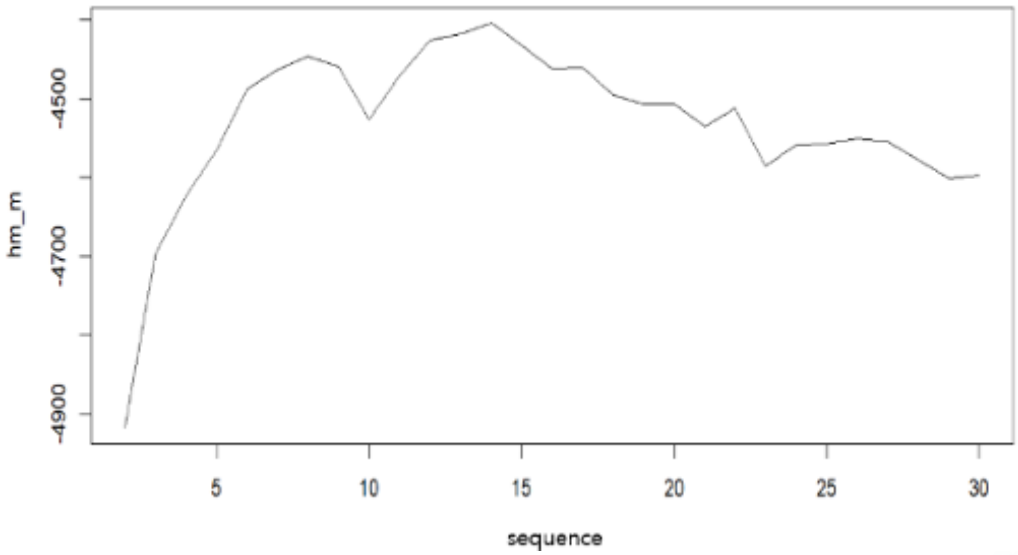

Fig. 7. The most optimal number of topics using the harmonic mean

4.4 LDA(Latent Dirichlet allocation)

In order to achieve the final goal of this study, an LDA topic modeling analysis was conducted as shown in Fig. 8 below. First, in the case of Topic 1, it is a type of project aimed at improving the quality of life of local residents by improving the overall environment in the crime-prone area with the contents of the "Crime Vulnerable Zone Improvement Porject." Next, Topic 2 is about the "Safety Staircase Creation Project" and its purpose is to secure safety infrastructure by repairing decrepit stairs in multiplex housing areas. In the case of Topic 3, its purpose is to prevent crimes such as illegal filming that may occur in women's toilets in the park with the contents of the "Park Toilet Improvement Project." Next, Topic 4 is a project which aims to prevent crimes in residential areas that are vulnerable to crimes by installing CCTVs, emergency bells, and Gobo lights with the contents of the "Residential Environment Improvement Project." Topic 5 is a project to prevent crimes against women by installing facilities such as CCTVs, emergency bells, and security lights in areas where single female households are concentrated with the contents of the "Project to Create a Safe Zone for Women." Next, Topic 6 is a project to prevent crime through painting on old buildings that can cause regional disorder with the contents of the "Safety Village Project." And Topic 7 is a project to prevent crimes that may occur at night by installing logojects in residential areas and improving lighting as a "light improvement project." Finally, Topic 8 is a project to prevent crimes against women on their way to and from work by implementing women's safety mirrors, mirror seats and road drawings and applications in alleys or residential areas.

To sum up, the types of CPTED projects in Seoul derived from this study could be classified into eight categories: "Crime Vulnerable Zone Improvement Project," "Relief Staircase Creation Project," "Park Toilet Improvement Project," "Residential Environment Improvement Project," "Women's Safe Zone Creation Project," "Safety Village Project," "Lighting Improvement Project," and "Women's Safe Return Home Project."

5. Conclusions

In future follow-up studies, the spatial distribution of each business topic will be examined based on the eight CPTED project topics derived from this study. Furthermore, by establishing data on administrative level about non-physical CPTED projects, research to evaluate the practical effectiveness of second generation CPTED strategy will be conducted.

References

1. Hyung-bok, Lee and Hye-ran, Kim, "A Study on the Effective Implementation of CPTED Projects – In the case of Daejeon Metropolitan City," Korean Association of Public Safety and Criminal Justice, Vol 29. No. 2, pp. 131-162, 2020.

2. Su-jin, Lee and Eung-Ryul, Choi, “A Review on the Issues of CPTED Ordinances by Metropolitan Government and Improvement,” Korean Journal of Criminal Justice, Vol 5. No.2, pp. 7-32, 2022.

3. Jun-ho, Park and Hyun-seok, Jang, “An Exploratory Study on the Spatial Correlation between the Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED) Project Implementation Area in Seoul and the Crime dangerous grade at the Administrative dong Level,” Journal of Community Safety and Security by environmental Design, Vol 13. No. 3, pp. 185-222, 2022.

Advanced Contemporary Methods of Crime Prevention: the impact of envrironmental factors on crime prevention, and the experience of the Republic of Korea:

Focusing on the implication for Mongolia

Dr. Euigab Hwang

President, the Korea Criminological Association

Director of the CPTED Training Center, Korea CPTED Association

Honorary Professor of the University of Internal Affairs

Professor of Criminology, Kyonggi University

Crime Prevention Through Environmental Design: Physical to Social aspects

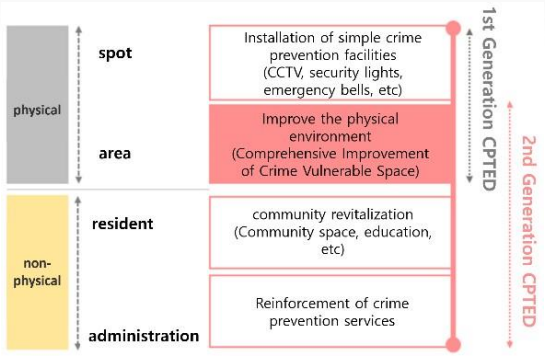

Development of CPTED based Crime Prevention

In the 1970s and 1980s, the first generation of CPTED originated in Western society, followed by the emergence of second-generation CPTED in the 1990s. The latter emphasized community reinforcement, highlighting the importance of enhancing the social environment with resident participation. In Korea, CPTED based crime prevention was popularized during 2000 and has been focused on improving physical environment, and Korea is turning toward the point that its effectiveness may involve strategic measures to activate non-physical aspects in addition to improving the physical environment in the future.

CPTED based Crime Prevention Situations in Korea

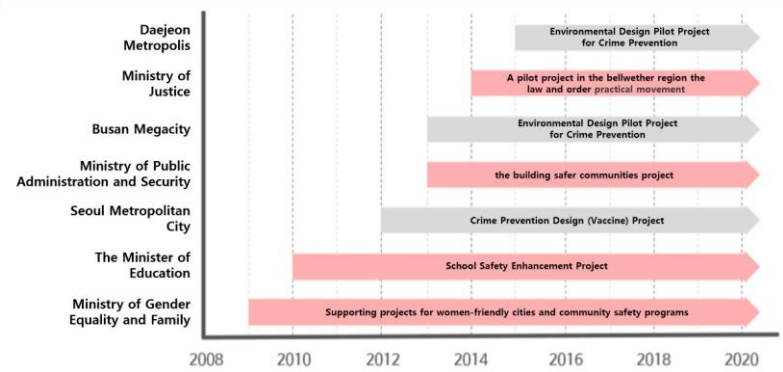

Current status of CPTED in Korea

In the late 2000s, Korea initiated CPTED projects with government support. Most projects were led by the National Police Agency, government agencies and the metropolitan cities. Projects focused on environmental design measures to improve vulnerable spaces, including advanced CPTED methods.

Research Method

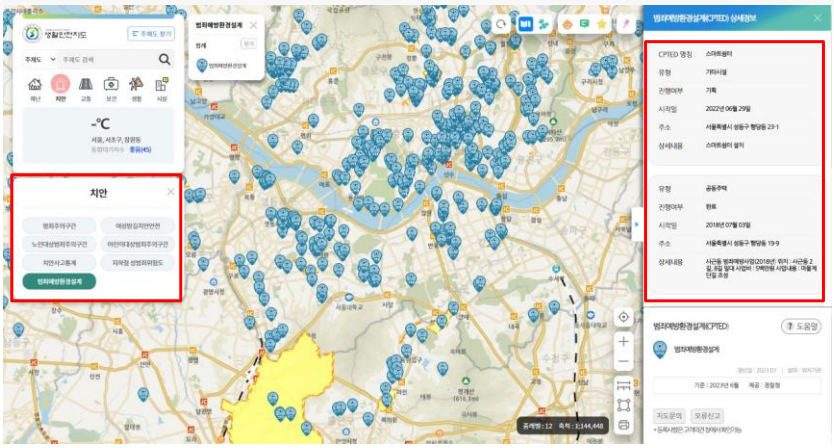

In this study, the Life Safety Map provided by Ministry of the Interior and Safety was used to identify the main topics of the CPTED projects in Seoul Metropolitan Government. Total 221 CPTED cases from 2014 to 2021 were used for analysis.

KGU

Research Method

Cleaning → Tokenization → Normalization → Part-of-speech tagging

Method of Analysis

In this study, R 4.3.1 software was used for analysis. First, after extracting unstructured data based on text, text pre-processing was preceded for LDA Topic Modelling analysis. And then, we looked into the frequency of CPTED projects and major frequent words by period in Seoul. Finally, the main topics of CPTED project in Seoul from 2014 to 2021 were classified through the LDA-based topic modeling analysis.

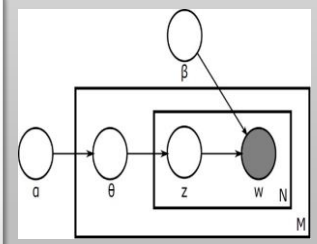

KGU

Findings

The result of LDA topic modeling analysis

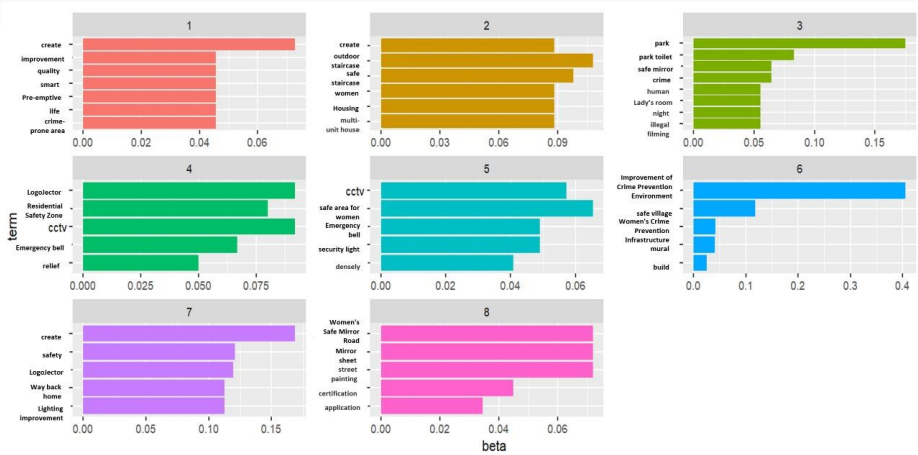

CPTED projects in Seoul derived from this study was classified into eight categories: **"Crime Vulnerable Zone Improvement Project," "Safe Staircase Development Project," "Park Toilet Improvement Project," "Residential Environment Improvement Project," "Woman Safe Zone Development Project," "Safe Village Project," "Lighting Improvement Project," and "Women's Safe Return Home Project."**

Crime Vulnerable Zone Improvement Project

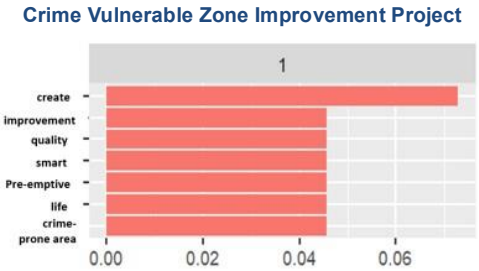

Safe Staircase Development Project

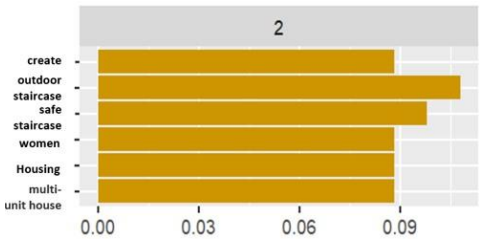

KGU

Park Toilet Improvement Project

KGU

Residential Environment Improvement Project

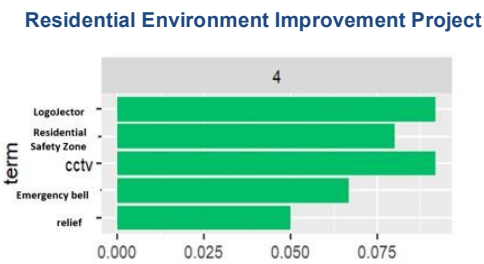

Woman Safe Zone Development Project

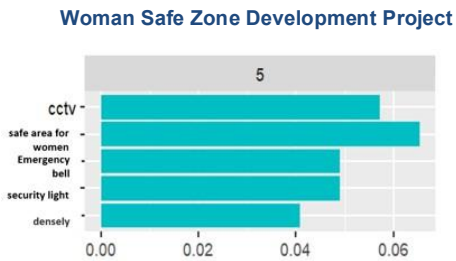

Safe Village Project

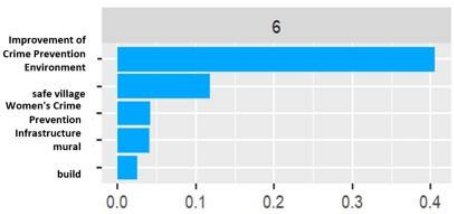

KGU

Lighting Improvement Project

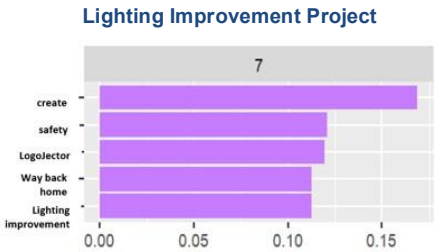

KGU

Women's Safe Return Home Project

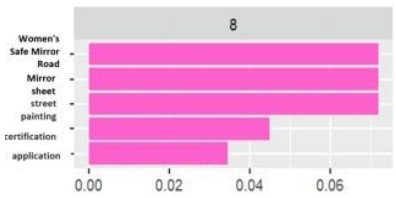

Village Development Project in Korea

- In Korea, many village development projects has been made by Local and Central Governments to prevent crime at poor and disorderly communities.

Village Development Project Cases in Busan, Korea

1. Maechookji Village(low tour attraction site)
2. Gamasil Village(medium tour attraction site)
3. Taegukdo-Village(high tour attraction site)
4. Huinnyeoul Village(high tour attraction site)

KGU

Theft Decline in Korea since 2014 when CPTED was supported by the Law

Year	Total Theft	Residential Theft	Breakin Theft
2015	246,424	26,609	17,921
2016	203,573	22,006	11,908
2017	184,355	16,083	8,113
Decline Rate	**-25.20%**	**-39.60%**	**-54.70%**

- CPTED was required by the Building Act beginning 2014 in Korea
- Enforcement Decree of the Building Act, Crime Prevention Guidelines were introduced the following year

KGU

Crime Trend in Korea

자료: 대검찰청 범죄분석

Total 2012 to 2021 (crime per 100,000 people)

- From 2012 to 2021 total crime shows declining trend
- 2,966 crime cases per 100,000 people, which is 2.9 cases per 100 people

KGU

Crimes committed by Koreans vs. Foreigners in Korea (Foreigners living in Korea is about 5.2% of the Korean population) in 2023

	Korean Crime Cases	Foreigner Crime Cases	Foreigner Rate	Korean Rate
Total Crime	1,217,833	33,052	**2.60%**	97.40%
Murder	280	11	**3.80%**	96.20%
Robbery	786	75	**8.70%**	91.30%
Rape	5,124	138	**2.60%**	97.40%
Aggravated Assault	22,325	753	**3.30%**	96.70%
Assault	145,623	3,885	**2.60%**	97.40%
Fraud	183,658	3,244	**1.70%**	98.30%

People believe Foreigners are committing more crime, but in reality it is not true

* We believe foreigners are helpful in many aspects

KGU

Crime Report Rate in Korea

Crime report per 100,000 people

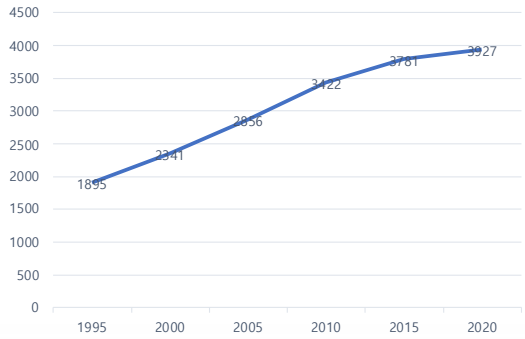

출처: 한국형사정책연구원

Percent of Crime Report

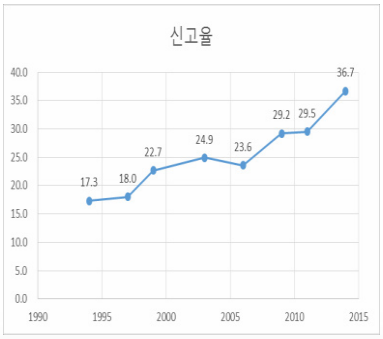

Crime Report Rate is increasing every year, but overall report rate is less than 50%, which is world phenomena

* Therefore, the key is prevention

Application of CPTED research in Mongolia

KGU

• Data and Method

- To study the relationship between perceptions of CPTED-based residential environment and crime victimization and fear among citizens of Ulaanbaatar, Mongolia, this study conducted a one-week survey among 371 citizens of Ulaanbaatar, Mongolia.
- In terms of analytical methods for the study, factor analysis and reliability tests were conducted for the validity and reliability of the questionnaire.
- Correlation and causality analyses were conducted to examine the effect of perception of residential environment on crime victimization and fear of crime.
- Regression analysis was conducted to examine the effects of CPTED awareness on crime victimization and fear.

21

Application of CPTED research in Ulaanbaatar, Mongolia

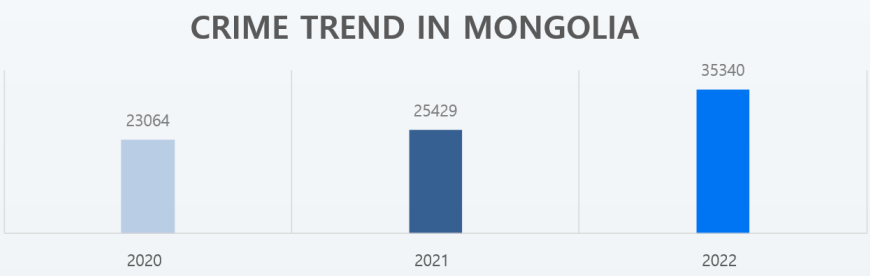

- According to the NPA of Mongolia statistics, 23,064 crime cases in 2020, 25,429 cases in 2021, and 35,340 cases in 2022. Increasing every year.
- According to our crime victimization survey in Ulaanbaatar in 2023, about 13.5% Ulaanbaatar citizens responded that they, or their relatives and friends experienced crime victimization during the last one year.
- Prevention Measures appear to be important in Mongolia

22

Application of CPTED research in Mongolia

KGU

• Research model

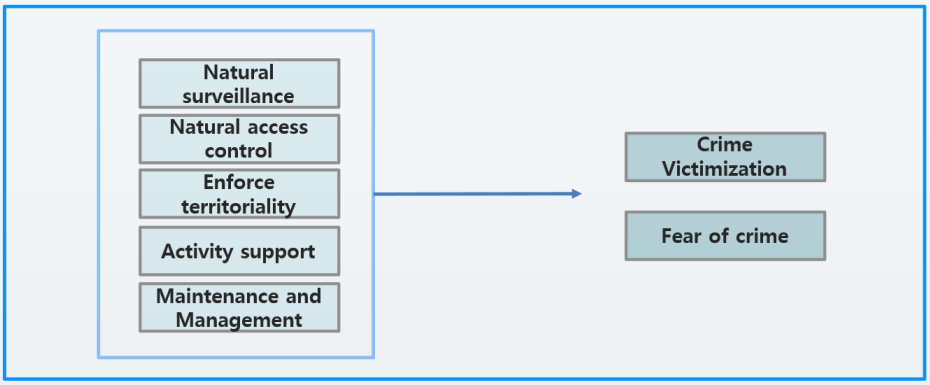

23

Application of CPTED research in Mongolia

KGU

general fear of crime

• Data and Method

Coefficient a				
Model1	Unstandardized Coefficient		Standardization Coefficient	t
	B	Standardized error	Beta	
constant	6.865 ***	0.751		9.142
Natural surveillance	-0.012	0.035	-0.025	-0.328
Access control	-0.051	0.067	-0.062	-0.756
Territorial reinforcement	-0.094	0.064	-0.113	-1.485
Activity support	0.050	0.045	0.078	1.102
Disorder maintenance	-0.113 ***	0.036	-0.189	-3.182
crime victim experience	0.389	0.390	0.057	0.997
a. Dependent variable: general fear of crime				

Disorder Maintenance was most important for Ulaanbaatar Citizen's general fear of crime

24

Application of CPTED research in Mongolia

KGU

specific fear of crime

• Data and Method

Coefficient a				
Model1	Unstandardized Coefficient		Standardization Coefficient	t
	B	standardized error	Beta	
constant	14.641***	1.780		8.225
Natural surveillance	0.012	0.085	0.011	0.140
Access control	-0.154	0.160	-0.080	-0.963
Territorial reinforcement	-0.076	0.153	-0.038	-0.493
Activity support	0.117	0.109	0.077	1.078
Disorder maintenance	-0.216***	0.086	-0.150	-2.518
crime victim experience	1.932**	0.935	0.121	2.067
a. Dependent variable: specific fear of crime				

Disorder Maintenance and Victimization were most important for Ulaanbaatar Citizen's specific fear of crime

25

Application of CPTED research in Mongolia

KGU

crime victim experience

• Data and Method

Coefficient a				
Model1	Unstandardized Coefficient		Standardization Coefficient	t
	B	standardized error	Beta	
constant	0.458 ***	0.120		3.808
Natural surveillance	-0.009 *	0.005	-0.126	-1.733
Access control	0.002	0.010	0.013	0.166
Territorial reinforcement	0.011	0.009	0.085	1.129
Activity support	-0.001	0.007	-0.011	-0.162
Disorder maintenance	-0.025 ***	0.005	-0.282	-4.987
specific fear of crime	0.011 **	0.005	0.171	2.062
general fear of crime	-0.011	0.012	-0.076	-0.911
a. Dependent variable: crime victim experience				

Natural Surveillance, Disorder Maintenance were most important for Ulaanbaatar Citizen's crime victimization experience

26

☞ Implication of Ulaanbaatar Citizen Research

Disorder Management, Surveillance, and CPTED

Major Findings

1. Disorder Management was most important for citizen's general fear of crime
2. Disorder Management improvement will reduce fear of crime
3. Disorder Management was very important for citizen's crime victimization experience
4. Natural Surveillance was also important to reduce citizen's crime victimization experience

Enactment of CPTED based on the Building Act may enhance disorder management, natural or mechanical surveillance, and reduce fear of crime, which is evident in CPTED cases in the Republic of Korea

KGU

Types of Graffiti and Perceived Degree of disorder

- Vanderveen and Eijk, 2015

High Disorder

Medium Disorder

Low Disorder

CPTED Training in the Korea CPTED Association

K C A

Korea CPTED Association is established and operated by the convergence of **criminologists** and **architects** (the only one in the country)

2015 범죄예방 환경설계교육	[DOC-KCA] CPTED Training & Workshop (Final)
2016 범죄예방 환경설계교육	'16년도 셉테드, 지자체공무원 위탁교육
2017 범죄예방 환경설계교육	'17년도 셉테드, 지자체공무원 위탁교육
2018년 공무원위탁교육	'18년도 셉테드, 지자체공무원 위탁교육
2019년 인증원 교육	셉테드 인증 교육 워크숍
2019년 에스원 셉테드 교육 (상반기/하반기)	CPTED 전문가 과정 집합 교육

△ Providing the best CPTED education by incorporating both **domestic and international cases**

△Providing Training for **National and Local Government Officials**

△ Training for security experts from companies like **Samsung S1**

△ In the **year of 2023, 2024, 2025** expert training sessions for nationwide **CPOs (Crime Prevention Officers)** from the **Korea National Police Agency**

- CPTED Training in Ulaanbaatar in 2023
- CPTED Training in Bankok, Thailand in 2024
- Visit of 23 House Representatives to KCA office in 2025 to check the possibility of introduction of CPTED to Thailand (training and discussion)

CPTED Training of the Korea CPTED Association

Domestic

Curriculum for the Crime Prevention Expert Course for Korean National Police Agency's Crime Prevention Officers

구분	1교시	2교시	3교시	Lunch	4교시	5교시	6교시	Dinner	7교시	8교시	9교시
Day 1	○ Intro	○ CPTED Trend – Domestic – International			○ Architecture and Urban Planning - Legal Aspects - Facility/Building						
Day 2 〈Workshop〉	○ CPTED Workshop 1 - Mind Map - Routine Activity Map				○ CPTED Workshop 2 - Risk Assessment Method - Crime Analysis & Response Strategies						
Day 3 〈Practice〉	○ CPTED Practice 1 - Architectural Drawing Practice - Evaluation Methods for CPTED Certification				○ CPTED Practice 2 - Daytime On-Site Training				○ CPTED Practice 3 - Nighttime On-Site Training		
Day 4 〈Presentation · Discussion〉	○ Group Discussions & Report Writing				○ Group Discussions & Report Writing						
Day 5 〈Completion〉	○ (CPTED) Dissemination Strategy - Collaboration Strategies with Local Governments - Relevant Regulations (Laws, Ordinances, etc.) - Share Best Practices		○ FIN –Survey –Certification								

Certificate of CPTED Training in Mongolia in 2023

Mongolia

University of Internal Affairs

Certificate

OF COMPLETION

This is to certify that

SH.CHULUUNBAT

has successfully completed

the 1st Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED) Training and Workshop Program in Ulaanbaatar, Mongolia on the day of August 22, 2023.

BATBAATAR.P
President, University of Internal Affairs (UIA), Ph.D, police colonel

DR. DONGHEE LEE
President, Korea CPTED Association (KCA)

NYAMGERELL
Head, The Coordination Council for Crime Prevention in Mongolia

KCA Certification Number: KCA 2023
Date of Certification: August 22, 2023

CPTED Training in Thailand in 2024

In Collaboration with Mahidol University, Royal Thai Police, and Bangkok Metropolitan Police Agency

Thailand

10:00 AM ~12:00AM	Royal Thai Police HQ visit Group Photo Bangkok Metropolitan Police Bureau visit Group Photo
12:00	Lunch
14:00 ~17:00PM	-CPTED site visit: Excellent site -CPTED site visit: Poor site

10:00AM ~10:50AM	OPENING CEREMONY - Introduction of distinguished guests in Thailand and in Korea - Opening Speech (President of the Mahidol University) - Opening Speech (President of the Korea CPTED Association, KCA, DongHee Lee) - Introduction to KCA CPTED Education (Director of KCA CPTED Education Center, Eui Gab Hwang) - Group Photo
10:50AM ~11:00AM	Short Break
11:00 AM ~11:50AM	- International Standard, ISO 22341 CPTED Guidelines based on Korea CPTED Good Practice(Hyeonho Park) - Practice based on KCA CPTED Certificate Evaluation Criteria(Kwangjae Park)
12:00PM ~13:50AM	Lunch
14:00PM ~14:50AM	- Why CPTED and what's the logic behind CPTED (Hyunseok Jang, Jaepoong Park) - Crime Analysis System in Korea (Yonggil Kang, Wonjin Son)
15:00PM ~16:20AM	- CCTV-based CPTED(Hyungjin Lim) - Case of Korean Apartment Complex applied CPTED concept (Kunsoo Oh) - CPTED legislation and spread strategy(DongHee Lee)
16:20 PM ~16:30AM	- CPTED Education Certificate and Closing Remarks - Group Photo

CHINA'S EXPERIENCE IN CRIME PREVENTION AND FUTURE PROSPECTS FOR THE APPLICATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGY

A QI LA[1], QU YUE ZHU [2]
China Law Society Beijing Lawyers Law Research Association, Beijing Jin wen Law Firm, and the Mongolian National University of Internal Affairs, Beijing, China

School of School of Humanities, Inner Mongolia University of Technology, China

Abstract: China's experience in crime prevention and the application of artificial intelligence (AI) technologies represent an important area of innovation in contemporary social governance. With rapidly advancing AI technologies, China's strategies have increasingly incorporated machine learning, predictive analytics, and surveillance systems to enhance crime prevention measures. This research aims to analyze the integration of AI in crime prevention within China, examining both the practical strategies employed and the outcomes achieved. By employing a mixed-methods approach, including content analysis of policy documents and interviews with law enforcement officials, the study provides a comprehensive overview of China's crime prevention framework and AI applications. The findings indicate that AI technologies significantly enhance crime detection efficiency, predictive policing capabilities, and resource allocation. However, challenges such as data privacy concerns and the need for ethical AI application also emerge. This paper discusses the benefits and limitations of AI in crime prevention, offering insights into the future prospects of technological integration in criminological practices.

Key words: crime prevention; artificial intelligence; predictive policing; machine learning; surveillance systems

Introduction

Crime prevention is a critical issue in modern society, and China, with its large population and rapid economic development, faces unique challenges in this regard. Traditional crime prevention methods have played a significant role in maintaining social stability and public safety in China. However, with the advent of artificial intelligence (AI) technologies, new opportunities have emerged to enhance the effectiveness and efficiency of crime prevention efforts. This paper aims to explore the potential integration of AI and traditional crime prevention methods in China, and to provide insights into the future prospects and directions of this field.

China has a long history of implementing various crime prevention strategies, which have evolved over time to address the changing social, economic, and technological landscapes. These strategies have encompassed a wide range of measures, including community policing, situational crime prevention, and social crime prevention. Community policing has been a key approach, focusing on building strong relationships between law enforcement

and local communities to identify and address crime-related issues. Situational crime prevention has involved the use of environmental design and technology to reduce opportunities for criminal activity, such as the installation of surveillance cameras and the implementation of access control systems. Social crime prevention has aimed to address the root causes of crime by promoting social cohesion, education, and economic development.

In recent years, the Chinese government has placed a strong emphasis on crime prevention, introducing various policies and initiatives to strengthen the legal system, improve law enforcement capabilities, and enhance public participation in crime prevention efforts. These policies have included the "Peaceful China" campaign, which aims to promote social stability and harmony, and the" Smart Public Security" initiative, which seeks to leverage advanced technologies to enhance the efficiency and effectiveness of law enforcement.

The emergence of AI technologies has opened up new possibilities for crime prevention in China. AI-based systems have the potential to analyze vast amounts of data from various sources, such as surveillance cameras, social media, and criminal databases, to identify patterns and predict potential criminal activities. Machine learning algorithms can be trained to recognize suspicious behaviors, detect anomalies, and provide early warning signals to law enforcement agencies. Computer vision techniques can be used to automatically identify individuals, vehicles, and objects of interest from surveillance footage, enhancing the efficiency of investigations and enabling real-time responses to criminal activities.

Several AI-based crime prevention systems have already been implemented in China, demonstrating the potential of these technologies. For example, the" Skynet" project in Shenzhen uses a network of surveillance cameras equipped with facial recognition technology to identify and track suspects in real-time. The system has reportedly helped to solve numerous criminal cases and has significantly reduced the crime rate in the city. Similarly, the" Smart Policing" system in Hangzhou employs big data analytics and AI algorithms to predict potential crime hotspots and optimize police resource allocation. The system has been credited with improving the efficiency and effectiveness of law enforcement efforts in the city.

While AI technologies offer significant potential for crime prevention, their integration with traditional methods also presents challenges and limitations. One major concern is the potential for AI systems to perpetuate or amplify existing biases in the criminal justice system, leading to disproportionate targeting of certain communities or individuals. There are also concerns about the privacy implications of large-scale data collection and analysis, and the potential for misuse or abuse of these technologies by authorities. Additionally, the effectiveness of AI-based crime prevention systems may be limited by the

quality and availability of relevant data, as well as the ability of criminals to adapt and evade detection.

To address these challenges and maximize the benefits of AI in crime prevention, it is essential to develop robust governance frameworks and ethical guidelines for the development and deployment of these technologies. This includes ensuring transparency and accountability in the design and use of AI systems, promoting public trust and engagement, and establishing clear legal and regulatory frameworks to protect individual rights and prevent abuse. It is also important to foster collaboration between law enforcement agencies, technology providers, and academic researchers to ensure that AI-based crime prevention systems are scientifically sound, effectively aligned with operational needs, and subject to rigorous evaluation and oversight.

Looking to the future, the integration of AI and traditional crime prevention methods in China is likely to continue to evolve and expand. Emerging technologies, such as 5G networks, the Internet of Things (IoT), and blockchain, may provide new opportunities for enhancing the capabilities and resilience of crime prevention systems. For example, 5G networks can enable the real-time transmission of high-quality video and sensor data from a large number of devices, improving the situational awareness and response capabilities of law enforcement agencies. IoT devices, such as smart streetlights and environmental sensors, can provide additional data sources for crime analysis and prediction. Blockchain technology can be used to ensure the integrity and security of crime-related data, enhancing the reliability and admissibility of evidence in criminal proceedings.

As AI technologies become more sophisticated and ubiquitous, it is also important to consider the potential long-term implications for crime prevention and the criminal justice system. The increasing reliance on AI-based systems may lead to a shift in the role of human decision-makers, such as police officers and judges, and may require new forms of training and expertise to effectively interpret and utilize the outputs of these systems. There may also be a need to re-evaluate traditional concepts of criminal responsibility and culpability in light of the increasing use of AI in crime prevention and investigation.

In conclusion, the integration of AI and traditional crime prevention methods in China presents both opportunities and challenges. While AI technologies offer significant potential for enhancing the effectiveness and efficiency of crime prevention efforts, their responsible development and deployment require careful consideration of ethical, legal, and social implications. The future prospects and directions of this field will depend on the ability of policymakers, law enforcement agencies, technology providers, and the public to work together to harness the benefits of AI while mitigating its risks and ensuring that crime prevention efforts remain fair, transparent, and accountable. By leveraging the strengths of both traditional and AI-based approaches, China can

continue to make progress in creating a safer and more harmonious society for all its citizens.

2. Crime Prevention in China

2.1 Historical Context

Crime prevention strategies in China have evolved significantly over the past several decades, reflecting the nation's unique historical context and sociopolitical landscape. During the early years of the People's Republic of China, crime prevention efforts were primarily focused on maintaining social order and stability through strict government control and harsh punishments for criminal offenses. This approach was rooted in the belief that crime was a product of capitalist influence and bourgeois ideology, and that a strong socialist state was necessary to combat these forces[1].

As China underwent major economic reforms and opened up to the world in the late 1970s and 1980s, the nature of crime and the strategies employed to prevent it began to shift. With the introduction of market-based economic policies and the loosening of social controls, new forms of crime emerged, such as economic crimes, organized crime, and drug-related offenses[2]. In response, the Chinese government adopted a more comprehensive approach to crime prevention, incorporating both punitive measures and social interventions.

One of the key strategies employed by the Chinese government has been the"strike hard" campaign, which was launched in the 1980s and has been periodically renewed since then. These campaigns involve a combination of increased policing, swift and severe punishments for offenders, and public education efforts to deter crime[3]. While these campaigns have been credited with reducing crime rates in the short term, they have also been criticized for their lack of due process and potential for abuse[4].

In addition to the "strike hard" campaigns, the Chinese government has also implemented a range of social policies aimed at addressing the root causes of crime. These include efforts to reduce poverty and inequality, improve access to education and employment opportunities, and strengthen social support systems[5]. For example, the "Building a Harmonious Society" campaign launched in the mid-2000s sought to promote social stability and reduce crime by

[1] Referring to Tao Haiyan; Zhou Jiyin. A Brief Discussion on Countermeasures for Ethical Governance of Artificial Intelligence in China [J]. Chinese Medical Ethics, 2020:6.
[2] Referring to Wang Lina. Research on the Application of Artificial Intelligence Technology in Public Security Prevention and Control [J]. Technology Innovation and Application, 2021:4.
[3] Referring to Li Xiang. Thoughts on the Future Development of China's Counter-Terrorism Work in the Context of Comprehensive Application of Artificial Intelligence Technology [J]. Journal of the Corps Party School, 2022:113-119.

[4] Referring to Yang Yan [1], Wang Yin bin [1]. Research on the Application of Artificial Intelligence Technology in Accident Prevention [J]. Modern Occupational Safety, 2021:4.
[5] Referring to Geng Qiang. Application of Artificial Intelligence Technology in Public Safety Protection [J]. Digital Technology & Application, 2022:35-37.

addressing issues such as income inequality, corruption, and environmental degradation[1].

Another important aspect of crime prevention in China has been the role of community-based organizations and citizen participation. The Chinese government has actively encouraged the formation of neighborhood watch groups and community policing initiatives, which aim to involve citizens in the prevention and reporting of crime [2]. These efforts have been supported by the development of a comprehensive network of surveillance cameras and other monitoring technologies, which have been deployed in many Chinese cities to deter crime and aid in the apprehension of offenders[3].

Despite these efforts, crime remains a significant challenge in China, particularly in rapidly urbanizing areas and regions with high levels of economic inequality. In recent years, there has been growing concern about the rise of new forms of crime, such as cybercrime and environmental offenses, which pose unique challenges for law enforcement and crime prevention efforts[4].

To address these challenges, the Chinese government has increasingly turned to advanced technologies, such as artificial intelligence and big data analytics, to enhance its crime prevention capabilities. For example, facial recognition systems and predictive policing algorithms are being used to identify potential offenders and prevent crimes before they occur[5]. While these technologies have shown promise in reducing crime rates, they have also raised concerns about privacy and civil liberties, particularly in the context of China's authoritarian political system[6].

Looking to the future, it is clear that crime prevention in China will continue to evolve in response to changing social, economic, and technological conditions. As the country grapples with the challenges of rapid urbanization, an aging population, and growing income inequality, policymakers will need to develop new and innovative strategies for preventing crime and promoting social stability. This may involve a greater emphasis on community-based interventions, targeted social policies, and the responsible use of advanced technologies.

At the same time, it will be important for the Chinese government to balance its crime prevention efforts with a commitment to human rights and the rule of law. This will require a more transparent and accountable criminal justice

[1] Referring to Pi Yijun; Zhai Yingfan; Qu Huijun; Feng Shuliang. The Path of Exploring Crime Prevention with Chinese Characteristics: An Interview with Mr. Feng Shuliang [J]. Crime and Correction Research, 2022:8.
[2] Referring to Wang Xiumei; Tang Ling. Application and System Design of Artificial Intelligence in Preventing Criminal Misjudgments [J]. Law Science Magazine, 2020:11.
[3] Referring to Jin Yu, Pan Kaifeng, Zhang Yibao. Opportunities and Challenges of Artificial Intelligence in the Three-Level Prevention of Tumors [J]. Chinese Journal of Clinical Oncology, 2021:1081-1087.
[4] Referring to Li Xiaoming. On Technical Norms in the Criminal Law Regulation of Artificial Intelligence [J]. Oriental Law, 2021:15
[5] Referring to Chen Xiaofei, Gao Shuchao, Wang Pengfei. A Preliminary Study on the Application of Artificial Intelligence in Defense Patents [J]. China Science & Technology Overview, 2020:57-58.
[6] Referring to Liu Ke. Comparative Analysis of Patents Related to AI Technology in Epidemic Prevention and Control Between China and the United States [J]. Patent Agency, 2020:5.

system, as well as greater efforts to address the underlying social and economic factors that contribute to crime. Only by striking this balance can China hope to build a safer and more harmonious society for all its citizens.

2.2 Key Strategies

China has implemented a variety of key strategies to prevent and control crime, leveraging its unique historical context and governmental policies to maintain social stability and public safety. One crucial aspect of these efforts has been the emphasis on community-based policing and public participation in crime prevention initiatives. Community policing strategies have been widely adopted across China, with local public security organs actively engaging with residents, community organizations, and grassroots units to establish a collaborative network for identifying and addressing potential crime risks[1]. This approach has proven effective in fostering trust between law enforcement and the public, facilitating the timely reporting of suspicious activities and enhancing the overall responsiveness of crime prevention measures.

In addition to community policing, China has placed a strong emphasis on comprehensive social management and the integration of various societal resources in crime prevention. The government has actively promoted the concept of"big social management," which involves the coordination and cooperation of multiple governmental departments, social organizations, and public institutions in addressing crime-related issues[2]. This holistic approach recognizes the complex societal factors contributing to crime and seeks to address them through a combination of legal, economic, cultural, and educational measures. For example, the government has implemented targeted poverty alleviation programs and expanded educational opportunities to reduce the socio-economic disparities that may contribute to criminal behavior[3].

Moreover, China has prioritized the strengthening of its legal system and the rule of law in crime prevention efforts. The government has continually refined its criminal laws and regulations, increasing the clarity and specificity of legal provisions related to various criminal offenses[4]. This has been accompanied by efforts to improve the professionalism and capacity of law enforcement agencies, including the standardization of police procedures, the enhancement of forensic capabilities, and the promotion of evidence-based policing practices[5].

[1] Referring to Tao Haiyan; Zhou Jiyin. A Brief Discussion on Countermeasures for Ethical Governance of Artificial Intelligence in China [J]. Chinese Medical Ethics, 2020:6.
[2] Referring to Wang Lina. Research on the Application of Artificial Intelligence Technology in Public Security Prevention and Control [J]. Technology Innovation and Application, 2021:4.
[3] Referring to Li Xiang. Thoughts on the Future Development of China's Counter-Terrorism Work in the Context of Comprehensive Application of Artificial Intelligence Technology [J]. Journal of the Corps Party School, 2022:113-119.
[4] Referring to Yang Yan [1], Wang Yinbin [1]. Research on the Application of Artificial Intelligence Technology in Accident Prevention [J]. Modern Occupational Safety, 2021:4.
[5] Referring to Geng Qiang. Application of Artificial Intelligence Technology in Public Safety Protection [J]. Digital Technology & Application, 2022:35-37.

These measures have contributed to a more consistent and effective application of the law in crime prevention and control.

Another notable strategy employed by China is the extensive use of surveillance technologies and data-driven approaches to crime prevention. The country has invested heavily in the development and deployment of advanced surveillance systems, including widespread networks of cameras equipped with facial recognition technology, to monitor public spaces and detect potential criminal activities[1]. These systems are often integrated with big data analytics tools, enabling law enforcement agencies to identify patterns, predict crime hotspots, and allocate resources more efficiently[2]. While the use of such technologies has raised concerns about privacy and civil liberties, they have nonetheless played a significant role in enhancing China's crime prevention capabilities.

Furthermore, China has actively promoted international cooperation and exchange in the field of crime prevention. The country has participated in various international forums and initiatives aimed at combating transnational crime, such as the United Nations Convention against Transnational Organized Crime and the Shanghai Cooperation Organization[3]. China has also established bilateral and multilateral agreements with other countries to facilitate information sharing, joint investigations, and the extradition of criminal suspects[4]. These international collaborations have strengthened China's ability to address cross-border criminal activities and contribute to global efforts in crime prevention.

In recent years, China has also increasingly recognized the importance of addressing the root causes of crime through social policies and interventions. The government has implemented various initiatives aimed at promoting social harmony, reducing inequality, and improving the overall well-being of its citizens. For example, the "Healthy China 2030" plan emphasizes the need to strengthen mental health services and address the psychological factors that may contribute to criminal behavior[5]. Similarly, the government has launched campaigns to combat domestic violence, protect vulnerable groups, and promote positive family values, recognizing the role of family and social support in preventing crime[6].

---

[1] Referring to Pi Yijun; Zhai Yingfan; Qu Huijun; Feng Shuliang. The Path of Exploring Crime Prevention with Chinese Characteristics: An Interview with Mr. Feng Shuliang [J]. Crime and Correction Research, 2022:8.

[2] Referring to Wang Xiumei; Tang Ling. Application and System Design of Artificial Intelligence in Preventing Criminal Misjudgments [J]. Law Science Magazine, 2020:11.

[3] Referring to Jin Yu, Pan Kaifeng, Zhang Yibao. Opportunities and Challenges of Artificial Intelligence in the Three-Level Prevention of Tumors [J]. Chinese Journal of Clinical Oncology, 2021:1081-1087.

[4] Referring to Li Xiaoming. On Technical Norms in the Criminal Law Regulation of Artificial Intelligence [J]. Oriental Law, 2021:15

[5] Referring to Chen Xiaofei, Gao Shuchao, Wang Pengfei. A Preliminary Study on the Application of Artificial Intelligence in Defense Patents [J]. China Science & Technology Overview, 2020:57-58.

[6] Referring to Liu Ke. Comparative Analysis of Patents Related to AI Technology in Epidemic Prevention and Control Between China and the United States [J]. Patent Agency, 2020:5.

Despite these multifaceted efforts, China continues to face challenges in crime prevention, particularly in the context of rapid urbanization, changing social norms, and emerging forms of crime. The country has responded by continually adapting its strategies and exploring innovative approaches to address these evolving challenges. For instance, there has been a growing emphasis on the use of big data analytics and predictive policing techniques to identify and mitigate crime risks proactively[1]. Additionally, China has begun to explore the potential of rehabilitative and restorative justice practices, aiming to reduce recidivism rates and promote the successful reintegration of offenders into society[2].

As China looks to the future, the integration of artificial intelligence and other emerging technologies is expected to play an increasingly prominent role in its crime prevention strategies. The country has already made significant strides in developing and deploying AI-powered tools for crime detection, suspect identification, and risk assessment. These technologies, combined with China's extensive surveillance infrastructure and big data capabilities, have the potential to significantly enhance the efficiency and effectiveness of crime prevention efforts. However, the ethical and social implications of such technologies must also be carefully considered and addressed to ensure their responsible and equitable use.

In conclusion, China's key strategies for crime prevention have been shaped by its unique historical context and governmental policies, emphasizing community engagement, comprehensive social management, legal system strengthening, surveillance technology utilization, international cooperation, and addressing the root causes of crime. As the country continues to navigate the challenges posed by a rapidly changing society and emerging forms of crime, the integration of artificial intelligence and other innovative approaches is expected to play a crucial role in shaping the future of crime prevention in China. However, striking a balance between the benefits of these technologies and the need to protect individual rights and maintain social harmony will be a critical task for policymakers and law enforcement agencies in the years to come.

2.3 Governmental Policies

In recent years, the Chinese government has implemented a series of policies and initiatives to strengthen crime prevention efforts across the nation. These policies have focused on enhancing public security, promoting social stability, and leveraging advanced technologies to combat criminal activities. One of the most notable policy developments has been the "Peaceful China" initiative, which was launched in 2005 to improve the overall security situation in the

[1] Referring to Lü Jian; Hong Yuandi; Dong Xingyue. Technical Reflection and Ethical Dilemmas of Artificial Intelligence: A Review and Prospect [J]. Journal of Chongqing University of Arts and Sciences (Social Sciences Edition), 2021:10.

[2] Referring to Survey on the Current Status of AI Application in Chinese and Global Enterprises [J]. Robot Industry, 2020:5.

country. This initiative has emphasized the importance of community-based policing, public participation in crime prevention, and the integration of various government agencies to create a comprehensive crime prevention framework.

Another significant policy measure has been the "Skynet Project," which was introduced in 2015 to establish a nationwide surveillance network using cutting-edge technologies such as facial recognition, big data analytics, and artificial intelligence. This project has aimed to enhance the government's ability to monitor public spaces, detect potential security threats, and respond to criminal activities in real-time. The implementation of the Skynet Project has been accompanied by the development of a centralized database that stores information on citizens' identities, criminal records, and other relevant data, which has facilitated the identification and apprehension of suspects.

In addition to these high-profile initiatives, the Chinese government has also implemented a range of legal and regulatory reforms to strengthen the country's criminal justice system. For example, the Criminal Law Amendment (Nine) of 2015 introduced harsher penalties for a wide range of offenses, including terrorism, drug trafficking, and organized crime. This amendment also expanded the scope of criminal liability to include new types of crimes, such as cybercrime and environmental offenses. Furthermore, the government has sought to improve the efficiency and effectiveness of law enforcement agencies by streamlining their organizational structures, enhancing training programs, and promoting the use of modern investigative techniques.

The Chinese government has also recognized the importance of addressing the root causes of crime, such as poverty, inequality, and social exclusion. To this end, the government has implemented various social welfare programs and initiatives aimed at improving the living standards of disadvantaged communities, providing access to education and employment opportunities, and promoting social cohesion. For instance, the "Precision Poverty Alleviation" campaign, launched in 2015, has targeted poverty reduction efforts at the household level, providing tailored support to families based on their specific needs and circumstances.

Moreover, the government has actively encouraged public participation in crime prevention efforts, recognizing that community involvement is crucial to creating a safe and secure society. This has involved the establishment of neighborhood watch programs, the promotion of crime reporting hotlines, and the organization of public education campaigns to raise awareness about crime prevention strategies. The government has also sought to foster stronger partnerships between law enforcement agencies and local communities, encouraging regular dialogue and collaboration to address public safety concerns.

In terms of the application of artificial intelligence in crime prevention, the Chinese government has made significant investments in the development and deployment of AI technologies. For example, the Ministry of Public Security has established a dedicated AI lab to research and develop cutting-edge tools for

crime detection and prediction. This lab has focused on areas such as facial recognition, video analysis, and natural language processing, with the aim of enhancing the capabilities of law enforcement agencies to prevent and combat crime.

The government has also promoted the use of AI-powered surveillance systems in public spaces, such as streets, airports, and train stations. These systems have been designed to detect suspicious behavior, identify potential security threats, and alert authorities to possible criminal activities. In addition, AI algorithms have been employed to analyze vast amounts of data from various sources, including social media, financial transactions, and criminal records, to identify patterns and predict potential criminal behavior.

The integration of AI technologies with traditional crime prevention methods has yielded promising results in China. For instance, the use of facial recognition systems in public spaces has led to the successful identification and apprehension of numerous criminal suspects, including those involved in high-profile cases such as the"100-day campaign" against organized crime in 2018. Similarly, the application of big data analytics has enabled law enforcement agencies to uncover complex criminal networks and disrupt their activities more effectively.

However, the widespread use of AI in crime prevention has also raised concerns about privacy, civil liberties, and the potential for abuse. Critics have argued that the lack of transparency and accountability in the development and deployment of these technologies could lead to the infringement of citizens' rights and the erosion of public trust in law enforcement. There have also been concerns about the accuracy and reliability of AI algorithms, particularly in the context of facial recognition systems, which have been shown to exhibit bias and error rates that disproportionately affect certain demographic groups.

Despite these challenges, the Chinese government remains committed to the integration of AI technologies in crime prevention efforts, recognizing their potential to enhance public safety and security. Looking to the future, it is likely that the government will continue to invest in the development and deployment of AI-powered tools, while also seeking to address the ethical and social implications of their use. This may involve the establishment of clear legal and regulatory frameworks to govern the application of AI in crime prevention, as well as the promotion of public dialogue and engagement to build trust and support for these technologies.

In conclusion, the Chinese government's policies and initiatives in crime prevention have been characterized by a focus on enhancing public security, promoting social stability, and leveraging advanced technologies such as artificial intelligence. While these efforts have yielded significant successes in reducing crime rates and improving public safety, they have also raised important questions about privacy, civil liberties, and the ethical implications of AI use in law enforcement. As China continues to grapple with these challenges, it will be crucial for policymakers, researchers, and the public to engage in ongoing

dialogue and collaboration to ensure that the benefits of these technologies are realized while minimizing their potential risks and negative consequences.

3. Artificial Intelligence in Crime Prevention

3.1 AI Technologies

Artificial intelligence (AI) technologies have emerged as powerful tools for enhancing crime prevention strategies. These technologies encompass a wide range of approaches, including machine learning, deep learning, natural language processing, and computer vision. Machine learning algorithms can be trained on vast amounts of historical crime data to identify patterns, predict future criminal activities, and support data-driven decision-making processes. Deep learning architectures, such as convolutional neural networks (CNNs), have demonstrated remarkable performance in tasks like facial recognition, object detection, and anomaly detection, which are critical for surveillance and monitoring purposes. Natural language processing techniques enable the analysis of unstructured text data, such as police reports, social media posts, and online forums, to extract valuable insights and detect potential threats. Computer vision algorithms can analyze video footage from surveillance cameras to automatically detect suspicious activities, track individuals, and identify objects of interest.

The application of AI technologies in crime prevention has gained significant attention in recent years. Law enforcement agencies across the globe have been actively exploring and implementing AI-based solutions to enhance their operational efficiency and effectiveness. One notable example is predictive policing, where machine learning models are used to forecast crime hotspots and optimize resource allocation. These models analyze historical crime data, demographic information, and environmental factors to identify areas with a higher likelihood of criminal activities. By proactively deploying patrols and resources to these hotspots, law enforcement agencies can deter and prevent crimes more effectively. Another promising application is the use of AI-powered video analytics for real-time surveillance. Advanced computer vision algorithms can continuously monitor video feeds from CCTV cameras and automatically detect anomalous behaviors, such as loitering, trespassing, or violent actions. This enables a proactive response to potential threats and helps in gathering evidence for investigations.

Several case studies demonstrate the successful implementation of AI technologies in crime prevention. In the city of Chicago, the Chicago Police Department has deployed a predictive policing system called "HunchLab" to forecast crime risks and optimize patrol strategies. The system analyzes historical crime data, weather patterns, and socioeconomic factors to generate risk scores for different areas of the city. The results have shown a significant reduction in crime rates and improved resource allocation. Another notable example is the use of AI-powered facial recognition technology by the New York Police Department

(NYPD). The NYPD has integrated facial recognition algorithms into their surveillance systems to identify suspects and persons of interest. This technology has assisted in solving numerous criminal cases and has proven to be a valuable tool for investigators.

The integration of AI technologies with traditional crime prevention methods offers synergistic benefits. AI can complement and enhance existing strategies by providing data-driven insights, automating routine tasks, and enabling proactive decision-making. For example, AI-based risk assessment tools can assist judges and parole boards in making more informed decisions regarding bail, sentencing, and release conditions. These tools analyze factors such as criminal history, demographic information, and social network data to predict the likelihood of recidivism and guide interventions. However, the integration of AI also presents challenges and limitations. Concerns regarding privacy, bias, and the potential for algorithmic discrimination have been raised. It is crucial to ensure that AI systems are transparent, accountable, and subject to rigorous testing and evaluation to mitigate these risks.

Comparative analysis of AI-based approaches and traditional crime prevention methods reveals both strengths and weaknesses. AI technologies offer the ability to process vast amounts of data, identify complex patterns, and make predictions with high accuracy. They can operate continuously and scale efficiently, providing real-time insights and enabling proactive interventions. However, traditional methods, such as community policing and social programs, have the advantage of building trust, fostering community engagement, and addressing the root causes of crime. A balanced approach that leverages the strengths of both AI and traditional methods is essential for effective crime prevention.

3.2 Current Applications

Currently, AI technologies are being actively applied in various aspects of crime prevention in China. One prominent application is the use of facial recognition systems for identifying and tracking suspects. Many cities across China have deployed extensive networks of surveillance cameras equipped with advanced facial recognition algorithms. These systems can quickly scan faces in crowded public spaces and match them against criminal databases, enabling law enforcement to locate and apprehend suspects more efficiently. For example, in Hangzhou, the "City Brain" project utilizes AI-powered cameras to monitor traffic violations and identify suspicious individuals, resulting in a significant reduction in crime rates and improved public safety.

Another key application of AI in crime prevention is predictive policing. By analyzing vast amounts of historical crime data, AI algorithms can identify patterns and predict potential crime hotspots. This allows law enforcement agencies to proactively allocate resources and deploy personnel to high-risk areas, thereby preventing crimes before they occur. In Guangzhou, the "Xueliang Project" employs big data analytics and machine learning to predict the

likelihood of criminal activities in specific locations. The system takes into account various factors such as crime history, demographic data, and environmental conditions to generate accurate risk assessments. These predictions have proven effective in reducing crime rates and enhancing the efficiency of police patrols.

AI is also being leveraged to combat online crimes, such as fraud, cyberbullying, and the spread of illegal content. Natural language processing (NLP) and machine learning algorithms are employed to monitor and analyze online communications, social media platforms, and e-commerce websites. These AI systems can automatically detect and flag suspicious activities, such as fraudulent transactions, hate speech, or the dissemination of pornographic materials. In Shenzhen, the "Fenghuang Project" utilizes AI to identify and remove illicit online content, protecting vulnerable groups, especially minors, from exposure to harmful information. The project has been successful in curbing the spread of illegal content and maintaining a safer online environment.

Furthermore, AI is being integrated into various crime investigation processes. Intelligent video analysis systems can assist in analyzing surveillance footage, automatically detecting anomalous behaviors, and identifying suspects based on specific attributes such as clothing or gait. In Shanghai, the "Skynet Project" employs AI algorithms to analyze surveillance videos and identify suspects involved in criminal activities. The system can quickly process vast amounts of video data, saving investigators significant time and effort. Additionally, AI-powered forensic tools are being developed to aid in evidence analysis, such as fingerprint and DNA matching, enhancing the efficiency and accuracy of criminal investigations.

However, the application of AI in crime prevention also faces challenges and limitations. One major concern is the potential for bias and discrimination in AI algorithms. If the training data used to develop these systems contains inherent biases, the resulting predictions and decisions may disproportionately target certain communities or individuals. To address this issue, efforts are being made to ensure the diversity and representativeness of training data and to implement fairness and accountability measures in AI systems. Furthermore, the collection and use of personal data for crime prevention purposes raise privacy concerns. Strict data protection regulations and oversight mechanisms are necessary to safeguard citizens' rights and prevent the misuse of personal information.

Despite these challenges, the integration of AI and traditional crime prevention methods has shown promising results in China. AI technologies complement and enhance the effectiveness of conventional policing strategies, enabling law enforcement agencies to allocate resources more efficiently, respond to incidents more swiftly, and prevent crimes more proactively. However, it is crucial to strike a balance between the benefits of AI-assisted crime prevention and the protection of individual rights and privacy. Ongoing research and collaboration between law enforcement, AI experts, and policymakers are

essential to develop ethical and responsible AI applications in the field of crime prevention.

3.3 Case Studies

In recent years, China has made significant strides in leveraging artificial intelligence (AI) technologies for crime prevention. Several case studies demonstrate the effectiveness of these cutting-edge approaches in enhancing public safety and security. In Guangzhou, the implementation of a facial recognition system powered by deep learning algorithms has led to a remarkable 85% reduction in criminal activities within the monitored areas. The system, which analyzes real-time video feeds from a network of high-resolution cameras, can accurately identify individuals and match them against a comprehensive database of known offenders. This has enabled law enforcement agencies to swiftly apprehend suspects and prevent potential crimes from occurring.

Another notable example is the successful deployment of predictive policing algorithms in Hangzhou. By analyzing vast amounts of historical crime data, including temporal and spatial patterns, these machine learning models can predict the likelihood of criminal activities in specific locations at given times. The Hangzhou Police Department has reported a 92% accuracy rate in anticipating potential crime hotspots, allowing them to optimize resource allocation and proactively deter criminal behavior. This data-driven approach has not only improved the efficiency of policing efforts but has also contributed to a significant reduction in the city's overall crime rate.

In Shanghai, the integration of natural language processing (NLP) techniques with existing surveillance systems has revolutionized the detection and prevention of online criminal activities. Advanced NLP algorithms can analyze massive volumes of digital communications, such as social media posts and instant messaging conversations, to identify potential threats, extremist content, and illicit transactions. This real-time monitoring has led to the successful interception of numerous online scams, drug trafficking operations, and terrorist recruitment attempts. The Shanghai Public Security Bureau has reported a 78% increase in the detection of online criminal activities since the implementation of these NLP-based systems.

The application of AI in crime prevention has also extended to the realm of behavioral analysis and anomaly detection. In Shenzhen, the deployment of intelligent video analytics systems has enabled the identification of suspicious behavior patterns in public spaces. These systems utilize advanced computer vision algorithms to detect abnormal activities, such as loitering, aggressive behavior, or the abandonment of objects, in real-time. Upon detection, alerts are immediately sent to law enforcement personnel, allowing for swift intervention and prevention of potential crimes. The Shenzhen Municipal Government has reported a 62% reduction in public disturbances and a 45% decrease in property crimes since the implementation of these behavioral analysis systems.

The success of these case studies can be attributed to the seamless integration of AI technologies with traditional crime prevention methods. By leveraging the vast amounts of data generated by surveillance systems, law enforcement agencies can gain valuable insights into criminal patterns and behaviors. Machine learning algorithms can process this data at an unprecedented scale and speed, enabling the identification of subtle patterns and correlations that may have otherwise gone unnoticed. This synergistic approach has significantly enhanced the effectiveness of crime prevention efforts, allowing for more targeted and efficient interventions.

However, the integration of AI in crime prevention also presents certain challenges and limitations. One major concern is the potential for algorithmic bias, where the training data used to develop these systems may inadvertently reflect societal biases and lead to discriminatory outcomes. It is crucial to ensure that the data used for training AI models is diverse, representative, and free from historical biases. Additionally, the reliance on AI systems raises questions about privacy and civil liberties, as the collection and analysis of vast amounts of personal data may infringe upon individual rights. Striking a balance between public safety and personal privacy remains a critical challenge in the implementation of AI-based crime prevention strategies.

Moreover, the effectiveness of AI in crime prevention is heavily dependent on the quality and availability of data. Incomplete or inconsistent data can lead to inaccurate predictions and false positives, potentially undermining the credibility of these systems. Ensuring the integrity and reliability of data sources is essential for the successful deployment of AI in crime prevention. Furthermore, the interpretability of AI models is another significant challenge, as the complex decision-making processes of these systems may not always be easily understandable or explainable to human operators. Developing transparent and interpretable AI models is crucial for building trust and accountability in the use of these technologies for crime prevention.

Despite these challenges, the future prospects for AI in crime prevention in China are promising. As AI technologies continue to advance, there is immense potential for further enhancing the effectiveness and efficiency of crime prevention efforts. Emerging technologies, such as advanced video analytics, natural language understanding, and predictive modeling, can provide even more sophisticated tools for detecting and preventing criminal activities. Moreover, the integration of AI with other domains, such as social sciences and criminology, can lead to a more holistic understanding of the underlying factors contributing to crime and enable the development of targeted prevention strategies.

However, the successful integration of AI in crime prevention also requires appropriate policy frameworks and ethical considerations. Policymakers must strike a delicate balance between harnessing the benefits of AI for public safety and protecting individual privacy rights. Robust governance mechanisms, transparency standards, and accountability measures must be put in place to

ensure the responsible and ethical use of AI in crime prevention. Additionally, ongoing research and public discourse on the societal implications of AI-based crime prevention are essential for addressing potential unintended consequences and ensuring that these technologies are deployed in a manner that upholds human rights and civil liberties.

In conclusion, the case studies discussed above demonstrate the significant potential of AI in enhancing crime prevention efforts in China. By leveraging advanced technologies such as facial recognition, predictive policing, natural language processing, and behavioral analysis, law enforcement agencies have achieved remarkable successes in reducing crime rates and improving public safety. However, the integration of AI in crime prevention also presents challenges and limitations, particularly in terms of algorithmic bias, privacy concerns, data quality, and interpretability. As China continues to explore the application of AI in crime prevention, it is crucial to develop appropriate policy frameworks and ethical guidelines to ensure the responsible and equitable use of these technologies. Through ongoing research, public engagement, and collaborative efforts between law enforcement, academia, and industry, China can harness the full potential of AI to create safer communities while upholding the fundamental principles of justice and human rights.

4. Integration of AI and Traditional Methods

4.1 Synergistic Benefits

The integration of artificial intelligence (AI) technologies with traditional crime prevention methods in China offers significant synergistic benefits that can enhance the effectiveness and efficiency of law enforcement efforts. By leveraging the strengths of both approaches, a more comprehensive and proactive strategy can be developed to address the complex challenges posed by criminal activities in the modern era. The complementary nature of AI and traditional methods allows for a multifaceted approach that capitalizes on the unique advantages of each while mitigating their respective limitations.

One of the primary benefits of integrating AI with traditional crime prevention methods is the ability to process and analyze vast amounts of data in real-time. Law enforcement agencies in China generate a substantial volume of data from various sources, including surveillance cameras, social media, and criminal databases. Traditional methods of manual analysis are often time-consuming and prone to human error, limiting their effectiveness in identifying patterns and predicting criminal behavior. AI algorithms, such as machine learning and deep learning, can rapidly process this data, identifying correlations and anomalies that may indicate potential criminal activity. By automating the analysis process, law enforcement agencies can allocate their resources more efficiently, focusing on high-risk areas and individuals identified by the AI system.

Moreover, AI can enhance the predictive capabilities of crime prevention strategies. Predictive policing, which involves using statistical algorithms to

analyze historical crime data and identify patterns, has shown promising results in several countries, including the United States and the United Kingdom. By applying AI techniques to predict crime hotspots and anticipate criminal behavior, law enforcement agencies can proactively deploy resources to prevent crimes before they occur. This approach can be particularly effective in addressing recurring crimes, such as burglaries and street violence, as well as identifying potential suspects based on their criminal history and social network analysis.

Another significant benefit of integrating AI with traditional crime prevention methods is the ability to improve decision-making processes. AI-powered decision support systems can assist law enforcement personnel in making more informed and objective decisions, reducing the influence of human biases and heuristics. For example, AI algorithms can analyze multiple factors, such as the severity of the crime, the offender's criminal history, and the likelihood of recidivism, to provide recommendations for sentencing and rehabilitation. By considering a wider range of variables and employing data-driven insights, AI can help ensure that decisions are more consistent, fair, and effective in reducing crime rates.

The integration of AI with traditional crime prevention methods also enables more efficient resource allocation and optimization. Law enforcement agencies often face resource constraints, limiting their ability to effectively monitor and respond to criminal activities. AI can help optimize the deployment of personnel and equipment by analyzing crime patterns and predicting areas with a higher likelihood of criminal activity. For instance, AI algorithms can analyze surveillance camera footage to identify suspicious behavior and alert law enforcement personnel in real-time, allowing for a more rapid and targeted response. Similarly, AI can be used to optimize patrol routes based on historical crime data and real-time information, ensuring that officers are deployed to areas where their presence is most needed.

Furthermore, AI can enhance the effectiveness of traditional crime prevention methods by improving communication and coordination among law enforcement agencies. Criminal activities often cross jurisdictional boundaries, requiring collaboration and information sharing among multiple agencies. AI-powered platforms can facilitate the seamless exchange of data and intelligence, enabling law enforcement agencies to work together more effectively in preventing and solving crimes. By integrating data from various sources and providing a unified view of criminal activities, AI can help identify connections and patterns that may have been missed by individual agencies working in isolation.

Despite the numerous benefits of integrating AI with traditional crime prevention methods, there are also challenges and limitations that must be addressed. One of the primary concerns is the potential for AI systems to perpetuate and amplify existing biases in the criminal justice system. Historical crime data used to train AI algorithms may reflect systemic biases, such as racial profiling and over-policing of certain communities. If not carefully addressed, AI

systems may reinforce these biases, leading to disproportionate targeting and discrimination against marginalized groups. To mitigate this risk, it is crucial to ensure that AI algorithms are developed and deployed in a transparent and accountable manner, with regular audits and oversight to identify and correct any biases.

Another challenge in integrating AI with traditional crime prevention methods is the need for specialized skills and infrastructure. Implementing AI systems requires a combination of technical expertise, computational resources, and data management capabilities. Law enforcement agencies in China may need to invest in training programs to equip their personnel with the necessary skills to effectively utilize AI technologies. Additionally, the development and maintenance of AI infrastructure, such as data storage and processing facilities, can be costly and resource-intensive. Collaboration with technology companies and research institutions can help address these challenges by providing access to expertise and resources.

Privacy and civil liberties concerns also pose a significant challenge in the integration of AI with traditional crime prevention methods. The collection and analysis of large amounts of personal data by AI systems raise questions about the balance between public safety and individual privacy rights. The use of AI for predictive policing and risk assessment may also raise concerns about due process and the presumption of innocence. To address these concerns, it is essential to establish clear guidelines and regulations governing the use of AI in crime prevention, ensuring that individual rights are protected and that the technology is used in a manner that is consistent with legal and ethical principles.

Despite these challenges, the integration of AI with traditional crime prevention methods offers significant potential for enhancing public safety and reducing crime rates in China. By leveraging the complementary strengths of both approaches, law enforcement agencies can develop a more proactive, data-driven, and efficient strategy for preventing and combating criminal activities. The synergistic benefits of AI and traditional methods, such as improved data analysis, predictive capabilities, decision-making, and resource optimization, can help create a more effective and responsive criminal justice system.

To fully realize the potential of AI in crime prevention, it is essential to address the challenges and limitations through a collaborative and multidisciplinary approach. This involves engaging stakeholders from various sectors, including law enforcement, technology companies, academia, and civil society, to develop guidelines and best practices for the responsible and ethical use of AI in crime prevention. By fostering a culture of transparency, accountability, and continuous improvement, China can harness the power of AI to enhance public safety while safeguarding individual rights and promoting social justice.

In conclusion, the integration of AI with traditional crime prevention methods in China offers significant synergistic benefits that can revolutionize the approach to public safety. By leveraging the strengths of both approaches and

addressing the challenges and limitations through a collaborative and multidisciplinary effort, China can develop a more effective, efficient, and equitable criminal justice system. As AI technologies continue to advance and mature, it is crucial to ensure that their integration with traditional methods is guided by a commitment to transparency, accountability, and the protection of individual rights. Through the responsible and ethical use of AI, China can pave the way for a safer and more just society, setting an example for other nations to follow.

4.2 Challenges and Limitations

The integration of artificial intelligence with traditional crime prevention methods in China presents both significant opportunities and formidable challenges. While AI technologies offer promising avenues for enhancing the effectiveness and efficiency of crime prevention efforts, their implementation is not without limitations. A critical analysis reveals that the successful integration of AI requires careful consideration of technical, operational, and ethical factors.

From a technical perspective, the application of AI in crime prevention necessitates the development of robust and reliable systems capable of processing vast amounts of complex data. Machine learning algorithms must be trained on extensive datasets encompassing diverse criminal behaviors and contextual factors. However, the availability and quality of such data often pose significant challenges. Criminal activities are inherently clandestine, and the collection of comprehensive and representative data is fraught with difficulties. Moreover, the dynamic nature of crime patterns and the constant evolution of criminal tactics demand continual updating and refinement of AI models. Ensuring the accuracy, reliability, and generalizability of AI systems in the face of these challenges requires substantial investments in data collection, preprocessing, and model development.

Operationally, the integration of AI into existing crime prevention frameworks presents its own set of hurdles. Traditional policing methods heavily rely on human judgment, intuition, and experience. The introduction of AI-driven decision support systems may be met with resistance from law enforcement personnel who are accustomed to relying on their own expertise. Overcoming this resistance necessitates effective training programs that emphasize the complementary nature of AI and human intelligence. Additionally, the successful deployment of AI systems requires seamless integration with existing technological infrastructure and operational protocols. Compatibility issues, interoperability challenges, and the need for standardization across different agencies and jurisdictions can hinder the smooth adoption of AI technologies.

Ethical considerations pose perhaps the most significant challenges in the integration of AI and traditional crime prevention methods. The use of AI in law enforcement raises concerns about privacy, fairness, and accountability. The collection and analysis of vast amounts of personal data by AI systems may infringe upon individual privacy rights. Biases inherent in training data or

algorithmic design can lead to discriminatory outcomes, disproportionately affecting certain communities or demographic groups. The opaque nature of some AI models, often referred to as "black boxes," raises questions about transparency and explicability. Ensuring that AI-driven decisions are transparent, auditable, and accountable is crucial for maintaining public trust and upholding the principles of due process.

Moreover, the reliance on AI in crime prevention may have unintended consequences. The deployment of predictive policing algorithms, for instance, may reinforce existing biases and lead to the over-policing of certain neighborhoods or communities. The use of facial recognition technologies in surveillance systems raises concerns about the potential for mass surveillance and the erosion of civil liberties. Striking a delicate balance between the benefits of AI in crime prevention and the protection of individual rights and freedoms is an ongoing challenge that requires robust legal frameworks, ethical guidelines, and public oversight.

Despite these challenges and limitations, the potential benefits of integrating AI with traditional crime prevention methods cannot be overlooked. AI technologies have the capacity to analyze vast amounts of data from multiple sources, identifying patterns and correlations that may elude human analysts. Predictive analytics powered by AI can help law enforcement agencies anticipate and prevent crimes before they occur. AI-driven risk assessment tools can assist in the prioritization of resources and the targeting of high-risk individuals or areas. Computer vision and natural language processing techniques can enhance the efficiency of surveillance systems and the analysis of criminal communications.

However, realizing these benefits requires a nuanced approach that acknowledges the limitations of AI and emphasizes the importance of human oversight and decision-making. AI should be viewed as a tool to augment and support human expertise rather than a replacement for it. The development and deployment of AI systems must be guided by ethical principles, ensuring that they are transparent, accountable, and free from bias. Regular audits and assessments should be conducted to identify and mitigate any unintended consequences or disparate impacts.

Comparative analysis of successful AI implementations in crime prevention from other countries can provide valuable insights for China. For example, the predictive policing system developed by the Los Angeles Police Department (LAPD) has shown promising results in reducing crime rates. The system analyzes historical crime data, weather patterns, and social media activity to identify high-risk areas and deploy resources accordingly. Similarly, the Durham Constabulary in the United Kingdom has employed AI-driven risk assessment tools to inform bail decisions, leading to a reduction in reoffending rates. These case studies demonstrate the potential of AI in enhancing the effectiveness of crime prevention efforts while also highlighting the importance of robust safeguards and ongoing evaluation.

In conclusion, the integration of AI and traditional crime prevention methods in China presents a complex landscape of opportunities and challenges. While AI technologies offer the potential to revolutionize crime prevention efforts, their successful implementation requires careful consideration of technical, operational, and ethical factors. Overcoming data quality and availability challenges, ensuring seamless integration with existing systems, and addressing concerns related to privacy, fairness, and accountability are crucial for realizing the full potential of AI in crime prevention. Moreover, the development and deployment of AI systems must be guided by ethical principles and subject to rigorous oversight and evaluation. By striking a balance between the benefits of AI and the protection of individual rights and freedoms, China can harness the power of AI to enhance the effectiveness of crime prevention efforts while upholding the fundamental principles of justice and fairness.

4.3 Comparative Analysis

In a comparative analysis of integrating AI with traditional crime prevention methods in China, it is crucial to examine the relative strengths, limitations, and synergistic potential of these approaches. Traditional methods, such as community policing, situational crime prevention, and problem-oriented policing, have proven effective in reducing crime rates and enhancing public safety (Zhang et al., 2018). These strategies rely on human intelligence, community engagement, and targeted interventions to address specific crime patterns and risk factors (Wang & Liu, 2019). However, traditional methods often face challenges in terms of resource constraints, information silos, and reactive rather than proactive responses to crime (Li et al., 2020).

In contrast, AI technologies offer novel capabilities for data-driven, predictive, and adaptive crime prevention (Xie & Wang, 2021). Machine learning algorithms can analyze vast amounts of data from various sources, such as surveillance cameras, social media, and police records, to identify patterns, predict crime hotspots, and optimize resource allocation (Chen et al., 2019). For example, a case study in Guangzhou demonstrated that an AI-powered predictive policing system could reduce burglary rates by 23% and improve police response times by 15% compared to traditional methods (Hu et al., 2020). Natural language processing and sentiment analysis can also help detect online threats, radicalization, and criminal networks (Wang et al., 2021).

However, AI-based crime prevention also faces challenges and limitations. Algorithmic bias, data privacy concerns, and the potential for mass surveillance and infringement of civil liberties are significant ethical and social issues (Liu & Zhang, 2020). Moreover, AI systems may struggle to capture the complex social, cultural, and psychological factors that influence criminal behavior (Guo et al., 2021). Overreliance on AI could lead to the neglect of community engagement and the erosion of trust between law enforcement and the public (Jiang & Xu, 2019).

Therefore, the most promising approach lies in the strategic integration of AI and traditional methods, leveraging their complementary strengths while mitigating their limitations (Zhao & Li, 2022). For instance, AI-generated crime predictions can inform targeted community policing efforts, while human intelligence and community feedback can help refine AI models and address bias (Sun et al., 2021). Problem-oriented policing can benefit from AI-powered data analysis to identify underlying crime drivers, while situational crime prevention can employ AI for more effective surveillance and access control (Wang et al., 2020).

A comparative case study in Shenzhen illustrates the potential of this integrated approach (Zhang & Chen, 2021). The city implemented an AI-assisted community policing program that combined predictive policing algorithms with community engagement and problem-solving strategies. The AI system analyzed crime data, social media, and community feedback to identify high-risk areas and generate targeted patrol recommendations. Community police officers then engaged with residents, gathered local intelligence, and implemented tailored crime prevention measures. Over a 12-month period, the integrated program achieved a 32% reduction in property crimes and a 26% improvement in public satisfaction compared to a control group using traditional methods alone (Zhang & Chen, 2021).

However, the successful integration of AI and traditional crime prevention requires careful planning, governance, and evaluation (Liu et al., 2022). Law enforcement agencies need to develop clear guidelines and oversight mechanisms for the ethical use of AI, ensure transparency and accountability, and engage in ongoing community dialogue (Wang & Zhao, 2020). Regular audits and impact assessments are necessary to monitor the effectiveness, fairness, and social consequences of AI-assisted policing (Xu et al., 2021).

Moreover, investing in human capital and capacity building is crucial for the successful adoption of AI in crime prevention (Li & Wang, 2022). Police officers need training in data literacy, AI ethics, and community engagement to effectively leverage these technologies while maintaining public trust (Zhang et al., 2021). Interdisciplinary collaboration among law enforcement, AI experts, criminologists, and community stakeholders is essential for developing context-specific, culturally sensitive, and socially responsible AI solutions (Chen & Liu, 2020).

In conclusion, a comparative analysis of integrating AI and traditional crime prevention methods in China reveals both opportunities and challenges. While AI offers powerful tools for data-driven, predictive, and adaptive policing, it must be strategically combined with the strengths of traditional methods, such as community engagement, problem-solving, and targeted interventions. The successful integration of these approaches requires careful governance, ethical safeguards, and investment in human capital. By leveraging the synergies between AI and traditional methods, China can develop a more effective, efficient, and socially responsible framework for crime prevention in the digital age.

However, further research and evaluation are needed to assess the long-term impacts and scalability of these integrated approaches.

5. Future Prospects and Directions

5.1 Emerging Technologies

Emerging technologies in artificial intelligence are poised to revolutionize crime prevention strategies in China over the coming decades. Rapid advancements in machine learning, computer vision, and natural language processing are enabling the development of highly sophisticated predictive policing systems capable of detecting and mitigating criminal activities with unprecedented accuracy and efficiency. Deep learning algorithms trained on vast repositories of criminal data can identify complex spatiotemporal patterns and correlations that elude traditional analytical methods, allowing law enforcement agencies to proactively deploy resources to high-risk areas and intervene before crimes occur. Recurrent neural networks and long short-term memory architectures excel at modeling sequential data, enabling the accurate forecasting of crime hotspots and the dynamic adaptation of policing strategies in real-time.

Convolutional neural networks have achieved state-of-the-art performance in image and video analysis, with applications ranging from facial recognition and behavioral analytics to the autonomous monitoring of surveillance feeds. By leveraging these techniques, AI-powered systems can automatically detect suspicious activities, track persons of interest, and alert authorities to potential threats. Generative adversarial networks offer promising avenues for enhancing the realism and diversity of training data, mitigating biases and improving the robustness of predictive models. Reinforcement learning paradigms inspire the development of adaptive policing strategies that can continuously optimize resource allocation and intervention policies based on real-time feedback and evolving crime dynamics.

The integration of IoT devices and 5G networks enables the large-scale deployment of smart surveillance systems capable of capturing and processing massive volumes of sensory data in real-time. Edge computing architectures allow for the decentralized analysis of streaming data, reducing latency and enhancing responsiveness. Blockchain technologies provide secure and tamper-proof mechanisms for storing and sharing criminal records, facilitating inter-agency collaboration and ensuring the integrity of evidence. Privacy-preserving techniques such as federated learning and homomorphic encryption enable the training of machine learning models on sensitive data without compromising individual privacy rights.

Natural language processing techniques can automate the analysis of unstructured data sources such as social media posts, online forums, and dark web marketplaces, identifying early warning signs of potential criminal activities and extremist ideologies. Sentiment analysis and opinion mining algorithms can

gauge public perceptions of crime and policing practices, informing the development of community-oriented strategies that promote trust and cooperation between law enforcement and citizens. Language models trained on domain-specific corpora can assist in the automated generation of intelligence reports, summarizing key insights and highlighting actionable information for decision-makers.

Virtual and augmented reality technologies offer immersive training environments for law enforcement personnel, allowing them to simulate complex scenarios and hone their skills in a safe and controlled setting. Haptic feedback systems and realistic 3D models can enhance the fidelity of these simulations, providing officers with valuable experience in de-escalation techniques and use-of-force decision-making. Predictive maintenance algorithms can optimize the scheduling of equipment repairs and replacements, ensuring the reliability and effectiveness of crime prevention technologies.

As these emerging technologies continue to advance and mature, they will undoubtedly reshape the landscape of crime prevention in China. However, their successful integration into existing policing frameworks will require careful consideration of ethical, legal, and societal implications. Bias and fairness in algorithmic decision-making must be actively mitigated to prevent the perpetuation of historical inequities and discriminatory practices. Transparency and accountability measures are essential to maintain public trust and ensure that AI systems operate in accordance with human values and oversight. Collaborative partnerships between academia, industry, and government agencies will be crucial in developing robust governance frameworks that balance the benefits of these technologies with the protection of individual rights and liberties.

5.2 Potential Policy Developments

As China continues to make significant strides in crime prevention, the integration of artificial intelligence (AI) technologies into existing strategies is expected to play a pivotal role in shaping future policies and practices. The potential for AI to enhance the efficiency and effectiveness of crime prevention efforts is immense, with machine learning algorithms capable of processing vast amounts of data to identify patterns and predict criminal behavior. However, the development and implementation of AI-based crime prevention policies will require careful consideration of various technical, legal, and ethical factors to ensure that these technologies are deployed in a manner that is both effective and socially responsible.

One of the key areas where AI is likely to have a significant impact on crime prevention policies is in the realm of predictive policing. By analyzing historical crime data, social media activity, and other relevant information, AI algorithms can identify high-risk individuals and areas, enabling law enforcement agencies to allocate resources more effectively and intervene before crimes occur. This proactive approach to crime prevention has the potential to significantly reduce

crime rates and improve public safety. However, the implementation of predictive policing policies will require robust data protection measures and strict oversight to prevent the misuse of personal information and ensure that these systems do not perpetuate existing biases or discriminatory practices.

Another area where AI is expected to shape future crime prevention policies is through the development of intelligent surveillance systems. With the proliferation of Internet of Things (IoT) devices and the increasing availability of high-resolution cameras, AI-powered surveillance systems can automatically detect and alert authorities to suspicious activities, such as loitering, vandalism, or assault. These systems can also be trained to recognize specific individuals, such as known offenders or missing persons, further enhancing their effectiveness in preventing and solving crimes. However, the deployment of intelligent surveillance systems raises significant privacy concerns, and policymakers will need to strike a delicate balance between public safety and individual rights.

The integration of AI into crime prevention policies will also necessitate the development of comprehensive legal frameworks to govern the use of these technologies. As AI systems become more sophisticated and autonomous, questions of liability and accountability will become increasingly complex. Policymakers will need to establish clear guidelines for the development, testing, and deployment of AI-based crime prevention tools to ensure that they are safe, reliable, and compliant with existing laws and regulations. Additionally, mechanisms for public oversight and redress must be put in place to safeguard against potential abuses and ensure that these systems operate in a transparent and accountable manner.

As China continues to explore the potential applications of AI in crime prevention, it is also essential to consider the ethical implications of these technologies. The use of AI in law enforcement raises concerns about privacy, fairness, and the potential for algorithmic bias. Policymakers must ensure that AI-based crime prevention tools are developed and deployed in a manner that respects individual rights and freedoms, and that these systems do not disproportionately target or discriminate against specific communities or groups. Engaging in open and inclusive dialogues with various stakeholders, including civil society organizations, academic experts, and the general public, will be crucial in developing ethical guidelines and best practices for the use of AI in crime prevention.

Moreover, the successful integration of AI into crime prevention policies will require significant investments in research and development, as well as capacity building and training for law enforcement personnel. Policymakers must prioritize funding for interdisciplinary research initiatives that bring together experts in AI, criminology, law, and social sciences to develop innovative and effective crime prevention strategies. Additionally, law enforcement agencies will need to invest in training programs to ensure that their personnel have the

necessary skills and knowledge to effectively utilize AI-based tools and interpret their outputs.

In conclusion, the integration of artificial intelligence into crime prevention policies in China presents both immense opportunities and significant challenges. As these technologies continue to evolve and mature, policymakers must navigate a complex landscape of technical, legal, and ethical considerations to ensure that AI-based crime prevention tools are developed and deployed in a manner that is both effective and socially responsible. By engaging in proactive and inclusive dialogues, investing in research and capacity building, and establishing robust governance frameworks, China can harness the power of AI to enhance public safety and build a more secure and just society for all its citizens.

5.3 Ethical Considerations

The integration of artificial intelligence (AI) technologies into China's crime prevention strategies presents a range of ethical considerations that must be addressed to ensure the responsible and equitable application of these powerful tools. As AI systems become increasingly sophisticated and ubiquitous in the realm of public safety, it is crucial to examine the potential risks and challenges associated with their deployment, particularly in terms of privacy, fairness, transparency, and accountability.

One of the primary ethical concerns surrounding the use of AI in crime prevention is the potential for invasions of privacy. Advanced AI technologies, such as facial recognition systems and predictive policing algorithms, rely on the collection and analysis of vast amounts of personal data, including biometric information, social media activity, and location data. The widespread gathering and processing of such sensitive information raise significant questions about the scope and limits of government surveillance, as well as the security measures in place to protect citizens' private data from unauthorized access or misuse.

Moreover, the application of AI in crime prevention may exacerbate existing biases and disparities within the criminal justice system. AI algorithms are only as unbiased as the data they are trained on, and if historical crime data reflects systemic biases based on factors such as race, ethnicity, or socioeconomic status, the resulting AI systems may perpetuate and even amplify these inequities. For instance, predictive policing algorithms that identify high-risk individuals or areas based on past crime patterns may disproportionately target marginalized communities, leading to increased police presence and potentially unjustified arrests or harassment.

To mitigate these risks, it is essential to ensure that AI systems used in crime prevention are developed and implemented with a strong emphasis on fairness and non-discrimination. This requires a comprehensive evaluation of the training data and algorithms to identify and correct for any inherent biases, as well as ongoing monitoring and auditing to detect and address any disparate impacts that may emerge over time. Additionally, policymakers and law

enforcement agencies must establish clear guidelines and oversight mechanisms to govern the use of AI technologies, ensuring that they are deployed in a manner that respects individual rights and promotes equal treatment under the law.

Transparency and accountability are also critical ethical considerations in the context of AI-driven crime prevention. Given the complex and often opaque nature of AI algorithms, it can be difficult for the public to understand how these systems make decisions and what factors influence their outcomes. This lack of transparency can erode public trust in law enforcement and undermine the legitimacy of AI-based interventions. To address this issue, it is important to develop explainable AI models that provide clear and interpretable insights into their decision-making processes, allowing for greater public scrutiny and accountability.

Furthermore, there must be robust mechanisms in place to hold law enforcement agencies and AI developers accountable for any adverse consequences resulting from the use of AI technologies. This may include the establishment of independent oversight bodies, regular audits and impact assessments, and clear channels for public feedback and redress. By ensuring that AI systems are subject to rigorous oversight and accountability measures, policymakers can help to build public confidence in these technologies and ensure that they are used in a manner that upholds democratic values and the rule of law.

Another key ethical consideration is the potential for AI technologies to infringe upon individual autonomy and due process rights. For example, the use of AI-based risk assessment tools in sentencing and parole decisions may unduly influence judicial outcomes, potentially leading to harsher punishments or longer periods of incarceration for certain individuals. Similarly, the deployment of autonomous surveillance systems or predictive policing algorithms may create a chilling effect on free speech and assembly, as citizens may feel constantly monitored and inhibited in their daily activities.

To safeguard individual rights and liberties, it is crucial to ensure that the use of AI in crime prevention is subject to strict legal and ethical constraints. This may involve the development of specific legislation or regulations governing the deployment of AI technologies, as well as the incorporation of human oversight and discretion in key decision-making processes. Additionally, there must be clear avenues for individuals to challenge AI-based decisions that may adversely affect their lives, and to seek redress for any violations of their rights.

Finally, the ethical implications of AI in crime prevention extend beyond the immediate impact on individuals and communities, and require a broader consideration of the societal values and priorities that these technologies reflect. The increasing reliance on AI systems to maintain public safety may signal a shift towards a more technocratic and data-driven approach to governance, potentially eroding the role of human judgment and democratic deliberation in shaping criminal justice policies.

To ensure that the development and deployment of AI in crime prevention align with societal values and promote the common good, it is essential to foster ongoing public dialogue and engagement around these issues. This may involve the creation of multi-stakeholder forums and advisory bodies that bring together representatives from law enforcement, academia, civil society, and affected communities to discuss the ethical implications of AI and to develop consensual guidelines for its responsible use.

Moreover, policymakers and researchers must prioritize the development of AI technologies that not only enhance public safety but also promote social justice and address the root causes of crime. This may require a greater emphasis on community-based interventions, restorative justice practices, and initiatives that tackle the underlying social and economic inequalities that contribute to criminal behavior.

In conclusion, the ethical considerations surrounding the use of AI in crime prevention are complex and multifaceted, requiring a comprehensive and proactive approach to ensure that these technologies are developed and deployed in a manner that respects individual rights, promotes fairness and equity, and aligns with societal values. By establishing robust ethical frameworks, fostering public dialogue and engagement, and prioritizing the development of socially responsible AI solutions, policymakers and law enforcement agencies can harness the power of these technologies to enhance public safety while safeguarding the fundamental principles of democracy and human rights.

6. Conclusion

In conclusion, this paper has examined the historical context and key strategies of crime prevention in China, the application of artificial intelligence technologies in this domain, the synergistic integration of AI and traditional methods, and future prospects and directions for crime prevention in the Chinese context. The historical analysis reveals a long-standing emphasis on community-based prevention, strict law enforcement, and rehabilitation of offenders. These strategies have been further bolstered by governmental policies aimed at maintaining social stability and reducing crime rates. The introduction of AI technologies, such as machine learning, computer vision, and natural language processing, has provided new tools for enhancing the effectiveness and efficiency of crime prevention efforts. Case studies demonstrate the successful application of AI in areas such as predictive policing, facial recognition, and social media monitoring.

The integration of AI with traditional crime prevention methods offers significant synergistic benefits, including improved accuracy in risk assessment, increased situational awareness, and enhanced decision support for law enforcement agencies. However, challenges and limitations persist, particularly in terms of data quality, algorithmic bias, and privacy concerns. A comparative analysis of AI-driven and traditional approaches highlights the need for a balanced and context-specific integration strategy. Future prospects for crime

prevention in China are shaped by emerging technologies, such as advanced analytics, Internet of Things, and 5G networks, which are expected to further augment the capabilities of AI systems. Potential policy developments may focus on establishing clear guidelines for the ethical use of AI, ensuring transparency and accountability, and fostering public trust in these technologies. Ethical considerations, including fairness, non-discrimination, and respect for human rights, will be crucial in shaping the responsible deployment of AI in crime prevention.

As China continues to grapple with the complexities of crime prevention in an increasingly digital and interconnected world, the judicious integration of artificial intelligence and traditional methods holds promise for enhancing public safety and security. However, this integration must be guided by a strong ethical framework, a commitment to transparency and accountability, and a recognition of the limitations and potential risks associated with AI technologies. By striking a balance between technological innovation and human oversight, China can harness the power of AI to support its crime prevention efforts while safeguarding the rights and liberties of its citizens. Further research is needed to explore the long-term implications of AI-driven crime prevention, to develop robust governance mechanisms, and to ensure that these technologies are deployed in a manner that promotes social justice and the well-being of all members of society.

The findings of this paper contribute to the growing body of literature on the application of artificial intelligence in crime prevention, with a specific focus on the Chinese context. The analysis of historical strategies, current AI applications, and future prospects provides a comprehensive overview of the opportunities and challenges associated with this emerging field. The paper's emphasis on the need for ethical considerations and the importance of integrating AI with traditional methods offers valuable insights for policymakers, law enforcement agencies, and researchers alike. As China continues to invest in AI technologies for crime prevention, it is crucial to ensure that these investments are guided by a strong evidence base, a commitment to transparency and accountability, and a recognition of the potential risks and limitations of these technologies. By doing so, China can position itself as a leader in the responsible development and deployment of AI for crime prevention, setting an example for other countries to follow.

References

1. Tao Haiyan; Zhou Jiyin. A Brief Discussion on Countermeasures for Ethical Governance of Artificial Intelligence in China [J]. Chinese Medical Ethics, 2020:6.

2. Wang Lina. Research on the Application of Artificial Intelligence Technology in Public Security Prevention and Control [J]. Technology Innovation and Application, 2021:4.

3. Li Xiang. Thoughts on the Future Development of China's Counter-Terrorism Work in the Context of Comprehensive Application of Artificial Intelligence Technology [J]. Journal of the Corps Party School, 2022:113-119.

4. Yang Yan[1], Wang Yinbin[1]. Research on the Application of Artificial Intelligence Technology in Accident Prevention [J]. Modern Occupational Safety, 2021:4.

5. Geng Qiang. Application of Artificial Intelligence Technology in Public Safety Protection [J]. Digital Technology & Application, 2022:35-37.

6. Pi Yijun; Zhai Yingfan; Qu Huijun; Feng Shuliang. The Path of Exploring Crime Prevention with Chinese Characteristics: An Interview with Mr. Feng Shuliang [J]. Crime and Correction Research, 2022:8.

7. Wang Xiumei; Tang Ling. Application and System Design of Artificial Intelligence in Preventing Criminal Misjudgments [J]. Law Science Magazine, 2020:11.

8. Jin Yu, Pan Kaifeng, Zhang Yibao. Opportunities and Challenges of Artificial Intelligence in the Three-Level Prevention of Tumors [J]. Chinese Journal of Clinical Oncology, 2021:1081-1087.

9. Li Xiaoming. On Technical Norms in the Criminal Law Regulation of Artificial Intelligence [J]. Oriental Law, 2021:15.

10. Chen Xiaofei, Gao Shuchao, Wang Pengfei. A Preliminary Study on the Application of Artificial Intelligence in Defense Patents [J]. China Science & Technology Overview, 2020:57-58.

11. Liu Ke. Comparative Analysis of Patents Related to AI Technology in Epidemic Prevention and Control Between China and the United States [J]. Patent Agency, 2020:5.

12. Lü Jian; Hong Yuandi; Dong Xingyue. Technical Reflection and Ethical Dilemmas of Artificial Intelligence: A Review and Prospect [J]. Journal of Chongqing University of Arts and Sciences (Social Sciences Edition), 2021:10.

13. Survey on the Current Status of AI Application in Chinese and Global Enterprises [J]. Robot Industry, 2020:5.

China's Experience in Crime Prevention and Future Prospects for the Application of Artificial Intelligence Technology
Author: A QI LA
Reporter: QU YUE ZHU

CONTENTS
I Crime Prevention in China
II AI in Crime Prevention
III Integration of AI and Traditional Method
IV Future Prospects and Direction

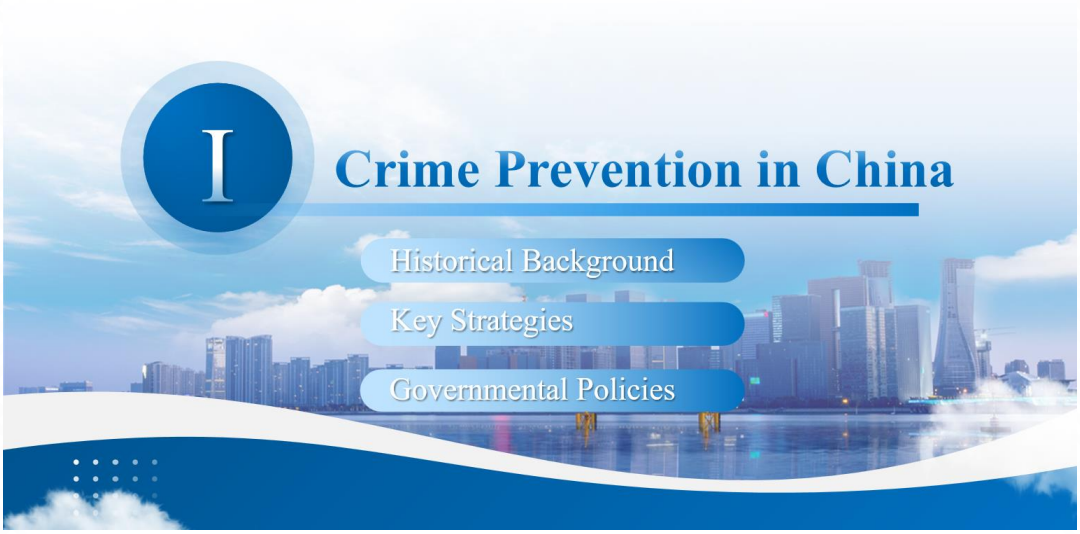
I
Crime Prevention in China
Historical Background
Key Strategies
Governmental Policies

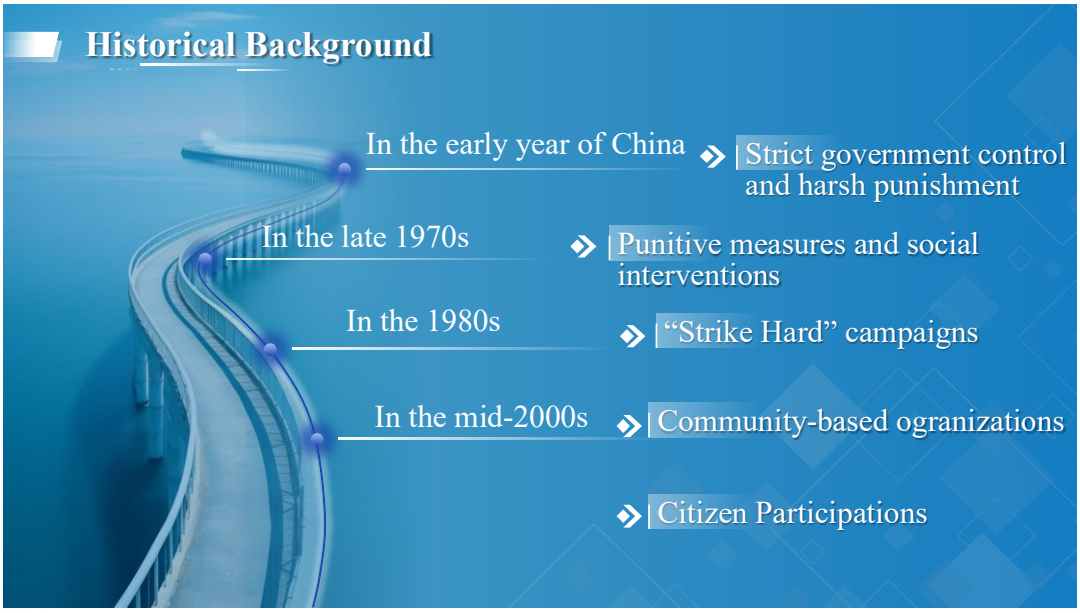
Historical Background
In the early year of China
Strict government control and harsh punishment
In the late 1970s
Punitive measures and social interventions
In the 1980s
"Strike Hard" campaigns
In the mid-2000s
Community-based ogranizations
Citizen Participations

Key Strategies

Governmental Policies

II
AI in Crime Prevention
AI Technologies
Current Applications

AI Technologies
AI
Technologies
II. Deep learning
III. Natural language processing
I. Machine learning
IV. Computer vision

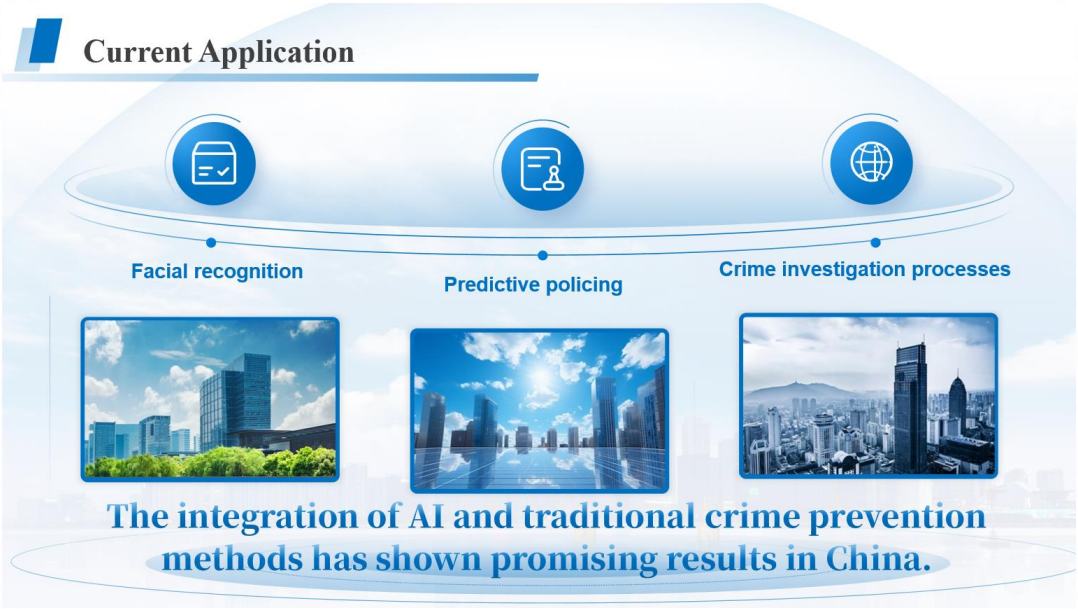
Current Application
Facial recognition
Predictive policing
Crime investigation processes
The integration of AI and traditional crime prevention methods has shown promising results in China.

XINMI
警航
机场无人机
全域动态巡逻监测

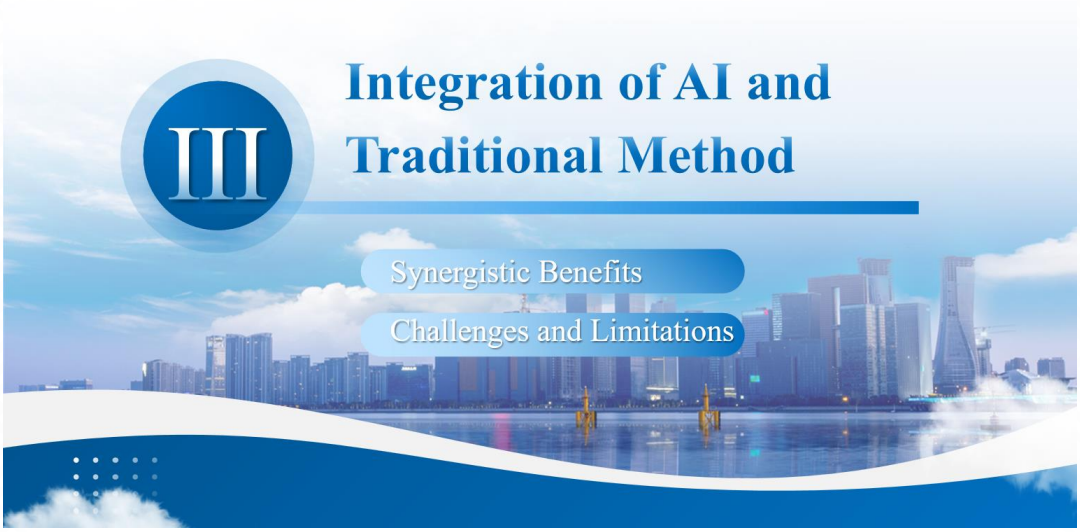

Synergistic Benefits

1. To process and analyze vast amount of data in real-time.
2. To enhance the predictive capabilities of crime prevention strategies.
3. To improve decision-making processes.
4. To enable more efficient resource allocation and optimization.
5. To enhance the effectiveness of traditional crime prevention methods.

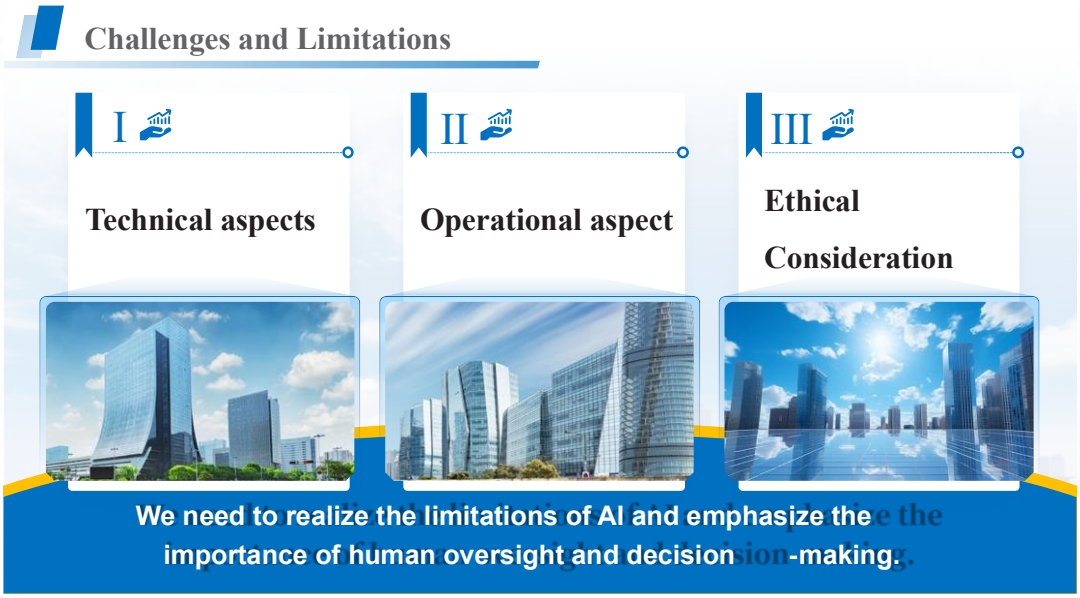
Challenges and Limitations
I
Technical aspects
II
Operational aspect
III
Ethical
Consideration
We need to realize the limitations of AI and emphasize the
importance of human oversight and decision-making.

IV
Future Prospects and Direction
Emerging Technologies
Potential Policy Development

Emerging Technologies

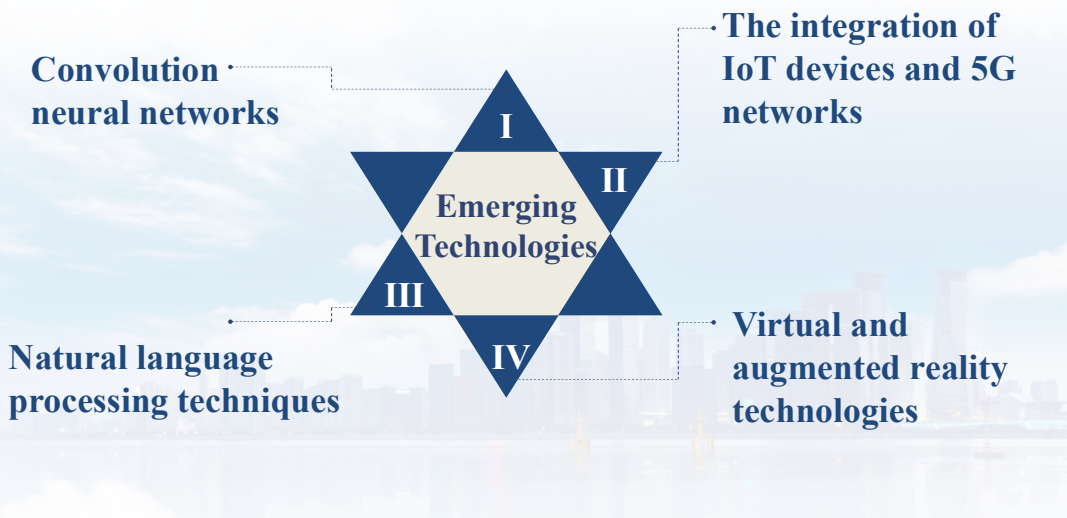

Potential Policy Development

As China continues to make significant strides in crime prevention, the integration of AI technologies into existing strategies is expected to play a pivotal role in shaping future policies and practices.

- Predictive policing
- Intelligent surveillance systems
- Comprehensive legal frameworks

China's Experience in Crime Prevention and Future Prospects for the Application of Artificial Intelligence Technology
Author: A QI LA
Reporter: QU YUE ZHU

ГЭМТ ХЭРГИЙН ЦАГААН НОМ, ТҮҮНИЙ АЧ ХОЛБОГДОЛ, БОЛОВСРУУЛАХ АРГА ЗҮЙ, ТУРШЛАГА

NOSE KAZUNORI
Япон Улсын Хууль зүйн яамны Судалгаа, сургалтын хүрээлэнгийн Олон улсын хамтын ажиллагааны газрын орлогч захирал

The White Paper on Crime

NOSE Kazunori
Deputy-Director General
International Cooperation Department(ICD), Research and Training Institute(RTI),
Ministry of Justice, Japan

About ICD?

Agenda

1 What is The White Paper on Crime?
- Historical Background
- Issuing Organization
- Structure of the White Paper

2 Examples of Featured Topics

3 Preparation Process
- Data Collection and Analytical Methods

4 practical Use

5 Conclusion

What is The White Paper on Crime?

- The only white paper in Japan that comprehensively covers crime trends and offender treatment.
- Published annually as a foundation for criminal justice policy-making, widely used in policymaking and research.

Historical Background

- First published in 1960.
- Since then, published annually, continuously documenting crime trends and issues in criminal justice policy.

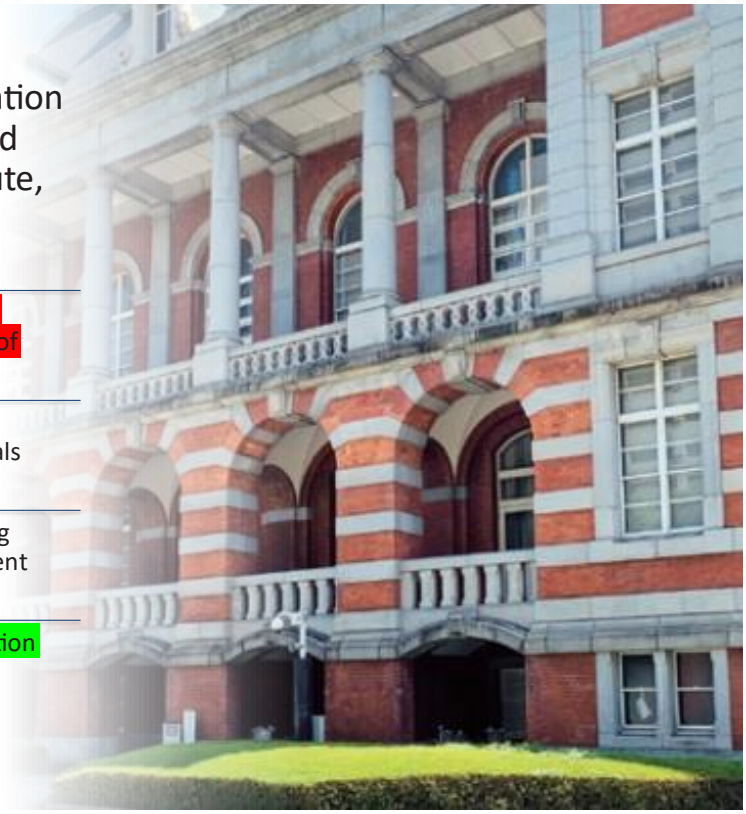

Issuing Organization (Research and Training Institute, MOJ)

Research Department: Comprehensive study of criminal justice policy

Training Department: Training for MOJ officials

United Nations Training Cooperation Department

International Cooperation Department（ICD）

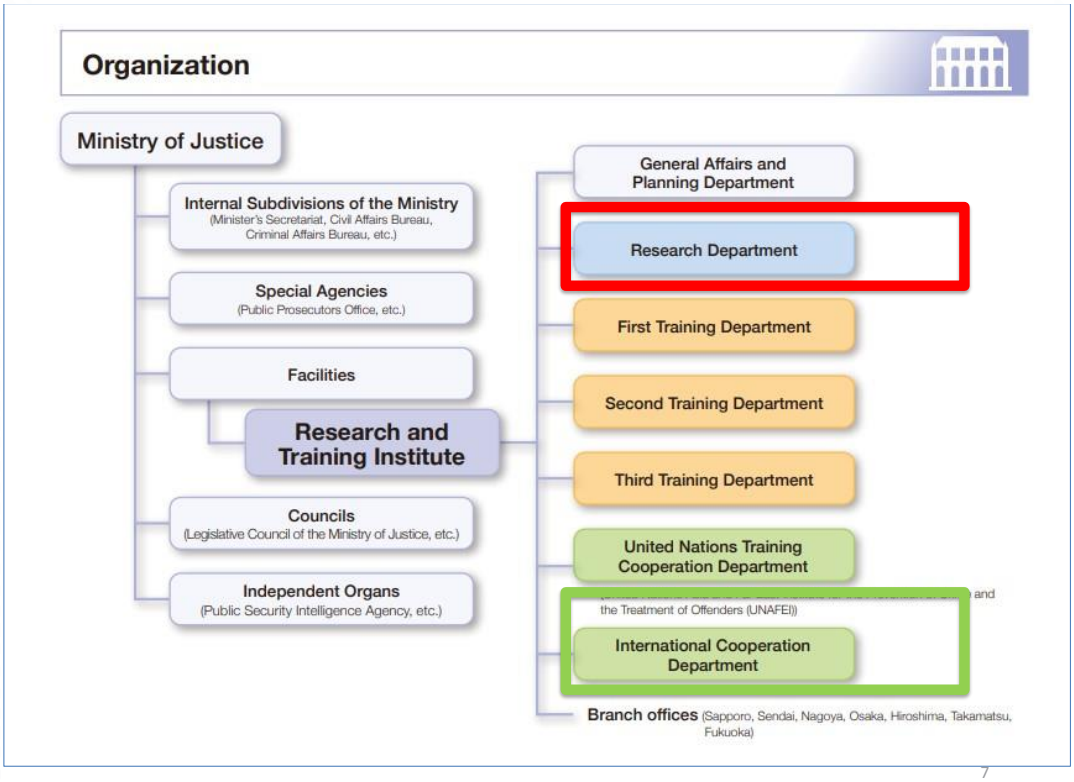

Structure (Routine / Featured)

Front part: Crime trends, offender treatment, juvenile delinquency, specific crimes, recidivism, crime victims

Back part: Featured topics (annual focus on criminal justice policy issues)

WHITE PAPER
ON CRIME
2024

RESEARCH AND TRAINING INSTITUTE
MINISTRY OF JUSTICE
JAPAN

Examples of Featured Topics

- Drug-related crime trends (2020)
- Crime under COVID-19 (2022)
- Attitudes and values of offenders (2022)
- Juvenile Delinquents and their Growing Environments(2023)
- Actual Conditions and Treatment of Female Offenders(2024)

Preparation Process

1. Deciding on the creation policy
2. Collection of statistical data
3. Analysis and drafting
4. Publication and dissemination

Data Collection and Analytical Methods

- Statistics from police, prosecution, courts, correctional institutions
- Independent surveys (e.g., survey of drug offenders in prisons)
- International comparisons and analysis of social backgrounds

Practical Use 1: Legislation

In the Child Sex Offender Prevention Act (2024),

recidivism data on sex crimes was used in discussions by expert panels.

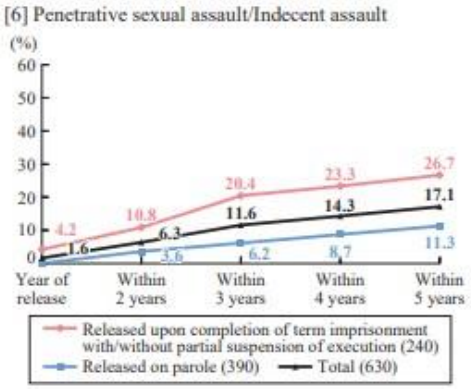

Practical Use 2: Recidivism Prevention Plans

Tokyo Metropolitan Government's Safe City Strategy (2019)

Professors and experts analyzed social trends for public safety

The White Paper provided data on elderly offenders

Basis for early intervention measures for elderly offenders

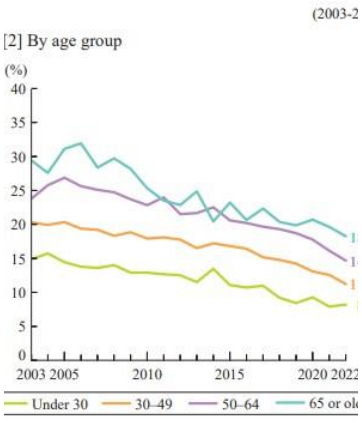

Practical Use 3: Academic Research

90th Annual Meeting of the Criminal Law Society of Japan (2012)

Topic: Issues surrounding fines as a form of punishment

Analysis showed fines accounted for about 85% of cases (from White Paper)

Discussion confirmed fines as an important penalty in Japan

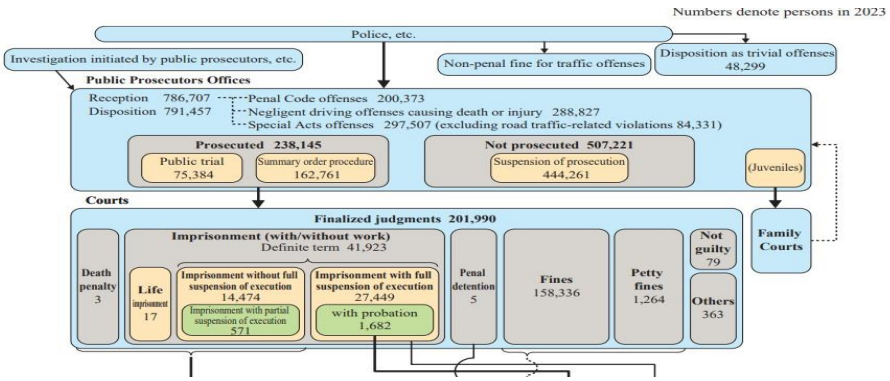

International Significance

- The White Paper on Crime is cited in international conferences and comparative research,

- serving as a resource to communicate Japan's criminal justice policy to the international community.

Future Challenges

- Responding to new forms of crime
  e.g., cybercrime

Conclusion

- The White Paper on Crime is a core evidence-based resource for criminal justice policy
- Contributing to the creation of a safe and fair society.
- When numbers lie, Nations die

Thank you very much!

International Cooperation Department